כ"ה טבת תשל"ט, 17.1.79 שנה 43 המחיר: 17.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2159

העולם הזה

אביו של גבריאל בוזגלו, אחד משושת האסירים הבורחים שלא נתפסו, קורא לבנו באמצעות „העולם הזה":

גבריאל בוזגלו

„הסגר את עצמך!"

אביו של בוזגלו

דף תשקיף

הנושא המדיני
כעסק פרטי

בקרב כמה משרי הממשלה הועלו לאחרונה טענות כי הנושא המדיני, ובמייוחד ענייני המשך המשא־ומתן לשלום עם מצריים, הפכו לעסק פרטי הנדון בין ראש־הממשלה ושר־החוץ בילבד, מבלי לשתף בו שרים נוספים או לפחות לדווח להם על ההתפתחויות.

גם חילוקי־הדיעות בין בגין לדיין בנושא המדיני שדלפו החוצה נשארו בגדר סיכסוך פנימי בין השניים, המבקשים שלא לשתף שרים נוספים במחלוקת שביניהם.

שרון עכשיו!

שר־החקלאות אריק שרון עומד להפר את השתיקה, שגזר על עצמו בשמונת החודשים האחרונים, ולפתוח במסע־הסברה עצמאי תחת הסיסמה: שרון עכשיו!

פתיחת המסע תיעשה ביום הרביעי השבוע, כשאריק יופיע בתוכנית מוקד בטלוויזיה. לאחריה הוא עומד להופיע במיספר הופעות פומביות אחרות המכוונות להסביר את מדיניות ההתיישבות, הביטחון והשלום של הממשלה ולהציג את חלקו במהלכים אלה.

אריק החליט לנקוט בצעד זה, בעקבות טענתו כי עמדותיו מוצגות בצורה מסולפת לעיני הציבור וכי „שופכים את דמי על לא עוול בכפי.״

מכיוון שלדעתו אין מי שמסוגל להסביר כיום את מדיניות הממשלה, הוא החליט ליטול תפקיד זה על עצמו.

נראה כי בעיקבות מסעו של אריק יווצר פולמוס חדש בין שרי הממשלה.

מועמד ימני
מבקש תמיכה יהודית

הגנראל אלכסנדר הייג, מפקד כוחות נאט״ו באירופה המערבית — קיים לאחרונה שיחות מקיפות עם שר־החוץ משה דיין ועם מנהיגים יהודיים בארצות־הברית (הגנראל נסע לשם כך במיוחד לבוסטון ולפילדלפיה) כדי לגשש אצל המימסד היהודי האמריקאי והישראלי אחר עמדתם בדבר מועמדותו לנשיאות ארצות־הברית מטעמה של המיפלגה הרפובליקאית, בשנת 1980.

הקבוצה הימנית־קיצונית, הדוגלת ב„יד תקיפה״ של ארצות־הברית (התערבות צבאית באיראן לטובת השאה, והתערבות מקבילה בניקאראגואה לעזרת הרודן סומוזה) מקווה כי המימסד היהודי־ציוני והמימשל הישראלי יקבלו בברכה את הסיכוי לבחירתו של הייג. החוגים הימניים במיפלגה הרפובליקאית מבטיחים מדיניות „פרו־ישראלית״, נוסח ג׳ונסון־ניכסון בשנות השישים המאוחרות והשבעים המוקדמות, אחרי מילחמת ששת־הימים ולפני מילחמת יום־הכיפורים.

אריק שר
בישיבת הממשלה

מחזה בלתי רגיל אירע באחת מישיבות הממשלה האחרונות, כאשר שר־החקלאות, אריאל („אריק״) שרון, החל לשיר במקום לדבר. אריק שר בקולו העבה לא פחות ולא יותר מאשר את ג׳ינגל הפירסומת של בנק־ישראל, המיועד לעודד רכישת ניירות־ערך של המדינה בסיסמא: „שלושה דברים נותנים לך ניירות־הערך של המדינה — רווח לכיס, ראש שקט — ומעט גאווה בלב.״

כשסיים לשיר את שיר הפירסומת, שמילותיו נרשמו בפרוטוקול, הסביר אריק את פשר שירתו: „זה הדבר היחיד במדינה שניתן להפיק ממנו מעט גאווה בלב...״

קיסינג׳ר יבוא
לביקור פרטי

שר־החוץ האמריקאי לשעבר, הנרי קיסינג׳ר, עשוי לבוא באביב הקרוב לישראל כאורח של מוסדות אקדמאים ישראליים.

בזמן האחרון מסתמנת מגמה לקרב את קיסינג׳ר לענייני ישראל והעם היהודי, שלא באמצעות המימסד.

קיסינג׳ר עצמו עשוי לרוץ בבחירות הבאות כמועמד המיפלגה הרפובליקאית לסינאט ונראה שהוא יהדק את יחסיו עם ישראל עוד יותר, על רקע ההתמודדות על הקול היהודי.

מיפקד חדש
במיפלגת העבודה?

בחוגים שונים במיפלגת העבודה הולכת ומתגבשת התביעה להקדים את ועידת המיפלגה ולערוך אותה תוך שנה לכל היותר. על־פי התקנון עומדת ועידת מיפלגת העבודה להיערך רק בעוד כשנתיים, חודשים ספורים לפני מועד הבחירות הכלליות הבאות.

התומכים בתביעה להקדמת הוועידה טוענים כי יש למנוע את התופעה שאירעה בפעם האחרונה, כשההתמודדות על ראשות המיפלגה ועל מועמדה לראשות־הממשלה נערכה סמוך מדי למועד הבחירות לכנסת.

לדעתם יש לאפשר למיפלגה לפעול לפחות שנה אחת כמיפלגה מלוכדת סביב מנהיג נבחר.

לא מן הנמנע כי לקראת הוועידה תועלה התביעה לערוך שוב מיפקד חברים במיפלגה וזאת לאור הטענות על כשרות המיפקד הקודם וכן בגלל העובדה שמאז המיפקד הקודם עזבו רבים מחברי המיפלגה והצטרפו לד״ש.

כן רומזים שמאז המהפך היתה עריקה בשיעור לא מועט משורות חברי המיפלגה לשורות המיפלגה השלטת.

ההכרעה במפ״ם
נדחתה בלי תאריך

טכסיס התפטרותו של אפריים תלמי הבטיח את המשך קיום המערך, על־ידי דחיית הוועידה של מפ״ם לחצי שנה לפחות, ובלי קביעת תאריך לכינוסה.

נגד הדחייה התאחדו האגף הימני (יעקב חזן, אמרי רון) והשמאלי (לטיף דורי) של המיפלגה. הימין התנגד למיפקד, העלול להחליש את השפעת הקיבוץ הארצי, והשמאל התנגד להמשך ההשפעה הנוכחית של הקיבוץ.

רופאים יפגינו
נגד ארליך

שימחת טכס קריאת בית־היולדות העירוני בקריה בתל־אביב, על שמו של יוסף סרלין, מי שהיה שר־הבריאות מטעם הציונים הכלליים בממשלתו של בן־גוריון, תופר כאשר כל עובדי בית־החולים, רופאיו ואחיותיו יפגינו נגד שר־האוצר שימחה ארליך על „רצח זכרו של הפרופסור אשרמן״ והמעשה הבלתי מוסרי, לדעתם, של הסרת שמו מבית־החולים.

הפרופסור יוסף אשרמן עמד בשעתו בראש בית־היולדות. עיריית תל־אביב החליטה בפברואר 1971 לקרוא על שמו את מחלקות היולדות והנשים בבית־החולים העירוני.

ארליך נאחז בנוסח שקבע כי „המחלקות יקראו על שמו״ והפקיע את שם בית־החולים לטובת סרלין המנוח, מי שהיה חברו למיפלגה.

רופאי בית־החולים ומישפחתו של הפרופסור אשרמן מתכוונים לנהל מאבק בנושא זה.

מופיע סיפרה של
רמונדה טוויל

סיפרה של רמונדה טוויל, הפעילה הפלסטינית שזכתה בתואר „הנמרה מרמאללה״, עומד להופיע בצרפת ובישראל בעת ובעונה אחת. הספר, ששמו מעצר בית, מגולל את תולדות חייה ויש בו, בצד תיאור המאבק הלאומי שלה, גם תיאור מאבקה העקשני לזכויות האשה הערבית.

הספר יעורר סערה בישראל, ביגלל התקפתו הקיצוניות על מדיניות הכיבוש הישראלית, אך מופיעים בו גם דברי הערכה רבים לשוחרי־השלום הישראליים, שסייעו לה במאבקיה.

דן שילון - מנכ״ל
רשות־השידור?

אל רשימת המועמדים לרשת את תפקידו של יצחק ליבני כמנכ״ל רשות־השידור, נוסף השבוע שם חדש — שמו של דן שילון, מי שמשמש כיום כתב הטלוויזיה הישראלית בניו־יורק ולשעבר מנהל חטיבת החדשות של הטלוויזיה.

שמו של שילון הועלה לאחרונה בחוגים ממלכתיים כמועמד לתפקיד מנכ״ל הטלוויזיה. אולם עתה הוא מוזכר גם כמועמד אפשרי לתפקיד מנכ״ל הרשות.

מקורבי ראש־הממשלה טוענים כי שילון עשוי ליהנות מתמיכתו של מנחם בגין, שהתרשם ממנו אישית, בעת ששילון נלווה אליו בסיורו האחרון בארצות־הברית וקנדה. שילון עצמו שוהה עתה בחופשה בארץ. לדבריו טרם פנה אליו איש בנושא זה.

גזית הגיש תלונה
נגד ח״כ יגורי

ראש אמ״ן לשעבר, האלוף שלמה גזית, הגיש מיכתב תלונה חריף ביותר לוועדת־הכנסת נגד ח״כ סיעת היחיד יעד, אסף יגורי. תלונתו של גזית נוגעת לפעילותו של ח״כ יגורי בפרשת תשלום המכס על מכשיר הטלוויזיה שהביא עימו האלוף גזית מנסיעתו האחרונה לארצות־הברית (ראה עמוד 19) **ולשאילתה שהגיש בנושא זה לשר־הביטחון.**

בתלונתו מבקש האלוף גזית מוועדת־הכנסת לבדוק אם פעילותו של ח״כ יגורי בפרשה זו לא נבעה מטעמים של נקמה אישית בו,

הפלישה הפרסית
העלתה מחירי הדירות

מצב הדיור באזור המרכז החמיר לאחרונה בגלל נוכחותם בתל־אביב של מאות מיהודי איראן, השוכרים דירות כדי להבטיח לעצמם בסיס עורפי.

רוב שוכרי הדירות האיראניים אינם מתכוונים כלל לגור בהם. הם שוכרים דירות בדולארים, משלמים עבור שנה מראש ומשאירים את הדירות ריקות.

כתוצאה מכך ממתינים בעלי הדירות להשכרה לשוכרי דירות איראניים וזוגות מקומיים מתקשים להשיג דירות בשכר חודשי. הביקוש מצד יהודי איראן גרם גם להאמרה נוספת במחירי הדירות להשכרה.

רבים מיהודי איראן השוהים בישראל עד יעבור זעם מתגוררים בבתי־המלון המפוארים בערים.

באחד מבתי־המלון, שם שוהות עשרות מישפחות מיהודי איראן, התלוננו כי למרות שהם נמצאים שם כבר מיספר שבועות, לא התקשר עימם איש ממישרד־הקליטה כדי להסביר להם את אפשרויות קליטתם.

פרסום מלניק|רפאל טיראן

„העולם הזה" 847
תאריך: 14.1.54

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פירסם כתבת־שער מצולמת תחת הכותרת „ישראלה חוזרה". הכתבה עסקה במסעם הנועז של ארבעה ימאים ישראלים בסירה בים־התיכון, עד לצוק גיבראלטר ובחזרה, בחסות מערכת השבועון. „ראיון מיוחד" נערך עם כמעט־ח״כ אברהם גולדראט, עסקן פאג״י, שויתר על מקומו בכנסת תמורת תשלום ממיפלגתו. כתבה מרכזית הוקדשה לנ״שא „חיש אנטישמיות באמריקה?", הכתבה תיארה, בעזרת המחשות, תצלומים וקריקאטורות, את מקרי האנטישמיות בארצות־הברית. „דו״ח מיוחד" הוקדש לבחינת האפשרויות של מילחמה גרעינית בעולם ובמרחב.

בשער הגיליון: מפקד ,ישראלה׳ יורם פרידמן.

אהבת חמדה וחסן ★ מילחמת החרוזים של עמוס קינן

בדידי מנוסי ★ ש"י עגנון מעיד בבית־המישפט ★

נחום גולדמן על הכבוד הישראלי האבוד

הממשלה

ניצחון גדול מהתיקנות

אחרי שבועות ארוכים ורבים של משא־ומתן, השמצות הדדיות, הכחשות והכחשות־שכנגד, הגיע בראשית שבוע זה לסיומו השלב הראשון והעיקרי במיקוח להרכבת הממשלה החדשה. שבועות רבים הוקדשו להתנצחויות קטנות, לניפנוף השוט ששמו מפ״ם כלפי הציונים הכלליים*, אך בסופו של דבר חזרה מפא״י לקו שהיה ברור לה למעשה מהתחלה: הרכבת ממשלה עם הציונים הכלליים ביחד, כבסיס להצטרפותן של שאר המיפלגות הזעירות.

העניינים שהועלו השבוע על שולחנות מלון דן המפואר, לשם סיכום, שהיו חשובים בחלקם, לא כללו את הפרט החשוב ביותר. הציונים הכלליים דרשו שינוי הנוהל בעבודת מליאת הממשלה. כי הנוהל הקיים קבע, שבכל השאלות שבהן קיימים ניגודי־דעות גדולים מדי, הועמד העניין להצבעה ועבר ברוב המפא״יי הניכר. לא היתה לציונים הכלליים כל אפשרות להתמודדות אמיתית בתוך הממשלה.

מלבד שאר העניינים שבהם תבעו הציונים הכלליים הכרעה עוד קודם שתורכב הממשלה, הם דרשו קביעת נוהל חדש: בשאלות יסוד מסויימות לא יובא הדין בפני מליאת הממשלה, אלא אחרי הסכם מוקדם בין מפא״י והציונים הכלליים. שתי המיפלגות הגדירו את תחום העניינים שעליהם יחול כלל זה.

סיבות לחגיגה. אנשי מפא״י אינם ששים כלל להסדר זה. סעיף זה, שעליו לא ששו אנשי מפא״י כלל, הוא שעיכב את הרכבת הממשלה לזמן ארוך. אולם משה שרת נטל את היוזמה לידיו, משראה בשבוע שעבר שהברירה היא הסכם עם הציונים הכלליים או בחירות חדשות. הוא רמז למנהיגי הציונים הכלליים על נכונותו להתפשר גם בעניין זה, שלא בהתאם למקובל, בשיחה פרטית עם ד״ר פרץ ברנשטיין, מנהיג הציונים הכלליים, מעל לראשיהם של נציגי הצדדים שהשתתפו במשא־ומתן.

ההסכם היווה ניצחון גדול לציונים הכלליים, שניצלו את העובדה שלמפא״י אין ברירה. הניצחונות שהושגו היו:

● כלכלה: מפא״י הסכימה שהפעולה הכלכלית תתקדם בכיוון לביטולו הכולל של הפיקוח על מטבע חוץ. אם כי אין להניח שהביטול המלא יושג עוד השנה, הוסכם על אי־אלה ביטולים חלקיים כבר בשנה זו.

● מיעוטים: ענייני המימשל הצבאי באיזורים הצבאיים יועברו למישרד־הפנים שבראשות ישראל רוקח, ואילו הצד הפוליטי של עניינים אלה יימצא בטיפול מישרד־החוץ. אשר למדיניות הגבוהה בענייני מיעוטים, הוסכם על הקמת ועדת שרים המורכבת משרי הפנים, החוץ והביטחון, אשר תהיה הגוף המכריע בעניינים אלה. הסדר זה יקל על הציונים הכלליים לקבל לידיהם את הפיקוח המלא על העניינים הערביים.

● חינוך: נקבע כי יהיה סגן לשר־החינוך־והתרבות מטעם הציונים הכלליים. דרישה זו התקבלה למרות הודעתו של שר־החינוך־והתרבות, פרופ׳ בן־ציון דינור, כי יתפטר אם תתקבל החלטה זו.

● אחוז החסימה: התקבלה גם החלטת פשרה בעניין זה. במקום הגבול של חמישה אחוזים, שהציעה מפא״י, הועמד הגבול לקראת הבחירות לכנסת השלישית על חמישה מנדאטים, כלומר 4,2 אחוזים.

בסך־הכל היו למנהיגי הציונים הכלליים כל הסיבות לחגוג השבוע את סיומו של המשא־והמתן. אילו אמר להם מישהו בראשיתו כי ישיגו את כל שהשיגו, הם לא היו מאמינים, ולמעשה היו נכונים להיכנס לממשלה גם תמורת פחות הישגים.

* מיפלגת הציונים הכלליים, שמו הקודם של המרכיב הליברלי (מיפלגה ליברלית) בליכוד כיום.

עיתונות

אדם וחווה
ANYTHING YOU CAN DO —
I CAN DO BETTER

השבועונים קולנוע ועולם הקולנוע דמו לפני חודש לאני אוקלי אשת לפידות, במחזהו המוסיקלי של איירווינג ברלין. קולנוע, שנולד לפני 15 שנה לגרשום קומרוב, היה במשך שנים מנתן השבועית של ילדות רבות מגיל שבע עד 40, סיפר להן על הרפתקות חייו הרומנטיות המעודכנות של ארול פלין, על בעלה האחרון של לנה טרנר ועל לבטי ההתבגרות של אליזבת טיילור.

עולם הקולנוע הוא החווה שקפצה מצלעו של קולנוע. קמו כמה עובדי קולנוע יום בהיר אחד, לקחו את כל החומר שעשוי היה לעניין אותם, ועזרו למוציא־לאור שמואל פרידמן לפתוח עיתון, שנבדל מקודמו רק בחלק הראשון של שמו. השניים נדמו, משך הזמן, לאחים־תאומים שכל אחד מנסה למצוא אצל חשני כתמלידה שאיננו אצלו. הקורא כמעט שלא הבחין ביניהם.

לפני שנה יצא עולם הקולנוע בתמונת־שער ציבעונית. כעבור שבוע בדיוק היה שערו של קולנוע ציבעוני אף הוא. השניים המשיכו במירוץ המרתוני, שהגיע לשיאו כאשר לפני חודש הוגדל עולם הקולנוע, ששערו חזר להיות ללא איפור. שימחתו לא ארכה, כי בשבוע שלאחר מכן התנוססו בקיוסקים גיליונות קולנוע באותו גודל, אך יחד עם זה ציבעוניים. כששמע גרשום קומרוב הממושקף וכסוף־השיער, שעולם הקולנוע נותן במדור השאלות תשובות לחידון שמפרסם קולנוע, השיב בחיוך: „זאת הפירסומת הטובה ביותר שהם יכולים לעשות לי."

דרכי חיים

אהבה דו־לאומית

חמדה לזר בת ה־14 לא היתה שונה משאר התלמידות בבית־הספר בעכו, כיששמה לב לטפסן הצעיר שהקים צריף מול חלון ביתה. היא התאהבה בנער בן ה־15 ממבט ראשון. החל מאותו הרגע השתנו חייה תכלית השינוי. הסיבה: שם הנער היה חסן עינבטווי, והוא היה ערבי. תחילה התקדמה האהבה במסלול רגיל. חמדה היתה חברת השומר־הצעיר, חופשית מדיעות קדומות. לחסן היו אופניים. לא נעלם מעיני חמדה שהחל מסתובב לפני ביתה לעיתים קרובות מאד. היא אמרה לו שלום. הוא אמר לה שלום. זה היה לפני שלוש שנים.

„היא מתה בשבילי!" חיש מהר התרגלו הכל לראות את הזוג הולך לקולנוע. „הנה חמדה והערבי שלה," אמרו. לבני הזוג זה לא היה איכפת. פעם ברחה חמדה מן הבית לשלושה ימים, לנה עם ידידה על שפת־הים. פעם אחרת נסעו באופניים של דודו של חסן, המוכתר־לשעבר. החיים היו הרפתקה גדולה.

הגיע היום שבו ביקר חסן בפעם הראשונה בביתה של חמדה. „אבא שאל: אין כבר יהודי בשבילך? אמרתי: זאת אהבה. אי־אפשר להפריד בין אוהבים. לבסוף הוא הסכים, ואמר: רק שלא תצטערי." על ביקורה הראשון של חמדה בביתו שלו, סיפר חסן: „אמא שאלה: מי זאת? אמרתי: חברה שלי. היא שאלה: היא אוהבת אותך? אמרתי: היא מתה בשבילי. אמר אבי: אם הוא רוצה אותה, בסדר."

יש להניח שהמאבק האמיתי בשני הבתים היה חריף הרבה יותר מכפי שנראה בסיפורים אלה. אך הסוף ודאי: הזוג עשה כרצונו, החליט והתחתן.

לא געפילטע פיש. אלא שיש חוק בארץ האוסר נישואי קטינים. בנוסף, קיים גם חוק המונע נישואי בני עדות שונות. חמדה נאלצה לחכות עד שימלאו לה 17, תקבל תעודת־זהות ותמיר את דתה. אולם לא היה לה כל חשק לחכות. בני הזוג שכרו חדר, ועברו לגור בו יחד. מיטה ענקית תפסה את מחצית החדר, וחציו השני היה תפוס על־ידי ארון, רדיו וכמה עשרות תצלומים של חסן. כאן מבלה חמדה את ימיה באושר, שעה שחסן עובד בקיבוץ קרוב. אין לה בעיות של בישול: „אין הבדל בין ספניולים וערבים. שנינו לא אוהבים געפילטע פיש," היא אומרת.

בעוד חסן למד עיברית יפה, התמחתה חמדה בערבית, והיא מסתדרת היטב עם שכנותיה הערביות. העתיד נראה לבני הזוג חלק. בעוד כמה שבועות תקבל חמדה את תעודת־הזהות, ותתאסלם. היא תשנה את רישום דתה, ואחר יבוא תור החתונה או, ליתר דיוק, תור החתונות: חתונה מישפחתית מסורתית אצל אמו של חסן, ואחר־כך חתונה באחד האולמות בשביל הצעירים, חבריו של חסן וחברותיה של חמדה. שניהם עדיין אינם חושבים על בעיות רחוקות יותר, כגון ילדיהם. הם בטוחים שהכל יבוא על מקומו בשלום. ככלות הכל, מה כל זה לעומת האהבה?

אנשים

● מדורו היומי של **עמוס קינן** בעיתון חרות, שועלים קטנים, עורר את חמתו של בן גבע, אדום־הזקן **ידידיה** (דידי) **מנוסי** שתקף אותו במדור יומי אחר בלשון זו:

„שועל ממורמר ופגום־חרב / החל לנופף לעת ערב / בנס „החרות". / ובשכר השרות / זכה למלא פיו בטרף."

תשובת חרות, פגומת המישקל השירי, שלטענת קינן לא נכתבה על־ידו, לא איחרה לבוא:

„היה היה איש בשם דידי, / בולשן מבוסס וסולידי. / את חוטמו המגואל / בין שיני השועל / הוא נעץ / ויילל: „רחבדות, יא־סידי!"

● כשנשאל הסופר שמואל־יוסף (**ש"י עגנון**) צ׳צ׳קס, בעדותו במישפטם של תושבי שכונת תלפיות נגד עיריית ירושלים שהקימה את המיזבלה העירונית בשכנות להם, אם הזבובים מן המזבלה מופיעים רק בעיקבות הרוח המזרחית, ציטט הסופר מישפט תלמודי: „ארבע רוחות מנשבות בירושלים בכל יום." כשנחקר אם ביקר במיזבלה אי־פעם, השיב בסיגנונו המייוחד: „מה היה לי לבקרה? היא באה אלי."

● אמר ד״ר **נחום גולדמן**, בהסבירו את תוכניותיו לעתיד: „בארץ הזאת לא מכבדים אדם יותר משלושה חודשים — אם בכלל מכבדים אותו."

חסן עינבטווי וחמדה לזר
מה כל זה לעומת האהבה?

לבוחר בטוב ביותר
TIME
Filter
CIGARETTES
KING SIZE
TIME הסיגריה לענין
דובק מייצרת סיגריות איכות למעלה מ־40 שנה

POLAROID SONAR
POLAROID LAND CAMERA
מצלמה על־קולית - לפיתוח בין־רגע.
פולארויד צועדת עוד צעד אחד קדימה
ומציגה את פולארויד סונאר - המצלמה עם
כיוון מרחק אוטומטי.
כל שעליך לעשות הוא ללחוץ על הדק־
המצלמה. תוך אלפית שניה נשלח גל על־קולי
מהמצלמה אל נושא הצילום וחוזר ממנו, אל
המצלמה. בדרך זאת, העדשה מתמקדת
אוטומטית למרחק המדויק.
התמונה תתפתח לנגד עיניך בתוך דקות אחדות:
נקיה, חדה, עם מיקוד מושלם.
שיטת המיקוד פועלת גם באפלה גמורה.
סיטונאים ראשיים:
3 י. אקרן בע"מ, נחמני 93 תל־אביב
טלפונים: 625632; 611368.
שרות פולארויד:
רחוב אבן־גבירול 125 תל־אביב
טלפון: 241432.
פולארויד סונאר -
הגל העל־קולי בצילום.
Polaroid
SonarAutoFocus
Instant Cameras
יבואנים בלעדיים לישראל:
ליאון דגון
צרכי צילום בע"מ
'POLAROID' is a registered trademark of polaroid corporation,cambridge mass,u.s.a 1979 Polaroid Corporation
אדי מור

בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. ת"א־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה „כספי" בע"מ • העורך הראשי אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר・

המישפטים האחרונים ששמע אורי קיסרי בעודו בחיים היו, ככל הנראה, אותם שפורסמו במדור זה לפני שלושה שבועות.

אורי קיסרי, מייסדו ועורכו הראשון של העולם הזה נפטר ביום השלישי בשבוע שעבר. שעות מיספר לפני מותו, כשהחל שוקע בדימדומים שמהם לא הקיץ עוד, ביקשה גיסתו לעודד את רוחו. היא נטלה בידה את גיליון העולם הזה (2156) וקראה לו את הקטע, שהופיע במדור זה תחת הכותרת שם נולד.

הקטע נכתב כתשובה למיכתבם של תלמידי כיתה ד' בבית־הספר נווה־עוז בפתח־תיקווה. אלה ביקשו לדעת מדוע נקרא העולם הזה בשם זה. בתשובה ציטטנו את הקטע מתוך סיפרו של אורי קיסרי זיכרונות ליום מחר, שבו הוא מגולל את סיפור לידתו של העולם הזה. שם גילה קיסרי כי באוקטובר 1946 החליף את שם השבועון 9 בערב, שייסד תשע שנים קודם לכן, בהעולם הזה. הו אעצמו הגה את השם החדש, שקיבל את אישורם ובירכתם של המשוררים אברהם שלונסקי ונתן אלתרמן, שנמנו עם המשתתפים הקבועים בשבועון.

ספק אם אורי קיסרי על ערש מותו קלט את הדברים שנקראו באוזניו. על כל פנים שמו של העיתון, שאותו ייסד וערך במשך כ־14 שנה — העולם הזה — ליווה אותו בדרכו אל העולם הבא. היתה בכך אולי משמעות לגבי דרך חייו של אחד הוותיקים והבכירים בעיתונאי ארץ־ישראל, שאלפי מאמריו ורשימותיו פורסמו בעיתונים שונים, החל בדואר היום, דרך דבר, הארץ ועד לידיעות אחרונות ומעריב. קיסרי עבד בכולם ופירסם בכולם. אבל העולם הזה היה כולו יציר כפיו, עיתון שהוא היה אביו מולידו.

אין כל דימיון בין העולם הזה שערך ועיצב אורי קיסרי לבין העולם הזה במתכונתו הנוכחית. העולם הזה של אורי קיסרי היה עיתון עליז, נחמד ואופטימי, שביקש להבליט ולהדגיש את היפה והחיובי ביישוב ובמדינה שבדרך. הוא היה גדוש פיליטונים, מאמרים ורפורטז'ות ששיקפו במידה רבה את אישיותו המיוחדת במינה, כאדם וכעיתונאי, של אורי קיסרי עצמו, שמעולם לא כתב מילה רעה או מכאיבה על איש. אביר העיתונות העברית, שהיה איש האסתטיקה הצרופה ורומנטיקן בליבו ובחיצוניותו, משך להעולם הזה את טובי המושכים בעט בעיתונות ובספרות הארץ־ישראלית, מכל קצות הקשת הפוליטית.

בתקופתו של אורי קיסרי תרמו להעולם הזה והיו בין משתתפיו הקבועים דמויות כמו המתרגם מנשה לוין, הצייר אריה נבון, סופרים ומשוררים כמו נתן אלתרמן, אביגדור המאירי, יהודה האזרחי, מידד שיף, אבא אחימאיר, ועיתונאים כמו דוד לאזר, שמעון סאמט, משה מייזלס, אמיל פוירשטיין, דב בר מלכין, שלום רוזנפלד, עזריה רפפורט, בנימין גלאי ועוד רבים אחרים.

בתום תקופת אורי קיסרי הפך העולם הזה עיתון לוחם, מכשיר של מאבק על דמותה של המדינה ופניה של החברה הישראלית. סיגנון הכתיבה ועיצובו של השבועון השתנו מקצה לקצה. אבל רוחו של אורי קיסרי ריחפה מעל עמודי העולם הזה עד יומו האחרון.

✶ חילוף המישמרות

כדאי אולי לספר שוב בהזדמנות זו את סיפור חילופי המשמרות בהעולם הזה.

גירסתו של אורי קיסרי למאורע זה כלולה בספרו, שם הוא מספר:

„לא ידעתי, כשעשיתי את ההיכרות הראשונה עם אורי אבנרי, כי הוא האיש העשוי — או עלול — לרשת אותי. אני בטוח כי גם הוא לא ידע זאת. הדבר היה לפחות שנתיים לפני שנתבצע. יום אחד, כשישבתי נינוח בדפוס שוהם, שם נדפס השבועון באותה תקופה, ראיתי את שרה ארנשטיין. שרה, שהיתה מצורפת למערכת כמתרגמת, מגיהה ולעיתים גם מחברת סקיצות, נכנסת בלוויית גבר צעיר, בהיר ואהוד, שסימני הנעורים טרם נמחו מפניו. היא הציגה אותו ואמרה כי הוא עוזר לה מרצונו הטוב בעבודת ההגהה. ואומנם, הוא ניגש לשולחן שכן, פרש גיליונות ופתח בהגהה.

„הוא לא האריך. בחלוף רבע שעה נוכחתי שהוא נעלם. שרה עדיין ישבה וכששאלתיה פרטים על הבחור שסיקרן אותי — כי היו לו נתונים שלא יכלו שלא לסקרן — לא השיבה לי ישירות, אלא העלתה מארנקה הגדול גיליון של הבוקר, הצביעה על מאמר, בעצם על פיליטון, שהשתרע מתחת לקו ואמרה: 'זאת כתב הבחור.' הכותרת על המאמר בעיתון אמרה: 'איך נפל אחי', מאת יוסף אוסטרמן'. 'זה שמו?' שאלתי. 'כן' השיבה 'אבל היום שינה את שמו. קוראים לו אורי אבנרי.'

„אמרתי לה כי אשמח לקרוא. היא ויתרה לי מרצון על הגיליון. הוא שמור איתי גם בשעה זו. תאריך הדפסתו היה ה־30 בספטמבר 1947. ואומנם קראתי ללא שהיות את קורות נפילתו באפריקה כאיש קומנדו שהיה במצור על קרן. נתרשמתי מכושר הכתיבה והתרגשתי מהסיטואציה של ימי המילחמה... חלפה תקופה ארוכה למדי, בה לא פגשתי את שרה ולא את אוסטרמן־אבנרי. הוא יתגלה שוב בתקופה בה התחלתי להוקיר את רגלי הן מהדפוס והן מן המערכת. כנראה, כבר תיכננתי את הצעדים הבאים שלי לקראת השתחררותי מן העתון. בעצם מסרתי כבר את עריכתו, אם כי המשבתי להיות הבעלים של הנכס..."

אותו מאורע זכור לאבנרי בצורה קצת שונה. הוא נפגש עם קיסרי, אחרי שקודם לכן כבר פירסם פיליטונים בעיתונות היומית, הציע לו פיליטון לפירסום. קיסרי, שאחת מתכונותיו המובהקות היתה עידוד צעירים ופתיחת שערי שבועונו בפניהם — מסורת שבה ממשיך העולם הזה עד עצם היום הזה — התרשם מרשימתו של אבנרי ופירסמה. בפגישה נוספת שהיתה לו עם אבנרי, כעבור זמן, סיפר כי היה לו ויכוח עם גרשום שוקן, עורך הארץ. קיסרי טען כי כישרונו העיקרי של אבנרי טמון בכתיבה נפיליטוניסטית. שוקן עמד על כך כי הוא מיטיב להתבטא בכתיבה פובליציסטית. ואומנם שוקן הזמין אז את אבנרי לכתוב מאמרים ראשיים בהארץ.

אבנרי עזב את הארץ אחרי ששוקן סירב להדפיס את אחד ממאמריו, שעסק בבעיית ערביי ארץ־ישראל. עוד לפני כן עבד אורי אבנרי אצל קיסרי כעורך העולם הזה, כשהוא עושה זאת על פי טעמו וסיגנונו של קיסרי. כשנולד הרעיון לייסד שבועון חדש הועדפה האפשרות לרכוש מקיסרי, שביקש לפרוש מטעמי עייפות, את שבועונו. היו לכך כמה יתרונות, במיוחד שהימים היו ימי תקופת הצנע ונוח היה להשתמש בקיצבת־הנייר שהוקצבה על־ידי הממשלה להעולם הזה.

✶ סמל העיתונאות היפה

אורי קיסרי ראה ביורשיו בעריכת העולם הזה מעין „בנים בלתי חוקיים של עצמי ובשרי."

כשליווינו אותו השבוע בדרכו האחרונה, הרגשנו אנו, ותיקי המערכת, שגדלו על מאמריו והכירוהו אישית, הרבה יותר מכך. הזדהינו בכל לב עם דברי הפרידה שנשא לוי יצחק הירושלמי, היו"ר של האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל, אשר אמר:

„אין מקום הולם יותר מביתם של העיתונאים למעמד של פרידה מאורי קיסרי — מן הכינורות הראשונים בקרב העיתונאים הארצישראלים — אשר עבד את העיתונות ולא רק בה. טבוע היה בו חותם של מקוריות ואף ראשוניות, שהיא מדרגה גבוהה מעליה. מקורי היה באיחוד ניגודים — בסיגנון־החיים כבסיגנון־הכתיבה. בסיגנון־החיים שלו כמו בלט דבר והיפוכו — אריסטוקרטיה ואהבת בני־אדם מן השורה, שאצלו חברו יחד והיו לאחד. בסיגנון הכתיבה שלו היה ברק של לשון עברית שורשית — והכתיבה עצמה היתה מכוונת להמוני עם.

„...אורי קיסרי, עיתונאי וסופר, שימש סמל העיתונאות היפה, שהיא בעלת ברית של ספרות יפה ולעיתים עומדת מעבר לה, בהיותה מעוגנת במרחב המציאות העכשווית. שאב השראה מעורכים דגולים ונתן השראה משלו והאציל מרוחו על דור ממשיכים.

„עיתונאי ישראל נפרדים מעל אורי קיסרי בגאון וביגון — בגאון על הכבוד שהעניק למעמד העיתונאי ולמימד העיתונות, שהוא עצמו אף טרח ושקד לפתחם ולטפחם ביתר שאת בשנים שבהן עמד בראש ציבור העיתונאים. ביגון — על הכינור שנדם."

העולם הזה מרכין ראש על קברו.

אלי תבור

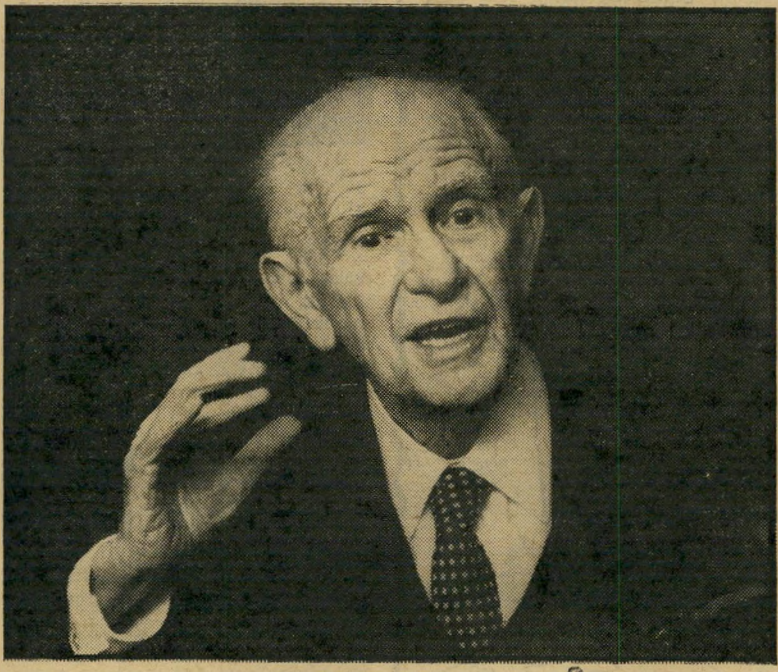

אורי קיסרי ז"ל
המייסד והעורך הראשון

אזמנתו, אחיותיו, בניו וכלותיו של אורי קיסרי ליד גופתו
הכינור שנדם

הורוס קופ

אתה עשוי למצוא בת־זוג אידיאלית הו־דות לחיפושיך הש־בוע. המזלות חיוביים עבורך, וכן כוחותיך האישיים. השתדל ל־רסן תחילה את רג־שותיך, כי כל החיים לפניך. בעיות שהיו עד כה בלתי־ברורות הול־כות ונעלמות. מסעות נוספים ומסעירים נראים באופק. אל תזניח את ידידיך.

* * *

זהו שבוע אידיאלי. אמנם תתקוף־אותך עיי־פות גדולה, אולם היא בת־חלוף. אתה מלא סיפוק עצמי במישור העיסקי. אתה עומד ל־הגיע לפיסגת ההצלחות. אל תאבד את הראש ואל תתבלבל. כסף בא וכסף הולך, אל תנהג בחסכנות. בת־שור, הרבה מנוחה באוויר הצח — תביא לך את אותו אושר נכסף.

* * *

זהירות עוד לא הזי־קה לאיש, ולך ודאי שלא תזיק. אפילו ב־דברים בהם נהגת בפ־זיזות, כדאי לך להת־חיל להיזהר. אהבה ישנה תשוב ותפרח. אבל היא רק זמנית. עסק אותו התחלת לפתוח — עשוי ל־שאת רווחים. לך, תאומה, כדאי לרכוש השבוע את הדירה. הרבו במסעות.

הפסיק להעמיד אותה בניסיון! לכל דבר יש־גבול! היא לא בוגדת בך, ואפילו לא חולמת על כך. אתה סתם ממ־רר לה את חייה. ואם תמשיך, זה ימאס עליה בסופו של דבר והיא תברח ממך. אל תח־שוב שבקלות תוכל למצוא אחרת במקומה. לך, סרטנית, מצפה בשבוע זה הפתעה כספית גדולה.

* * *

השבוע אתה עומד ל־סיים בהצלחה מיבצע בו התחלת לפני. כחו־דש. אתה שוב נכנס לחיים סדירים ותקי־נים. הכל ילך כשורה. במישור הרומנטי אין כל שינוי, חכה להז־דמנות בה אתה תה־יה החזק. שמור על קשרים טובים עם ידידך הטוב ביותר, בסופו של דבר אתה תצטרך לעזרתו.

* * *

בריאותך הלקוייה תלך ותשתפר. אבל אל תאמץ את עצמך טרם זמן. צפויים לך ימים קשים, חוסר־סיפוק ו־עבודה־קשה. אולם אל תתייאש, הזמן עושה את שלו. בשטח האינ־טימי אתה חוזר לרומן ישן. הראה לה יחס חם, ולבבי ועזור לה. זה ישתלם לך בסופו של דבר. — בתולה לבשי כחול ולבן.

לכם בני מאזניים מחכה שבוע נעים ביותר. צאו מתוך הקליפה, והפסיקו לש־מור הכל בפנים. השבוע ייפתרו בעיות רבות. ביחוד בשטח ה־כלכלי. אלת האהבה. מ־חזרת אחריך, סוף־סוף תמצאי את בן־זוגך. אל תהססי. קבלי אותו כמו שהוא. שתפי אותו ב־כל חוויותיך. אתה, בן מאזניים, אל תרבה ב־יציאות מהבית ואל תשתה משקאות חרי־פים. הבריאות קודמת לכל. מיכתב מידיד נעורים שיגיע מרחוק יפתור לך חידה שהטרידה אותך מזמן.

* * *

אל תבעטי בקירות, זה לא יעזור לך. את חושבת שעל־ידי פיטפוט, תמצאי־חן בעיני הזולת? את טועה. הם יחשבו או־תך לסתם נודניקית ולא יעריכו אותך. השתדלי לתקן את ה־טעות — אחרת תבי־אי להסתבכות. בת־עקרב, המשיכי לשמור על דיאטה. עוד תוכלי לקבל תפקיד בסרט. יש לך את כל הנתו־נים. אל תרבי בנסיעות ארוכות. היזהרי השבוע מתאונת־דרכים. ליבשי ירוק.

* * *

המשיך בדרך בה התחלת לפני שבוע. אל תהיה כפוי־טובה, ואל תהיה ספקן. מחכים לך ברוב ה־שטחים הצלחה ועניין. אדם זר, ממנו לא צי־פית לשום דבר, ישמח אותך ויעזור לך בשטח החברתי. צעד לאט ו־בטוח. מוטב שתקפיא השבוע את התחום ה־עסקי. זהירות תמנע ממך הסתבכות שתוצ־אותיה עלולות להיות לא נעימות ביותר. לבשי סגול. אל תלכי בדרך הסלולה ותחפשי שינוי וגיוון בחייך.

* * *

השבוע תזדקק לעצבים חזקים בשטח העבודה. הבוסים דורשים ממך מעל ה־מצופה, מבלי להתח־שב ומבלי לתת תמו־רה. עשה כפי שהם דורשים ממך, זה יש־תלם לך בבוא הזמן. גם אם בת־זוגך מת־רעמת מדי־פעם, אל תראה זאת בשלילה, ואל תחשוב שהיא מ־מורמרת. קשה לה, היא זקוקה לעידוד כמוך. אולם דע, היא ממשיכה לאהוב אותך, ורק אותך. היה סלחני כלפיה.

* * *

כן, הוא כן בוגד בך. הוא מעוצבן עד שגעון. לכן אל תוותרי השבוע, אחרת יהיה החודש הבא ממש גיהנום. עוד לא החז־מצת את ההזדמנות ה־אחרונה, זה רק עניין של סבלנות. אל תראי מדוכאת ואל תתנהגי ב־הססנות. שמרי על עצ־מך. הוא עוד יחזור על ברכיים. תשמרי על כבודך ובסופו של דבר הכל יסתדר על ה־צד הטוב ביותר והבחור יחזור ויתפקח. השבוע כדאי להמר, אך לא גבוה גבוה.

* * *

השבוע הוא שבוע שלך, בת דגים. נצלי כל רגע בו. אפילו שהוא לא התייחס אליך יפה — הוא אוהב אותך והשבוע הוא ישנה התנהגותו. סכום כסף, אותו את שומרת, יעיק על כי־סך. התחלקי בו עם אדם הקרוב לך ביותר שהוא זקוק לו מאד בימים אלה. אל תתפתי להמר בכסף זה. את לא נוצרת לכך. אתה, דג, עומד בפני החלטה גורלית. ואתה מה־סס ומהסס. החלט בן־אדם. החלט.

מכתבים

התנגדות גזענית

רק תמול שלשום סירב העולם המערבי לקלוט לתוכו את אותם פליטים יהודים, שהצליחו להימלט מזרועות הנאצים. רק אתמול החזירה הממשלה הבריטית אוניות מעפילים, שהגיעו אל חופי הארץ, לארצות גזירה. בימים אלה, כש־19 מדינות ברחבי העולם סירבו לקבל לתוכם את 2300 הפלי־טים מווייט־נאם, יכולה ישראל להיות אור לגויים בכך שתכריז ותפעל להצלתם של אותם 2300 איש המטלטלים בספינה מול חופי מאנילה.

בטוח אני, שאנשים חרוצים אלו יוכלו להקים יישוב חדש לתפארת, וזאת לאור הניסיון הטוב שהיה לישראל עם קבוצת הפליטים מדרום ווייט־נאם שנאספו על־ידי אוניה ישראלית לפני שנה וחצי והובאו לישראל. ולשרי הממשלה שהצביעו נגד זה, הייתי מציע לקרוא את נאומיהם חוצבי הלהבות בהם התריעו על הציניות והאדי־שות של העולם, בבחינת „טול קורה מבין עיניך.”

נחמיה שטרסלר, תל־אביב

כל הכבוד למנחם בגין, שהכריע בעד הבאת 100 מפליטי וייט־נאם וקליטתם ב־ארץ. אין לי ספק שלולי עמדתו האמיצה הזו של מנחם בגין לא היו שאר שרי הממשלה תומכים בכך. מה שמצביע על כך, שאם מנחם בגין יתמוך גם בהסכמי השלום עם מצריים, למרות הסעיפים המג־בילים והקשים לישראל, תלך רוב הממ־שלה בעקבותיו.

יהודית לווין, תל־אביב

אי אפשר להשתחרר מההרגשה המביי־שת, שדווקא שרי המפד״ל בממשלה, כמו יוסף בורג ואהרון אבו־חצירא, הם שיצאו חוצץ נגד קליטת פליטי וייט־נאם בישראל. אין לי ספק שאילו היו אותם וייט־נאמים בני דת משה וישראל, היו שרי המפד״ל

ממליצים לקלוט את כולם בארץ. מכאן, שהתנגדותם מבוססת על דעות ורגשות גזעניים. אולי כדאי היה לשלוח רב למא־נילה, שיגייר את הפליטים, ואז ניתן היה לקלוט את כולם בארץ מבלי שראשי המפד״ל יביישו את היהדות הדתית בטי־עונם הגזעני.

יוסף לבקוביץ רחובות

● ● ●

מי נדפק?

אחת הבדיחות המפורסמות ביותר מספרת על זוג עולים, שהגיעו לארץ. מיד כשנכנסו לנמל־התעופה הניח הבעל את אשתו על השולחן והתחיל לשגלה. כששאלוהו מה סיבה ראה לעשות כן השיב: „שמעתי שבארץ לא מקבלים כלום אם לא דופקים על השולחן.”

נזכרתי בבדיחה זו כששמעתי על כך שהממשלה נכנעה ללחצם של אנשי גוש אמונים, שהקימו התנחלות ליד מחסום דר־כים והחליטה לאפשר להם להתנחל ליד שכם. אנשי גוש אמונים טוענים אומנם שהפעלת לחצים על הממשלה היא לגיטי־מית וכשם שאין פסול בכך שהיונים לוח־צים על הממשלה, כך מותר גם להם ללחוץ עליה. ההבדל הוא רק בכך שהלחץ של גוש אמונים הוא לחץ אלים וברוטאלי תוך הפרת החוק. כניעתה מוגת־הלב של הממ־שלה לאנשי מיעוט קנאי מוכיחה שניתן

לקבל אצלה הכל אם רק דופקים על ה־שולחן. אבל מי שנדפק כאן הוא עם ישראל כולו.

יואב בראון, חיפה

● ● ●

טיוח התדמית

לצערנו הגדול, בשובו מביקור בארה״ב, לא דייק השר שמואל תמיר במסירת אינ־פורמציה אודות תדמיתה של ממשלת יש־ראל ומדיניותה. היות ולדבריו ההסברה הישראלית מצליחה לשכנע בצידקת דרכה של הממשלה את מעצבי דעת־הקהל, החלט־נו לבדוק עד כמה דבריו נכונים.

בחמשת היומונים הגדולים המופיעים ברחבי ארה״ב, רובם המכריע של מאמרי המערכת והכתבות שהופיעו בהקשר למזרח התיכון בשבועות האחרונים, היו עויינים ובלתי מזדהים עם עמדת ממשלת ישראל. במשאלי דעת־קהל, אשר נערכו במספר קמפוסים על ידי עתוני סטודנטים, נתברר כי המנהיג הפחות אהוד ואמין הינו מנחם בגין.

תמונה דומה מתגלה גם ברשתות הטל־וויזיה הגדולות, שבהן מתגלה ישראל, כמעט מדי יום ביומו, כגורם המעכב וה־מונע מתהליך השלום להגיע אל סיומו. ההסברה הישראלית, שזכתה בעבר לקיתו־נות של לעג מצד בגין ורעיו, כשהיו באופוזיציה, והזוכה כיום לשבחים מפי שמואל תמיר, הגיעה לאמיתו של דבר לשפל שאין כמוהו.

חבל רק ששמואל תמיר מעדיף לטייח ולהסתיר, ולמנוע את המידע האמיתי מהעם, אודות הידרדרות האהדה לישראל. התגובה היחידה שבה זוכה כל נציג, בין אם הוא שליח מטעם או סתם סטודנט, הינה לעג, זלזול ואיבה לטיעונים הישראליים.

יריב עמית, בשם קבוצת סטודנטים ישראליים, ניו־יורק

● ● ●

איפה הכסף?

שוב התבשרנו ששר־האוצר, שמחה ארליך, מצא שיטה לגבות כספים מהצי־בור כדי לאזן את תקציב הממשלה: הטלת היטל על מס־ההכנסה. התוצאה הישירה מכך תהיה, שכל האזרחים ההגונים, ה־משלמים מיסים כחוק, ישלמו יותר וכל מעלימי המס ירוויחו יותר. כמו אותו יהודי שחיפש את הכסף שאבד לו מתחת לפנס ולא במקום בו אבד, מחפש שמחה ארליך את הכסף אצל ציבור השכירים העשוק ולא במקום בו הוא נמצא — אצל בעלי ההכנסות השחורות.

יחיאל זוהר, תל־אביב

לפני 19 חודשים, ב־30 במאי 1977, פניתי למיספר מנהיגים במדינה במיכתב, שבו קבלתי נגד קברניטי המדינה וההסתד־רות המכריזים מזמן לזמן קבל עם ועדה שפועלי־הייצור משתכרים יותר מעובדי־המדינה והשירותים הציבוריים. הוכחתי בעליל שהאמת היא בדיוק הפוכה: ש־

רבבות עובדי־ייצור משתכרים (במקרים רבים) פחות מאשר מקבלי קיצבות־סעד. את המיכתב הזה שלחתי גם לנשיא התאחדות התעשיינים, מר אברהם („בומה") שביט.

התפלאתי מאוד מדברי מר שביט (שרואיין בתאריך 27.12.78 ברדיו) באומרו, שהשכר בתעשייה עלה השנה ב־60—70% בעוד שההתייקרות במשק הסתכמה ב־43% בלבד. הוא אמר שלתעשייה חסרים כיום עובדים אך הדבר אינו נובע משכר ירוד.

אם לא הצלחתי לשכנע את מר שביט בצדקתי בפנייתי אליו לפני 19 חודש, אנסה לשכנע אותו כיום בתלושי־המשכורת שלי שאני מצרף למכתבי, המעידים שחור על גבי לבן שבחודש נובמבר 1977 השתכרתי כפועל־ייצור 3494.90 ל"י (ברוטו) ובנובמבר 1978 השתכרתי 4511.10 ל"י (וזאת אחרי 25 שנות ותק ואני יכול להוכיח שאני עובד מצויין). זאת אומרת, שבנובמבר השנה הרווחתי 1016.20 ל"י יותר מאשר לפני שנה שהם 29% ולא 60—70% כמו שטוען מר שביט.

הייתי רוצה לדעת אם קיימים עוד עובדי־מדינה ושירותים המשתכרים 4511.10 ל"י ברוטו לחודש? אני כבר לא מדבר על התנאים הסוציאליים של רבבות עובדי־הייצור, שהם אפסיים ביחס לתנאים הסוציאליים של עובדי־המדינה או עובדי הבנקים, למשל. נכון, ישנם אלפי עובדי־ייצור המשתכרים הרבה יותר ממני, פי־שתיים שלוש, או יותר (גם במיפעל בו אני עובד ישנם כאלה). אבל זה לא ביגלל שהם עובדים יותר טוב ממני. ההיפך הוא הנכון. זה ביגלל שיש להם הכוח להרוס את המיפעל. במיפעלים רבים קיימות חמולות משפחתיות ועדתיות וקבוצות־לחץ, שבכוחן לגרום צרות צרורות למיפעל ולהשבית אותו. הם נהגים על חשבונם של העובדים „החלשים" והזמניים. זאת היא הסיבה העיקרית של השקט התעשייתי במיפעלי־ייצור וביגלל זה אין שביתות, במיוחד במיפעלים פרטיים. כן מר שביט הנכבד, חוסר עובדים בייצור נובע משכר ותנאים סוציאליים עלובים וכתוצאה מכך מעדיפים כולם להיות חלק מ„החמצן של המדינה" ולא עובדי ייצור.

אם קברניטי המדינה יתנו את האחוזים הגדולים שהם מדברים עליהם בכלי־התיקשורת לעובדי השירותים ואת התנאים הסוציאליים שהם מקבלים לעובדי הייצור, אז יעברו ההמונים לעבודה בייצור ואז

ורק אז יהיה לנו חמצן רב ונקי לעם ולמדינה. דברי מר שביט גרמו עוול וצער רב לרבבות עובדי־ייצור עניים ביותר ביכלל ולי אישית בפרט.

שמשון שיבק, בני־ברק

● ● ●

מטורף עם רישיון?

קשה להתייחס למיכתבו של הקורא יהודה קונפורטס בפורום העולם הזה (2157), ביחס למעשהו של אנדרי קלצ'ינסקי, שניסה להשתלט על בני־ערובה במרכז התרבותי של גרמניה בתל־אביב, כדי למחות על חוק ההתיישנות על פישעי הנאצים. אדם זה לא ירד לסוף ההבנה, שאנשים מסוגו של קלצ'ינסקי הם קורבנות השואה, המתהלכים בינינו בלב שבור וברוח שבורה. ההתפרצויות שלו הם תוצאה מכך ובוודאי אי אפשר להשוותם בשום אופן עם פושעים מסוגו של ז'וז'ו נידם.

מרוח הכתיבה של יהודה קונפורטס נודף ריחו של הזמן הרקוב, של אותם אנשים ששאלו את ניצולי הטבח באירופה: „מדוע לא נלחמתם? למה הלכתם כצאן לטבח?"

היום ברור כבר ששאלות אלו הן חסרות טעם וחסרות ערך. מה שחשוב זה פסק־דינו של השופט: „בזמן שפושעים נאצים מסתובבים חופשיים כשעל מצפונם רצח־עם, אין מקום שאדם מסוגו של קלצ'ינסקי ישב בבית־הסוהר."

משה ברנשטיין, צייר, תל־אביב

● ● ●

הבריחה הגדולה

האם חברי הכנסת הנכבדים אינם מרגישים עתה נקיפות מצפון על שמנעו מח"כ צ'רלי ביטון להעלות בכנסת לדיון את בעיית האסירים בבתי־הסוהר בארץ? ייתכן, שאם במקום לסלק את ביטון מחמש ישיבות, היו דנים בנושא ומחליטים להקים ועדת־חקירה ממלכתית למתרחש בין כותלי הכלא, היתה נמנעת הבריחה של שמונת האסירים המסוכנים מכלא רמלה.

אברהם אביב, ירושלים

אחרי שלושה ימים, בהם לא הצליחה המישטרה לעלות על עקבותיהם של האסירים שנמלטו מכלא רמלה, יש לי רעיון, שאולי יזכה אותי בפרס בסך 100 אלף ל"י, שהוכרז על ראש כל אחד מהם. האם מישהו במישטרה חשב לחפש אותם במקום הסביר ביותר שימלטו אליו — בכנסת?

רינה סמו, תל־אביב

● ● ●

זר לא יבין זאת

כמי שהזדמן לו לבקר בארה"ב, שוחחתי שם עם בני מישפחה ומכרים על המיבנה הפוליטי של הממשלה ושל הכנסת וכמו כן יחסי הגומלין הנובעים מכך. לאחר הסבר ממצה, ככל שיכולתי לתת, על מיבנה הקואליציה ומרכיביה במהלך כהונתן של ממשלות שונות ועל ההסכמים שהמרכיבים השונים חתמו למען תיכון ממשלה בישראל, היתה מתמקדת ההתעניינות של המכרים מיד בסיעות הדתיות: מיהם? מהם? ומה כוחם בממשלה?

כאשר התברר להם בין היתר עניין הסטאטוס־קוו, או עניין גיוס הבנות לשירות לאומי חובה, והעובדה ששר־הדתות הראשון בישראל, חיים משה שפירא ז"ל, חייב את חוק השירות הלאומי בעת חקיקתו והדבר היה כ ש ר בעיניו, התקשו המארחים להאמין למשמע אוזניהם, כשסיפרתי להם שפתאום כיום — הגורמים שהתירו לפי ההלכה לפתע אוסרים. ואז נזרקה לחלל האויר שאלה של אחד הנוכחים, ואני מצטט: „מדוע אינכם ז ו ר ק י ם א ו ת ם מן הממשלה ומן הכנסת?? מדוע אתם מרשים להשתוללות חסרת רסן מעין זאת של הדתיים לפגוע בכם ולאנוס אתכם?!

עניתי להם כי פרס נכבד היה ממתין להם, לו מצאו את אותה נוסחת הפלאים הגואלת ששמה א י ך ע ו ש י ם א ת ז ה? אנו עדים כיום לסגידה למעגל קסמים של עירבוב תחומים ומוסר כפול בין הערך של אלהים והדת בצורה שאיננה וולונטרית והומניסטית מזה, לבין סידרי מימשל ושילטון תקין המבוסס על שוויון בפני החוק.

כאשר הוויכוח מתלהט בין ראש עיריית ת"א והחוגים הדתיים סביב הצגת יום ששי בתיאטרון הקאמרי, כדאי להזכיר

(המשך בעמוד 10)

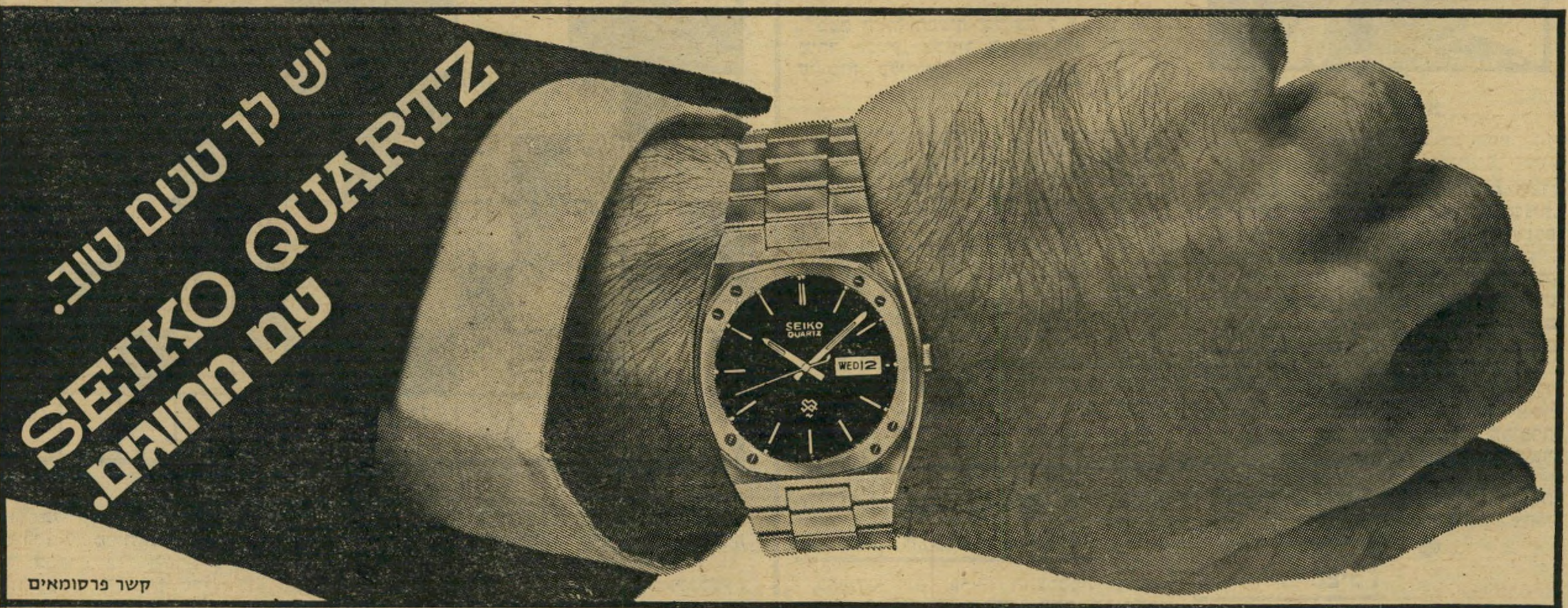

רפ-אפ
שיטת ההרזיה האמריקאית
עכשיו בישראל!

★ הטיפול מכוון למקומות הרצויים לך: ירכיים, מותניים, בטן, סנטר כפול, צלוליטים.

★ הטיפול מתאים לנשים בכל גיל ומומלץ לנשים לאחר לידה.

רפ-אפ חיבת ציון 27, רמת־גן
טל': 706429 ימים א', ג', ה'.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
מומחים להדברת
תולעי עץ. עש
וחרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18. ת ד 2272
טל. 790114-5-6 רש מס' 21 עסק 481/75
איתן עמיחי · הדברה עשרות שנים

תשבץ העולם הזה 2159

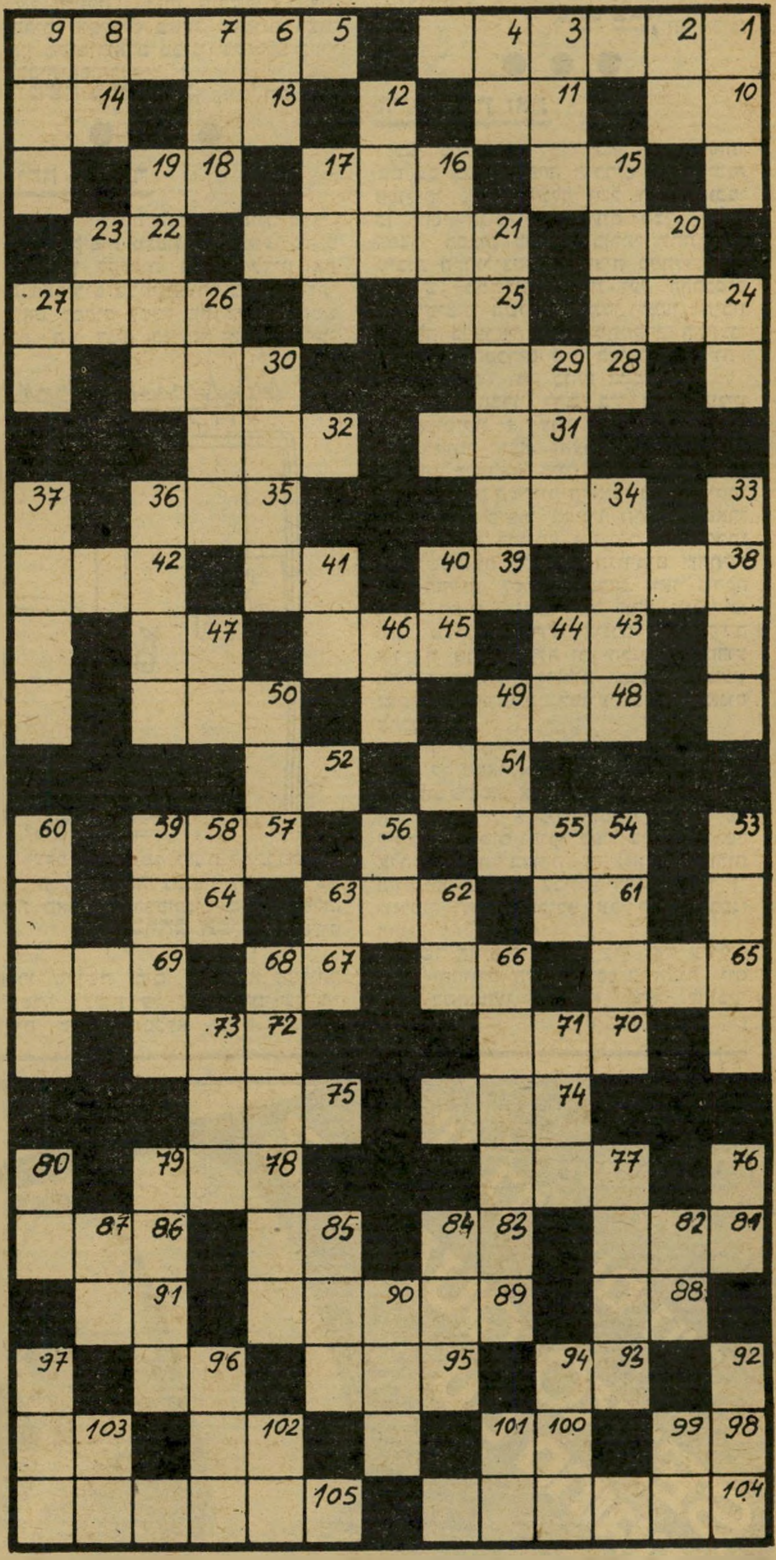

מאוזן:

1) כלי־קיבול לנוזלים; 2) החלק ה־עשירי; 7) מילת־תחינה; 9) אופנה; 10) זכר בבקר; 12) רשף; 13) אריג; 15) עלוב־נפש; 16) יתן פרי; 17) מארבעת המינים; 18) תווית; 19) בת־קול; 21) שאין נשמה באפו; 22) שנון; 23) מונח בתורת החשמל; 24) חרק עוקצני; 28) מספיק! 29) יחידת־זמן; 31) עצם בפה; 32) סופר; 34) נע ממקומו; 35) קוסם; 36) אשת־איש; 39) מיספר סידרי המיש־נה; 41) פירחחי; 44) מעוברת; 45) מחלי על זכותך! 47) חפירה עמוקה; 48) יבשה מוקפת מים; 49) נהר באפריקה; 51) תואר־אצולה אירופי; 53) יישוב בארץ; 56) עוני; 57) מכאן ואילך; 60) ציץ־נוי; 61) חותן משה; 63) בירת הנגב (ר״ת); 64) מד־חניה; 65) מזל; 66) עליך לגעת! 67) אב או אם; 70) בגד־שרד; 72) שרפ־רף; 75) בהמת־משא טיבטית; 76) דיאס־פורה; 78) מינחה; 79) כלי־קיבול גדול; 80) פקודה מפורשת; 81) מילת־שלילה; 83) מכשף; 85) מלחין־אופרות איטלקי; 86) קריה ליד תל־אביב; 87) עשוי־למחצה; 88) עבר; 90) גינת־נוי; 91) מידת־שטח; 92) כמוס; 95) חדר באוניה; 96) עריריות; 97) במקום הזה.

מאונך:

1) מרקורי; 3) קורט; 4) מחצית מיש־חק־ילדים פופולארי; 5) בוא מלמעלה למטה! 6) מעמסה; 8) שם אשה; 11) בירת תאילנד; 12) משורטטת מעל לעין; 14) מיכסה הפתח; 15) קומפוזיטור; 20) עולז; 21) מילת־שאלה; 24) אות בא״ב האנגלי; 26) אביון; 27) ענן בלי סוף; 28) מסולם הצלילים; 29) טור חזיתי; 30) הם (סיפרותית); 32) טס; 33) היה ראש האף־בי־איי; 37) בודדה; 38) מכי־נויי האלוהות; 39) עכוז; 40) זועף; 42) סוף בלי התחלה; 43) מוסד לחוף הכינ־רת; 45) אשרה; 46) הגשר הראשון; 48) קידומת שמשמעותה שלילה; 50) כלך לך! 51) התקוממות; 52) מזימה; 54) נשא הספד; 55) קיבוץ בגליל העליון; 58) משאבת הגוף; 59) להבה; 62) כוכב־שבת בקבוצת נבל; 64) מטבע קטן; 68) מסיפרי התורה; 69) בלבד; 70) מלכסיקון הבקר; 71) די למבין (ר״ת); 73) סיעה בכנסת שהתפלגה; 74) עיר בפולין; 76) גוף; 77) תן! 79) שירטון; 80) נבט; 82) אנה? 84) כלי־עבודה; 89) תאנה מיובשת; 90) ננס; 94) קרס; 99) הכניס בבריתו של אברהם (הפוך).

מכתבים

(המשך מעמוד 9)
לראשי אותם חוגים בכנסת וכן בממשלה, שזרים לא תמיד מבינים בחו״ל מה שמובן לכל בר־בי־רב בישראל. קל מאד לקחת גרוגרת, כמו התיאטרון הקאמרי, ולנופף בשוט משבר קואליציוני. הרבה יותר קשה להיות גיבור כשאתה ניצב בפני נושא כמו מניעת כדורגל בשבתות, או נסיעות אסורות על פי חוק בכלי־רכב בימי שבת וחגים.

נח כהן, רמת־גן

● ● ●

פיראטים יהודים

מה מתפלאים על מפקד חיל־הים ש־הואשם בניסיון לאינוס? מזה שנים ש־חיל־הים מנסה ליצור לעצמו תדמית של חיל גברי במובן השלילי של המילה. פעם אפילו שרה להקת חיל־הים בהתלהבות על כך שהם „יידישע פיראטים.״ אז אם

פיראטים — מדוע לא להתנהג כמוהם? דומני ששורש הרע נעוץ בכך, שימאים בכל העולם מרשים לעצמם לנהוג כלפי נשים אחרת מאשר עכברי היבשה.

שאול שטיינבך, חיפה

מישפטו של „יומי״ חיזק את ידי החו־גים הדתיים הטוענים, כי אסור להתיר לבנות להתגייס לצה״ל. אם אלוף מרשה לעצמו להתנהג כפי שהתנהג — מה יאמרו על כך החיילים?

ע. עובד, בת־ים

פעם היתה הבעיה של צה״ל לשמור על טוהר הנשק. עכשיו הבעיה היא לשמור על טוהר כלי־הזין.

חיים מבורך, טבריה

יש להלל ולשבח את שר־הביטחון, עזר וייצמן, ואת הרמטכ״ל, רב־אלוף איתן, שלא היססו ולא פיקפקו ומיד אחרי שבית־הדין הצבאי „זיכה״ את מפקד חיל־הים מאשמת ניסיון אונס ותקיפה אלימה הורו לו להתפטר משירותו בצה״ל. זוהי הוכחה לכך שצה״ל מקפיד בקלות כבחמורות וכי דין אחד לטוראי ולאלוף. דומני שהמדינה יכולה להתברך שיש לה צבא כזה, שבו אין חסינות למפקדים בכירים. בעוד ש־בחיים האזרחיים יש כאלה השווים יותר בפני החוק (ח״כים, למשל) וכאלה ש־שווים פחות, הרי בצה״ל יש מיצוי הדין עד תום. רק אל תסיקו מכך שאני בעד הפיכה צבאית.

יעקב הראה, תל־אביב

● ● ●

למי שייך ה„אדם השלישי״?

בהעולם הזה (2156) התפרסמה ידיעה במדור הטלוויזיה והרדיו, תחת הכותרת „הגונב מגנב פטור״ ובה מידע על גילגול חדש של שעשועון הטלוויזיה זה הסוד שלי במתכונת תוכנית הרדיו הוותיקה של גלי צה״ל, האדם השלישי. ובין השאר נאמר בגוף הידיעה, שהתוכנית הנ״ל אינה משו־דרת בגלי צה״ל מזה חודשים רבים. ובכן, הרשו לי לתקן טעות עובדתית זו: תוכנית האדם השלישי משודרת בגלי צה״ל מזה עשר שנים ברציפות, לאחרונה בשבת ב־צהריים מדי חודש בחודשו (פרט לחופ־שות קיץ קצרות). התוכנית מוקלטת כמו־פע פומבי בפני חיילים בבסיסי צה״ל שו־נים, והתחרות בין בסיסי צה״ל על אירות התוכנית רבה.

תוכנית זו, כמו תוכניתו של יעקוב אגמון שאלות אישיות, היא מהתוכניות הוותיקות ביותר בלוח המשדרים של גלי צה״ל ואת הסיבות לכך אפשר למצוא במיכתבי המאזינים הרבים, המגיעים לעור־כיה. גילגולה של תוכנית האדם השלישי למתכונת המחודשת, של שעשועון הטל־וויזיה זה הסוד שלי, עורר תמיהה ורוגז בגלי צה״ל. קול החל משתתף בתוכנית גלי צה״ל עוד לפני שהפיק את התוכנית זה הסוד שלי בטלוויזיה וממשיך להשתתף בתוכנית גלי צה״ל לעיתים מזומנות גם כיום. נדמה לי שיש יותר מאשר מקרי בין עובדה זו לבין הפקת תוכנית הטל־וויזיה על־ידו במתכונתה כפאראפראזה על תוכנית האדם השלישי בגלי צה״ל.

לשימחתנו, פניית מפקד גלי צה״ל ל־ראובן ירון, יו״ר הוועד המנהל של רשות־השידור, והסבת תשומת־ליבו לעובדה ש־התוכנית המשודרת מזה עשר שנים בגלי צה״ל הועתקה לטלוויזיה, נתקבלה בהבנה הראוייה, והוא הורה להפסיק צילום והק־לטת תוכניות נוספות בטלוויזיה במת־כונת תוכנית גלי צה״ל.

עד כאן העובדות. ולסיום, הרשו לי רק שתי הערות, המתייחסות למפיק יצחק קול, המסביר לפי הידיעה בעיתונכם, ש־הרעיון לתוכנית לקוח מתוכנית אמרי־קאית, המשודרת מזה חמש עשרה שנה ומשום כך „הגונב מגנב פטור״. ראשית, גם אם משודרת תוכנית בארצות־הברית במתכונת דומה והרעיון אומץ על־ידי גלי צה״ל לפני עשר שנים, אין זה מצדיק לאחר כל כך הרבה שנים, העתקת מת־כונת זו על־ידי תחנה ממלכתית. באם יצ־חק קול רוצה לחדש ולעניין את צופי הטלוויזיה, אני מציע לו לאמץ את דמיונו ולחפש או להמציא שעשועון חדש מרתק, ולא להעתיק רעיון המוכר מזה שנים למא־זיני תחנה ממלכתית אחרת, וכך ייצא ה־

מולי שפירא
„הסוד הוא שלי״

מאזין והצופה ברשתות הממלכתיות השו־נות נשכר מן התחרות הפוריה. שנית, לגבי הערת הסיכום, המתייחסת בעיתונכם למפיק יצחק קול כי „הגונב מגנב פטור״. כעורך־דין מוסמך, לא מצאתי הד לצידוק כזה לא בספר החוקים ולא בתקדימים מישפטיים. להיפך, מצאתי כי עבריינים אשר נזקקו לטענה זו נשלחו לכמה שנים לכלא.

על מה ולמה אם כן השתמש יצחק קול בטיעון הנ״ל, זהו כנראה הסוד שלו. אשר לצד המוסרי של אימוץ ומימוש המימרה הנ״ל על־ידי קול, אני משאיר זאת לכושר שיפוטו ומצפונו של הקורא.

מולי שפירא, ראש מחלקת תרבות ובידור, גלי צה״ל, צה״ל

● ● ●

מי ירד מהפסים?

אני מתפלא שהעולם הזה אינו נלחם בפשע המאורגן. לא יכול להיות שאין דבר כזה. לא חשוב מי עומד בראשו או מי לוקח בו חלק. מדוע אינכם מטפלים בנו־שא? אני מתפלא על ציבור הקוראים ש־שותק ואינו מגיב. אני מזמין תגובות של הקוראים. אולי זה דווקא אני שירדתי מן הפסים?

דב קרדו, נווה אשר, פרדס־חנה

עד כה סברתי שכדי להגיע למעמד של ח״כ דרושה לפחות מידה סבירה של היגיון, אם לא הגינות. בא ח״כ אהוד אולמרט ו־טפח על פני. בנשימה אחת הוא מאשים את העולם הזה גם בכך שהוא נכנע לאיו־מים וגם שהוא נושא פנים בגלל טובות־הנאה אישיות. אז שיחליט הח״כ המלומד אחת מהשתיים: או איומים או משוא פנים? שניהם ביחד לא הולכים.

ע. גדליה, תל־אביב

כשעורך מגלה סימנים אלרגיים, נסי לחפש את הסיבה על שולחן הטואלט שלך.

באחד הימים עלולה המראה לספר לך ספור חדש: אדמומית על הפנים, פצעון קטן, גירוי בין הגבות. זו עלולה להיות אלרגיה, תופעה העשויה להגרם בשל מספר גורמים. אחד מהם, אולי, נמצא על שולחן הטואלט שלך.

עבורך, גבירתי, נוצרו מוצרי RoC

תכשירי הטיפוח של ROC מיועדים בעיקר לנשים האלרגיות לתמרוקים למיניהם, נשים בעלות עור רגיש, נשים שעברו ניתוח פלסטי, לאלה החיות בתנאי מזג אויר קשים וקיצוניים, נשים השומרות על עורן ומטפחות אותו ולנשים המודעות להשפעה המזקת של תנאי החיים המודרניים על העור.

מדוע להשתמש בתכשירי הטיפוח של RoC

מוצרי הטיפוח של ROC המיוצרים אך ורק במפעל בצרפת ומיובאים לישראל, הם מוצרים היפו־אלרגניים.

כלומר, מוצרים המצמצמים עד למינימום תופעות אלרגיות הקשורות בשימוש בתמרוקים. הם מיוצרים מחומרים טהורים שאינם מכילים את כל המרכיבים הידועים כמזיקים לעור.

מוצרי הטיפוח של ROC נבדקים על אלפי סוגי עור, כדי לוודא שהם לא יזיקו לעור ויפעלו להבראתו ולטיפוחו.

כיצד אנו ב־RoC מבטיחים לך מוצרים היפו־אלרגניים

כל מוצר ומוצר של ROC, כל מרכיב ומרכיב, עובר דרך ארוכה עד שהוא מגיע לידייך. חברת ROC בדקה במעבדות קליניות את כל המרכיבים של מוצרי הקוסמטיקה השונים ופסלה לשימוש את רובם. המרכיבים שנבחרו וכן הצבעים, מפחיתים את גורמי האלרגיה עד למינימום. כמו כן, פותחו דרכי ייצור סטריליות במיוחד, וחומרי אריזה מיוחדים אטומים לחלוטין.

כל אלה וכל מה שהצרפתים יודעים על היופי מבטיחים לך את תכשירי הטיפוח ההיפו־אלרגניים האמיתיים היחידים כמעט בעולם.

תכשירי RoC הם ללא בושם

הדרישה מצד הנשים למוצרים ללא בושם היא גדולה. לנשים רגישות - משום שהבשמים נמצאו כמעוררי תופעות אלרגיות, ולנשים השומרות על עורן ומטפחות אותו – משום ששילוב ריחות התכשירים עם הבשמים בהם האשה משתמשת, איננו תמיד שילוב מוצלח. לכן, תכשירי ROC הם ללא בושם לחלוטין.

היכן תשיגי את RoC

מוצרי הטיפוח של ROC נמכרים אך ורק בבתי המרקחת, במובחרים שבהם.

אחריות

- תכשירי ROC מעניקים לך אחריות יוצאת מן הכלל:
- הם אינם מכילים כל צבע או חומר העלולים לגרום לאלרגיה ואינם מכילים בושם.
- התאריך האחרון לשימוש בכל מוצר ומוצר - מוטבע על האריזה והתכולה המדוייקת מצויינת גם היא.
- המוצרים ארוזים הרמטית ורק את, בביתך, תפתחי אותם לראשונה.
- שאלי את הדרמטולוג שלך על מוצרי ROC.

RoC

מוצרי טיפוח היפו־אלרגניים ללא בושם

היבואן: דנשר טרייד בע"מ
המשווק: פ. היימן ושות' בע"מ
רח' הרכבת 36 ת"א טל: 39782

ברשיון משרד הבריאות

מעוניינת במידע נוסף?
שלחי את התלוש הרצ"ב ונשלח אליך הסבר.

לכבוד
ROC [ישראל]
פ. י. היימן ושות' בע"מ
רח' הרכבת 36, תל־אביב

אודה לכם אם תשלחו אלי חומר הסבר נוסף, על מוצרי ROC.

שם: ____________

כתובת: ____________

____

טלפון: ____________

אבנון | קרמון | שפרירי | נעמן

בשלב זה ניתן להשיג את מוצרי ROC בבתי המרקחת:

תל־אביב: אבן־גבירול. בני. בן־יהודה. ברק־עופר. דיזנגוף. יהודה המכבי. יהודית. כיכר המדינה. מושנזון. מיכלין. נוה. נוה־אביבים. עממי. צפון. רמת־אביב. תחנה מרכזית. תרופה. **רמת־גן**: השרון. רמת־גן. רמת־חן. **בת־ים**: בת־ים. **הרצליה**: גולדשטיין. כיכר ריבלין. סופר־פארם. קרמר. **רמת־השרון**: רמת־השרון. **נתניה**: הדסה. תרופה. **פתח־תקוה**: אסותא. **רחובות**: ברק. הנגב. **כפר־סבא**: כנרת. **רעננה**: אחווה. **ירושלים**: אופלטקא. אשר. בית־הכרם. גאולה. הגבעה הצרפתית. העמודים. נוה־יעקב. רמות. רמות־אשכול. **אשדוד**: דן. **באר־שבע**: ירושלים. **דימונה**: זיווה. **לוד**: סניטס. **כפר שמריהו**: כפר שמריהו. **גבעת סביון**: בריאות.

למהפיכה זו תהיינה השלכות עצומות, פנימה וחוצה, כלפי המרחב והעולם. ב־מסע־לימודים חטוף, שערכתי השבוע, די־ברתי עם שורה של מנהיגים בינלאו־מיים וערביים על השלכות אלה. לעיני נוצרה תמונה קודרת.

● פאניקה בסעודיה

אישיות ערבית שעימה שוחחתי, ושהקדישה באחרונה זמן ומרץ להב־נת עולמו הרוחני של איאת־אללה רוח־אללה חומייני, היתה כימעט מהוממת. חו־מייני המזוקן שוהה בפאריס, והוא המנ־היג הרוחני — ואולי גם המעשי — של המהפיכה כולה.

כששאלתיו לדיעותיו של חומייני, נטל בן־שיחי לידו ספר של חומייני בשפה הערבית. „די אם אקרא לך את העמוד הראשון," אמר.

וכך מתחיל הספר (אני מצטט מן הזי־כרון): „הרעיון שתפקיד העולמא (חכמי־הדת) הוא לדאוג לטוהר נישמתו של המאמין ולטיב תפילתו הוא, כשלעצמו, ייבוא זר. תפקידם של העולמא הוא להביא לשילטון אללה במדינה, לשיחרור הארץ מעול הזרים ומרוחם. הדאגה לטוהר נישמתו של המאמין ותפילתו אינה אלא הכנה לקראת השגת יעדים אלה..."

זוהי קנאות דתית, המזכירה תקופות חשוכות מן העבר. קנאות דתית, שהיא פוליטית מטבע מהותה, מאחר שאינה מכי־

באיראן עומד לקום מישטר שיהיה אוייב קיצוני לישראל ואנטי־שמי במהותו - והוא ישנה באופן יסודי את המצב במרחב כולו

השואה של השאה

העולם הערבי משקשק. המרחב משקשק. העולם כולו משקשק.

רק ישראל אינה משקשקת. אבל היא היתה צריכה לשקשק יותר מכולם.

מתרחש משהו באראן. מהפיכה אמי־תית. מהפיכה שלא היתה כדוגמתה בעו־לם מזה שנים רבות.

היו בעולם מהפכות כפויות באמצעות הצבא. מישהו השתלט על הכוחות המזויי־נים, ואלה הנחילו לו את השילטון.

כך התחוללה המהפיכה המצרית של גמאל עבד־אל־נאצר. כך התחוללו המהפי־כות של מיפלגת אל־בעת בסוריה ובעי־ראק. כך קורים הדברים עתים לבקרים

מאת

אורי אבנרי

באמריקה הלאטינית. אפילו בניטו מוסו־ליני ואדולף היטלר הגיעו לשילטון תוך הסכמת הצבא, ובעזרתו.

היו גם מהפיכות שנכפו מבחוץ, בעז־רת צבא זר. כך ניצח הקומוניזם באי־רופה המיזרחית אחרי מילחמת־העולם ה־שנייה, וזה מה שקרה עתה בקאמבודיה.

רק לעיתים רחוקות מאד מתחוללת מה־פיכה אמיתית, מלמטה. מהפיכה המשח־ררת כוחות גנוזים בקרב העם, המקוממת המונים נגד השילטון ונגד הצבא, המת־מודדת עם הכוחות המזויינים ברחובות.

מהפיכה אשר כוחה הפנימי כה רב, עד כי השילטון והצבא נמסים לפניה כמו שלג בחום השמש.

במשך שבועות וחודשים יצאו ההמונים לרחובות טהראן, משהד, שיראז ושאר הערים. המפגינים עמדו מול כדורי החיי־לים וניספו בסיטונות. אך לא רצון ההמון נשבר, אלה רצון הצבא.

תחילה דיברו על „חוגים קיצוניים מימין ומשמאל". בורים דיברו על „חתירה סובייטית". אך ההמונים, ששפכו את דמם, הוכיחו בהדרגה את ההיפך: שזוהי התקוממות של עם, של כל העם — הימין, השמאל, ובעיקר הציבור שהיה עד כה דומם ונכנע.

אין כוח, לא מבפנים ובוודאי לא מבחוץ, היכול לעמוד בפני מהפיכה כזאת.

רה כלל בהפרדת הדת מן המדינה, אלא רואה בדת את המירשם השלם לכל סידרי השילטון, החברה, הרוח והחומר.

השאה כשליט (למעלה) ושנוא־העם, שפסלו מופל (למטה)

המון מפגינים שורף את תמונת השאה

הרב קוק, הרב לווינגר וכל לג־יונות גוש־אמונים הם כאין וכאפס לעוצמת דתיות לוחמת זו, הפוסלת כל שילטון חילוני, כל השפעה מערבית או קומוניסטית, כל פשרה מטעמי היגיון ונוחיות, כל רעיון שאינו עולה בקנה אחד עם המיצוות הקפדניות ביותר של אלוהים, כפי שהן מתפרשות בידי חכמי־הדת כשליטים בילעדיים.

סעודיה, שכנתה הדרומית של איראן, אחוזה פאניקה. גם סעודיה היא מוסלמית־דתית. אך שולטים בה נסיכים עשירים, שהסתדרו איכשהו עם הדת, ושאין להם כל חשק לקיים את מיצוותו של חומייני: „שליט התופס את בנו בגניבה, חייב לקטוע את ידו במו ידיו.” לחכמי־הדת אין שילטון פוליטי בסעודיה, ולא הם קובעים את מחירי־הנפט.

השינאה: מישטר אכזרי

ארץ הסעודים היא דלת־אוכלוסייה. היא זקוקה להמוני עובדים זרים — פלסטינים, מצרים, פאקיסתאנים ואחרים. אוכלוסיה זו, שהיא חסרת־זכויות ומקופחת, דומה למחסן עצום של עצים יבשים, שכל זיק מעבר למיפרץ עלול להבעירו. התערובת של דת וקידמה סוציאלית, שיחרור לאומי ומהפיכה, יכולה להוות חומר־נפץ כביר, שיפוצץ את כל המישטרים בנסיכויות־הנפט.

מזה שנים רואים הסעודים, בסיוטיהם, אפשרות של רדיקליזציה מהפכנית, שחלוציה יהיו הפלסטינים במדינתם. זוהי אחת הסיבות העיקריות לכך שהסעודים תומכים באש״ף ורוצים בהקמת מדינה פלסטינית, שתביא למיסוד הפלסטינים במדינה שמרנית משלהם. הפחד מפני הרדיקליזם הפלסטיני, העלול לשגשג אם יקום שלום אנטי־פלסטיני, הוא גם סיבה חשובה להתנגדות הסעודים להסכמי קמפ־דייוויד (העולם הזה 2155).

כל הפחדים האלה מתגברים עתה. עוד פחות מאשר בעבר ירצו הסעודים לריב עתה עם אש״ף. לחצם על אנוור אל־סאדאת, נגד שלום מצרי נפרד, יגבר עוד יותר.

הענק הכלכלי הסעודי עומד על כרעי תרנגולת. רגליו רועדות.

● פחדים במצריים

לא פחות חושש, כמובן, המישטר המצרי.

מצריים נושאת כיום את דגל השלום, המתינות, הפשרה והסובלנות במרחב. היא העזה לצאת ביוזמת־השלום כלפי ישראל. חמישה מיליון קופטים נוצריים הם חלק בלתי־נפרד מן העם המצרי, ושר־המדינה לענייני חוץ, בוטרוס בוטרוס־ראלי, הוא קופטי. כמו סעודיה, תומכת מצריים במערב בכלל, ובארצות־הברית בפרט. כמו סעודיה, תלוי גם ביטחונה הלאומי שלה בחוסן המערכת האמריקאית במרחב.

אחד מעמודי־התווך של מערכת זו מתמוטט כיום לעיני העולם, והמערכת כולה מתנדנדת. הברית המרובעת של מצריים, ישראל, סעודיה ואיראן, שהיתה משאת־נפשם של האמריקאים, מתה עוד לפני שנולדה.

כל מצרי טוען, כי יש הבדל עצום בין העם האיראני והעם המצרי, וכי מה שהתחולל בטהראן פשוט אינו יכול להתחולל בקאהיר. אין שום דמיון בין שילטון־היחיד הנאור של אל־סאדאת ובין האכזריות האטומה של הדיקטטורה של השאה. הדתיות המצרית, שהיא עמוקה ועממית, אך סובלנית, אינה דומה לקנאות הדתית הפרסית.

ובכל זאת — האם יכול מישהו להיות בטוח לגמרי לגבי האפשרויות במדינה, שבה שיגשגו פעם האחים המוסלמיים?

תגובתו הראשונה של אל־סאדאת אחרי התהפוכות האחרונות באיראן היתה, שיש להחיש עתה את תהליכי־השלום. גם הוא הבין את הקשר. אך יתכן מאד שבפועל תהיה המסקנה הפוכה: במצב החדש שנוצר, תצטרך מצריים להיות עוד יותר זהירה, למנוע עוד יותר את הרחבת הקרע בינה ובין העולם הערבי והמוסלמי.

התנאים להשגת השלום, שהלכו והורעו מאז החמיץ מנחם בגין את ההזדמנות ההיסטורית בנובמבר 1977, ספגו מהלומה נוספת.

אולם יריבותיה של מצריים אינן מאושרות יותר ממה שקורה באיראן. שני המישטרים היריבים של מיפלגת אל־בעת — בסוריה ובעיראק — התקרבו באחרונה זה לזה, אחרי שנים של איבה תהומית ביניהם, ביגלל התנגדותם המשותפת להסכם מצרי נפרד ופחדם המשותף מפני צה״ל. הקנאות האיראנית החדשה מאיימת על שתיהן.

האידיאולוגיה של אל־בעת היא כל־ערבית, חילונית, על־דתית. כמה ממייסדי אל־בעת היו נוצרים, דווקא. שליט סוריה הוא בן המיעוט המוסלמי העלאווי. כמה מן השליטים בעיראק השיעית הם בני העדה הסונית.

הקנאות המוסלמית־השיעית, המחליפה את מושגי הלאום החילוני במושג האומה הדתית היא אוייבת טיבעית של אל־בעת. האיבה המסורתית בין עיראק ואיראן מחריפה עימות זה.

● אש״ף: לא

באחרונה הפיץ מישהו שמועה כאילו נתמך חומייני על־ידי „לוב ואש״ף”.

קשה לדעת מהם היחסים בין חומייני ומועמר קזאפי המוסלמי־הקנאי, אם יש כאלה. אך הקשר בין חומייני ואש״ף הוא דמיוני בילבד.

אש״ף הוא גוף חילוני מובהק. הוא מבטא את שאיפתו המחודשת של העם הפלסטיני להגדרה לאומית חילונית במדינה משלו. משום כך מנוגד אש״ף — ומנוגד יאסר עראפאת אישית — לכל מגמה „כל־ערבית” ו„כל־מוסלמית”, העלולה לפגוע בדרישת הפלסטינים לעצמאות לאומית מלאה ונפרדת.

זהו אחד ממקורות האיבה הסמוייה בין אש״ף וסוריה, וזהו מקור בטוח לאיבה בין אש״ף ובין הקנאות הלאומית האיראנית.

אם יקום באיראן מישטר מוסלמי־קנאי ואנטי־ישראלי, יגביר הדבר את כוחם של כל גורמי־הסירוב בעולם הערבי. קבוצות־שוליים באש״ף, המתנגדות לפשרה עם ישראל, עלולות להתחזק ולאיים על מנהיגותו של יאסר עראפאת. לכן, תוך תשלום מס־שפתיים לאחדות הערבית והמוסלמית, ישמור אש״ף על עצמאותו.

זהו הסיכוי לטווח הרחוק יותר. בטווח הקצר, עשוייה התפתחות לעזור לאש״ף, מפני שהיא מחלישה את יכולתו של אנוור אל־סאדאת לחתום על חוזה נפרד עם ישראל, בלי שיתוף אש״ף.

● אור אדום בקרמלין

אחת האגדות הנפוצות ביותר בימים אלה היא זו הטוענת, כי ברית־המועצות היא הבוחשת בקדרה האיראנית, וכי כל מה שקורה שם אינו, בעצם, אלא מזימה סובייטית נוספת.

אגדה זו נולדה מעצמה. אביה־מולידה הוא הפחד, ואמה — הבורות.

ואכן, לגבי מי שאינו מבין דבר, מה טיבעי יותר? יש מאבק גלובלי בין ארצות־הברית וברית־המועצות. באיראן מתמוטט אחד מעמודי־התווך של המיבנה האמריקאי העולמי. השאה היה הלקוח העיקרי של הנשק האמריקאי, הסוכן העיקרי של המגמות האמריקאיות, בעל־הברית המסור והנאמן ביותר של ארצות־הברית.

(חוץ מאשר לגבי עניין חיוני אחד: היה זה השאה שהסיף במשך שנים להעלאה דראסטית של מחירי הנפט, והוא יכול להיחשב כנביא מהפכת־הנפט שהתחוללה ב־1973, בעיקבות מילחמת יום־הכיפורים.)

מה שרע לאמריקה, מוכרח להיות טוב לסובייטים — לפי הגירסה הפשטנית. ומי שרואה סוכן סובייטי תחת כל מיטה, בוודאי לא יתקשה לגלות סוכנים סובייטיים באיראן, שם פועלת מיפלגת־הטודה („העם”) הקומוניסטית לצד שאר הגורמים הפועלים לסילוק השאה.

אולם הבעייה מורכבת הרבה יותר.

בברית־המועצות, הדאגה לענייני־פנים עולה לאין שיעור על הדאגה לענייני־חוץ. הקג״ב, האחראי על הביטחון הפנימי, חשוב יותר ממישרד־החוץ.

בארץ הסובייטים יש עמים רבים, בעלי מיגוון אתני, לאומי ודתי רחב מאד. בדרום מדינת־הענק ובמיזרחה שוכנים עמים מוסלמים רבים. עשרות מיליוני המוסלמים הסובייטים, השוכנים לאורך הגבול עם איראן, אפגניסתאן וסין, המתרבים במהירות והאחוז שלהם באוכלוסיית המדינה עולה בהתמדה. הם מהווים כיום 22% של האוכלוסיה, ובסוף המאה יהיוו 30%. — כ־90 מיליון נפש. כאב־ראש מתמיד ל־מישטר — כאב חזק יותר מאשר קומץ היהודים.

עמים אלה הם מוסלמים בעלי מסורת קנאית. הם מביטים אחורה על עבר לאומי־דתי מפואר. היו להם ממלכות חובקות־עולם. גם תחת השילטון הסובייטי, הם שמרו על ייחודם. באחרונה מדווחים על התעוררות דתית גדולה בקרב עמים אלה, ועל חידוש הכמיהה לעצמאות.

כל התעוררות דתית־קנאית פיתאומית ליד גבולה הדרומי של ברית־המועצות מדליקה אור אדום בקרמלין.

השאה, עם כל שיגעון־הגדלות שלו, היה שכן הרבה יותר נוח מכפי שיהיה חומייני, עם השאה הסתדרו הסובייטים היטב. הם עשו עימו עיסקות־דלק מורכבות וידידותיות.

חומייני יהיה לסובייטים אוייב בעל פוטנציה כבירה.

● ידידי סאבאק

יותר מכל גורם אחר בעולם, צריכה ישראל לחשוש מפני מה שעלול להתרחש באיראן.

כי חומייני ואוהדיו הם שונאי־ישראל תרתי־משמע: שונאי מדינת־ישראל ואנטי־שמים, פשוטו כמשמעו.

יש לכך סיבות רבות, מעשיות ואידיאולוגיות. התוצאה היא מחרידה ומפחידה.

(המשך בעמוד 15)

„טפחות עד 120" מעניקה יותר מאחרים

שיפרנו את תכנית החסכון "טפחות עד 120" ללא הכר, מעתה יהנו חוסכינו ממענק מוגדל. במקום 14% יקבלו חוסכי "טפחות" עד 18%! (ראה טבלה)
המענק הינו מיידי לכל הפקדה והפקדה וצובר ריבית והצמדה מלאה.
זאת בנוסף להצמדה מלאה וריבית מצטברת על הקרן, הכל פטור ממס (ההטבות במלואן בתום שש שנים).

לחוסך שיפקיד את הסכומים הבאים.	ב"עד 120" רגילה תקבל רק:	ב"טפחות עד 120" תקבל מענק מוגדל של:
סכומים שיסתכמו בשנה הראשונה ב־80,000 — 90,000 ל"י	14%	18%
סכומים שיגיעו בשנה הראשונה ל־36,000 ל"י ומעלה	14%	16%
הפקדות אחרות במסלול חד־פעמי	14%	15%
הפקדות במסלול חדשי	7%	8%

בעלית מדד של 25% לשנה יצמיחו המענק, הריבית וההצמדה את 90,000 הלירות שלך ל־423,000 ל"י, בתום 6 שנים.

הזדרז והרשם לתכנית החסכון "טפחות עד 120"

אל תסתפק בפחות-חסוך בבנק

טפחות

בנק משכנתאות לישראל בע"מ

ירושלים רח' הלני המלכה 9 • רח' פארן 5, רמת־אשכול **תל אביב** רח' החשמונאים 123 • רח' פרישמן 42 **חיפה** רח' פלים 9, בית ציםי• רח' אחד העם 15 **באר שבע** רח' מצדה מרכז הנגב **אשדוד** מרכז מסחרי ד', רח' מ.ח. שפירא **נתניה** רח' הנוטע 16 (סמילנסקי 13) **נצרת־עילית** מרכז מסחרי חדש של שו"פ. **אילת** רח' האלמוגים 215/3

לכבוד טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ
ת.ד. 18060 ירושלים
נא לשלוח אלי טפסי הרשמה וחומר הסברה לתכנית:
טפחות עד 120
שם
כתובת

ה.ה. 16.1

(המשך מעמוד 13)

בשום מקום בעולם הערבי שוב אין תופעה של שינאה עיוורת כזאת לישראל, כפי שהיא קיימת בין המהפכנים הדתיים באיראן.

הסיבות המעשיות ידועות וחמורות.

קודם כל: סאבאק. סאבאק היא המישטרה החשאית של השאה, שהוקמה על־ידי סוכנות־הביון האמריקאית בשנות ה־50'.

לפי ידיעות חוזרות ונישנות שפורסמו בחו"ל, ושכל האיראנים מאמינים לגמרי באמיתותן, קציני סאבאק אומנו והודרכו על־ידי ישראלים, הן בישראל עצמה והן באיראן.

מישטרות פוליטיות מעטות בעולם זכו בתדמית כה מיפלצתית כמו סאבאק. גם הקג"ב הסובייטי ושירות־הביטחון של צ'ילי נחשבים כמוסדות הומאניים בהשוואה אליו.

סאבאק השתמש באופן שיטתי בעינויים מכל הסוגים. נראה כי רבבות איראנים עברו חווייה זו. (השבוע גילה סוכן־לשעבר של הסי־איי־אי בארצות־הברית כי מומחים אמריקאיים לימדו את אמני־העינויים האיראניים. מסתבר כי לסי־איי־אי יש מומחים גם לשטח זה.)

האכזריות הנוראה של סאבאק, שהיתה ידועה במשך שנים באיראן ובעולם כולו, היא כיום אחד הגורמים העיקריים לשינאה התהומית, שרוחש כל העם האיראני לשאה.

אנשי סאבאק שזוהו על־ידי ההמון נקרעו לגזרים ברחובות. הקריאה „מוות לשאה!" אינה סיסמה ריקה. אם יפול השאה בידי מי שהיה פעם בידי סאבאק, הוא עלול לסבול מגורל דומה.

די בקשירת שם ישראל בשם סאבאק, בעיני האיראנים, כדי להפוך את ישראל לאוייבת המהפיכה האיראנית, גם בלי סיבה נוספת.

● ידידי השאה

לא ישראל בלבד שנואה על המהפכנים ביגלל קשריה עם השאה, אלא גם היהודים המקומיים.

כמו כל שליט שידע, כי הוא שנוא על מרבית בני־עמו, השתדל גם השאה למצוא לעצמו גוורדיה פרטית בקרב המיעוטים. במיוחד סמך השאה על שני מיעוטים דתיים: בני הכת הבהאית והיהודים.

הבהאיים, שיש להם מישכן מפואר בחיפה ואחוזה בעכו, הם כת דתית שנולדה במאה שעברה באיראן. יש הרואים בה כת מוסלמית, ויש שאינם משייכים אותם עוד לאיסלאם, בשל היסודות המיסטיים הרבים בדתם. השאה קידם את אנשי הכת הזאת בצבא ובמינהל וראה בהם משרתים נאמנים.

כך נהג גם כלפי היהודים. אנשי־עסקים יהודיים שיגשגו אצל השאה. הם פרחו תחת שילטונו המושחת והיו מסורים לו בכל לב.

בעיני הרוב השיעי במדינה, חטאו הבאהאים והיהודים לא רק בשל כפירתם הדתית, אם גם בשל תמיכתם הבלתי־מסוייגת במישטר שנוא, מושחת, מדכא ואכזרי.

עסקיו של השאה עם ישראל, חיזקו את התדמית של הקשר המרובע — השאה־היהודים־ישראל־האמריקאים, שתתנקם עתה גם ביהודים וגם בישראל.

מעשהו הראשון של המועמד לראשות־הממשלה, שאהפור באחטיאר, היה להכריז כי יפסיק את אספקת הנפט לישראל (ודרך ישראל). הוא עשה זאת כדי לפייס את חומייני ואנשיו, המואסים בו. עצם העובדה שהוא כה הזדרז לטפל בעניין זה, שהוא לכאורה מישני ורחוק, מעיד על עומק השינאה לישראל, הקיימת עתה באיראן.

לשינאה זו יש שורשים, שהם הרבה יותר עמוקים אף מן הסיבות האקטואליות והיחס המועדף של השאה ליהודים. הם יונקים את כוחם מן הרבדים העמוקים ביותר של הקנאות הדתית.

● מיפלצת הג'יהאד

בין ישראל והעולם הערבי קיים סיכסוך עמוק, שמקורו בהתנגשות ההיסטורית בין הציונות והעם הפלסטיני. זהו סיכסוך מדיני, רציונלי, על ארץ ששני הצדדים רואים בה את מולדתם, ושכל אחד מהם תובע אותה לעצמו.

פה ושם השתרבבו לסיכסוך מדיני זה גם מרכיבים דתיים — אך אלה היו תמיד תוספת, ולא העיקר. לרוב נועדו לצורכי תעמולה בלבד. אומנם מנהיג העם הפלסטיני בשנות המנדאט היה חאג' אמין אל־חוסייני, שנשא בתואר דתי (מופתי — מומחה לחוק דתי), אך הוא היה אישיות פוליטית מובהקת.

ברבות השנים נעלמו המרכיבים הדתיים יותר ויותר מן הסיכסוך. האחים המוסלמים וגוש־אמונים אינם אלא תופעות שוליות. בשני הצדדים השתלטו מנהיגויות חילוניות מובהקות.

הפלסטינים תובעים לעצמם, כיום, זכויות לאומיות — הזכות להגדרה עצמית לאומית ולהקמת מדינה לאומית. לפני כן דגלו בסיסמה חילונית מובהקת: „מדינה אל־עדתית דמוקרטית". אנוור אל־סאדאת חולם על הקמת מיסגד, בית־כנסת וכנסיה בסנטה־קתרינה. שליטי בגדאד ודמשק הם אנטי־דתיים. המילחמה הדתית בלבנון מעוררת פלצות בלב כל העמים הערביים האחרים. אף אחד מהם לא נקט בה עמדה מטעמי דת. בשיא המילחמה תמכה סוריה המוסלמית בימין הנוצרי, נגד הפלסטינים המוסלמים. סעודיה היא ניטראלית, בדרך־כלל.

אפילו בעיית עיר־הקודש — ירושלים — נראית בעיני שני הצדדים כבעייה מדינית בעיקרה, אף שהכל מנצלים סיסמות דתיות להצדקת עמדותיהם. הערבים תובעים להחזיר את מיזרח־ירושלים ל„ריבונות ערבית" — לא ל„ריבונות מוסלמית".

בחצרו של איאת־אללה חומייני בפאריס נשמעים צלילים אחרים לגמרי. צלילים צורמים, מפחידים.

סיפר לי בן־שיחי הערבי, שגם הוא מוסלמי, ששוחח לא מכבר עם חומייני ועם אנשיו: „כאשר הוזכר השם ירושלים, נדלקה אש קדושה בעיניהם. בשבילם ירושלים (המיזרחית) אינה עיר ערבית, שיש למצוא לגביה הסדר שיתקבל על דעת הערבים. זה בכלל אינו מעניין אותם.

„בעיניהם, ירושלים היא עיר־הקודש, עיר־האיסלאם, שבגללה יש לנהל מילחמת־קודש, כדי לשחררה מידי הכופרים. בגלל ירושלים הם שונאים את ישראל, ומוכנים להילחם בה עד חורמה."

גישה זו אינה רציונלית, ואינה פוליטית. אין חומייני ואנשיו פועלים מתוך סולידריות לערבים, אחיהם באיסלאם. הם פועלים כקנאים מוסלמיים, אשר אללה מצווה עליהם לשחרר את עירו הקדושה — אחת משלוש ערי־הקודש של האיסלאם.

במקום המילחמה הישראלית־ערבית, שאפשר למצוא לה פיתרון רציונלי, מצטיירת כאן דמותו של הג'יהאד — מילחמת־הקודש, מיפלצת אנטי־רציונלית כמו מסעי הצלב של ימי־הביניים. *

● הגזע הארי

על היסוד החדש הזה נוספת אידיאולוגיה דתית, שאין להגדירה אלא כאנטישמיות.

חיילי השאה בדיכוי הפגנה

הארץ שהולידה את כורש —

הקיסרית פארח ובתה (בעלייה לרגל לנאג'אף בעיראק)

— עלולה להוליד היטלר חדש

מי שמדבר על „אנטישמיות ערבית" אינו חוטא (לרוב) לאמת בלבד, אלא גם ללשון. הערבים הם בני הגזע השמי (אם יש דבר כזה), והם גאים על כך. שפתם היא שפה שמית, ותרבותם היא תרבות שמית. הערבים רגילים לטעון: „איך אנחנו יכולים להיות אנטישמים? הרי אנחנו עצמנו שמים!" ואין זו סיסמה ריקה.

לא כן הדבר לגבי האיראנים. האיראנים אינם שמים — לא מבחינת המוצא, לא מבחינת השפה. כאשר אימץ אדולף היטלר לעצמו את המושג „גזע ארי", הוא שאל את המושג הזה מאיראן. הארים היו שבט איראני קדום. לפי אחת התיאוריות המדעיות, השפה הקדומה של ארץ זו היא אם כל השפות ה„הודיות־גרמניות". מכאן הסיקו אבות תורת־הגזע, כי קיים „גזע ארי" שנפוץ מהודו עד צפון אירופה, להבדיל מן הגזע השמי, הדובר שפות שמיות.

המושג „אנטי־שמיות איראנית" אינו אבסורד לשוני — וגם לא אבסורד מעשי. את זאת מוכיח חומייני.

אנשי האיאת־אללה מדברים על היהודים בשפה המזכירה מאד את הנאצים. הם מדברים על „שאיפת היהודים להשתלט על העולם", על „קשר יהודי עולמי". היטלר המציא בשעתו את התיאוריה שהקומוניזם והקאפיטליזם הם שתי זרועות שונות של הקשר היהודי האחד להריסת העמים ולהקמת שילטון יהודי עולמי. חומייני מדבר על הקשר היהודי־ציוני־אימפריאליסטי־קומוניסטי, בלשון דומה מאד.

אנטי־שמיות זו חורגת בהרבה מעבר לשינאת־ישראל, שמקורה בהשתלטות היהודים על ירושלים הקדושה. זהו רעל הנובע ממקורות עמוקים יותר.

קשה לדעת באיזו מידה תצליח תורה אנטי־שמית זו להשתלט על איראן כולה. אך יתכן בהחלט שהארץ שהולידה פעם את כורש, השליט שהתיר לגולי־בבל לחזור לירושלים, תוליד עתה שילטון אנטישמי חדש, נוסח היטלר.

● אזהרה אחרונה

עדיין מוקדם מדי להעריך את מלוא המשמעות של המתרחש כעת באיראן, או לנסות להינבא מה עומד לקרות שם.

האפשרויות רבות. מישהו יכול להצליח לקיים שילטון מתון — אם כי אין זה נראה כך כיום. מישהו יכול לנסות להקים דיקטאטורה צבאית — אם כי נראה, כי הצבא נסוג לפני המהפיכה, ויתכן מאד שהקצינים יישארו, בשעת־המיבחן, בלי חיילים.

זוהי דרכה של מהפיכה אמיתית. „המומחים" בארצות־הברית — וגם בישראל — הם בורים גמורים בכל הנוגע למצבים מהפכניים, ובוודאי אינם מסוגלים לנתח מאורעות שהם עצמם לא חלמו עליהם עוד לפני חצי שנה.

אם אכן תימשך המהפיכה ותביא לשילטון תורתו של חומייני באיראן, ינחית הדבר מהלומה כבדה נוספת על סיכויי השלום הישראלי־ערבי.

זה ברור.

בינואר 1979 מעלה הדבר הירהור, שאי־אפשר להתכחש לו:

לפני שנה ורבע הציע אנוור אל־סאדאת, במחווה היסטורית חסרת־תקדים, שלום לישראל.

ניתן היה להשיג אז שלום זה תוך חודש — והיו אנשים בישראל שהציעו לקפוץ על ההזדמנות.

הם באו לא רק מקרב מחנה־השלום הוותיק. גם בקרב המימסד קמו אנשים כמו עזר וייצמן, שהבינו את גודל השעה החולפת.

מנחם בגין ואנשיו לא הבינו זאת. היה נדמה להם שהזמן פועל לטובת ישראל, שעמידה ממושכת על המקח, תוך מאבק על כל פסיק וכל נקודה, ינחילו לישראל תנאים טובים יותר.

המאורעות באיראן מוכיחים שוב, ובצורה מפחידה, עד כמה היתה גישה זו קיצרת־רואי. כל חודש שעבר מאז נובמבר 1977 הערים מיכשולים חדשים על דרך השלום.

השער לשלום, שנפתח בתנופה נועזת על־ידי נשיא מצריים, עלול להיסגר בכל רגע בטריקה אדירה על־ידי מאורעות בלתי־צפויים.

מה שקורה עתה באיראן הוא אזהרה — אולי האזהרה האחרונה.

---

* אמנם אין השיעים יכולים להכריז רשמית על ג'יהאד ממש. על־פי חוקי האיסלאם, חייב האימאם, ראש כל המאמינים, להתייצב בראש הג'יהאד. לפי תורת השיעים, האימאם אינו נגלה בימינו. עד אשר יתגלה בדמות אנושית, אין הג'יהאד בתור שכזה אפשרי.

חיים טופול לא ינחה את האירוויזיון מפני שזה לא הסתדר לו עם הזמן

■ לזמרת **שרי אליאס** יש אמרגן מסור ביותר, **צבי כגן** שמו. בכל נסיעה שלו לחוץ־לארץ הוא קונה לה בגדים. איך הוא עושה זאת? פשוט מאד. הולך לחנות ומודד בעצמו בגדי נשים במידה 36. אז הוא יודע שהבגד לא יזדקק רק לתיקון קל. ואמנם, לשרי אין טענות. היא מרוצה מאד מן המתנות.

■ הסטודנטית־שחקנית **ירדנה גורביץ**, שחזרה מטיול בארצות־הברית, נקראה בדחיפות למישרדו של הבמאי **אבי נשר**. הוא חיפש שחקנית יפהפיה לסרטו החדש, ומשמע כי ירדנה חזרה בחר בה ללא היסוס.

■ בניגוד לידיעות בעיתונות, **חיים טופול** לא ינחה את תוכנית האירוויזיון. כשפנו אליו מהנהלת הטלוויזיה, השיב טופול שעקרונית הוא מוכן להנחות. אך הוא חייב לדעת מראש את המועד המדוייק, כדי שיוכל לתכנן את שאר עבודותיו. אנשי הטלוויזיה השיבו כי יודיעו לו על המועד, אם כי אינם בטוחים שהוא אכן המועמד. עברו שבועיים והוא לא שמע דבר, לכן תיכנן תוכניות אחרות, בארץ ובחוץ־לארץ. רק אחרי חמישה שבועות הודיעו לו שאמנם נבחר כמנחה, אך אז כבר היה טופול שקוע בעיסוקים אחרים. „אני הייתי מאד גאה להנחות את האירוויזיון,״ אמר, „אך אני משוכנע שיש לטלוויזיה אנשים אחרים שיכולים לעשות זאת טוב כמוני. מה רע ב**טוביה סער** או ב**עזריה רפפורט**?״ סער טוען כי איש מהטלוויזיה לא פנה אליו בינתיים בהצעה להנחות את מופע היוקרה. הזמרת **ירדנה ארזי**, לעומתו, גילתה כי עדיין אינה יודעת באורח סופי אם תהיה זו היא שתנחה את האירוויזיון.

■ בפרמיירה של **גדי יגיל** נכח **שלמה בר־שביט**. לפני חודשיים פירסמו הבימה והקאמרי מודעות, לפיהן אדם המאחר לתיאטרון לא יורשה להיכנס, אך בר־שביט, שהיה בעבר המנהל האמנותי של הבימה, לא טרח לתת דוגמה אישית והגיע לפרמיירה של יגיל באיחור. שאל אחד מעמיתיו בתמיהה: „האם רק למנהלים, לשחקנים ולמלחכי פינכה מותר להיכנס באיחור?״

■ בפרמיירה נכחה גם הזמרת **נירה גל** עם בעלה **יעקוב בן־הרצל**. נירה מופיעה עתה במועדון אריה יהודה בירושלים, ולדבריה מזה חודשיים שלא זכתה בחופש. לכבודו של גדי יגיל החליטה נירה, שהיא ידידתו משכבר הימים, לבטל הופעה שלה. היא אף שילמה לבעל המועדון את מחיר ההופעה שלה. אגב, תקליט משלה בשם זה הזמן יצא לאחרונה לשוק. את אחד השירים — בשעה טובה של **לאה גולדברג** — הלחינה נירה בעצמה.

■ גם אלה שרגילים לספר בדיחות לא צוחקים מכל דבר. ל**חיים בנאי** גנבו רדיו מתוך המכונית, שחנתה ליד ביתו בחולון. למחרת נגנבה כל המכונית. „הגנב נאלץ להתאים את הרדיו למכונית,״ הסביר בנאי בעצב, „כי השניים רגילים לעבוד ביחד.״

■ הסופר, שחקן־לשעבר, **עמוס טל־שיר** זכה בפרס

מנוס חאג׳ידאקיס

המוסיקאי היווני הנודע, הגיע ארצה כדי לערוך כמה רסיטלים. ארוחת־ערב בסיגנון יווני נערכה לו במיסעדה צרפתית בתל־אביב. חאג׳ידאקיס, הידוע בחולשתו לדברי־מתיקה, קינח את הארוחה ב־16 פרוסות־עוגה. ידידיו, המלווים אותו, דואגים להחביא את העוגות עד אשר יסיים את הארוחה, כי הוא מעדיף לטרוף פרוסת־עוגה בין כל שתי מנות. המוסיקאי אינו אוהב לדבר על התקופה שבה כתב מוסיקה קלה, כמו „לעולם לא ביום ראשון,״ אך כמה משיריו ידועים בעולם כולו. אחד מהם, שאותו שרה הזמרת האמריקאית ברנדה לי, הוא „אני לבדי מאז עזבת אותי״. השחקנית גילה אלמגור (בתמונה) הגיעה לארוחה אחרי שהיתה רתוקה במשך שבעה שבועות לביתה, עקב ניתוח פנימי שעברה. גילה, שבלטה בהופעתה, שוחחה עם המלחין היווני.

אלקי ברוקס

הזמרת הבריטית בעלת הקול של גוון החלודה, הגיעה ארצה לשורת־הופעות קצרה. אלקי בת ה־33, יהודיה שנולדה בשם איילין בוכבינדר, נחשבת כיום כזמרת ג׳אז ורוק מן השורה הראשונה בארץ־הולדתה. לארץ הגיעה עם בעלה יפה־התואר, הצעיר ממנה בשש שנים, טרוור ג׳ורדן (בתמונה), המשמש כמהנדס־קול בתקליטיה. בעלה הראשון, פיט גייג׳, היה הגיטריסט בלהקה שבה שרה בעבר, בשם „ג׳ו החמוץ״. על העובדה שהיא ובעלה שוהים ביחד 24 שעות ביממה, אומרים השניים שזה תענוג. „כאשר טרוור נסע לעבוד באמריקה לחמישה שבועות בילעדי, זה היה גיהנום. עכשיו אנחנו לא נפרדים,״ מצהירה הזמרת אלקי.

ישראל גודוביץ

הארכיטקט חגג את יום הולדתו ה־45 בסטודיו הכיפתי שלו במעוז־אביב. למסיבה הגיעו ידידיו הרבים, והביאו לו מתנות שונות ומשונות, ביניהן תחתונים בצבע כחול־לבן וספרים פורנוגרפיים. הצייר גד אולמן הביא לו אביזרים, כדי לעבור את הגיל בלי טראומות מיותרות. שדרן הטלוויזיה טוביה סער היגחה את הערב העליז, כשמבדר זמר אלמוני. בתמונה: גודוביץ עם אשתו.

אנשים

ראשון של רשות־השידור על מחזה שכתב לרדיו. המחזה, הנקרא המחסום, מספר על בי־קורו של נשיא מצריים, **אנ־ואר אל־סאדאת**, כפי ש־הוא משתקף בעיניהם של פו־עלי ניקיון.

■ השחקנית **מירב גרי** מצאה עצמה עסוקה ביותר ערב אחד בשבוע שעבר. ב־שעה 7 בערב היה עליה לשחק בהצגה מחזור אלכוהולי, באולם הקטן של בית הבימה. כעבור שעה וחצי רצה לאולם צוותא־לה, כדי לשחק במחזה אשה כמו ג׳ירפה, וב־10.30 באותו לילה חזרה לבית הבימה, הפעם לאולם הגדול, כדי לעלות על הבמה במערכה האחרונה של הלוויה חורפית.

■ יחסי אבות וסבים אינם, כנראה, סימן לבנים ולנכדים. המרצה לתעמולה ושיכנוע, **יריב בן־אליעזר**, נכדו של **דויד בן־גוריון**, הבחין ב־אחד משיעוריו בסטודנטית חרוצה בשם **ענת שרתוק**, הנימנית על מישפחתו של **משה שרת**. יריב הציע ל־סטודנטית שתיפנה למישרד הפירסום שבו הוא עובד, כדי שיבדוק את האפשרות לקבלה לעבודה.

■ לזמרת **חדווה עמ־רני** יש ממש היסטוריה רצו־פה במעשי־שוד וגניבות. היא כבר נשדדה בלוס־אנג׳לס, ב־ניו־יורק ובטוקיו. לפני שבוע איבדה את ארנק הכסף עם כל כרטיסי האשראי שלה ליד מלון תל־אביבי. חדווה ניגשה מיד למישטרה ומסרה הודעה על אבידה. בעודה שוהה בתח־נת המישטרה ניגשו אליה שני צעירים והחזירו לה את הארנק האבוד. השניים מצאו אותו, לדבריהם, ברחוב ועשו כמצ־וות אזרחים מלומדה, ניגשו למישטרה למסור את האבידה. חדווה התרגשה מאד. „בניו־יורק או בלוס־אנג׳לס זה לא היה קורה,” אמרה בהתרגשות, „רק אצלנו יש עדיין צעירים ישרים כאלה.”

■ בסרטון פירסומת שהוס־רט בצאלים שבנגב השתתף השחקן **אברהם מור**. ביום ההסרטה שרר במקום מזג־אוויר גרוע במיוחד, מלווה סו־פות חול עזות. מפיק הסרט, השחקן **יהודה ברקן**, החזיק בפיסת ברזנט לפני המצלמה. אך זו לא עצרה את החול, שנכנס לפיו של מור ופגם בפסקול של הסרט. עתה מח־כים אנשי הצוות למזג אוויר נוח יותר, כדי לחזור שוב על הסצינה.

וולטר מונדייל

סגן נשיא ארצות־הברית, גילה בקיאות מפליאה באמנות הישראלית, כאשר אירח במישרדו הרישמי בוושינגטון את שני הציירים הישראליים המתגוררים בחו״ל: יעקב אגם, החי בפאריס, ויענקל גינצבורג, המתגורר בוושינגטון. אגם, שהגיש למונדייל את אלבומי יצירותיו, הופתע לגלות שהמדינאי הוא גם חובב־אמנות, המתמצא בציור מודרני. אגב, ביטאון תדפיסי האמנות האמריקאי הנודע, גראפיקס, הכתיר בגיליונו מחודש דצמבר את יענקל גינצבורג כ„מי שעתיד להיות אחד מרבי־האמנים של המאה העשרים.”

גדי יגיל

החקיין־בדרן יצא בהצגה חדשה „החיים הם לא ירח דבש” בהשתתפותה של חנה לסלו. להצגת הבכורה שלהם הגיעו ידידים רבים של זוג האמנים. אחרי ההצגה הלכו כולם למיסעדה צרפתית וחגגו עם השחקנים. עוגה מייוחדת שקושטה בתמונותיהם של גדי וחנה, הוכנה עבור המאורע. בתמונה מימין חותך זוג המצחיקים את העוגה. אל אותה מסיבה הגיע בעל אולפני הרצליה איציק קול, שסיפר בגאווה לכל מי שהיה מוכן לשמוע, שבתחילת החודש הפך סבא. בתו איילת ילדה לו את נכדתו הראשונה שירי. איציק פגש בנשיקה את השחקנית ניצה שאול, בתמונה משמאל, שכיכבה בסרט „שרגא קטן”. נעמי שמר שהגיעה לבכורה סרבה לבוא למסיבה שנערכה במיסעדה בשם „דראגסטור מס. 1” בגלל שהשם של המיסעדה איננו בעיברית. בתמונה מלמטה מימין, נעמי עם ידידתה פנינה הדרי. המנצח הוותיק יצחק (זיקו) גרציאני גם הוא בא לבכורה ופגש שם את חנוך חסון מהטלוויזיה העיברית, שעבורו הוא עובד לעתים תכופות.

אנשים

„הו, תן לי כוח!" התחתן אריאל זילבר, אך איש לא שמע

■ „הו, תן לי כוח!" שר **אריאל זילבר** בלהט, בשנה האחרונה, אך אף אחד לא שמע לו, והכוח נגמר לו. לכן הוא נוטל הפסקה ארוכה, כמו כוכבים גדולים בעולם, כמו **אלטון ג'ון**, שהכריז על סיום ההופעות שלו. בליל הסילווסטר נתן אריאל את הופעתו האחרונה. כעת הוא נמצא בחופשה לזמן בלתי־מוגבל. גם להקת ברוש, המלווה אותו, רוצה לנוח. הכנר האנגלי שלו, **טוני בראוור**, רוצה לנסוע הביתה לאנגליה ולקחת גם הוא חופשה ארוכה. „הלהקה לא מתפרקת, רק נחה," מצהיר הזמר העייף. אלטון ג'ון גם הוא מחדש את הופעותיו בימים

■ הספר **גילי גמליאלי** הולך וכובש לו לאט לאט את המעמד של הספר **ג'ון פיטרס** בהוליווד. פיטרס הוא הספר שעליו נעשה הסרט שמפו. השבוע היה גילי עסוק במספרתו שהיתה גדושה עד אפס מקום בשחקניות, נשות־חברה ודוגמניות. לפתע שטף את המקום גל של דוגמניות העומדות בשורה הראשונה של עולם הדוגמנות בישראל. **חלי גולדנברג** ו**יפה מס** התלבשו על הקערות לחפיפת ראש, **קארין דונסקי** ישבה תחת מכונת האדים, **טלי גולדברג** סירקה את שיערה בעצמה ואילו **בתיה ישראלי** הבינה שאין לה מה לעשות במקום וניסתה מזלה במקום אחר. הסתבר כי כל הקבוצה הוזעקה לתצוגת אופנה ספונטנית שאירגן **עודד גרא** עבור משרד התעשייה והמסחר, וניתנה לדוגמניות חצי שעה בילבד להיות מוכנות. בתוך חצי שעה הן הצליחו להפוך את המספרה של גילי על פיה. למחרת נראתה אותה קבוצת דוגמניות כשהן משתזפות בבגדיים ביקיני באחת מבריכות־השחייה בתל־אביב. הסתבר כי שוב ניתנה להן אורכה בת יום אחד, להתכונן לתצוגת־אופנה של בגדיים והן החליטו לשזוף את גופן הלבן.

■ בעיקבות כרזות־הרחוב, שהופיעו בסין, נגד **מאו צה דון** ובעד חופש מיני לסינים, אמר הבלשן **אבשלום קור** בפינתו אימרות עם רוטב בגלי צה"ל: „פעם הסינים צעדו ברחובות וצעקו: 'מאו־צה־דון!' ו'הוצ'י־מין!' עכשיו הם הולכים וצועקים: 'מאו צא! מין! מין!'"

■ בשבוע שעבר אירח קיבוץ עין־הנציב את חבר־הכנסת **יהודה בן־מאיר**, שהרצה בפני החברים. כמו כן התארח שם לשבת ד"ר **משה אגינסקי**, רופא מרדים מקייפטאון שבדרום־אפריקה, שהוא תורם ידוע למגבית היהודית. השניים שוכנו בחדר אחד. אגינסקי יצא מאד לא מרוצה מהפגישה עם חבר־הכנסת. הוא סיפר שבן־מאיר לא החליף עימו אפילו מילה אחת וקרא עיתון בהפגנתיות רבה. „בשנת 1972 התארחתי אצל הנשיא **זלמן שזר**, על פי הזמנתו. ואף כי היה במעמד רם מזה של חבר־כנסת התייחס אלי בלבביות," סיפר הרופא. כדי להרגיע את שומעיו הבטיח שיחסו של בן־מאיר לא ישפיע על תרומותיו בעתיד. „אני תורם למדינת ישראל ולא לבן־מאיר," פסק הרופא הנעלב.

■ המספר 7 הביא לזמר **יהורם גאון** מזל, בתוספת 105 דולר. זה קרה בהופעתו האחרונה בפורטו־ריקו. יהורם אינו מהמר מטבעו, אך מישחק הרולטה, המצוי שם בכל בית־מלון, פשוט פיתה אותו לנסות את מזלו. שלוש פעמים ברציפות הימר על אותו המספר — שבע ושלוש פעמים זכה ב־35 דולר. הוא הסתפק בזכייה המשולשת והסתלק מהמקום. „לא כדאי להתמכר להימורים," אמר.

גשש ומיכל גילו שיתוף־פעולה מלא בעת החלקה על הקרח המלאכותי. כאשר נתקלה מיכל בת ה־10 בבעיות ברכיסת נעלי־ההחלקה שלה, בא לעזרתה גשש בן ה־8, ועשה זאת למענה. ספק אם הוריהם משתפים פעולה כמותם. מיכל היא בתה של השדרנית־בדרנית רבקה מיכאלי, וגשש הוא בנו של האמרגן אברהם („פשח") דשא, מנהל להקת „הגשש החיוור".

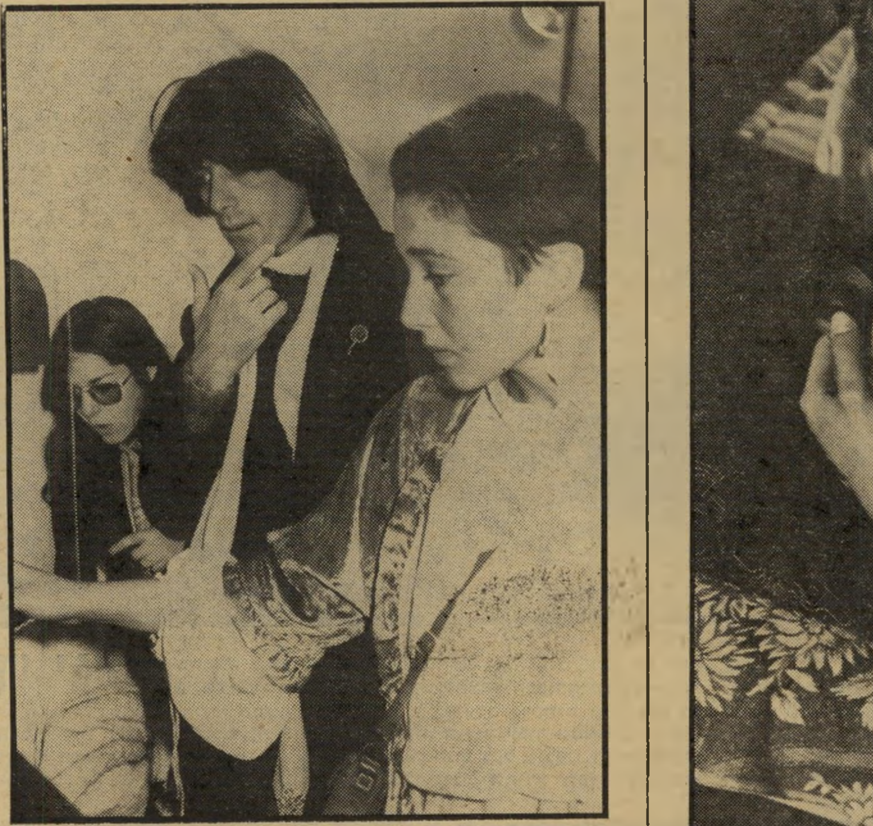

בילי היימן בתם בת ה־22 של המלחין נחום היימן ואשתו דליה, מעוררת תשומת־לב בכל מקום שאליו היא מגיעה, בגלל שערה האדום חקצוץ, העגיל באוזנה האחת ובגדיה הזרוקים. היא מתגוררת בבית יפה באבו־טור בירושלים, ועובדת כציירת, אך מתפרנסת בעיקר ממכירת „שמאטס", שאותם היא קונה בלונדון ומוכרת בארץ. בילי, שנולדה בקיבוץ בית־אלפא, עברה לפני 10 שנים עם הוריה להתגורר באנגליה, שם פתח אביה אולפן־הקלטה. הגעגועים ארצה גברו עליה, והיא חזרה לבדה. לפני כשש שנים הוצגה הצגת־הילדים „זרעים של מסטיק", שנכתבה על־ידי לאה נאור ושהולחנה על־ידי אביה, כאשר סיימה בילי את בית־הספר העממי בקיבוץ. בתמונה נראית בילי היימן עם ידידה, צלם־הטלוויזיה שימי גת.

נורית נווה סטודנטית לתיאטרון באוניברסיטת תל־אביב, עשוייה להתפרסם בעתיד הקרוב לא פחות מהשחקנית אופליה שטראל, שהתפרסמה כ„סטלה המיגמרת" בעיקבות הופעתה בסרט „אסקימו לימון". נורית מגלמת בסרט־ההמשך, „יוצאים קבוע", נערה המוכרת בכינוי „תנובה", בשל חזה השופע. בתמונה מתוך הסרט היא נראית מתעלסת בעירום עם השחקן יהונתן סגל, בעוד שמתחת למיטה שוכב, בשעת מעשה, השחקן צחי נוי, המגלם את תפקיד המצחיקן בסרט.

האלוף גזית, ראש אמ"ן לשעבר, מגיב על כתבת "העולם הזה"

אני והטלוויזיה

כשבוע שעבר פירסם „העולם הזה" (2158) כתבת־שער על פרשת מכשיר־הטלוויזיה של האלוף שלמה גזית, ראש־אמ"ן לשעבר, בעיקבות תלונתו של המשורר דן אלמגור והשאילתה שהגיש ח"כ אסף יגורי בכנסת.

כמובן מאליו, הקפיד „העולם הזה" לפנות קודם הפירסום אל האלוף גזית, ולפרסם את תגובתו במלואה, יחד עם הטענות המקוריות. „העולם הזה" גם כלל בכתבה הערכה לכהונת האלוף כראש־אמ"ן.

בעיקבות הפירסום שיגר האלוף מיכתב אל עורך „העולם הזה", וצירף אליו את המיסמכים הנוגעים בדבר. הם מתפרסמים להלן:

מר אבנרי הנכבד,

מזל טוב. גם אני זכיתי סוף־סוף לשער בהעולם הזה. לא זכיתי לכך כאשר מוניתי לראש אמ"ן, וחוששני שלא אזכה לכך בעוד שלושה שבועות, משאפרוש מתפקיד זה. בוודאי — מה זה חשוב, ראשות אמ"ן? חשד בעבירת־מכס על כמה אלפי לירות — בוודאי ובוודאי.

ושאלה קטנה — למה הכבוד הזה להגיע דווקא לשער הקידמי, ולא לזה האחורי, המיועד לשחיתויות, מעילות ופורנוגרפיה? אולי בשל האספקט של הפורנוגרפיה הספרותית?

לא בשימחה אני כותב מיכתבי זה. התוצאות ידועות מראש. בוודאי לא יזכה בעוד „שער", ובוודאי לא יסייע לי לרוץ בחוצות־העיר במסע ההסברה כי אמנם „יש לי אחות — אלא שאיננה זונה".

ובכל זאת, איני יכול שלא להגיב, להסביר ולתקן מיספר פרטים שפירסמתם, ובילבד שלא ייאמר — משלא הגיב, בוודאי שלא היה לו גם מה לאמר.

איני יודע מי האלמונים שראו על תיבת מקלט־הטלוויזיה שלי את המילים באנגלית, Colored T.V. או שאינם קוראים אנגלית, או שיש להם דמיון חולני. אמנם אמת, מי עוד טורח כיום בארץ לקנות או להביא ארצה טלוויזיה קטנה ובשחור־לבן? ושאלה זו שאלה אותי גם המוכרת בניו־יורק, שהרי ההבדל במחיר בין הפשוטה לציבעונית לא היה אלא כ־300 דולאר...

לדאבוני — לא העליתי על דעתי שאקלע לציד־מכשפות, ולא טרחתי לשמור על הקופסה המקורית. מכל מקום — אני מצרף, כ„מוצג מישפטי" מס' 1, את תצלום חוברת־ההוראות שהיתה צמודה למכשיר, והאומרת מפורשות Black and White.

ולכל המפקפקים — אני מוכן לפתוח את ביתי לסיורים מודרכים, לצורכי צפייה בטלוויזיה (ה„ב" — עם פתח, ולא בשווא).

כיוון שבינתיים נסתיימה הפרשה מבחינתי, המכס שולם במלואו — 3287.50 ל"י (טעיתי. הערכתי שיעלה כ־4000 ל"י), מצאתי לנכון להביא גם פרט זה לידיעתכם. וליתר ביטחון, אני מצרף, כמוצג מישפטי 2, את הקבלה שקיבלתי מן המכס.

עד לקריאת כתבתכם — לא שאלני איש, ולא הייתי מודע לרגישות הרבה — לשם מה חיכתה לי מכוניתי עם נהג. אף מר דן אלמגור, לפי הכתבה, סבור כי ראוי שמכונית תמתין ליד כבש־המטוס „לראש־הממשלה או לאדם העוסק בנושא ביטחוני חשוב". עד היום סברתי — כי אכן עוסק גם אנוכי בנושא ביטחוני חשוב.

יותר מזה — רבות מנסיעותי הן מן הסוג שאין צריכים לדעת עליהן — לא על עצם יציאתי, לא היכן הייתי, ולא מנין באתי. לשמור על סוד מעין זה, אי־אפשר אלא אם אין עוברים את אולם־הנוסעים שבטרמינאל, אשר לרוב מרחרח בו גם כתב עיתון זה או אחר.

מסיבה זו — ורק מסיבה זו — נקבע הסדר, ומקידמת דנא, שמאפשרים לראש־אמ"ן (ואכן גם לרבים אחרים, בנסיבות דומות) להאסף מן המטוס אל חדר־המתנה מיוחד בטרמינאל, עד להשלמת הפרוצדורות. ולכל האזרחים הנזעמים — גם אם איני עומד ושולף את המיזוודות במו ידי מן המסלול, הרי כיוון שמישהו שאיננו מכיר את מיזוודותי טורח ועושה זאת עבורי, כימעט ללא יוצא מן הכלל גורם הדבר דווקא לעיכוב ביציאה מן המקום.

בנסיעה האמורה לא היה אמנם שום דבר סודי ומיסתורי מבחינתי, אך אני מוכן שייחקר כל מי שנוגע בדבר — לא פניתי, לא ביקשתי ולא הנחיתי שיעשה בי טיפול מייוחד כלשהו הפעם, על־מנת שאוכל ל„הבריח טלוויזיה".

אני פוסל בכל תוקף את האינסינואציה בכתבה, כאילו שאלתי את מר אלמגור מדוע נזעק עד כדי כתיבת מיכתב לשר־הביטחון. שאלתיו, בשיחתנו הטלפונית, רק למה לא פנה ישירות א ל י. התשובה שקיבלתי — ואיני חושב שהיא משכנעת ביותר — „כיוון שאותך איני מכיר." בעוד שאת מר וייצמן אינו מכיר יותר...

אין זה נכון שאמרתי לו משהו על חשש מפני „כניסת השבת". בין שאר חטאי הרבים, איני מדקדק בשמירת־השבת. אמרתי שלאחר טיסה ארוכה, לאחר המתנה ארוכה בטרמינאל, לא רציתי להתעכב זמן נוסף בפרוצדורה של מעבר מחדש במכס. עד היום איני יודע כמה זמן היה דרוש לכך, אילו עשיתי זאת. חוששני שיכול היה הדבר להימשך גם שעה נוספת, לפחות.

לא חשבתי שיש לכך משמעות כלשהי. משנמצאתי כבר ב ח ו ץ, האמנם משנה הדבר כל־כך אם התשלום ה י ז ו ם על־י ד י ייעשה בו ביום, או לאחר זמן?

שאלה יש לי אל מר אלמגור — על מה ולמה שלח לכם את מיכתבו של שר־הביטחון אליו בעניין זה, ולא טרח לשלוח, או להודות לפחות, כי הוא, מבחינתו, סיים את הפרשה במיכתב חביב בעל שלוש תיבות, בסיגנון קיסרי מובהק: „קראתי — שמחתי — באמת?"

יש לי, לעומת זאת, שאלות רבות אל ח"כ יפה־הנפש, מר אסף יגורי. לדאבוני, לא אוכל להעלותן מעל גבי העיתון. מכל מקום, הוא, משפנה בשאילתה אל שר־הביטחון — ידע היטב את כל הדברים דלעיל.

הוא, שלא כמו מר דן אלמגור, אף מכירני היטב. ולא היה לו כל קושי לשאול אותי או אף לבוא אלי, בעניין זה, כפי שעשה מיספר פעמים בענייניו הוא. אלא שאיני יכול לפרטם.

בברכה

שלמה גזית, אלוף

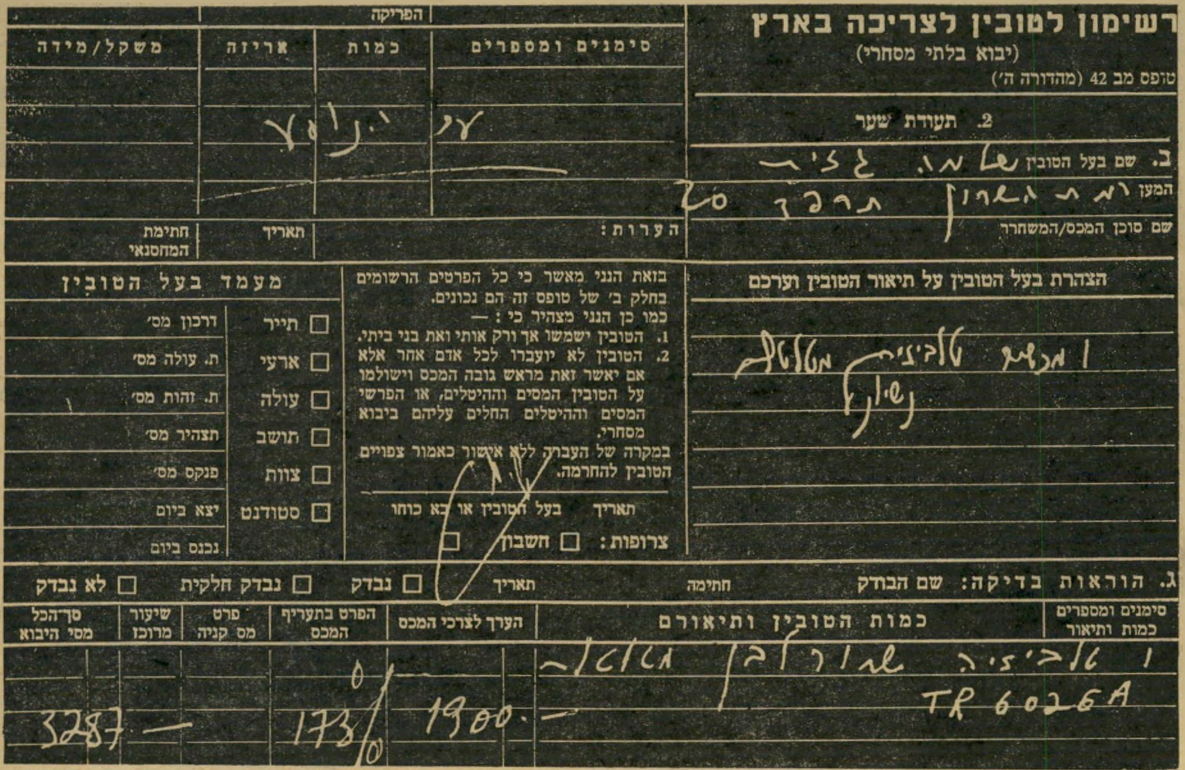

רשימון לטובין לצריכה בארץ
(יבוא בלתי מסחרי)
טופס מב 42 (מהדורה ה')

2. תעודת שער

ב. שם בעל הטובין
המען
שם סוכן המכס/המשחרר

הפריקה			
סימנים ומספרים	כמות	אריזה	משקל/מידה

הערות: | תאריך | חתימת המחסנאי

הצהרת בעל הטובין על תיאור הטובין וערכם

בזאת הנני מאשר כי כל הפרטים הרשומים בחלק ב' של טופס זה הם נכונים.
כמו כן הנני מצהיר כי: —
1. הטובין ישמשו אך ורק אותי ואת בני ביתי.
2. הטובין לא יועברו לכל אדם אחר אלא אם יאשר זאת מראש גובה המכס וישולמו על הטובין המסים וההיטלים, או הפרשי המסים וההיטלים החלים עליהם ביבוא מסחרי.
במקרה של העברה ללא אישור כאמור צפויים הטובין להחרמה.
תאריך | בעל הטובין או בא כוחו
צרופות: ☐ חשבון ☐

מעמד בעל הטובין
☐ תייר | דרכון מס'
☐ ארעי | ת. עולה מס'
☐ עולה | ת. זהות מס'
☐ תושב | תצהיר מס'
☐ צוות | פנקס מס'
☐ סטודנט | יצא ביום
נכנס ביום

ג. הוראות בדיקה: שם הבודק | חתימה | תאריך | ☐ נבדק | ☐ נבדק חלקית | ☐ לא נבדק

סימנים ומספרים כמות ותיאור	כמות הטובין ותיאורם	הערך לצרכי המכס	הפרט בתעריף המכס	פרט מס קניה	שיעור מרוכז	סך־הכל מסי היבוא
	TR 6026A	1900.—	173/0			3287.—

טופס המכס על התשלום עבור המקלט
„אינני מדקדק בשמירת־השבת..."

„איני יודע מי האלמונים שראו על תיבת מקלט הטלוויזיה שלי את המילים באנגלית. או שאינם קוראים אנגלית או שיש להם דמיון חולני."

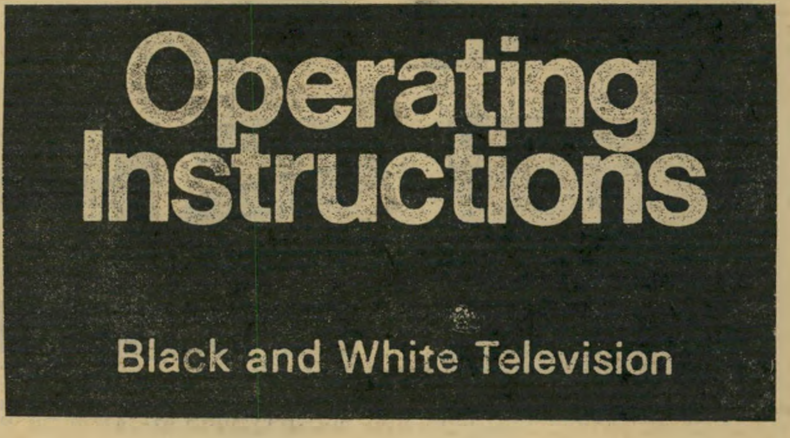

חוברת ההדרכה למקלט שחור־לבן
„יש לי שאלות לח"כ יפה־הנפש..."

החידוש המהפכני בסטריאו במערכת החדישה SG181X

New APSS
Auto Program Search System

SG181X
FM FM Stereo/SW₂/SW₁/
MW 4-Band Receiver
Stereo Cassette Tape Deck
with APSS/
Record Player/
Optional 2-Way Speaker
System (CP-180X) Combination
Volume 41 דרגות עוצמה

החודש כדאי במיוחד

יצירה של ענק

SG 181X היא יצירה מושלמת.
יצירת ענק ששמו הולך לפניו בעולם.
שרפ - ענק האלקטרוניקה מיפן.
את המערכת של שרפ, תוכל לראות לשמוע ולקנות בשק"ם. במשביר המרכזי בכל בו שלום, במשביר לצרכן, בש.א.ל. ובחנויות מובחרות למכשירי חשמל.
המכירה גם לעולים חדשים

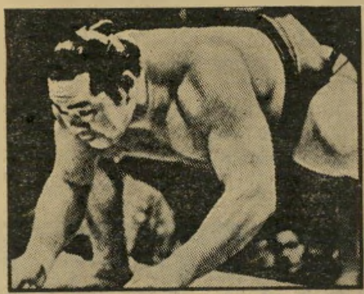

פטיפון - המתקדם ביותר

SG 181X מצוידת בפטיפון משוכלל המופעל על ידי מנוע אינדוקטיבי בעל 4 קטבים.
הזרוע המתואמת באיזון סטאטי תפיק מתקליטך צלילים נפלאים בנאמנות מירבית.
מובן כי תוכל להאזין לצלילים אלה, ולהקליטם להנאת ידידיך בעת ובעונה אחת.

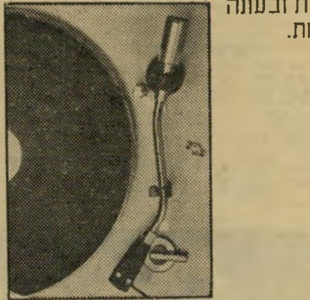

טייפ ובו אינסוף חידושים

שים לב להטענה הקדמית, כמוה תמצא רק במערכות יקרות. הטענה זו מאפשרת לבחון בקלות את מצב הסרט. (שוב לא תסתכן בהטענת קסטה הפוכה).
מכוון לוח סגולי ומנגנון מושלם מבטיחים מגע חלק בין הסרט לבין המנגנון ושעוני בקרה רגישים מאפשרים הקלטה מושלמת.

החידוש המהפכני הבלעדי של שרפ

New APSS

בעזרת שיטת ה-APSS, מסוגלת המערכת לדלג מקטע מוסיקלי אחד למשנהו ולבצע אוטומטית את הפעולות הבאות, על גבי הסרט:
1) לדלג אל הקטע המוסיקלי הבא ולעצור לפניו.
2) לדלג אל הקטע הבא ולנגנו.
3) לחזור אל תחילת הקטע ולעצור לפניו.
4) לחזור אל תחילת הקטע המוסיקלי ולנגנו שוב ושוב.

SHARP

SHARP

שרפ. ענק האלקטרוניקה מיפן

שר-ו או.קי.

היבואן: אסמגו בע"מ ירושלים טלפון: 02-533817 הפצה: סלון טוקיו, אלנבי 53 ת"א. טל. 03-283770 הפצה ב"ש: אור, יבוא והפצה, דרך בית לחם 60, טל. 02-719447
אולם תצוגה מרכזי: בית שרפ - סלון טוקיו, אלנבי 66, תל־אביב, טל: 03-612128.

אזיקים בכנסת

חבר־הכנסת צ׳רלי ביטון כבר הותר מכבליו. ועדת־הכנסת פסקה לו עונש. כל מי שהיה לו מה לאמר על נושא זה (וגם מי שלא היה לו מה לאמר) כבר אמר את שלו.

אחרי שחלפה הסערה־בכוס־המים, הייתי רוצה להעלות כמה שאלות לגבי הפגנות מסוג זה בכנסת. אני נחפז לעשות זאת עתה, בטרם שובי לבניין.

מה מותר ומה אסור? מה ראוי ומה אינו ראוי? מה מועיל ומה מזיק?

■ ■ ■

בעת הוויכוח על העונש שהוטל על צ׳רלי ביטון, לא שכחו הפרשנים להזכיר מיקרים קודמים, שבהם נענשו חברי־כנסת על „עבירות" מסוג זה. בין השאר: מנחם בגין, שסולק מישיבות־המליאה בשל חלקו בהסתה למהומות בשערי הכנסת, בעת הוויכוח על הסכם־השילומים, ופרשת תעודת־הזהות של שלום כהן.

אולי זוהי הזדמנות טובה לספר מעט על לידתה של אותה תקרית.

הממשלה החליטה אז להגדיר את הפריט „לאום" בתעודת־הזהות (ובחוק השבות) על פי אמת־מידה דתית בילעדית. ראינו בכך קנוניה מיפלגתית בזוייה להגברת הכפייה הדתית במדינה ולפגיעה בזכויות־האדם, והחלטנו להביע את דעתנו זו בצורה הדרמאתית ביותר.

סיעת העולם הזה—כוח חדש, שמנתה אז שני חברים, הגישה הצעה להביע אי־אמון לממשלה. הוטל עלי להעלות את ההצעה ולנמקה, ואילו שלום כהן, אז החבר השני של הסיעה, היה צריך לדבר במהלך הדיון.

הוא רצה לחדד את הוויכוח על־ידי אקט דרמתי. בשיא נאומו כך הציע, ישלוף גפרור ויצית את תעודת־הזהות שלו.

התנגדתי לכך. בלבי עלו אסוציאציות מסויימות, כגון שריפת הרייכסטאג. הדלקת נייר באולם־המליאה היתה עלולה לגרום לפאניקה, ובוודאי לסערה שתסיח את הדעת מן העיקר. אך הסכמתי שהוא יקרע במהלך הנאום את הדף בתעודת־הזהות, שבו רשום הפריט „לאום". (עוד קודם לכן הציעה סיעתנו, כמה פעמים, למחוק ביכלל את הפריט הזה מתעודת־הזהות.

שלום כהן אכן נהג כך. הדבר גרם לשערוריה, ויו״ר הכנסת השמיע למחרת היום נזיפה מעל הדוכן. מחיתי על כך בתוקף, ומשום־כך סולקתי מאולם הכנסת, בפקודת היו״ר, על־ידי ידידי הסדרנים, שנשאוני על־כפיהם.

■ ■ ■

השאלה אם הג׳סטה הדרמאתית היא במקומה בכנסת צריכה להידון מבחינות שונות.

קודם כל: האם היא יעילה:

גדולי הנואמים בכל הדורות נעזרו בכלים ובמעשים, כדי לרתק את תשומת־הלב של שומעיהם ולחרוט את דבריהם בזיכרונם.

הצטיינו בכך נביאי־ישראל, שעשו מעשים סימליים רבים, כדי לתת תוקף דרמאתי לדברי־התוכחה שלהם.

די אם נזכיר את ירמיהו הנביא, שהיה אמן האקט הריטורי.

למשל, פרשת האזור:

„הלוך וקנית לך אזור־פישתים, ושמתו על מותניך, ובמים לא תביאהו. ואקנה את האזור כדבר ה׳ ואשים על מותני... ואלך ואטמנהו בפרת, כאשר ציווה ה׳ אותי... ואלך פרתה, ואחפור, ואקח את האזור מן המקום אשר טמנתיו שמה, והנה נשחת האזור, לא יצלח לכל... כה אמר ה׳: ככה אשחית את גאון יהודה ואת גאון ירושלים הרב... ויהי כאזור הזה אשר לא יצלח לכל..."

או פרשת הבקבוק:

„כה אמר ה׳ אלי: הלוך וקנית בקבוק יוצר חרס, ...ויצאת על צווארך... ועתה אנוכי נתתי את כל הארצות האלה ביד נבוכדנאצר מלך בבל, עבדי... והיה הגוי והממלכה אשר ...לא יתן את צווארו בעול מלך בבל, בחרב וברעב ובדבר אפקוד את הגוי ההוא..."

או פרשת העול:

„כה אמר ה׳ אלי: עשה לך מוסרות ומוטות, ונתתם אל גיא בן־הינום. ...וקראת שם את הדברים אשר אדבר אליך ...ושברת הבקבוק לעיני האנשים ההולכים איתך... ואמרת אליהם: ככה אשבור את העם הזה ואת העיר הזאת, כאשר ישבור את כלי־היוצר, אשר לא יוכל להרפא עוד, ובתופת ייקברו, מאין מקום לקבור."

בוודאי לא היה קל לירמיהו לשאת נאום תבוסתני כזה, שעבר בעיני רבים את גבול הבגידה. העול שעל צווארו נועד להעניק לדברים אלה את הכוח הריטורי הרב ביותר.

מבחינה זו ניתן לטעון כי צ׳רלי ביטון צועד, לאפ־תעתו כי רבה, בעיקבות הנביא הזועם, ויש לקוות כי לא יגיע כמוהו אל בור־הטיט.

האקט הסימלי נועד, איפוא, להדגיש את כוונת הנואם ולהחדירה לתודעת הציבור.

לא פעם קורה ההיפך: האקט הסמלי הוא כה חזק, עד כי הוא מאפיל על הנושא שאותו הוא בא לשרת, ומוחק אותו מן התודעה.

יתר על כן, המעשה עלול לעורר בלב הציבור אסוסיאציות ודימויים שאינם תואמים כלל את כוונת הנואם, ואולי אף סותרים אותה.

כאשר עמד מנחם בגין לא מכבר על דוכן־הנואמים בכנסת וקרע פיסת־נייר, כדי להדגים את מהותה של „פשרה טריטוריאלית", הוא עשה מעשה לגיטימי בהחלט. המעשה תאם את הכוונה. פשרה טריטוריאלית פירושה לגזור שטח לשניים.

ובכל זאת לא השיג בגין את מטרתו, אלא להיפך. האקט של הקריעה עורר זיכרונות עגומים על אודות זאב ז׳בוטינסקי, שקרע את כרטיס־החבר שלו בהסתדרות הציונית, והזכיר גם את מאמרו על ההסתדרות: „כן, לשבור!"

כך קרה גם למעשה שלנו בפרשת תעודת־הזהות. הציבור לא הבין את האקט הסמלי על פי כוונתנו, אלא ראה בו קריעה של סמל־המדינה.

חוששני שכך קרה גם למעשהו של צ׳רלי ביטון. בבית התלוי אין מזכירים את החבל, ובכנסת הנוכחית מוטב שלא להזכיר כבלים.

אחד מחבריה הוא נוכל בינלאומי, שנידון זה עתה למאסר, לכמה מחבריה יש עבר פלילי, ומזכירו־לשעבר של צ׳רלי עצמו נשלח למעצר בחשד של עבירה חמורה.

לא, בכנסת התשיעית בהחלט לא כדאי לנפנף באזיקים!

■ ■ ■

האקט הסמלי צריך להיבחן גם לאור הנסיבות המסויימות של המיקרה.

ביטון רצה, לדבריו, למשוך תשומת־לב למיקרה שקרה, שבו נורה עבריין ירושלמי למוות על־ידי שוטרים.

לשם כך בחר דווקא ויכוח על גורלם של יהודי ברית־המועצות. בבחינת: אסירי ארצך ואסירי ארץ אחרת, אסירי ארצך קודמים.

הדבר מעורר תמיהות רבות.

למשל: גם אם נניח שיש למתוח ביקורת חמורה על היחס לאסירים בישראל (ואני מניח זאת בהחלט) — האם הדבר פוגע במאומה בחובתנו להתריע על היחס לאסירים בברית־המועצות?

האם אסירים בברית־המועצות אינם ראויים ליחס הוגן, מפני שיש (נניח) התעללות באסירים בישראל? איזה מין הגיון מעוות זה?

יתר על כן, מעשהו של ביטון חשוד שיבעתיים מפני שהוא חבר בסיעה שבראשה עומדת מיפלגה קומוניסטית, המסורה בלב ובנפש (וגם בכל שאר חלקי גופה) לברית־המועצות, בלא סייג ובלא הסתייגות. קל לחשוד בסיעתו של ביטון שתחת להילחם למען האסירים בישראל, באה לחבל בדרישה האנושית לשיחרור האסירים הפוליטיים בברית־המועצות.

עצם הידיעה שחשד כזה יתעורר אוטומטית, צריכה היתה להרתיע חבר־כנסת נבון מלנקוט מעשה כזה בנסיבות אלה.

יתר על־כן: סיעתו של צ׳רלי היא גדולה למדי, ועומדת לרשותה מיכסה סבירה של הצעות־לסדר־היום. מדוע לא ניצל ביטון אפשרות זו, כדי להילחם את מילחמתו למען האסירים?

אקט סימלי אינו יכול להשפיע, אם אין הצופים בו משוכנעים לחלוטין כי בעל־המעשה פועל בתום־לב, וכי המעשה נובע מאמונתו.

■ ■ ■

יתכן כי ירמיהו בן־חילקיהו לא היה נזקק למעשיו הריטוריים, אילו היה משוכנע כי הציבור יקשיב לו גם בלאו הכי, וכי אמצעי־התיקשורת יהיו קשובים לדבריו.

באותם הימים, אמצעי־התיקשורת העיקרי היה השיח האנושי הפשוט. מעשה שהלהיב את הדמיון ושגרם לסנסציה, עבר מפה לאוזן, מעיר לעיר. על כן עורר ירמיהו שערוריות. לא זה בילבד שהיה איש ריב ומדון, אלא גם סקנדליסט ממדרגה ראשונה היה.

למרבה הצער, אין המצב בכנסת טוב יותר. הרוצה למשוך תשומת־לב, חייב לעורר סקנדל.

נוכחתי בכך פעמים בלא־ספור, במשך שמונה שנות כהונתי במוסד זה בעבר. יכול פלוני לאמר בכנסת דברים חשובים ביותר ולהעלות רעיונות מבריקים, מבלי לעורר הד כלשהו. בעיתונים ייאמר: „כן נאם ח״כ פלוני". הטלוויזיה והרדיו יתעלמו מדבריו כליל.

אך אם אותו ח״כ פלוני יקלל ברוסית, אם יזרוק לחלל השמצה שלוחת־רסן, אם יצליח בכמה דברי־הבל לעורר מהומה, יקבל את כל הפירסום האפשרי. העיתונות תפרסם בהנאה כותרת שמנה בנוסח „סערה בכנסת", וכל מילה ממילות־השוק תפורסם בהבלטה.

מכאן שגם ח״כים רציניים (ועל אחת כמה וכמה ח״כים שאין שאיפה בליבם אלא הכמיהה לפירסום אישי) שואלים את עצמם: מה אני יכול לעשות כדי שישימו לב לדברים החשובים שאני עומד להגיד? במיקרה הטוב ביותר, יבחר הח״כ באקט ריטורי כלשהו.

במיקרה הרע ביותר, יפליט בכוונה־תחילה דברים מעליבים ופרובוקטיביים, המבטיחים מראש „סערת־רוחות".

■ ■ ■

יש כאן פגם באמצעי־התיקשורת, שאין להתעלם ממנו.

כאיש־תיקשורת, איני בא למתוח ביקורת על הנטייה הטבעית של „האמצעים" לפרסם דברים פיקנטיים וסנסציוניים, כגון חילופי־עלבונות או סערת־רוחות בכנסת. דברים אלה טעונים סיקור עיתונאי מלא. בהחלט.

אך אני בא למתוח ביקורת על כך שאין כימעט סיקור לרעיונות מעמיקים וחשובים המועלים בכנסת.

נאומו של כסיל, עסקן מרכזי במיפלגה גדולה, יזכה תמיד בפירסום רב יותר מאשר נאום רציני של ח״כ יוצא־דופן.

אם מותר לי להזכיר דוגמה משלי: כיום באים פרופסורים מלומדים ושופכים דמעות־תנין על מחדל ממשלת־ישראל, שלא השכילה לטפח את צמיחתה של מנהיגות פלסטינית אחראית בשטחים המוחזקים. לא יכולתי שלא להיזכר בעשרות הנאומים שנשאתי בעניין זה במליאת־הכנסת ב־1967. תבעתי אז להעניק לתושבי השטחים הכבושים חרות פוליטית מלאה, כדי שיוכלו לכונן מנהיגות לאומית אותנטית, שתפעל למען הסדר־שלום ישראלי־פלסטיני.

רעיון זה לא נתקבל, כידוע, על־ידי ממשלת־אשכול. אך הוא גם לא זכה בשום תשומת־לב באמצעי־התיקשורת. פה ושם הוזכר הדבר בחצי־מישפט („ח״כ אבנרי הציע להתיר פעילות פוליטית בשטחים") אך הדבר נבלע בים המלל של הסיקור השוטף. הגישה היתה: מה הוא מבלבל את המוח? הוא בסך הכל סיעת־יחיד! מדוע לדבר על רעיון כל־כך חריג? (הייתי אז היחידי שדיבר על כך. גם רק״ח התנגדה אז לעצמאות פלסטינית ולמדינה פלסטינית.).

עיתונות טובה היא זו המסקרת גם את הדברים הפיקנטיים והסנסציוניים, שהם חלק מן החיים, וגם את הדברים הרציניים והחשובים, שהחברה חייבת לתת עליהם את דעתה.

כך אנו נוהגים בשבועון זה. כל עוד לא ינהגו כך אמצעי־התיקשורת בכנסת, יתפתו חברי־הכנסת שוב ושוב לעשות מעשים פרובוקטיביים, שימשכו את תשומת־הלב.

■ ■ ■

בסיכום: מעשהו של צ׳רלי ביטון היה, לדעתי, מעשה שלא־בעיתו. הוא לא שירת את המטרה המוצהרת שלו ולא העלה את כבוד הכנסת, המושפל בלאו הכי עד עפר.

אך אין כל פסול באקט הריטורי, הבא לשרת מטרה לגיטימית ולהדגיש רעיון חשוב, כפי שעשו נביאי ישראל בשער העיר.

מאת אורי אבנרי

כל אחד לחוד וכולם יחדיו
במבצע "יחדיו" בדיסקונט

יוסף אסרף מנהל סניף אשדוד: "הבנק הוא "הרופא המשפחתי" של הרבה לקוחות"

כולנו יחדיו!

כל הדיסקונטאים בסניף אשדוד, משתתפים במבצע "יחדיו" בדיסקונט.

אנו גאים בכך שאנחנו מקצועיים, אבל יותר מזה: אנחנו יודעים שלהיות דיסקונטאי פירושו לראות ולהראות גם את הצד האנושי של המטבע...

אנחנו רוצים שגם אתה תדע זאת ומבצע "יחדיו" נועד לשכנע אותך עד כמה כדאי לך:

— לעבוד עם בנק דיסקונט
— להשתתף בחידון הפרסים הענק...
— ליהנות מהשרותים הבלבדיים לדיסקונט
— ומהייעוץ המקצועי של הדיסקונטאים.

בוא, הכנס לסניף אשדוד, רח' שבי ציון 30, ושאל אותנו על מבצע "יחדיו".

— ולא רק בסניף שלנו. כל סניפי דיסקונט משתתפים במבצע. הכנס לסניף דיסקונט הקרוב אליך.

להתראות במבצע "יחדיו"

הדיסקונטאים

מבצע יחדיו
טוב לעבוד עם בנק דיסקונט

מימין לשמאל: לידיה סמון — פקידת מט"ח; עזרא סול — אחראי על מחלקת מטבע זר; אתי דרעי — פקידה במחלקת עו"ש; דניאל דהן — פקיד עו"ש; גטה בותנרו — כספרית.

טוב לעבוד עם
בנק דיסקונט
הצד האנושי של המטבע

הבנקאי בישראל-היועץ הכספי והנאמן שלך!

מאת יגאל לביב

השחיתות ביקבי האיכרים

פסטיבל הפירסומים על אי־סדרים באגודת־הכורמים ובחברת־הבת שלה ב־אמריקה לא הפתיע את קוראי „העולם הזה”. סידרת־הכתבות על עסקיו של חבר־הכנסת פסח גרופר כללה גם פרק על אגודת־הכורמים ועל סכומי־הכסף שהוא ובנו משכו, בדרכים בלתי־חוקיות.

הסידרה כללה פרטים רבים, בין ה־שאר על הדרך שבה מנהלת אגודת־הכור־מים את היקבים, בניגוד לאינטרסים של הכורמים ולטובת הפקידות הבכירה, ובעיקר על המנכ״ל הפורש, מנחם אוס־טשינסקי.

הפירסומים האחרונים בעיתונות, ש־מקורם בוועדת־הביקורת של אגודת־הכורמים, מאשרים את גילויי „העולם הזה”. הם מהווים מעין תמצית הכתבות שפורסמו בעמודים אלה בדצמבר 1977 („העולם הזה” 05—2102), אך הם מת־עלמים מכמה מיסמכים פנימיים על חב־רת־הבת של אגודת־הכורמים באמריקה, הלא היא חברת "CARMEL WINE”. בידי נמצא דו״ח של רואה־חשבון אמרי־קאי של החברה, ממישרד גלוקמן וגביר־מן, והוא כולל מימצאים המחייבים חקי־רה מייוחדת בפני עצמה.

הקטע העיקרי בדו״ח רואה־החשבון האמריקאי כולל הסתייגות בזו הלשון: „דו״ח זה הוכן על־סמך ספריכם ומיס־מכיכם, בלי אישור חיצוני של הנכסים וההתחייבויות. ההשקעות התקבלו כפי שדווחו לנו. בגלל הגבלות אלה על ה־בדיקה, אין אנו יכולים לחוות דעה ביחס לדו״חות של החברה והגופים הקשורים עימה.”

פירוש הדבר: רואי־החשבון סירבו לאשר את הדו״חות של חברת „כרמל ויין”. לדו״ח שלהם הם מצרפים דו״חות כספיים של החברה, ומציינים במפורש כי אין הם מאושרים. המאזן הלא־מאו־שר קובע כי נכסי החברה — בעין ” תש־לומים שהגיעו ומלאי של יינות — מסתכמים ב־486 אלף דולר. ההתחייבויות הן בעיקר חוב ליקבים, בסכום של 250 אלף דולר, הפרשה לתביעה של סוכן החברה בקנדה, שהוגשה נגד „כרמל ויין”, ועוד מזומנים ומניות.

דו״ח ההכנסות של החברה (לא מאו־שר) מראה, כי בשנת הדו״ח (1976) מכ־רה החברה יינות ב־2.5 מיליון דולר, מזה הוחזרו והוכנסו למלאי יינות בשווי 130 אלף דולר. הריווח הגולמי היה 570 אלף דולר. ההוצאות הכוללות היו 228 אלף דולר הוצאות מכירה, ו־300 אלף דולר משכורות והוצאות כלליות. הריווח הנקי הסתכם בכ־37 אלף דולר.

פירוט העלויות וההוצאות השונות מגלה דברים תמוהים ביותר. על סחורה בשווי 1.4 מיליון דולר, שסופקה לחנו־יות, חולקו חינם, כדוגמות, קרוב ל־100 אלף דולר יינות. עוד יינות, בשווי של 140 אלף דולר, חולקו בלא תמורה, כ־שהם קרויים „סחורה חופשית” ו„סחו־רה מותנית”. יוצא מכך, כי על מכירת יינות בסך 1.4 מיליון דולר, חולקו יינות ללא תמורה ב־240 אלף דולר!

פירוט ההוצאות הכלליות והוצאות המישרדים מגלה, כי 13 אלף דולר הוצ־או על שליחות, 75 אלף דולר שולמו כקומיסיון, 22 אלף דולר כהוצאות נסי־עה, כמה אלפי דולרים כהוצאות „הפרשי מטבע” ועוד עשרת אלפים דולר כהוצאות מישלחת של בעלי־המניות.

בעיקבות דו״חות אלה כתב דניאל לוי־טה, יו״ר ועדת־הביקורת של אגודת־הכורמים, במארס 1978, מיכתב להנהלת האגודה. המיסמך מגלה, כי הנהלת ה־אגודה עשתה בעבר הסכמים שגרמו הפ־סדים כבדים לחברה. למשל: בשנת 1953 נחתם הסכם עם כמה אישים נכבדים, על מכירת היינות באמריקה, במחיר קבוע ללא שינוי ל־15 שנה. הסכם דומה נחתם שוב עם אותם אישים בשנת 1968, ללא אפשרות שינוי במשך עשר שנים תמי־מות, כלומר: עד 1978.

לויטה כתב, כי להנהלת האגודה בארץ לא היו פיקוח ושליטה על החברה באמ־ריקה. הוא ציין, כי ההנהלה בארץ לא ידעה שמאזני החברה לא אושרו על־ידי רואי־החשבון.

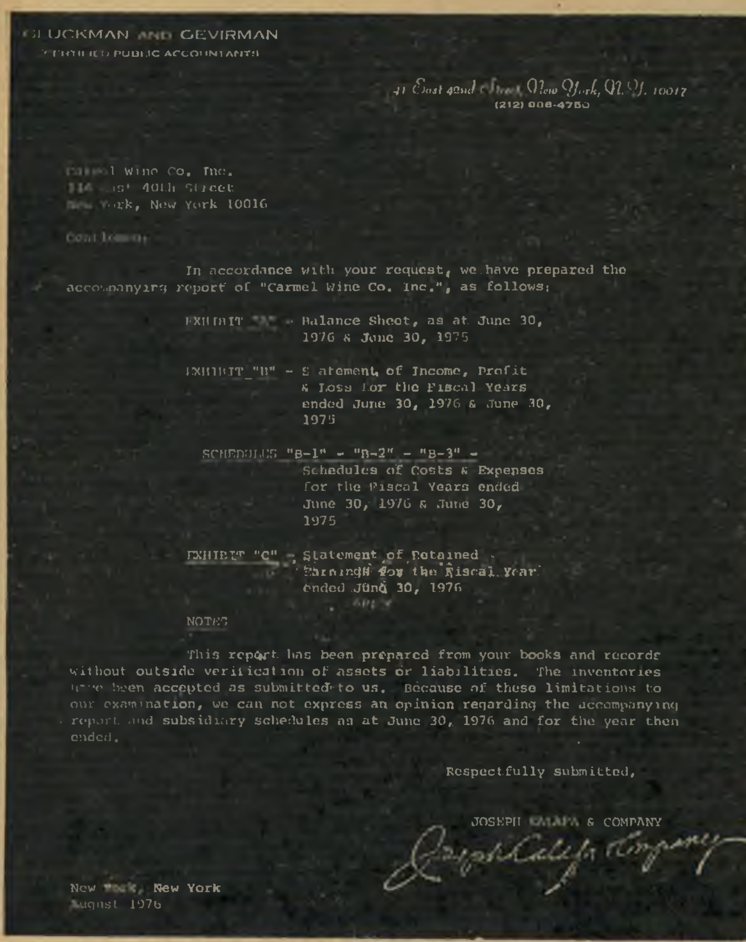
GLUCKMAN AND GEVIRMAN
CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS

41 East 42nd Street, New York, N.Y. 10017
(212) 808-4750

Carmel Wine Co. Inc.
114 East 40th Street
New York, New York 10016

Gentlemen:

In accordance with your request, we have prepared the accompanying report of "Carmel Wine Co. Inc.", as follows:

EXHIBIT "A" - Balance Sheet, as at June 30, 1976 & June 30, 1975

EXHIBIT "B" - Statement of Income, Profit & Loss for the Fiscal Years ended June 30, 1976 & June 30, 1975

SCHEDULES "B-1" - "B-2" - "B-3" - Schedules of Costs & Expenses for the Fiscal Years ended June 30, 1976 & June 30, 1975

EXHIBIT "C" - Statement of Retained Earnings for the Fiscal Year ended June 30, 1976

NOTES

This report has been prepared from your books and records without outside verification of assets or liabilities. The inventories have been accepted as submitted to us. Because of these limitations to our examination, we can not express an opinion regarding the accompanying report and subsidiary schedules as at June 30, 1976 and for the year then ended.

Respectfully submitted,

JOSEPH KALAFA & COMPANY

New York, New York
August 1976

דו״ח רואי־החשבון האמריקאיים
בלי התחייבות

יין ישן — הפסד חדש

ועדת-הביקורת עשתה תחשיב של כדאיות יצוא היין לאמריקה, והיש־וותה את התמורה בלירות לבקבוק ב־שער היקב, ממכירה בשוק המקומי וממכירה באמריקה. התוצאה: על ייצוא בקבוק של מיץ־ענבים נגרם הפסד של 2.57 לירות. ביין „הוק ישן”, „אדום עתיק” ו„שושנת הכרמל” ההפסד בייצוא הוא 2.97 לירות לבקבוק. ביין „עבדת אדום ולבן, ההפסד לבקבוק הוא 75. לירות. ביינות „סמיון”, „סוביניון”, „קב־רנה”, „קריניאן” ו„גראנאש” ההפסד הוא 3.55 לירות לבקבוק. ביינות מסוג „שנין”, „פרנץ קולומבר” ו„ריזלינג” ההפסד הוא 6.84 לירות לבקבוק. ביין „קברנה” ו„סוביניון” ההפסד הוא 4.99 לירות לבקבוק. ביינות כ„קדמון” או „שריר” מובחר ההפסד הוא בין 7 ל־17 לירות לבקבוק.

כותבת ועדת־הביקורת:

כאשר סיימנו את חישובי המיספרים בטבלה לעיל, הוכינו בתדהמה. הזוהי מדיניות המחירים החדשה ל„כרמל ויין”, שעוצבה על־ידי הנהלת האגודה לא מכ־בר? מדיניות שמעצביה הצהירו, כי מעתה יהיה הייצוא לאמריקה ריווחי כמו השי־ווק המקומי? מדיניות שעוצבה לאחר תקופה של כמה חודשים, שבה עוכבו ה־מכירות בשוק המקומי מחוסר מלאי, ולאחר הבציר היה ידוע כי הבציר החדש הוא הקטן בבצירים של שש השנים האחרונות?

על סמך מה החליטו חברי ההנהלה את החלטותיהם בקשר למחירי המכירה ל־„כרמל ויין”? איזו אינפורמציה היתה בידיהם? האם שוב האשם בשימוש לא־מתאים בתמחיר לא נכון?

כיצד קרה הדבר, שהוחלט על מדי־ניות שיווק לצפון־אמריקה שתוריד את התמורה לכל יבול הענבים של 1977/1978 ב־300 לירות הטונה? ומדוע במקום לייצא במחיר שלילי לטונה ענבים, לא בונים קצת בחזרה את המלאי ביקבים במחיר אפס?

עד כאן דברי ועדת־הביקורת.

הוועדה המליצה על בדיקה יסודית של נושא המכירות. אך המלצותיה לא מומ־שו. חלק ניכר מהכספים שהוצאו בניגוד לחוק באמריקה, נועדו למימון אישי של מנכ״ל האגודה אוסטשינסקי ובני מיש־פחתו, ושל חבר־הכנסת פסח גרופר ובנו.

גילויי „העולם הזה” הביאו לחקירה יסודית של שילטונות מס־הכנסה בשאלות הסכומים שגובה גרופר מאגודת־הכור־מים וממוסדות אחרים של התאחדות האיכרים. אולם נראה כי בעידן ממשלת־הליכוד חוששים אנשי החוק מחקירה מישטרתית, שתתרכז בקשרים הכספיים שבין מצליף סיעת הליכוד, ח״כ גרופר, ומוסדות התאחדות־האיכרים.

מתחת לפני השטח
שחיתות בהתאחדות האיכרים
ח״כ פסח גרופר מטעה את שלטונות המס וחולב, יחד עם חבריו, את מוסדות התאחדות האיכרים
אוסטשינסקי
לחץ על השר
ח״כ פסח גרופר
החליבה הגדולה של האיכר הקטן
קוזדובסקי

„העולם הזה” (2104) מה־28 בדצמבר 1977
מה קדם למה?

אחד יודע זאת בוודאות: גבריאל בוזגלו עצמו.

ברשת של גרושה

דומה כי איש אינו יודע שפרשת גבריאל בוזגלו יותר סבוכה מכפי שהיא מצטיירת בכרוניקה העיתונאית, הנשפכת בימים אלה כמים. בכאב ובגילוי־לב מדהים מספר האב כי דבר הבריחה השפיע על ההורים יותר מכל; „מרים, אשתי, היא חולה מאד. שלוש פעמים נותחה בכליותיה, והרופאים קבעו כי כליה אחת כימעט פסקה לתפקד.” לדברי האב היה זה אחד הגורמים שהשפיעו על גבריאל בוזגלו להתדרדר.

אלא שאת עיקר האשם תולה כספי בשתי סיבות: האחת — התדרדרות מיכאל, אחיו של גבריאל; והשניה — אהובתו של גבריאל, שלדברי האב השפעתה עליו היתה חזקה ביותר.

„מרדכי, בני הבכור (היום הוא בן 25, נשוי ואב לשניים, שחזר למוטב) התחיל להתדרדר. לא מצאתי לו פיתרון, והמישטרה הכניסה אותו למוסד סגור. גברי התחיל להתדרדר בעיקבותיו. כשהגיע לגיל־הגיוס, נכנס גבריאל לדירת אחיו ברעננה. הזדמנתי לשם וראיתי איתו בחורה קצת יותר מבוגרת ממנו. התברר לי שהיא גרושה, אם לבת — אמה ערביה ואביה שיכור. פניתי לעזרה לשכן שלי, סמל בבית־סוהר בית־ליד. אחרי שהרחקתי מגברי את הנשק, הוא הסכים להתערב.

„אבל הבחורה כבר תפסה אותו ברשת. הוא לא חזר עוד לצבא, עד שפוטר והמשיך לחיות איתה. כל הסברי, שהבחורה הזאת הורסת אותו, לא הועילו. גם קציני בכירים במישטרה טענו בפני שהסיבה היחידה שהפילה את גברי היא הבחורה. פעם, בפורים, נכנס גבריאל אליה הביתה, והיא דרשה ממנו שיביא מתנות

שניים נתפסו, השאר נרדפים על־ידי מישמרות מישטרה (משמאל) ברחבי הארץ. צוות „העולם הזה” יצא השבוע לראיין את מישפחותיהם

כך הם התדרדרו

„אני רוצה לפנות דרך העולם הזה אל בני, גבריאל בוזגלו, ולומר לו: גבריאל, בוא לעזרת הוריך. מטרתנו לראות אותך בינינו, והכל יבוא על כנו. אנחנו רוצים לראות אותך ופוחדים שיפגעו בך. אני לא נגד החוק!”

כך, בשפה מליצית ונרגשת, פנה לבנו מיכאל כספי, יהודי כסוף־שיער ומלא־חרדה, אביו של אחד האסירים הנמלטים מכלא רמלה. אשתו, מרים, לא נמצאה באותה עת בדירתם בנתניה. שילשום נשלחה לקרובים בבאר־שבע, אחרי שלא יכלה עוד לעמוד במתח ונתקפה בהתמוטטות־עצבים. „כבר פחדתי שהיא תלך לי,” קונן האב, „שלחתי אותה לקרובים. לפחות שכל הנטל הזה יהיה עלי.”

לעג הגורל: כדי להתבשר על בריחת בנם היו צריכים בני מישפחת כספי (בוזגלו) להגיע לכלא רמלה. לגמרי במיקרה הוזמנו עוד קודם לכן על־ידי חזית, העובדת הסוציאלית בכלא, לבקר את בן־מישפחתם. כשהגיעו ציפתה להם הפתעה: אחרי שהמתינו אצל יומנאי הכלא יצאה אליהם העובדת הסוציאלית, ובפיה שתי מילים: „לא שמעתם?” מרים כספי נרתעה בבהלה לאחור, אך העובדת הסוציאלית הרגיעה אותה ורק אמרה: „היתה הלילה בריחה מהכלא. גם גבריאל ברח.”

הבריחה הרביעית

חדר בית־הבגדים שהביאה האם לבנה נותרה בפינה כמיותמת. „מרוב הלם נשארנו תקועים במקום,” סיפר האב, עובד ותיק בתעשייה הצבאית, „מה פיתאום שהוא יברח דווקא עכשיו? הוא יודע שאנחנו מכינים לו הכל, לקראת היום שבו ישתחרר! דירה, עסק, הכל! אני יודע שהוא מחפש לצאת מהכלא, אבל לא מחפש לברוח!”

אין זו הבריחה הראשונה של גבריאל בוזגלו. הצעיר, שהורשע בביצוע מעשי־שוד, הודיע כי אין בכוונתו לרצות את 18 שנות־המאסר שהוטלו עליו. לפני שלוש שנים ניצל חוסר עירנות של שוטריו, בתחנת ראשון־לציון, נמלט ונתפס כעבור שבועיים. הוא הספיק לשבת בכלא שישה שבועות בלבד, ושוב ניסה להימלט — הפעם ממיגרש־החניה שליד היכל־המישפט בתל־אביב. ביחד עם שלושה מחבריו הדף את השוטרים, טיפס על חומת־הבטון הגבוהה ונמלט. הוא נלכד אחרי דקות אחדות.

בדצמבר 1975 ניסה לברוח שוב, הפעם מכלא כפר־יונה, שבו היה עצור עד תום מישפטו. במשך כמה ימים ניסר שני מוטות בסורג חלון תאו, חינק לשטח שבין מיבנה הכלא לגדר. זקיף הבחין בו, ותוך כמה דקות נתפס גבריאל בוזגלו והועבר לתא־יחיד.

הבריחה מכלא רמלה, „הכלא השמור ביותר במדינה”, היתה לבוזגלו הנסיון הרביעי: האם ידע עליה מראש? אביו משוכנע, כי גבריאל נדחף למעשה ברגע האחרון על־ידי חבריו לכלא. במיכתב מנוסח היטב ששלח בוזגלו לאחותו, מלכה, ימים ספורים לפני הבריחה, כתב: „אין מקום לדאגה. את יודעת שצריך להתמודד בחיים בטוב וברע. זו המציאות, ואני מקבל אותה כמות שהיא, על כל השלכותיה ומיגרעותיה.”

ואילו לאביו כתב: „אבא יקר, אל לך לשים לב יתר על המידה, חיה את החיים באהבה ובסבלנות. כך הם החיים, צריכים פשוט להתמודד, וברוך השם, עימנו הכוח להתמודד.”

האם יש בבשורות תמימות אלה לרמוז „איני מוותר ואני מנסה לברוח”? רק אדם

אביו של גבריאל בוזגלו
„בוא לעזרת הוריך!”

לילדתה. ,אין לי כסף. איך אביא מתנות?' ענה לה. ואז דרשה ממנו לגנוב. וכך זה התחיל.”

מדברי האב ניכר שהוא עושה הכל למען ילדיו. „את מיכאל הצלחתי להוציא מהבוץ, והוא היום מסודר בחיים. את הדירה שהיתה לי מכרתי ב־400 אלף לירות, ומזה נתתי לבני הבכור. עכשיו אני מנסה לסדר עסק גם לגברי. אך איני יודע מה יקרה עכשיו, לאחר שברח. עורך־הדין, שהגן על גבריאל במישפטו, תבע אותי לדין על התשלומים. בסוף הסתדרנו, ועד היום מנכים לי בכל חודש 500 ל״י מהמשכורת.”

ליבו של מיכאל כספי מר עליו. הוא כבר פנה לראש־הממשלה, לנשיא־המדינה ולשר־הפנים, בבקשה לבדיקה חוזרת. הוא בטוח שהמיספר הרב של שנות־מאסר אינו מגיע לבנו על הפשעים שביצע. „מבקש מכבודך לאשר לי בקשתי זאת, לפני שחלילה יקרה אסון לבני, וכל זמן שניתן להצילו, אחרי שיוברר לכבודך הכל,” כתב כספי לנשיא לפני כחודש.

השבוע דיבר כספי בעייפות: „כהורה אין לי יותר כוח, אין לי אמצעים. אני ממורמר גם על המישטרה. רק עכשיו באים ומתעניינים. מדוע כל השנים הללו לא חיפשו באמת לעזור למישפחה, ורק עכשיו כולם מתעוררים? תראה, אתמול נכנסו לנו לעסק עם אקדח שלוף, ועצרו את הילדים שלי לחקירה. מה פיתאום? אילו הייתי יודע איפה הוא היום, הייתי עושה לי כנפיים וטס אליו. הוא לא רוצח ואינו אנס, הוא בחור שהסתבך!”

נער חרוץ ושקדן

אמו של טומי קיש, השפוט למאסר־עולם באשמת השתתפות ברצח האסיר יפת נגר, בכלא שאטה, נאלצה לגדל את שני בניה לבדה. האשה נמוכת־הקומה בת ה־55, בעלת השיער הקצר והמתולתל, התגרשה מבעלה, רוברט, לפני 15 שנה. כדי לפרנס את טומי, שהוא

הבכור, ואת אחיו משה, הקטן ממנו בשנתיים, נאלצה האם, ברברה, לעבוד כטבחית בבית־החולים בנהריה, מקום מגוריהם. שם היא עובדת עד היום.

טומי נולד באוסטריה לפני 31 שנה. כשהיה ילד, עלו הוריו ארצה, ישר לנהריה. טומי ואחיו למדו בבית־הספר רמז, והיו שונים זה מזה. דווקא משה היה תלמיד שובב, שהעדיף כדורגל על לימודים. „היה לו כישרון גדול,” נזכרה האם. „הוא היה קורא ספר שלם, ומספר לי את כולו.” היום משה נשוי. יש לו ילדים, והוא גר בסמוך לאמו. הוא מכהן, לדבריה, במישרת „מזכיר האיזור”.

אחיו, טומי, היה תלמיד חרוץ ושקדן, והביא הביתה תעודות ללא־רבב. בגיל 14, כשסיים את לימודיו, החליט להיות מלצר. „חשבתי שזאת עבודה טובה בשבילו,” חייכה האם, שישבה על דרגש קטן, לבושה בפיג׳מה ורודה ועוטה חלוק־בית כחול, ישן. שיערה החום אינו מסורק, מתחת עיניה כתמים כחולים, המעידים על חוסר־שינה. „איך אפשר לישון,” נאנחה, „המישטרה באה כל הזמן ומחפשת אותו. הם אמרו לי שאם יבוא, או יצלצל, אגיד להם. מה הם חושבים? איך אני, אמא שלו, יכולה לעשות דבר כזה? הוא לא יסלח לי אף פעם! ביקשתי מהמישטרה לא לבוא, אבל זה לא עוזר — אני ישנה,

קיש כתלמיד למלצרות
„במלצרות התחילה ההתדרדרות...”

למה הרגשתי משהו. המישטרה קילקלה אותו. לקחו ילד קטן מהבית שלו, ולימדו אותו כל מיני דברים.”

„עשה בשכל כשברח”

כשדמעות בעיניה נזכרה ברברה: „הוא היה ילד נפלד תמיד היינו ביחסים נהדרים. הוא היה מביא לי כל מיני מתנות מהמלון,” הצביעה על סידרת פיסלונים, שניצבו על האיצטבה בסלון הקטן, הצבוע ורוד. „גם כשהיה בבית־הסוהר, עשה לי כל מיני דברים מעץ. הוא היה ילד כזה חסכן, תמיד כשהיה מביא משכורת, היה אומר לי: ,אמא, שימי את זה בבנק, חבל לבזבז.׳ את המשכורת הראשונה שלו מהמלון נתן לי כדי לקנות את הבית הזה.”

הבית, בצפון נהריה, כולל שניים וחצי חדרים קטנים, כימעט ללא ריהוט. הכל מסודר ונקי. תמונותיו של טומי תלויות על כל הקירות, ומוצגות על המדפים בסלון. חדרו של טומי משמש היום כמחסן: „אני יודעת מתי הוא יחזור? הוא עשה בשכל כשברח. אני מקווה שלא יתפסו אותו!”

„אבא שלהם לא רצה לשמוע בכלל מהילדים שלו, אחרי שהתגרשנו,” סיפרה. „אפילו כסף לקנות להם גרביים לא נתן לי.” טומי ואמו היו המפרנסים העיקריים. בשעות הפנאי היה טומי יוצא לדייג, ומביא לאמו חלק משלל הים, כדי שתבשל.

„הוא אהב מאד דגים. חלק היה מביא לי, וחלק היה מוכר ומביא את הכסף.” פיתאום קדרו פני האם: „כשעבד בצריפים לקחה אותו המישטרה כמה פעמים. נתנו לו מכות־מוות. הוא לא סיפר לי, אבל ראיתי אותו בקיץ הולך עם חולצות. שאלתי אותו אם לא חם לו, והוא אמר שלא. יום אחד ראיתי אותו במיקלחת, בלי חולצה, והגב שלו היה אדום ומכוסה צלקות. שאלתי אותו מה זה, והוא אמר לי: ,אמא, את יודעת בדיוק מה זה, הרביצו לי במישטרה׳.

„הוא היה רק ילד, הם הרסו אותו שם, הכניסו אותו עם כל מיני פושעים. בפעם השניה, אחרי שישב שלוש שנים, היה יוצא הרבה לבלות בתל־אביב. היה הולך לרקוד ולסרטים, והיו לו כמה חברות. פעם כימעט התחתן, אבל ההורים של הבחורה לא רצו אותו.” חודשיים אחרי שהשתחרר, כשביקר בחתונת אחיו, עצרה אותו המישטרה והוא נדון לארבע שנים.

„הוא היה כותב לי מהכלא, שאין לי מה לדאוג. ,סתם שמו אותי בפנים,׳ כתב לי, ,ביגלל שהמישפט הזה עולה למדינה מיליונים.׳ אפילו עורך־דין הוא לא רצה

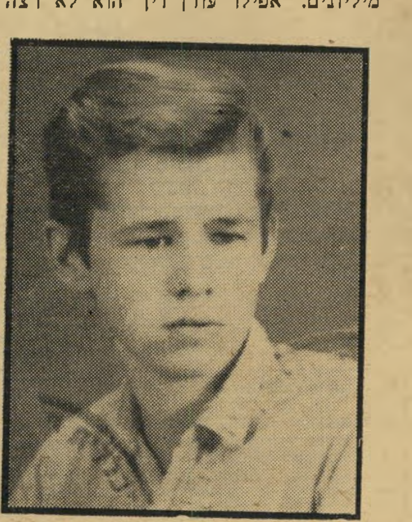

קיש כנער
„הוא הצטיין בבית־הספר...”

שישימו לו. ועכשיו, בדיוק אחרי שהגיש עירעור, ברח.

„אני לא מבינה למה עשה את זה דווקא עכשיו. אולי הוא צודק. אני לא מאמינה שהוא עשה משהו. הוא לא היה מסוגל לפגוע אפילו בכלב. הוא אהב חיות. את הכלב החדש שלנו הוא אפילו לא מכיר. שמעתי מהטלוויזיה שהוא ברח. אז עוד לא אמרו את השם שלו, רק למחרת בבוקר, בגלי־צה״ל, שמעתי את השם שלו.

„מאז ירדתי שני־קילו במישקל. אני דואגת לו מאד, ורוצה למסור לו, דרך העיתון, שלא ידאג. כולם אוהבים אותו, גם החברים בעבודה שלי מבינים אותי. הוא בטח חשב שבכלא הוא יכול רק לראות הם באים.” היא דיברה במיבטא הונגרי כבד.

כשסיים טומי את לימודי המלצרות במלון שרתון בתל־אביב, והביא לאמו את תעודת־הגמר, היתה מאושרת. אולם אושרה לא נמשך זמן רב. טומי סירב להתגייס לצבא. כשהיה נער היה נמוך־קומה, ובגיל 16 החל צומח במהירות. כתוצאה מהגדילה המהירה חש כאבים עזים בגבו. הוא הלך להיבדק אצל רופא, ושוחרר מהצבא. „אני חושבת שהוא עשה להם הצגה שהוא משוגע,” גילתה אמו. „הוא היה אצל פסיכיאטר, ואחר כך שוחרר.”

כבר בגיל 16 היתה המישטרה מבקרת קבועה בביתם של טומי ואמו. „הוא היה פורץ לכל מיני מקומות, כך אמרו במישטרה. הם לקחו אותו והוא שוחרר.”

למרות עברו הפלילי — שנה בכלא — היה מלון שרתון מוכן לקבלו לעבודה, אולם טומי סירב. „הוא אמר לי שהוא רוצה לעבוד בבניין צריפים,” נאנחה האם. „חשבתי שזאת עבודה טובה בשבילו. היה לו חבר אחד טוב, והם היו עובדים ביחד. אבל אחר־כך הביא בחור שהכיר בכלא, והוא לא מצא חן בעיני. אני לא יודעת את המישפחה דרך הסורגים, אולי לגעת באצבע, ועכשיו הוא חופשי, מה יש לו להפסיד?”

הוא חוזר תמיד

ראש־העין כמירקחת. על מבואותיה של עיירת התימנים הופקדו מישמרות כבדים. ברחובותיה נעים מפעם לפעם פטרולים מישטרתיים, ומסוק שולח אלומות־אור על פינות אפלות באיזור. המישטרה היא בעקבותיו של תושב העיירה, מאיר מכורש.

השוטרים יודעים היטב: מכורש (27) חוזר לכאן תמיד, בגלוי או בהסתר. הוא קשור בטבורו לראש־העין, ורואה בה מיפלט אחרון. לפני שנתיים הצליח להימלט משוטרים, אחרי חילופי־אש בבית בראשון־לציון. כשנוכח לדעת כי גם בתחנת מגן־דויד אדום בראשון־לציון ממתינים לו שוטרים, סובב את הגה מכוניתו, והגיע פצוע לראש־העין, שם זכה בסיוע ידידיו.

קיש בתצלום אחרון
„הוא כמעט התחתן...”

האם ינסה לחזור שוב לראש־העין? תושבי העיירה טוענים כי לא יעז, שהרי הוא יודע שהמישטרה ממתינה לו ליד הבית. אך בראש־העין נמצאים האנשים היחידים, אולי, שלא יהססו להסתיר אותו. „אילו היה בא אלי, הייתי מחביא אותו בלי בעיות. הוא חבר טוב שלי, ועם חבר לא עושים חשבון,” אמר שכנו, איתמר משה, „אני חושב שהמישטרה ניפחה את כל העניין שלו.”

בבית־הקפה של המישפחה, בכניסה לראש־העין, התקבצו אחיו — אבי, יצחק ואביחי — ואחותו בת־שבע. האחות (18), דומה למאיר מכורש, מתעטפת בשתיקה כבדה ורק אומרת: „אני לא האדם המוסמך להגיב בשם המישפחה.”

ליד שולחן הביליארד שבקפה עומד אבי מכורש (25), ומשלח בדייקנות את הכדורים אל הפינות. הוא מחייך, אך אינו מצליח להסתיר דאגה לגורל אחיו הנמלט: „אני רוצה לשגר למאיר קריאה, שיצליח במה שיעשה. אנחנו סומכים עליו, ורוצים לראותו איכשהו. אולי אראה אותו בחוץ־לארץ. אני לא מגביל את עצמי. אני רק מאמין ומקווה שלא יירה באנשים.”

האחים עובדים בשתיקה. מפעם לפעם הם מכינים קפה ופלאפל לבאים, ועל מאיר מעדיפים לדבר בלחש.

בריחתו של מכורש היא נושא־השיחה בראש־העין. הבריחה דחקה הצידה, לזמן מה, פרשה אחרת שהטרידה את העיירה מזה כמה שבועות: החשד כי ראש המועצה המקומית הציע שוחד לאחד מצעירי המקום. עתה מכורש הוא בכותרות. קבוצת חבריו נאספת בבית השכנים.

אבי מכורש מזכיר, כי למרות הבריחה נמשך והולך הטיפול המישפטי בעניינו של מאיר. מדי שעה פותחים את הרדיו לשמוע חדשות. שום דבר. „על בריחתו של מאיר שמעתי ברדיו. לא שמעתי את שמו, אך שמעתי ,ראש־העין׳, והיתה לי הרגשה שזה שוב הוא. רצתי לקנות עיתון וקראתי הכל. רק אז שמתי לב שהמישטרה עושה סיבובים ליד הבית. היום באו שוטרים וחקרו את מרגלית,

(המשך בעמוד 33)

אמו של טומי קיש
„המישטרה הרסה אותו!”

לנו זה עלה 750,000 ל"י
לך זה יעלה רק 29,000 ל"י
(עד 12 תשלומים).

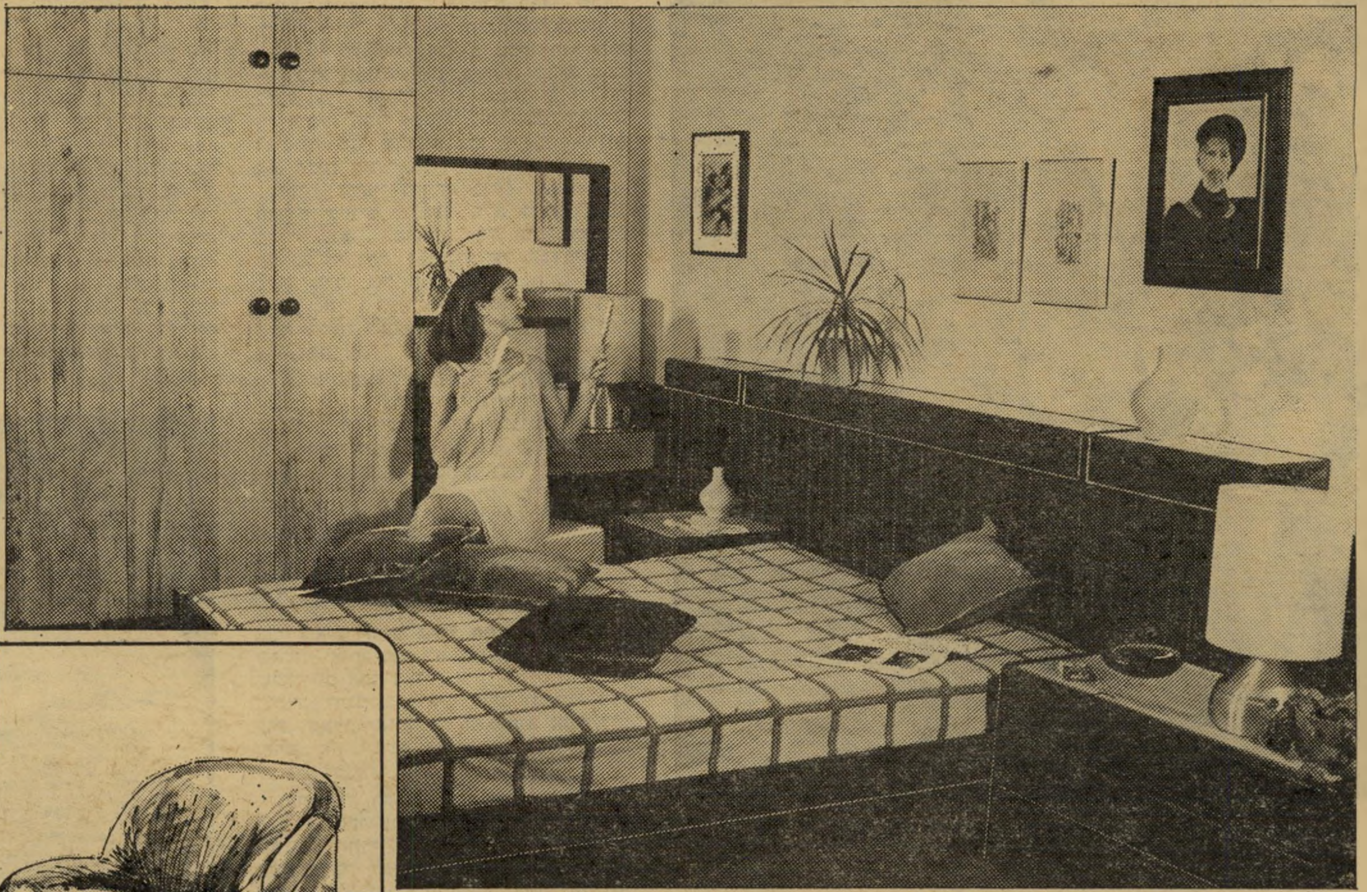

בתמונה: חדר שינה "דזירה". עיצוב מיוחד לייצוא. ארון 8 דלתות, מיטה, שידות ומערכת איפור. 29,000 ל"י - עד 12 תשלומים.

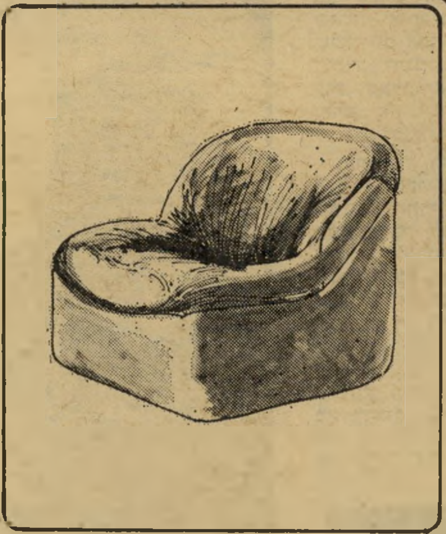

אנו מייצרים רהיטים בטיב מעולה לא מפני שמתחשק לנו אלא מפני שאין לנו ברירה אחרת. הרהיטים שלנו הולכים לייצוא. הרהיטים שלנו הולכים לחנויות יוקרה. זה חייב אותנו להשקיע בהם 8 חודשים ו־750,000 ל"י. פסלנו עשרות סוגי עץ עד שמצאנו את המתאימים. שלחנו בחזרה עשרות סוגים של פורמייקה ובדי ריפוד עד שמצאנו את היפים והעמידים ביותר. פיטרנו מעצב רהיטים אחר מעצב רהיטים, עד שמצאנו את אלה שענו על כל דרישותינו. שילמנו (ואנחנו עדיין משלמים) משכורות גבוהות במיוחד לנגרים ורפדים כדי להשיג את הטובים ביותר בשוק.

שיטה חדשה בארץ: סדרות ייצור גדולות המוזילות את המחיר לצרכן.

הרהיטים שלנו הולכים לייצוא, אבל הם נמכרים גם ישירות לקהל הישראלי אצלנו ב־6 מסופי "דרית" בארץ, במחירים המסוגלים להתחרות בכל חנות רהיטים יוקרתית.

מפני שכל מערכת סלונית, חדר שינה, פינת אוכל וחדר ילדים שלנו מיוצר בסדרות ייצור גדולות. זוהי שיטה חדשה בארץ. היינו מוכרחים ליישם אותה כדי לעמוד בתחרות בשווקי העולם. וזה חוסך לך אלפי לירות כאן בארץ.

חינם! אל תשלמי אלפי לירות לארכיטקט עבור עיצוב פנים. אנו מעמידים אותו לרשותך בלי כסף.

מסוף תל־אביב:	בית דרית, 4 קומות ענק, הר ציון 16, פינת לוינסקי 86. ליד תחנה מרכזית.	מסוף חיפה:	700 מ"ר של רהיטים, מפרץ חיפה, כביש חיפה-עכו לפני המסעדה הרומנית בכביש השרות ליד צומת וולקן.
מסוף חולון:	מחסן המפעל, המשביר 26, אזור התעשיה חולון. (פתוח גם כל השבת מ־10 בבוקר עד 10 בלילה).	מסוף אשדוד:	700 מ"ר של רהיטים. אזור התעשיה בית כ.נ.ר. (פתוח גם כל השבת מ־10 בבוקר עד 10 בלילה).
מסוף באר־שבע:	מרכז העיר, רח' החלוץ 124, ליד כנור דוד. אוטובוסים 9, 7, 6.	מסוף נהריה:	שד' הגעתון 46.

כל התצוגות פתוחות רצוף מ־9.00 בבוקר עד 9.00 בערב. ביום ו' 9.00־1.00. במוצ"ש 5.00 אחה"צ־10.00 בלילה. תצוגות חולון ואשדוד פתוחות כל השבת מ־10.00 בבוקר עד 10.00 בלילה.

דרית

במסופי השיווק הישיר: בזרהיט

התחדשי עכשיו
שלמי אחר - כך

בושם OPIUM מבית YVES SAINT LAURENT - פריז

באמצע חודש ינואר 1979 הוחל בשיווק סידרת בשמי OPIUM מבית YVES SAINT LAURENT גם בישראל.

OPIUM הינו היום הבושם היקר והיוקרתי ביותר בעולם, ולפיכך יהיה אפשר לקנותו בארץ רק בתמרוקיות המובחרות ובמחלקות התמרוקים של בתי הכל־בו המרכזיים (כל־בו שלום, המשביר לצרכן).

באירופה וארה"ב הוחל בשיווק OPIUM לפני כשנה. הצלחת הבושם היתה כה גדולה ומעבר לכל מה שניתן היה לצפות מראש, עד שהיצרן, חברת YVES SAINT LAURENT בפריז לא היה מסוגל לספק את הביקוש, ונאלץ להנהיג מעין „קיצוב" בהספקה. מסיבה זו הגיעו המשלוחים הראשונים לישראל רק עתה. עוד כיום מורגש באירופה וארה"ב מחסור חריף בסידרה זו ולא פעם על המוכרות בתמרוקיות ובחנויות הפטורות ממסים בשדות התעופה להשיב את פני הדרישות ריקם, היות והמלאי „נחטף".

בחוגי הענף נחשבת ההצלחה המסחררת של OPIUM להצלחה של המאה העשרים... הניחוח של בושם OPUIM הינו מיוחד במינו ומכיל למעלה מ־80 מרכיבים (תמציות) שונים. בין תכונותיו הבולטות יש לציין את הזמן הרב שהבושם „מחזיק" על הגוף או הבגד. גם בעיצוב האריזה הנפלאה ניתן למצוא את הגאוניות של מעצב אופנת העילית הפריזאית YVES SAINT LAURENT. האומן שאב את ההשראה לעיצוב הבקבוק והאריזה מן ה־INRO (תיבת וכלי קיבול של אופיום מן הימים הקדומים של המזרח הרחוק), ואריזה מקורית זו משלימה לחלוטין את הניחוח האקוסטי.

★ מדוע מסר האלוף בבית־הדין עדות שהוגדרה כ„בלתי־מהימנה"

★ מדוע לא הורשע אף כי השופטים האמינו שניסה לאנוס

מה זה „זיכוי מרשיע"?

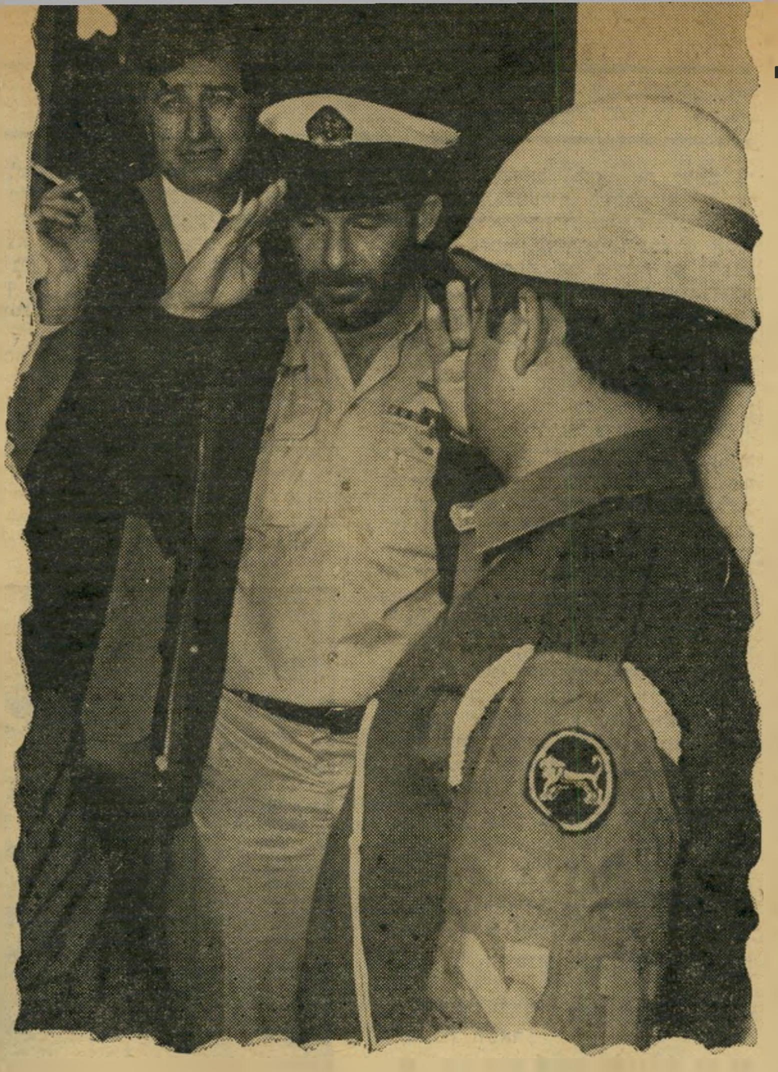

בסוף השבוע שעבר, בתום שירות צבאי של 24 שנים רצופות, סיים מפקד חיל־הים, האלוף מיכאל („יומי") ברקאי, את שירותו בצה"ל. הוא עזב את תפקידו כמפקד חיל־הים ואף סיים את שירות־הקבע הצבאי שלו.

היתה זו תוצאה מתבקשת מאליה, מפסק־הדין של בית־הדין הצבאי, שניתן ביום השני בשבוע שעבר. בית־הדין אומנם זיכה פורמאלית את האלוף ברקאי מהאשמות הניסיון לאינוס, האיומים וההתנהגות שאינה הולמת קצין בצה"ל, שהועלו נגדו. אולם קביעותיו של בית־הדין, על פיהן השתמע כי המתלוננת, רס"רית במירפאת השיניים במחנה מטכ"ל בקריה, דיברה אמת ואילו הנתבע, האלוף ברקאי, שיקר בעדותו בבית־הדין ורק הלכה מישפטית היא שמנעה הרשעתו, לא הותירו כל מקום להשאיר את האלוף ברקאי בשורות צה"ל.

הרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל („רפול") איתן ושר־הביטחון, עזר וייצמן, פעלו במהירות וללא היסוסים. למחרת הזיכוי כביכול, שהוענק לברקאי, הם קראו לו והודיעו לו על ההחלטה על פיה יהיה עליו לפרוש מצה"ל.

האלוף ברקאי נמצא במצב מביך למדי. ה„זיכוי המרשיע" של בית־הדין היטיב עימו אך גם הרע לו. אילו היה האלוף מורשע בדין, הוא היה צפוי לעונש מאסר של כחמש שנים. דרגתו הצבאית היתה נשללת ממנו וכמו כן היו נמנעות ממנו מרבית הזכויות שצבר ב־24 שנות שירותו ובדרגתו כמפקד חיל־הים. הזיכוי הפורמאלי מנע ממנו עונשים מסוג זה. אולם מצד שני מנע ממנו הזיכוי גם את הזכות היסודית הניתנת לכל נאשם בערכאה נמוכה: זכות העירעור בפני ערכאה גבוהה יותר.

זיכויו של האלוף ברקאי השאיר לו את דרגת האלוף (מיל.) ואיפשר לו לקבל את סכומי הכסף המגיעים לקצין־קבע הפורש מצה"ל. אולם הוא מנע ממנו כל אפשרות עירעור על פסק־הדין. שכן, מי שיוצא זכאי בדין אינו יכול לערער. במיקרה כזה שמורה זכות העירעור רק לתביעה.

במצב זה היו כמה ידידים שיעצו לאלוף ברקאי שלא להתפטר מרצונו מצה"ל אלא להמתין עד שידיחו אותו. התפטרות כמוה כהודאה באשמה, למרות הזיכוי המישפטי שהוענק לו. הדחה היתה מאפשרת ל„יומי" להמשיך ולטעון תמיד, כי הוא חש את עצמו חף מפשע וכי נאלץ לפרוש משירות צבאי בניגוד למצפונו. אולם „יומי" לא שעה לעצות אלה. הוא הגיע למסקנה שהוא מקבל עליו את הדין עד הסוף. „אני לא מתחבא," אמר, „ואם החליטו שלא אהיה מפקד חיל־הים — שיהיה כך."

כפירה טוטאלית

על רקע זה ניתן היה לשאול את השאלה: האם לא חפר לו האלוף ברקאי את הקבר המישפטי במו ידיו? קביעתם של שופטי בית־הדין הצבאי, כי גירסתו של האלוף ברקאי אינה מהימנה בעיניהם, נבעה מהעובדה שהאלוף ברקאי הכחיש מכל וכל את גירסתה של הרס"רית המתלוננת מתחילתה ועד סופה. סיפורה המפורט של הרס"רית על ניסיון האינוס, שנעשה, לטענתה, לפני כשנה וחצי, הוא חסוי. אולם ניתן לגלות כי הוא כלל פירוט מלא של פגישתה עם מפקד חיל־הים, יציאתה לבילוי בחברתו ועד לרגע בו ניסה, לטענתה, לאנוס אותה כשהוא שתוי, תחת איומים.

קו־ההגנה של פרקליטיו של „יומי" היה להפריך מיסודה את כל גירסתה של המתלוננת. במצב זה הובאו בפני בית־הדין עדויות, שאומנם לא היה בהם לסייע לעצם ההאשמה על ניסיון האונס, אך שיכלו להפריך חלקים אחרים מגירסתו.

היו שתמהו מדוע בחרו האלוף ברקאי וסניגוריו בקו זה של כפירה טוטאלית באשמה. שכן, לפי דעת מישפטנים, אילו היה „יומי" מודה בחלק מהעובדות, אולם כופר בניסיון האונס עצמו, ייתכן שפסק־הדין לגביו היה שונה לחלוטין.

לרוע מזלו המישפטי של „יומי" לא היתה לפרקליטיו כל ברירה, אלא לנקוט בקו זה. שכן, אחרי שבעיקבות פנייתה של ח"כ שולמית אלוני לחקור בפרשה, שאירעה לפני שנה וחצי, נצטוותה המישטרה הצבאית החוקרת (מצ"ח) לחקור את מפקד חיל־הים, הוא מסר לחוקריו עדות, בה כפר בהאשמות שהועלו נגדו מכל וכל.

יותר מזאת: לפני שהחל מישפטו, כינס האלוף ברקאי, באישור שר־הביטחון, את כל קציני חיל־הים ופירט בפניהם את גירסתו שלו לעניין שבגללו הועמד לדין. גם בהופעה זו טען כי ההאשמות נגדו אינן אלא עלילה ואין בהן שמץ של אמת.

אילו היה נוקט בבית־הדין קו־הגנה אחר — של הודאה בחלק מהעובדות וכפירה באשמה העיקרית — יכלה התביעה להגיש לבית־הדין את חקירת מצ"ח ולהוכיח שבאחת משתי העדויות שלו הוא שיקר. במצב כזה היתה התרשמות בית־הדין עלולה להיות קשה הרבה יותר וייתכן שעצם הסתירה בעדויות היתה מספקת את הסיוע הנדרש להרשעתו המישפטית של „יומי".

מהו זיכוי מרשיע?

בדרך כלל, כאשר מזוכה נאשם על־ידי בית־המישפט, ואפילו מחמת הספק, רואים אותו כחף־מפשע. זוהי זכותו של נאשם.

אולם ישנו סוג אחד של זיכויים, שבו הכל יודעים, כי הנאשם ביצע את העבירה, ואף השופטים עצמם יודעים זאת, אלא שהנאשם וסניגוריו ניצלו פירצה בחוק, או שהתביעה לא הצליחה להביא סיוע הנדרש בחוק לעבירות מסויימות. ואז, למרות שיש זיכוי פורמלי, הרי מילותיהם המפורשות של השופטים מרשיעות את הנאשם בעבירות המיוחסות לו. הם מסבירים, כי בגלל סיבות שונות, טכניות או היסטוריות, שיטת המישפט בישראל אינה מאפשרת הרשעה במיקרה זה.

כאשר צהל האלוף מיכאל ברקאי באוזני אמצעי־התיקשורת: „הצדק „לאחר שבחנו את חומר־הראיות שבא לפנינו, לאור ההלכה הפסוקה בסוגיית סיוע לעדות הקורבן בעבירת־מין, הגענו לכלל מסקנה, כי אין בו כדי לבסס כדבעי את הרשעתו של הנאשם בשלוש העבירות שיוחסו לו בכתב־האישום: ניסיון לאינוס, איומים והתנהגות שאינה הולמת. הגענו לכלל המסקנה האמורה, על אף שנותנים אנו אמון מלא בגירסתה הבסיסית של המתלוננת, בדבר תקיפתה על־ידי הנאשם בניסיון לאנסה, ועל אף שדחינו כבלתי־מהימנה את גירסתו המכחישה מכל וכל של הנאשם, לרבות האליבי שהועלה על־ידו."

מפיסקה זו עולה בבירור, כי השופטים נתנו אמון בגירסתה של המתלוננת. ומאחר ששתי הגירסות, שהיו לפניהם, סתרו זו את זו, ברור לחלוטין, כי עם סתירת האליבי, נקבע על־ידי בית־המישפט, כי האלוף משקר.

לולא היו ידי בית־המישפט כבולות בעבירה מסוג זה בדיני־הראיות המחייבים סיוע לעדות המתלוננת, היה האלוף ברקאי מורשע.

כיוון שעד היום לא ביטל המחוקק הישראלי את הצורך בסיוע, זוכה ברקאי.

מצב מישפטי זה אבסורדי למדי. למשל: אילו תוך כדי ניסיון האינוס היה האלוף ברקאי גורם למותו של אדם, אשר ניסה להפריד ביניהם, או לשחרר את המתלוננת, הרי כיוון שאישום ברצח או הריגה אינו אישום על עבירה מינית, היתה עדות של המתלוננת מספיקה, כנראה, כדי להרשיע את האלוף ברקאי באשמת ההריגה. אולם בעבירת מין אין היא מספיקה.

בית־המישפט העליון כבר עמד על אבסורד זה, ובפסק־דין שבו זיכה בלב כבד שודדים, אשר הורשעו על־ידי השופט זאב צלטנר ז"ל, בגלל עדותו של שותף־לעבירה, ואמר: „אין זה מיקרה ראשון, וודאי לא אחרון, שבית־מישפט מזכה נאשם, על אף שהשתכנע מעל לכל ספק סביר באשמתו, בגלל הלכה נוקשה בדבר סיוע."

ואילו האלוף ברקאי הצהיר: „נעשה צדק!"

נעשה!" קשה היה לחשוב על אימרה צינית יותר.

ישראל הולכת בעיקבות המישפט האנגלי, הנוקט גישה, כי מוטב ויזוכו מאה עבריינים מאשר ייענש חף־מפשע אחד. לשם הגשמתו של עיקרון זה, פיתח המישפט האנגלי מנגנוני־זהירות שונים.

מאחר שבאנגליה נהוגה שיטת המושבעים — חבר מיקרי של אנשים שאין להם אימון מייוחד, ושאין לסמוך יותר מדי על שיפוטם והבנתם בפסיכולוגיה האנושית — גורסת שיטת־המישפט האנגלית, כי במיקרים מייוחדים (כאשר מדובר בעדותה של מתלוננת בעבירה מינית, בעדותו של שותף־לדבר־עבירה ובעדותו של קטין, שנגבתה על־ידי חוקר נוער) אין להסתפק בעדות זו בילבד, אפילו התקבלה ללא סייג על־ידי בית־המישפט. כדי להרשיע את הנאשם במיקרים אלה, יש צורך בסיוע לעדות הזאת. כלומר, עוד משהו אובייקטיבי, אשר יחזק את העדות המקורית.

בלב כבד

בישראל מעולם לא היתה נהוגה שיטת המושבעים. השופטים הם אנשים מנוסים, בקיאים בתורת־המישפט ובדרכי־אדם, ואפשר לסמוך על שיפוטם, בכל המובנים. לכן בעצם, מיותר היה הכלל של הסיוע. אולם מסיבות היסטוריות נשתרש הדבר, וגם בישראל אין להרשיע במיקרים כאלה ללא עדות מסייעת.

במיקרה של ברקאי אמרו השופטים, ששניים מהם הם שופטים מיקצועיים בבית־המישפט המחוזי האזרחי, והשלישי עורך־דין ותיק ומנוסה, את הדברים הבאים:

במדינה

הנמלטים, וכימעט הזדהות עימם. אף שרק חמישה מבין ששת הנמלטים היהודיים היו בני עדות־המיזרח (הששי היה אשכנזי ממוצא אוסטרי־הונגרי) הם נראו כולם כנציגים אמיצים של ישראל המקופחת, שאין לה חלק במימסד.

אומנם, גם רוב השוטרים והסוהרים הם בני עדות־המיזרח. אך הם משרתים את ה־מימסד שהוא „לבן". ואילו הנמלטים מייצ־גים את רוחו של חלק מן הציבור, הרואה בהפרת החוק, באלימות ובפשיעה מעין מרידה נגד המימסד הזר והעויין. מימסד זה כולל את הממשלה, הכנסת והמישטרה.

רוח זו התבטאה בבירור בדבריהם של רוב קרוביהם של האסירים (ראה עמודים 24—25), שהאשימו בכל פה את „המיש־טרה" בכל אשר קרה לנמלטים, החל ב־

העם

בית בסביון

מי מסוגל לגיים 5.5 מיליון ל"י תוך כמה שעות?

הידיעה נפוצה מפה לאוזן: וילה בת שלושה חדרי־מיטות עומדת למכירה בסבי־יון, מפני שבעליה יורדים לאמריקה. מחיר הבית, בתוספת מיגרש בן דונם וחצי: חמישה וחצי מיליון לירות.

הדבר נודע ביום השישי בבוקר. אחרי הצהריים פנה איש־עסקים תל־אביבי אל

פידאי הרוג במעלות

אות אזהרה

בעלי הווילה, והתעניין בקנייתה. התשו־בה: „איחרת. היא נמכרה בצהריים."

הזעם וההאגדה

בעיני ישראל אחת הם חיות־אדם, בעיני ישראל השנייה הם גיבורים עממיים

כימעט כל ציבור בעולם חצוי ביחסו אל הפושע. מצד אחד הוא רואה בו אוייב מסוכן, ומתרעם על המישטרה, אם זו אי־נה יודעת להתגבר עליו. מצד שני הוא רואה בו קורבן נרדף, הראוי לסימפטיה.

יחסו של הציבור הישראלי אל הפושע חצוי ומורכב עוד יותר. הדבר נתגלה השבוע שוב, כאשר הצליחו שמונה אסי־רים שפוטים לברוח מכלא רמלה, במיב־צע שריתק את דמיון הציבור.

נסתבר שיש לפחות שתי חברות יש־ראליות, ויחס האחת אל המיקרה היה הפוך מיחסה של השנייה.

פושעים מסוכנים. בעיני ישראל ה־אחת, המסודרת, הממוסדת, היו שמונת הבורחים פושעים מסוכנים, רוצחים ושו־דדים.

ישראל זו זעמה על שרות בתי־הסוהר, שתדמיתו, העלובה בלאו הכי, ספגה ה־שבוע מהלומה נוספת. איך ניתן לפושעים להסתלק? מדוע לא נלכדו כולם מייד?

בעיני ישראל זו, היוו הפושעים הנמ־לטים סכנה מחרידה. שמונה אלה היו רחוקים מאד מלהיות אבירים נרדפים. הם היוו סכנה לכל אדם הגון בארץ, לכל אשה ולכל ילד.

ישראל זו היתה גם מוכנה להאמין ל„גירסת" המישטרה, כאילו „אירגון עויין" פלסטיני עומד מאחרי הבריחה הנו־עזת, ומבריח את הנמלטים לביירות או לדמשק. „גירסה" מפוברקת ונוחה זו הת־מוטטה כאשר נתפסו דווקא שני הערבים שבין הבורחים, כשהם רעבים ורועדים מקור.

שמונת המופלאים. בעיני ישראל השנייה, נראו הבורחים באור אחר לגמ־רי. הם הפכו כימעט גיבורים עממיים — שמונה מופלאים, שהתגברו על שוטרים וסוהרים, ושהגיעו אל החופש.

לישראל זו היתה סימפטיה עמוקה אל

„חבר'ה, יש לנו די אנשים להקים התנחלות!"

ילדותם (רובם במישפחות הרוסות) וכלה בדרכם אל הפשע.

מחדל הרה־אסון. דברים אלה מו־כיחים בעליל כי הפשיעה בישראל, אולי יותר מאשר ברוב הארצות האחרות, היא תופעה חברתית ורוחנית, שאין כל סי־כוי להתגבר עליה באמצעים מישטרתיים ומישפטיים בילבד. מצבם העגום של ה־מישטרה ושל שרות בתי־הסוהר הוא חלק ממחדל חברתי הרבה יותר מורכב ומסוכן.

השבוע נראה כי אין כל סיכוי שממ־שלת־ישראל תבין מחדל זה, ולא כל שכן תיגש לתיקונו.

יחסים מרחביים

המועצה לא תחליט

עמדת אש"ף ברגע זה: להמתין ולשמור על האחדות הפנימית

שלושת הפידאיון, אשר יצאו למשימת־התאבדות בישראל ומצאו את מותם ב־בית־ההבראה במעלות, נשלחו לא רק כדי לפגוע בישראל. כחברי החזית הדמוקרטית לשיחרור פלסטין, אירגונו השמאלני הקטן של נאיף חוותמה, הם ביקשו גם להפגין את כוחם העצמאי של הגופים היותר־קט־נים באש"ף, שאינם סרים אוטומטית ל־מרותו של יאסר עראפאת.

העיתוי לא היה מיקרי. המשימה תוכ־ננה כדי לעורר סנסציה כמה ימים לפני כינוס המושב השנתי של המועצה הלאומית הפלסטינית, „הפרלמנט בדרך" של אש"ף.

הסנסציה שלא היתה. המשימה הוכשלה על־ידי חיילי־צה"ל ערניים. אך העובדה ששלושה פידאיון חמושים־היטב הצליחו לא רק לעבור את קווי האו"ם ב־דרום־לבנון, אלא גם את חגורת־הביטחון של ידידי־ישראל מצפון לגבול, את הגבול עצמו וכמה קילומטרים טובים בגליל, ולשהות בישראל יומיים, היוותה אזהרה.

בהיעדר הצלחה פידאינית, נפתח המו־שב הפלסטיני בדמשק באורח שיגרתי. מנוי וגמור היה עם מנהיגי אש"ף — עראפאת ועוזריו — למנוע התפתחויות דרמאתיות כלשהן. הסיסמה היתה: להמ־תין, לשמור על אחדות המחנה, להיות מו־כנים לקראת הבאות.

היו שקיוו כי במועצה זו יחול שינוי דראסטי בעמדות הפורמליות של אש"ף — למשל, הצהרה מפורשת על נכונות אש"ף להכיר במדינת־ישראל, או ההחלטה להקים ממשלה פלסטינית בגולה, כדי להשתלב במשא־ומתן לשלום.

לפי כל הסימנים, לא יוחלט על כך הפעם.

העימות נדחה. היו לכך כמה סי־בות. בין השאר:

- שום גורם מוסמך לא הציע עד כה לאש"ף להשתלב במשא־ומתן. מצריים ממ־שיכה להחרים אותו. ישראל חוזרת ומצ־הירה שלא תישא־ותתן עם אש"ף גם אם „אירגון המרצחים" יצהיר במפורש על נכונותו לשלום, ויפסיק את מעשי־האי־בה. ארצות־הברית דבקה בהתחייבותה, שניתנה לישראל ב־1976, שלא לנהל משא־ומתן עם אש"ף, ומסתפקת במגעים סו־דיים מאחרי הקלעים. במצב זה, לא נר־אה לעראפאת כי יש צורך לקבל הח־לטות חדשות, מעבר לזו שנתקבלה בעבר: שאש"ף מוכן להקים מדינה לאומית עצ־מאית בחלק של הארץ.
- כל החלטה חדשה תביא בהכרח לפילוג ולצרות עם הרסיסים הקיצוניים. לא נראה לעראפאת שכדאי להיכנס לעי־מות כזה, לפני שמוצע לאש"ף דבר וחצי־דבר.
- המושב מתכנס בדמשק, ולא במיק־רה. סוריה מתקרבת לעיראק, ונמצאת ב־עימות חמור עם מצריים. היא לא תסכים לשינוי עצמאי ונפרד של אש"ף לעבר מדיניות־השלום. ובהיעדר הצעה ישרא־לית או אמריקאית מוחשית לאש"ף, אין עראפאת רואה כל צורך להיכנס כיום ל־עימות עם סוריה.

התוצאה: יישמעו הרבה נאומים, ית־קבלו החלטות ריטוריות, אך אש"ף יישאר בעמדת־המתנה.

כאשר נודע, בשבת האחרונה, על התקפת הפידאיון הפלסטינים על בית־ההבראה של ההסתדרות במעלות, חשה למקום חבורת הפיקוד הבכירה ה־מוזעקת למיתקפות־טירור מסוג זה. איש אחד לא היה שם. וכל ותיקי המילחמה ב־טירור לא יכלו שלא להרגיש בחסרונו.

לא היתה כימעט מיתקפת טירור גדו־לה אחת בארץ, או ניסיון חטיפה, שאו־ריאל חפץ לא היה מגיע אליהם. הוא לא היה חייל. לא היה לו גם שום תפקיד ממלכתי אחר בתחום המילחמה בטירור. אבל בכל פעם ששמע על השתלטות פיד־איון על מטוס או מיבנה, היה האזרח או־ריאל חפץ נוטל את מכוניתו הפרטית וחש לשם. הוא הרגיש שזאת היא חובתו.

איש לא שאל אותו מאין הוא יודע על המיתקפה או מי הזעיק אותו. תמיד ראו אותו שם. היו משתפים אותו בקבוצת־הפקודות הצבאית. אלופים ושרי־ביטחון היו מקשיבים לרעיונותיו ולהצעותיו. תמיד היו לו פיתרונות לבעיות סבוכות, שאח־רים, מנוסים ומשופשפים ממנו, לא ידעו כיצד להתגבר עליהם.

אוריאל חפץ לא היה הפעם במעלות. הוא נפטר לפני חודש, בגיל 56, כתוצאה מפציעה שנפצע בעת התקפת הפידאיון הקודמת על מעלות, בחודש מאי 1974. הוא היה הקורבן האחרון של אותה מית־קפה, בה השתלטו הפידאיון על בית־הספר בעיירה הגלילית.

בבוקר ההתקפה הוא התעורר בביתו ש־בירושלים, קם ממיטתו ואמר: „אני הולך."

חפץ בצעירותו

המוח מאחרי הבריחות

אשתו עדנה, אם חמשת ילדיו, לא שאלה אותו: לאן? אף פעם הוא לא היה אומר במקרים כאלה לאן הוא הולך, לא כש־היו מזעיקים אותו ולא כשהיה יוצא ב־התנדבות, ביוזמתו. אבל חצי שעה אחר־כך שמעו ברדיו על ההתקפה במעלות. בבית ידעו שהוא נמצא בדרך לשם.

במשך 25 השנים הקודמות, בהן חש לעשרות פעולות ומיבצעים מסוג זה, לא אירע לו דבר. באותו יום, בדרך למעלות, כאילו חש שמשהו עומד לקרות לו. בדרך למעלות התקלקלה מכוניתו הפרטית. הוא נכנס למוסך ברמת־השרון ושם החליפו מצבר במכונית. „כשתחזור, תיכנס לקחת את המצבר שלך, שייטען מחדש," אמרו לו. „זה ביכלל לא בטוח שאני אחזור," אמר אוריאל.

כריכות של זהב

כשהגיע למעלות צירופו אותו מייד ל־קבוצת־הפקודות, שטיכסה עצה כיצד לחדור לבית־הספר. הועלתה הצעה להביא למקום מיתקן מיוחד, שהמציא חפץ בעב־בר, שנועד לאפשר פריצות למיבנים ה־מוחזקים בידי טירוריסטים. אלא שהזמן היה קצר והוחלט על פריצה ישירה.

חפץ הסתער יחד עם החיילים, ללא נשק, אל הבניין. שם סייע לחלץ את הילדים שהוחזקו כבני־ערובה דרך החלונות. הוא תפס מיספר ילדים ועזר לחלץ אותם. אז נזרק לעברו רימון. הוא נפצע מרסיסיו.

הסתבר כי הוא נפגע בעמוד־השדרה וב־רגלו. הוא עבר סידרה ארוכה של ניתו־חים, נשאר משותק בחצי גופו התחתון.

לפני חודש בדיוק מת מפצעיו הקורבן האחרון של התקפת הפידאיון

במעלות בשנת 1974 - דמות יחידה

במינה של ממציא רב־תחבולות

המדינה היא בייבי פרטי

ממציא חפץ בטכס צבאי
פרס־ביטחון־ישראל

בתום שנה של אישפוז יצא מבית־החולים על כסא־גלגלים, גוייס רטרואקטיבית ל־צה"ל וזכה לציון־לשבח מהרמטכ"ל על מיבצעו.

למרות נכותו המשיך אוריאל חפץ לנהל את העסק הפרטי שבבעלותו — כריכיית חפץ בירושלים — ולעסוק בתחביבו ה־גדול: המצאת פטנטים ותיכנון המצאות חדשות בתחום הטכנולוגי. זה היה תחום גאוניותו של אוריאל חפץ, שעל שמו רשו־מים כיום כ־50 פטנטים, חלקם פטנטים בינלאומיים. רוב המצאותיו היו בתחום הביטחון. מסיבה זאת לא ניתן לחשפן או לספר עליהן. על המצאות אלה קיבל את פרס־ביטחון־ישראל בשנת 1973, שנת ה־25 למדינה.

הדרך בה זכה אוריאל חפץ בפרס־ביטחון־ישראל אופיינית לדמותו של האיש. באותה שנה היו 60 מועמדים לקב־

חפץ אחרי נשואיו
ראש מלא פאטנטים

לת הפרס. מתוכם נבחרו ארבעה: האלוף ישראל טל; ממציא הדווידקה לייבוביץ; קבוצה של עובדי מערכת־הביטחון ואורי־אל חפץ.

הוא לא הציע את מועמדותו לפרס, ש־לדעת רבים הגיע לו שנים רבות קודם לכן. כאשר שמע שהוא נמנה עם חתני הפרס, לא האמין למישמע אוזניו. "הוא כמעט מת מזה," סיפרה רעייתו, "זה היה היום המאושר ביותר בחייו."

"באותו יום הוא קנה לי מכונת־כביסה.
...יתי מאוד מאושרת. אחר־כך הוא אמר
... לי את הפרס.' לא הייתי צריכה
...פרס. ידעתי. וכי איזה פרס
...לן? רצתי למיטבח ובכיתי

... הפרס נערך במישכן־נשיאי־
...הביטחון דאז, משה דיין, וה־
...ו את ידיו. אבל בדרך חזרה
... מבמת־הנשיאות מעד אוריאל חפץ
...מדרגה, נפל ושבר את ידו. הוא לא
... דבר. בידו השבורה הוסיף ללחוץ
... ידי מברכיו. אפילו לאשתו לא סיפר
...ל כאביו. רק כשהסתיים הטכס אמר ל־אלוף טל: "שברתי יד." אז הסיעו אותו במכונית הנשיא לבית־החולים הדסה.

אוריאל חפץ היה איש מוזר, יוצא־דופן בנוף האנושי הישראלי. הוא היה טיפוס מורכב. מצד אחד היתה בו מידת תמימות אדירה. מצד שני הוא היה בעל מוח מתוח־כם מאוד מבחינת המחשבה המיכאנית. למ־רות שלא היתה לו הכשרה מעשית לכך הוא היה מגיע בדרך המחשבה המקורית שלו לפיתרונות מיכאניים גאוניים, לבע־יות שאחרים לא הצליחו להתגבר עליהם.

היתה לו גם אידיאולוגיה. מי שהיה אחד מלוחמי האצ"ל בירושלים, בתקופת המדינה שבדרך, ראה את המדינה כ"בייבי פרטי שלי." כל שנותיו נלחם כדי לתרום ולהעניק למדינה. ולא תמיד איפשרו לו זאת.

הוא נולד בווינה למישפחה שחותם ה־גאוניות היה טבוע בה. בן־דודו מצד אמו היה מדען הגרעין האמריקאי הנודע, רו־ברט אופנהיימר. בגיל שנתיים עלה עם הוריו לארץ. אביו, אלחנן חפץ, הקים את כריכיית חפץ הנודעת ברחוב בן־יהודה בירושלים — כריכייה אמנותית, שהיתה, בשעתו, האחרונה שביצעה כרי־כות זהב אמנותיות.

כחניך בית"ר הצטרף בנעוריו לשורות האצ"ל. שם התגלה לראשונה חוש ההמצ־אה שלו. הוא המציא סליקים מתוחכמים להסתרת נשק ומיתקני־לחימה אחרים. כשנעצר על־ידי הבריטים במחנות־המע־צר בלטרון, בקניה ובאריתריאה, הוא היה המוח המתכנן שמאחרי תוכניות־הבריחה

חפץ על כסא־גלגלים
פשרה לקראת המוות

וחפירת תעלות־הבריחה, שהיו מיבצעים הנדסיים מסובכים.

למרות שלא היתה לו כל הכשרה טכ־נולוגית מוקדמת, הוא מצא פיתרונות מז־הירים והתקין מכשירים מסובכים שהצ־ריכו כושר הנדסי מעולה. בשבי בארית־ריאה למד לראשונה הנדסה בצורה מסו־דרת — בהתכתבות. אולם כשהגיע מועד הבחינות שוחררו העצירים. אוריאל חזר לארץ והתגייס לצה"ל. לא נותר לו זמן להשלים את הבחינות כדי לקבל תואר הנדסי.

ב־1949 פגש בירושלים את עדנה, עולה חדשה מקנדה, אותה נשא לאשה. היא ניסתה להשפיע עליו לנצל את כישרונו־תיו הטכנולוגיים לנסוע לארצות־הברית וללמוד במכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס. אבל חפץ לא היה מוכן לעזוב את הארץ. הוא ירש מאביו את הכריכיה האמנותית, שפוצצה בפיצוץ מכונית־התופת הערבית ברחוב בן־יהודה.

בפיצוץ זה נהרסו רוב מכונות הכרי־כיה. בגלל הנוסטלגיה למיפעלו של אביו התמסר אוריאל לשיקום המיפעל. הוא הפך אותו למיפעל לייצור ציוד מישרדי ש־שימש מקור פרנסתו עד יומו האחרון. אח־רי עשר שנים בניהולו היה זה כבר מיפ־על ממוכן, שרוב המכונות שבו היו פרי תיכנונו. גם המוצרים שייצר היו המצאות פרטיות שלו. הוא ייצר למעשה את רוב הציוד המישרדי עבור צה"ל, כשהוא ממ־ציא ציוד מיוחד לצרכים המיוחדים של הצבא. הוא הרגיש את עצמו מבוקש, היה שמח בחלקו וסירב לנטוש את המיפעל.

דון־קישוט בבית־המשפט

בחיי היום יום נראה אוריאל חפץ כאדם שיגרתי ואפור, הטרוד בענייני הפרנסה ודואג לצרכי מישפחתו. אולם מחוץ לשעות־העבודה, הוא הקדיש את עצמו למחקרים בנושאים שהעסיקו אותו. כך, למשל, התעניין בארכיאולוגיה. סיקרן אותו מה קרה במצדה. הוא לא הסתפק במה שגילה ופירסם חוקר מצדה, ייגאל ידין, אלא פיתח תיאוריות משלו בהן ניסה לעניין גם את ידין עצמו.

נושא אחר שהעסיק אותו היה בעיית השעטנז. הוא ערך עבודת־מחקר שלימה על מקומו של השעטנז ביהדות, תוך ניס־יון לחשוף ולגלות את הסיבות המדעיות שבגללן אסרה התורה על השעטנז.

לא פחות מנושאים מדעיים וטכנולוגיים הטרידה אותו בעיית המישפט במדינה. בנושא זה הוא היה מעין דון־קישוט. כך, למשל, כשהתקינו מדחנים בירושלים, הוא יצא למאבק כדי לשכנע שהם בנויים בצורה לא הגיונית המאפשרת לאנשים לרמות ולהונות את הרשויות. הוא היה נוהג להחנות את מכוניתו במקומות אסו־רים לחנייה והיה מנהל מאבקים מישפ־טיים מסובכים ביגלל הרפורטים שנרשמו לו. כתוצאה מכך הוא היה אורח קבוע בבתי־המישפט, התערב לא פעם במישפ־טים של אחרים, כשנדמה היה לו שעושים להם עוול.

"זאת היתה זכות גדולה לחיות עם טי־פוס כזה... כזה פירחח..." ניזכרה אלמנ־תו, "הוא העשיר את כולנו נפשית. הוא לא היה איש תרבות מובהק, שרץ לתיאט־רון או לקונצרטים. לעומת זאת היה מסו־רף לאופרות וידע כימעט את כל האופרות שנכתבו בעל־פה."

אוריאל חפץ לא היה טיפוס מתוחכם. תיחכומו התבטא רק בתחום הטכנולוגי. ואם רץ למיבצעים שונים ביוזמתו נבע הדבר מתחושת עלבון קיבוצית. כך, למ־של, כאשר נחטף בשעתו מטוס סבנה ו־חוטפיו הנחיתו אותו בלוד, חש אוריאל חפץ מייד למקום כדי לסייע ולעזור. היה לו הסבר משלו מדוע הוא חייב לעשות זאת: "מי זה מעז לחטוף מטוס ולהנחיתו אצלנו? זאת בסח חבורת פירחחים. אנחנו מדינה או לא מדינה? חייבים להוכיח את זה לעולם כולו."

במיבצע קדש ב־1956 הוא גוייס למיפ־קדת חיל־הנדסה בתל־אביב. בהיותו ב־מיפקדה שהה באחד החדרים לבדו, קלט קריאה באלחוט מיחידת שיריון ברצועת־עזה. היחידה נתקלה בשדה־מוקשים וביק־שה להזעיק קציני הנדסה לפינויו.

איש לא היה אותה שעה במישרד. חפץ לא היסס. הוא נכנס למכוניתו הפרטית ודהר דרומה. תוך 45 דקות הגיע ליחידת השיריון ברצועה. המפקדים הצביעו על שדה־מוקשים שחסם את דרכם. חפץ הסיע את מכוניתו אל ראש שיירת הטנקים. שם החל לבדוק את המוקשים בשדה והגיע למסקנה שהם אינם חמושים. אבל הטנקים לא יכלו להתקדם משום שמכוניתו חס־מה בפניהם את הדרך.

אחד המפקדים הציע להדוף את המכו־נית לשולי הדרך ולהפכה לתעלה. אוריאל חפץ לא הסכים לכך. דויד ("דדו") אל־עזר מצא פיתרון. הוא התיישב על פגוש מכוניתו של חפץ, כשחפץ עצמו נוהג ב־מכונית ומוביל את שיירת הטנקים בתוך שדה־המוקשים. ואומנם — אף אחד מ־המוקשים לא התפוצץ.

את רוב הפרשיות בהן נטל אוריאל חפץ חלק, לא ניתן לגלות גם כיום. אולם פר־שיה מרכזית אחת ראויה לפירוט. זוהי פרשת הדליקה הגדולה, שפרצה באחת מ־בארות־הנפט באבו־רודס אחרי שבטעות

(המשך בעמוד 36)

בשעת הסרטה של סרט הוליוודי במיפרץ אקאפולקו חילץ עוזר הבמאי הישראלי את כוכבת המיליונים

אקאפולקו. מכת שמש היא קומדיה בלשית, שבה מגלמת פארה פוסט־מייג׳רס את דמותה של עוזרת־בלש אמריקאי, היוצא לחקור את נסיבות הירצחו של תעשיין אמריקאי עשיר באקאפולקו, שהותיר אחריו ירושה של 5 מיליון דולר. קודם לכן כבר צללה פארה במים, עלתה על סיפון היאכטה של „האנשים הרעים" שבסרט. עתה עמדו לצלם את הסצנה שבה היא יורדת מהיאכטה, כשאחד „האנשים הרעים" מגלה אותה ומנסה להטביעה לפני שתחזור אל החוף.

„האיש הרע" כבר צלל אל תוך המים. במאי הסרט נתן לו הוראה לספור עד עשר ואז למשוך את פארה ברגליה אל תוך המים. המצלמה שעל היאכטה עמדה מילבד אחד. כל אנשי הצוות ידעו שהמצלמות החלו לפעול וחששו לקלקל את הצילום. רק עוזר הבמאי הבחין בכך, שהכוכבת עומדת לטבוע. הוא זינק אל תוך המים, שחה לעבר פארה והחל לנסות למשותה מן המים. היה זה עוזר הבמאי השני בסרט, הישראלי דני פרלמן (34).

סיפר דני פרלמן על מה שאירע:

ראיתי שפארה מתחילה לבלוע מים ומנופפת בידיה שהיא עומדת לטבוע. לא חשבתי פעמיים. קפצתי למים. היא שקעה וצפה על פני המים חליפות. שחיתי אליה. למרות שהיינו במרחק 20 מטר בילבד מהחוף, המים במקום היו עמוקים. תפסתי את פארה והחזקתי בה כדי שלא תטבע. אבל השחקן שבתוך המים המשיך למשוך אותה ברגליה. הוא לא ידע מה קרה, וסבור היה שהוא נמצא בצילום. הייתי צריך להיאבק בו ולבעוט בו. מצד אחד משכתי את פארה החוצה ומצד שני נאבקתי בשחקן שמשך אותה למטה.

כעבור כמה שניות ארוכות הוא הפסיק למשוך אותה. הסתבר אחר־כך שהוא ראה פתאום שני זוגות רגליים והבין שלא יכול להיות ששניהם שייכים לפארה. אז הוא הירפה ממנה.

פארה נתלתה עלי ואני שחיתי עימה

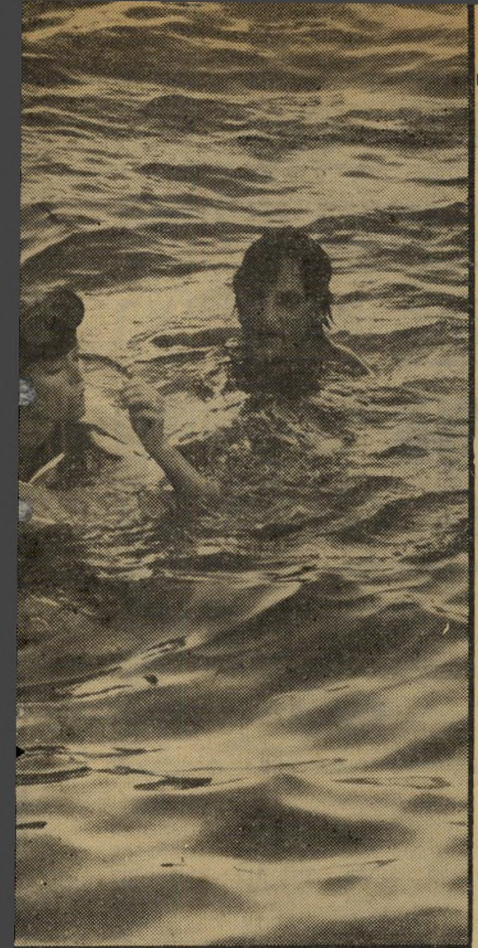

לפני הטביעה

דני פרלמן (מימ... עצמה אל ציוד ה...
מצלמת ההסרטה. פארה, הלבושה בבגד־צלילה מגומי... החמצן אל פיה. כעבור כמה דקות, כשנותרה לבדה...

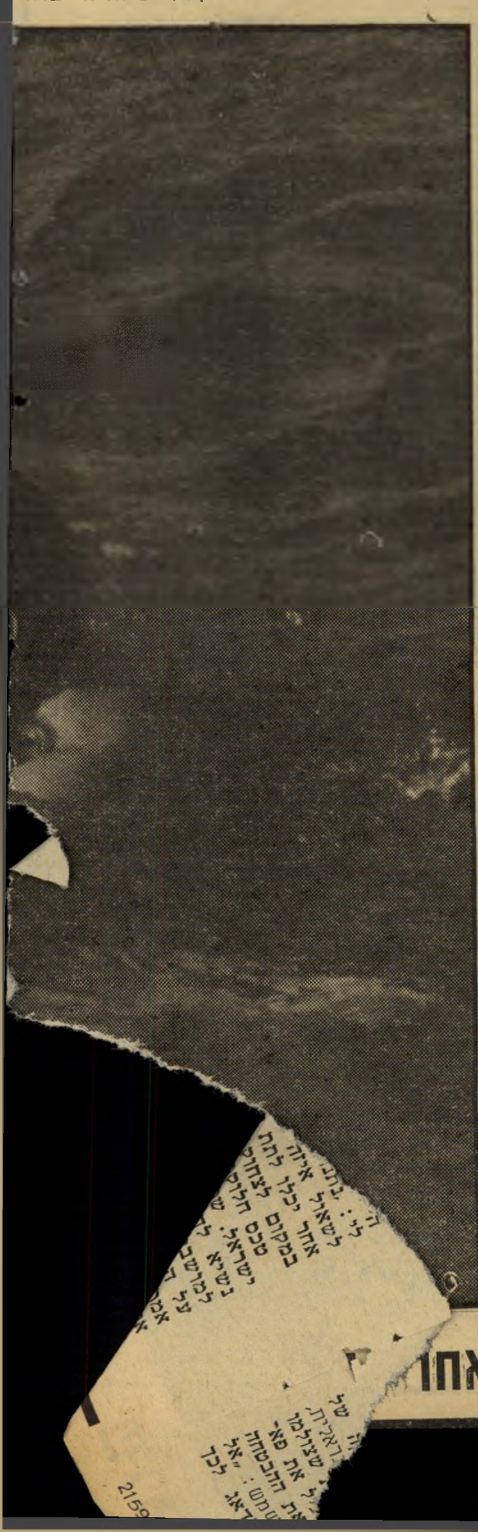

דני פרלמן עם פארה אחרי ההצלה

לצלם את היעלמה. המצלמה התת־מימית היתה צריכה לצלם, כיצד מושך הנבל את פארה היפה אל תוך המים ומסיר מעליה את צינור החמצן.

ואז אירעה התאונה. פארה השתהתה, תוך הקשבה להוראות הבמאי, לא הספיקה להצמיד את צינור החמצן לפיה. השחקן שבתוך המים מנה עד עשר והחל למשוך אותה ברגליה. פארה החלה לגמוע את מי הים. השחקן שבמים לא הבחין שהיא אינה ניזונה עוד מבלוני החמצן שעל גבה. היא היתה עלולה לטבוע תוך דקות ספורות.

איש מאנשי הצוות לא קפץ לעזרתה — לכיוון היאכטה. מעל הסיפון השליכו לעברנו תחילה גלגל־הצלה ואחר־כך סירת גומי. כשהגענו אל היאכטה עזרו לי להעלות אותה מהמים. פארה היתה המומה ומבוהלת.

כשהתאוששה היא לא הפסיקה להודות לי על שהצלתי את חייה. במאי הסרט היה סבור שהיא לא תרצה יותר לרדת אל המים אחרי החוויה שהתנסתה בה. רצו להביא לה כפילה. אבל פארה היא בחורה על הכיפאק. אחרי שהתאוששה והבחינה ששום דבר לא אירע לה, התעקשה ועמדה על כך שהיא עצמה תשחק שוב את הסצנה. היא נכנסה שוב אל תוך המים. אבל מאז היתה לה דרישה אחת: שבכל פעם שהיא נכנסת למים — אני אהיה על־ידה ואעמוד על המישמר.

עד כאן סיפורו של פרלמן.

איך הגיע הצעיר הישראלי למצב שבו הציל את הסופרסטאר הנשי של עולם הקולנוע הבינלאומי?

(המשך בעמוד 32)

פארה פוסט

עד הטביעה

עשרות אנשי צוות ההסרטה ניצבו על סיפון היאכטה שעגנה במיפרץ אקאפולקו שבמכסיקו ונעצו את מבטיהם במים. שם, במי הים, צפה כוכבת הקולנוע היפה והיקרה ביותר של הוליווד — פארה פוסט־מייג׳רס. חליפת־צלילה מגומי לבן היתה הדוקה אל גופה. מישקפי הצלילה היו מונחים על עיניה ואל גבה היו רתומים בלוני החמצן.

במאי הסרט, ריצ׳ארד סאראפיאן, ניצב על סיפון היאכטה ונתן הוראות אחרונות לפארה, לקראת הצילום הקרוב. שתי מצלמות קולנוע עקבו אחריה. האחת ניצבה על סיפון היאכטה והשנייה — מצלמת קולנוע תת־מימית — כוונה אליה מתוך המים. היא ידעה שעליה להצמיד את צינור החמצן אל פיה, כיוון שתוך כמה שניות עמד אחד משחקני הסרט, שכבר צלל אל תוך המים, למשוך אותה ברגליה ולנסות להטביעה.

היה זה במיסגרת צילומי הסרט ההוליוודי מכת שמש, שצולם כולו במיפרץ

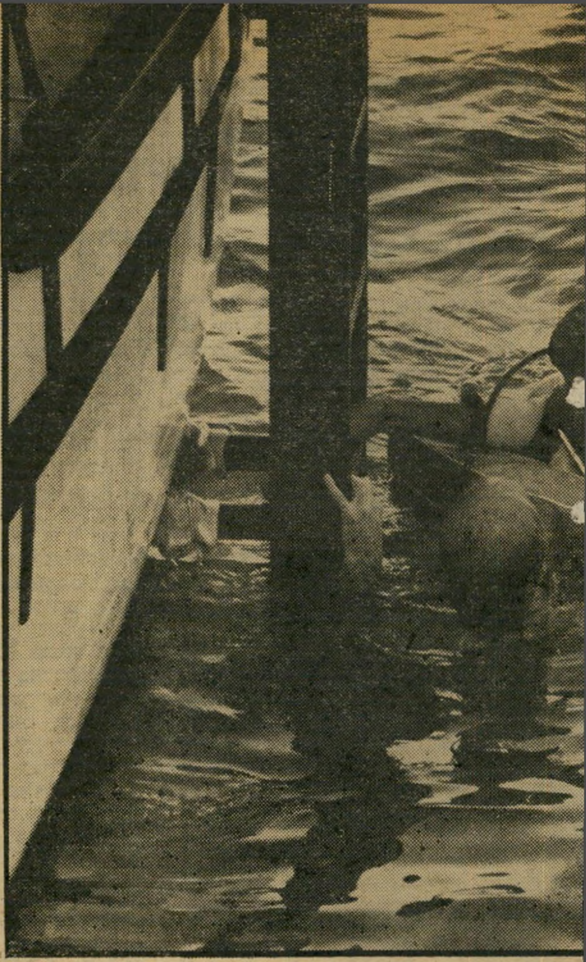

מסייע לפארה פוסט־מייג׳רס (בתוך גלגל ההצלה) לרתום את צלילה, לאחר שירדה בסולם מהיאכטה (משמאל), עליה ניצבה לבן, מרכיבה על ראשה מישקפי־צלילה ומתאמנת בהצמדת צינור מים, נמשכה למים בידי צוללן, לפני הרכבת צינור הצלילה.

בזמן הטביעה

פארה פוסט־מייג׳רס, ההמומה עדיין מסכנת הטביעה ומבליעת מי הים, נצמדת אל גופו של עוזר הבמאי הישראלי דני פרלמן, היחיד מכל אנשי צוות ההסרטה שהבחין כי היא עומדת לטבוע וקפץ מסיפון היאכטה באקאפולקו כדי להצילה ולמשותה מהמים. פארה שהתפרסמה בארץ בסידרת הטלוויזיה **המלאכים של צ׳ארלי**, נחשבת כיום לכוכבת הקולנוע היפה והיקרה ביותר של הוליווד.

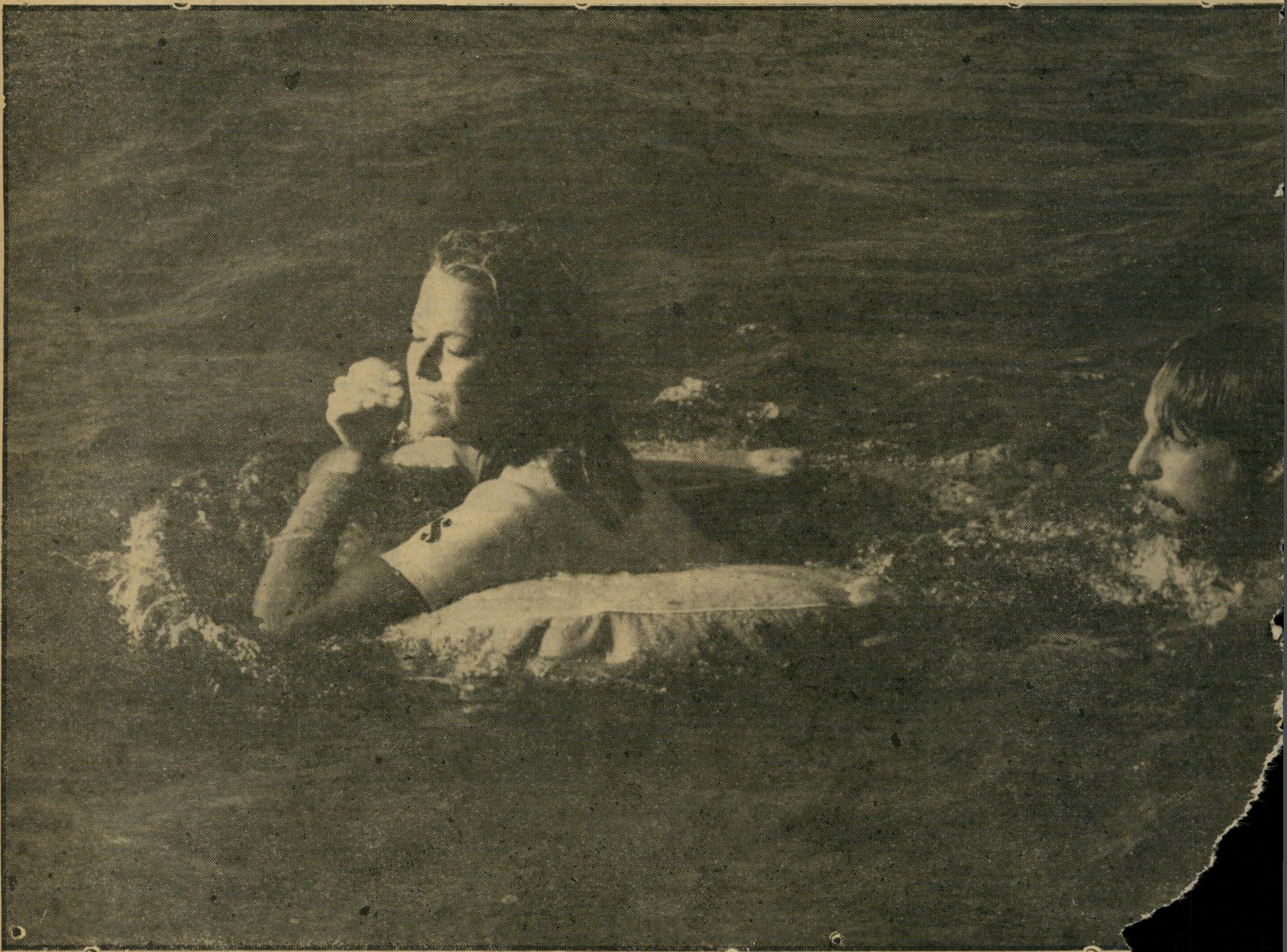

...ף את הכוכבת שניצלה, הצפה על גלגל הצלה לעבר היאכטה

עד הטביעה

(המשך מעמוד 31)

בארץ מוכר דני פרלמן כאחד הוותיקים שבאנשי תעשיית הקולנוע המקומית. הוא החל את דרכו בקולנוע כאביזרן לפני 15 שנה. לאט לאט התקדם בצוותות ההסרטה, עד שהפך למנהל הפקה של סרטים. הוא היה מנהל הפקה בסידרה ארוכה של סרטים, שהאחרונים בהם הם סרטיו של מנחם גולן, קשר הפסחא ומיבצע יהונתן, והסרט הבינלאומי שצולם לפני כמה חודשים בארץ — אשאנטי.

בוקר אחד, לפני כחודש, צילצל הטלפון בביתו בשעה מוקדמת. דני לא האמין למישמע אוזניו; כשמעברו השני של הקו שאלו אותו: „תוך כמה זמן אתה יכול להגיע לאקאפולקו?"

על הקו היה סטיב ברנט, עוזר הבמאי של ריצ׳ארד סאראפיאן, במאי מכת שמש. סטיב עבד יחד עם דני בסרט קשר הפסחא שצולם בארץ. סאראפיאן עצמו הכיר את דני בעת שהיה הבמאי המיועד של אשאנטי, וסייר בארץ כדי להכין את אתרי הצילום לפני שהוחלף בבמאי אחר.

שניהם היו עסוקים כבר בהסרטת מכת שמש, עם צוות כוכבים אמריקאי. מלבד פארה פוסט־מייג׳רס מופיעים בסרט גם השחקנית ג׳ון קולינס והשחקנים צ׳ארלס גורדין וארט קארני. בימי הצילום הראשונים של הסרט, שצולם כולו באקאפולקו, הם נוכחו שהם זקוקים לעוזר במאי שני. לא היה להם ספק במי לבחור — בדני פרלמן הישראלי.

יפה בכל מצב

דני פרלמן לא היסס. כשקורי השינה עדיין אוחזים בו, השיב לקריאה הטלפונית ממכסיקו: „תוך יומיים אהיה שם." אבל זה לקח לו שלושה ימים. הסתבר שבדיוק באותם הימים פרצה שביתה באירו־מכסיקו, נתיבי האוויר המכסיקאים. מיד בהגיעו לאקאפולקו הצטרף לצוות ההסרטה. מאוחר יותר אף הביא אליו את אשתו מישראל.

הישראלי הראשון שזכה לשהות תקופה כה ממושכת במחיצתה של אלילת הקולנוע החדשה מלא התפעלות ממנו. „פארה יפה בצורה יוצאת מהכלל. היא נראית בחיים יפה בדיוק כמו על הבד. ואני יכול להעיד על כך — כי ראיתי אותה בלי איפור. אין מה לעשות, הגברת הזאת יפה בכל מצב. אבל מלבד היופי יש לה גם יתרונות נוספים. קודם כל, כשחקנית היא סופר־מיקצועית. היא ממושמעת ואינה משחקת את הכוכבת הגדולה, עם כל השיגעונות. עושה בדיוק מה שאומרים לה. היא דייקנית וקפדנית ונעימה. היא היתה חברותית מאד לכל אנשי הצוות, כולל המכסיקאים, שהיוו את רוב הצוות הטכני. עבדתי כבר עם הרבה שחקנים

דני. „היא פשוט הציבה בפניהם דרישה: ,בלי דני אני לא יוצאת לצילומים׳."

ניסיון חטיפה

בעת הסרטת מכת־שמש אירעה פרשה נוספת, הקשורה בפארה, שזכתה לפירסום בעיתונות הבינלאומית. היה זה כאשר כנופיית חוטפים ניסתה לחטוף אותה, כדי לתבוע עבורה דמי כופר. אולם החוטפים טעו במכונית. במקום לעצור את המכונית שבה נסעה, עצרו את מכונית הליווי שלה, שבה ישבו שוטרים. בקרב היריות שפרץ בין- החוטפים לבין

פארה פוסט־מייג׳רס
סופר מיקצועית —

השוטרים נורה למוות שוטר מכסיקאי אחד.

„כשכל זה קרה," נזכר דני," עשו מזה סוד גדול. לא רצו לתת לזה פירסום, כדי לא לתת רעיונות לאנשים אחרים. אבל הסיפור דלף החוצה. פארה עצמה לא ידעה מכל העניין. נודע לה על כך רק מהעיתונות, שניסו לחטוף אותה. כדי לא להפחיד

דני פרלמן (משמאל), בחתונת השחקן ביל ווטסון
— עם כל השיגעונות ·

וכוכבים בעלי־שם, אבל טיפוס נוח וחברותי כמוה לא פגשתי. היא בכלל לא פרימדונה, כפי שניתן לחשוב עליה."

מסתבר כי לפארה פוסט־מייג׳רס יש דעה לא פחות טובה על דני מאשר לו עליה. אחרי פרשת הטביעה שלה, היא עמדה על כך שהוא יהיה צמוד אליה בכל מהלך הצילומים, במייוחד אלה שנערכו בים. „היא לא סמכה יותר על אף אחד," מספר

אותה הסתירו את זה גם מפניה."

דני, העובד עתה כמנהל ההפ[illegible] הסרט הישראלי החדש אמי הג[illegible] שומר עימו למזכרת את התמונו[illegible] מעל סיפון היאכטה, בעת שה[illegible] רה מטביעה. הוא שומר [illegible] שנתנו לו בסיום צי[illegible] תדאג, בסרט הבא [illegible] שאתה תהיה שוב לצ[illegible]

מועדון 5 לתרבות חדשה
רח׳ הס 5, תל-אביב

תוכנית ינואר

טל. 297263

★ יום ה׳ 18.1 סרט מתח

★ יום ה׳ 25.1

הפלשתינאים:
שאלה חומנית
או נושא מדיני?

המזרחן צבי אל־פלג
ההיסטוריון ד״ר כולימן בשיר

התוכניות מתחילות בשעה 9 בערב
המועדון פתוח משעה 8 בערב

אמנים בחסות בית־הובן

לתלמידותי דוגמניות הצמרת:
ליאורה לפידות
חנה לוי
שרית דמיר
תמי בן־עמי
מלי דונס
אהובה גרוס

ברכות לבביות להופעותיכן
בתצוגה המרהיבה של גוטקס

מברכת מורתכן לדוגמנות
לאה פלטשר
אבן גבירול 50, תל־אביב,
טלפון: 267682
קורס חדש לדוגמניות מתחיל
ב־6.2.79 יום שלישי,
הרשמי מיד — המקומות מוגבלים.

בעיות ולבטים
בחיי המין
מאת
הד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

„רובקס"
הגיע מלאי חדש של
הצלחות הנפלאות של „רובקס"

טפט „מורלה"
קיים רק קטלוג אחד של מורלה
היזהרו מחיקויים.

כולם מדברים על הידוק החגורה.
העולם הזה
מהדק אותה. הוא לוקח רק
7,200 ל"י
תמורת שטח פירסום בגודל עמוד.

קול השלום -
הקול שלך!

(המשך מעמוד 25)

הידידה שלו, חשבו שבא לבקר אצלה.”

חבריו של מכורש חוששים לגורלו. „המישטרה מכינה את הרקע לכך, שתוכל לכסח אותם, סתם כך,” יודע לספר אחד החברים, „דיברתי עם אחד ממישמרי־הגבול, שהיה כאן, והוא אמר: אנחנו בכלל לא מתכוננים לעצור אותם, נירה בהם ישר!”

היחיד שאינו מוכן לדבר עם איש הוא אביו של מאיר. מסביר זאת שכנו, אי־

משה דנינו בתא־בידוד
„ירחם השם מה שהמישטרה תעשה לו!”

תמר: „אני, בתור שכן טוב, מעדיף לא להזכיר לו בכלל את הנושא: זה אדם עצבני, שעבר עליו הרבה סבל. אשתו נפטרה לפני שנתיים, כמה מבניו היו שפוטים לתקופות־מאסר, ואחד הבנים עדיין בפנים: יעקב מכורש יושב היום בכלא שאטה, שפוט לארבע שנים וחצי, על יריות. הוא יוצא בעוד 88 ימים. כששמע האב שמאיר הוא בין שמונת הבורחים זה עוד הוסיף לו. לא כדאי להזכיר את העניין.”

זאב בודד

כאשר נשאלו שוטרים על אורי מזרחי (32), הם כינו אותו, בקיצור, „זאב בודד”. ובכינוי נמהלה נימה של יראת כבוד. בעיני „פקודיו” נחשב אורי ל„מנהיג”. הם העריצו אותו ופחדו ממנו. בעולם התחתון החיפאי הוא נחשב גם לשופט עליון.

מישפחתו של אורי מזרחי, שעלתה לארץ מצפון־אפריקה, התגוררה במשך שנים ברחוב השומר, בשכונת חליסה, חיפה. כאשר שואלים עוברי־אורח היכן חליסה, עונים: „המקום שבו גרים העניים, ומשם יוצאים כל הפושעים.”

כיום סגור הבית שברחוב השומר. אמו של אורי מזרחי נפטרה לפני ששה שבועות, ואביו, איש זקן וחולה, עבר באחרונה ניתוח קשה והוא מתגורר עתה עם אחת מבנותיו, בסביבות חיפה. לאחיות לא היה קשר קבוע עם אורי.

שני אחיו של אורי מזרחי מתגוררים גם הם בחיפה. גיסתו, לאה, מספרת: „עצרו את כל המישפחה, גם את האחים וגם אותי. המישטרה חושבת שאנחנו עוזרים לאורי ולחבריו, כי לאחד האחים יש כסף. על־יד הבית יש כל הזמן מכוניות של המישטרה, ושוטרים, במדים ובלי מדים, מסתובבים בשטח. הם חושבים שאני לא רואה. אבל אין לנו עסק עם זה. ובכלל, שיעזבו אותנו במנוחה!”

לפני שנים אחדות נישא אורי ונולדה לו בת. אשתו נפטרה לפני שנתיים, כנראה לאחר שנטלה מנת סם מופרזת. בתו הורעברה למוסד־נוער.

מנהלו החדש של כלא רמלה מזה חודשיים, דויד פרי, סיפר כי ימים ספורים לפני הבריחה מהכלא פנה אליו מזרחי וביקש לעזור לו לראות את בתו לעיתים קרובות מהרגיל. פרי הבטיח, לדבריו, לאסיר, שנהגו ידאג להביאה אל אביה.

פעמים רבות בחייו נעצר אורי מזרחי על־ידי המישטרה, ופעמים רבות הצליח להיחלץ ממאסר. מעשי השוד שבהם נחשד היו די מתוחכמים כדי לזכותו בבית־המישפט, אף כי חוקרי המישטרה משוכנעים באשמתו.

במשך השנים התפתח אורי, פנה לסחר־סמים ולזנות והחל משתלט על העולם התחתון באיזור חיפה. כאשר נרצח חיים אפרגן, והמישטרה החלה לחשוד באורי, הפך העניין להיות אתגר מישטרתי: „להכניס אותו, והפעם לתמיד!”

ואמנם התברר, כי סיכסוך כספי בין אורי מיזרחי וחיים אפרגן היה הסיבה למותו. אורי הובא, לבית־המישפט והפעם לא הצליח להתחכם, ונידון למאסר־עולם.

ההשערה של המישטרה היא, כי לאורי „אין מה להפסיד”. לכן יהיה מוכן להגיע לעימות מזויין עם המישטרה ולסכן את חייו. השערה זו עצמה עלולה לשמש עילה לשימוש בנשק, במיקרה של התקלות.

„אני יושבת פה ומחכה לחיים או למוות,” אומרת שרה, אמם של משה ויוסף דנינו. „לא יודעת מה קרה לילדים שלי, אם קר להם, אם יש להם מה לאכול. אולי הם כבר מתו. מי יודע?”

משה (26) ברח מהכלא עם שיבעה מחבריו. אחיו, יוסף (22) ברח יומיים לפני כן מהשוטרים, בדרך שבין חדר־המעצר לבית־המישפט. בינתיים נתפס יוסף בבית פרטי, ברחוב יבניאל בכפר־אתא, כשברשותו שני אקדחים. עימו נמצאו ידידתו וחבר, המוכר למישטרה, שהוא בעל הדירה. המישטרה חושדת ששניהם עזרו ליוסף בבריחתו.

אמם של משה ויוסף, אשה כבת 55, עייפה, חולה ומוזנחת, גרה בשכונת עין־הים, במבואות חיפה. אין היא קמה לפתוח את דלת הבית, כאשר מצלצלים, אלא קוראת: „כן, תיכנסו, מי שזה יהיה.”

„מי כבר יכול לבוא הנה?” היא שואלת.

שרה, האם, היא ילידת הארץ, וגם שני בניה וארבע בנותיה נולדו בישראל. היא נפרדה מבעלה, אבי ילדיה, „לפני הרבה שנים.” היא נישאה שנית והתגרשה בשנית.” אם זה לא בעל טוב, אז לא צריך בכלל!”

בצעירותה למדה במצריים, בבית־ספר לאחיות. במשך השנים החלה מקבלת עבודות־תפירה בבית, כדי לפרנס את ששת ילדיה. אבי הילדים נשאר גר בצרפת, ובני מישפחתו כימעט לא שמעו ממנו.

כאשר בגר משה, שלחה אותו אמו אל אביו בצרפת. הוא למד שם בבית־ספר תיכון. אחיו, יוסף, נשאר בארץ ולמד בחיפה. „הם היו תלמידים טובים וילדים טובים, תמיד מנומסים,” אומרת אמם.

ארבע הבנות, הצעירות משני הבנים, נישאו וילדו ילדים. „ברוך־השם שמזה לפחות התפטרתי לפני שכל העניין עם הבנים התפרץ. אחרת, מי יודע, גם הבנות היו נשארות! עם הבנים אין לי מזל. אני לא אמא, והם לא בנים!”

„הרסו לי את הילדים”

„באחד מביקוריו של משה בארץ, הוא נפגש עם אחד מעדה אחת,” מסבירה האם את התדרדרותו של בנה. „העדה הזאת, שהגיעה לארץ, הרסה את כל המדינה, כולם פושעים, הם הרסו לי את הילדים!”

האם התכוונה לפגישתו של משה עם אורי מיזרחי. במישטרה רווחת הדעה כי משה איננו אלים אלא חלש־אופי, והוא נגרר אחרי אורי מיזרחי, וניסה להתחרות עימו בסיפורי־הגבורה שלו.

פעמים אחדות ניסה משה להיחלץ מזרועותיו של אורי. הוא נשא אשה והחל עובד בצבעות. כמוהו התחתן אחיו יוסף, והתחיל לעבוד כמוכר בחנות. אך נסיון השיקום העצמי של שני האחים לא הצליח. שניהם התגרשו, וכל אחד מהם בנפרד החל חוזר לחיי־פשע.

אורי מיזרחי היה ראש הכנופיה שבה פעל משה דנינו. כאשר נעצר אורי, באשמת רצח משה אפרגן, נעצר גם דנינו. בשלב מסויים, כאשר העדויות נגדו היו ברורות, ביקש משה להיות עד־מדינה במישפט הרצח. אולם פחדו מאורי מיזרחי היה, כנראה, חזק יותר, ובעדותו נשמעו סיפורים שלא תאמו את המציאות. בקשתו לא התקבלה על־ידי המישטרה, והוא הואשם בסיוע לרצח.

בבריחה מהכלא שימש משה כנהג. יוסף יוסף, בעל המונית שנלקחה בהשאלה והוחזרה ללא פגיעות, כשמפתחות המכונית מונחים בתוך התא, סיפר כי משה עצר כאשר ראה אור אדום ברמזור. לתמיהתו של יוסף יוסף אמר משה: „אני מקפיד לשמור על החוק!”

אמם של משה ויוסף מאמינה בחפותם המלאה של שני בניה. לטענתה, אין זה סביר שעם החינוך שקיבלו ממנה יסטו בכלל מדרך הישר.

„סיבכו אותם, לא נתנו להם לחיות. המישטרה לא עזבה אותם, כל היום וכל הלילה. האנשים מהעדה ההיא הסיטו אותם, ומעל לכל, השוטרים, ימח שמם!

„שהוא יעשה מה שטוב לו. אם הוא ברח, אז טוב שיברח. אם יתפסו אותו, ירחם השם מה שהמישטרה תעשה לו!”

עמוס חנוך, יאירה יסמין וסטלה קורן

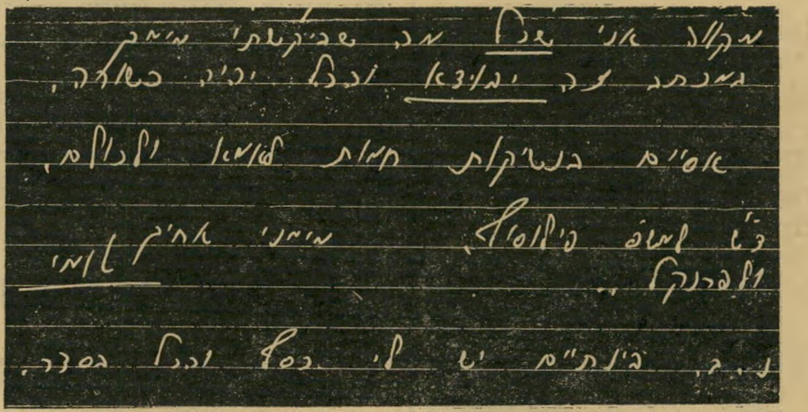
מקווה אני שגם מה שביקשתי ממך
אסיים בנשיקות חמות לאמא ולכולם,
נ.ב. בינתיים יש לי כסף וגם בסדר.

מיכתבו האחרון של קיש מהכלא
„נשיקות חמות לאמא...”

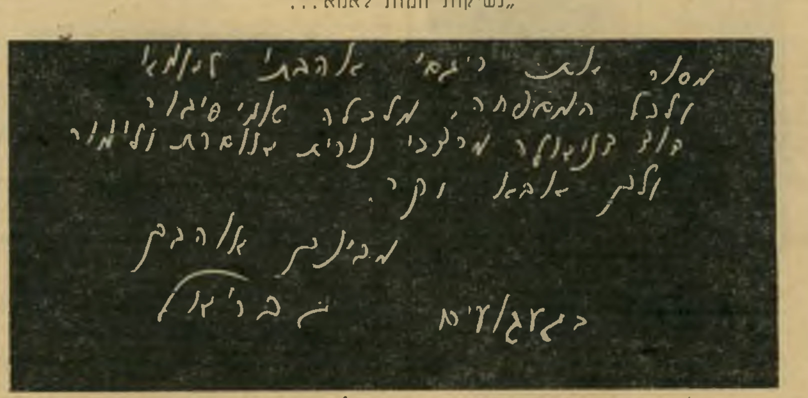

מיכתבו האחרון של בוזגלו מהכלא
„רגשי אהבתי לאמא...”

בית מישפחת מכורש בראש־העין
„הייתי מחביא אותו...”

אחיו ואחותו של מאיר מכורש
„אנחנו סומכים עליו...”

דרכי חיים

"אתה יודע מי אני?"

"הלקוח שלך הוא אדם גועלי!" אמר השופט

הלקוח שלך הוא אדם גועלי!" אמר השופט בנימין כהן לעורך־הדין יצחק בן־מנחם.

הלקוח של בן־מנחם לא היה אנס או רוצח, ואפילו לא רמאי פשוט. הוא היה רואה־חשבון, שהסתבך בעבירת־תנועה פשוטה. אבל דווקא הוא הרגיז את בית־המישפט הנכבד.

מסתבר, כי רואה־החשבון ישב במכוניתו, במושב שליד הנהג, כאשר תינוק על בירכיו. מכוניתו חנתה לצידה של מכונית חונה אחרת, ולכן הפריעה למהלך התנועה ברחוב הסואן.

„ככה יצא לי". מכונית אחרת עצרה מולו, ונהגה אמר לו: „לא יכולת לחנות ממש באמצע הכביש?"

רואה־החשבון הביט בו בזילזול ואמר: „ככה יצא לי."

נהג המכונית השנייה טרח והחנה את ריכבו, ירד ממנו והציג את עצמו כשוטר. הוא ביקש את מיסמכיו של רואה־החשבון. אולם זה סירב לתת אותם. „מניין לי שאתה שוטר? הרי אתה בבגדים אזרחיים!"

טרח השוטר, חזר לריכבו והביא עימו את תעודת־השוטר. הוא הציגה בפני הנהג וחזר על בקשתו לראות את המיסמכים. רואה־החשבון מסר לו את תעודות הרכב, אולם סירב למסור לו תעודות אחרות בטענה, כי הוא אינו הנהג. הוא גרם

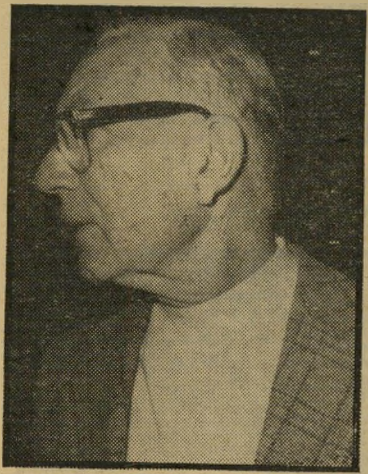

שופט כהן
„רציתי לקבור את עצמי!"

לו לחכות עד שחזרה אשתו, שהיתה עסוקה בקניית עיתון. רק אז מסרו את המיסמכים לשוטר.

יש לשער, כי מצב־רוחו של השוטר היה גלי עד סוער אחרי מיפגש זה, ואחרי כמה מילים נוספות התרברב האיש ואמר: „אתה לא יודע מי אני? אני רואה־חשבון!"

התביישתי במה שקרה". על מילים אלה עלה קיצפו של בית־המישפט. סיפר השופט בנימין כהן, הנשיא התורן של בית־המישפט המחוזי בתל־אביב: „יום אחד אני הולך לי לתומי בירושלים, ברחוב בן־יהודה, ובהיותי שקוע בשרעפים מישפטיים חציתי את הכביש, כאשר האור ברמזור אדום. ירושלים זה לא תל־אביב, ומייד עצרני שוטר וביקש את תעודת־הזהות שלי.

„התביישתי מאד על מה שקרה, וביקשתי לשלם את הקנס ללא דיחוי. אך השוטר חזר וביקש תעודת־זהות. כיוון שזו לא היתה מצויה תחת ידי, מסרתי לו את תעודת־השופט. התבונן בה השוטר ואמר: ‚אם אתה אישיות, היית צריך להתנהג טוב יותר, כי אתה דוגמה לציבור.' רציתי רק לקבור את עצמי באדמה באותו רגע."

ואילו רואה־החשבון, לקוחו של עורך־הדין בן־מנחם, לא רק שלא ניסה לכפר על מעשיו, אלא התרברב במיקצועו, וכאשר הורשע על ידי בית־מישפט השלום בעבירת התנועה, העז וערער על הרשעה זו בבית־המישפט המחוזי.

„שוטר, לא אומנת". עורך־הדין עמד בעוז בפני התקפתם המשותפת של השופטים בנימין כהן, אליהו ויגוגרד ומשה טלגם, וניסה לטעון, כי שני הצדדים, גם רואה־החשבון וגם השוטר, היו עצבניים, ומאחר שהשוטר דיבר בשפה קשה, התרגז רואה־החשבון. ענה לו על־כך השופט טלגם: „שוטר זה לא אומנת, והוא צריך לדבר עם האזרחים בתקיפות."

בית־המישפט דחה את העירעור ללא נימוקים נוספים, ורק התלחש אם לדרוש הוצאות למדינה מרואה־החשבון החצוף.

רק השופט וינוגרד פנה אל בן־מנחם ואמר לו: „כל מה שאמרנו כאן נאמר נגד הלקוח שלך, והיינו רוצים שתעביר לו את הדברים ששמע. אנחנו שואפים למדינה קצת יותר מסודרת ואדיבה, ורואה־

פרקליט בן־מנחם
„מניין לי שאתה שוטר?"

חשבון, כאדם אינטליגנטי, מצפים ממנו להתנהגות יותר מתוקנת. זה שונה מהאדם הרגיל, שממנו איננו יכולים לדרוש אותה רמת־התנהגות."

מישפט

ראשומון בבת־ים

„את גברת ואני גבר — ואני יכול להוכיח זאת..."

„אילו היתה אומרת לי שהיא מסרבת, לא הייתי עומד כאן," אמר בשטף דיבורו בחור צעיר ומתולתל, שניצב על דוכן העדים.

בנו רוזנברג בן ה־30 הוא מלצר במלון טל בתל־אביב. הוא נאשם על־ידי התובעת שולמית אמיר בכך שביצע מעשה־סדום ומעשים אחרים, שלא כדרך הטבע, תוך שימוש בכוח ובאיומים, וכן בנסיון לגרום חבלה לתיירת דושנקה רוסטובסקה, באוגוסט 1977.

דמעות בבן־יהודה. עדותו שטפה וקלחה ללא מעצורים. לא סניגורו ולא בית־המישפט הצליחו להתגבר עליה, ולבור מתוכה את הבר מן התבן.

הוא דלה מזיכרונו את כל פרטי אותו יום־בילוי ארוך, מאז פגש את דושנקה, שאותה הכיר מעבודתו במלון, כאשר גמר את עבודתו בשעה ארבע אחר־הצהריים. הוא סיפר כיצד טיילו לאורך רחוב בן־יהודה עד לבניין אל על, שם הסדירה דושנקה את ענייני טיסתה ללונדון, בעוד הוא מחכה לה. משסיימה, באה אליו ודמעות בעיניה. היא אמרה לו כי טיסתה נדחתה בימים אחדים, ואין לה די כסף כדי לשלם עבור ימים נוספים במלון. הוא ניגב את דימעותיה והבטיח לה להסדיר את העניין עם מנהל המלון.

הוא הזמין אותה לבלות בבר, שבו מבקרים רק אנגלים, כדי שתרגיש כמו בבית. הוא עזב את הבר לרבע שעה, בערך, כאשר ניסה להשיג עבורה מישחה להקלת כאבי־השיזוף שעליהם התלוננה. אולם הוא כבר לא מצא בית מירקחת פתוח.

(המשך בעמוד 36)

אל תקטר...

נסה ולא תתחרט

הרבה אנשים מצטערים שלא ניסו.
כעת הם טוענים: **אני כבר „זקן"...**
אילו הייתי צעיר יותר הייתי מנסה...

ובכן נסה!

הנך מוזמן לשיחה על כוס קפה ותווכח שגם אתה מסוגל ליותר...

בתחילת פברואר אנו פותחים

קורס רציני
ליועצי ביטוח חיים

למצליחים בקורס ומתחילים בעבודה:

★ הכנסה חדשית מכובדת. ★ תיכנון קריירה וקידום.
★ שרותי משרד ומזכירות. ★ פיקוח והדרכה אישית.

פנה עוד היום למנהל הסניף באזורך וקבע פגישה

התנהלה המרכזית: ת"א, אבן־גבירול 76, טל. 03-255231, 03-254187. **יחידת תל-אביב:** יהודה הלוי 112, טל. 03-282033. **נתניה:** שדרות בנימין 4, טל. 053-22011. **חיפה:** דרך חים 5, טל. 04-256307, 04-255984. **ירושלים:** בן־מימון 36, טל. 02-33601, 02-39815. **באר-שבע:** הדסה 46, טל. 057-71382, 057-32030.

שחם סוכנות ביטוח בע"מ

רווקים - רווקות!

האולפן האנגלי הראשון גאה להציע

שעורי אנגלית מדוברת
ב־8 רמות

(מיסודות ועד לשיחה שוטפת)

הלמודים באווירה אקסקלוסיבית, יתקיימו
במלון **„מוריה"** (לשעבר, „גרנד-ביצ'")
ו/או בסמינר הקיבוצים.

הנחלת האולפן תארגן גם טיולים ומפגשים ללומדים.
פרטים נוספים: בטל' — 414864 — 755595 (גם בשעות הערב).

כולם מדברים על הידוק החגורה.

העולם הזה

מהדק אותה. הוא לוקח רק

7,200 ל"י

תמורת שטח פירסום בגודל עמוד.

איך מצליחים הכדורסלנים היוונים לגייס את עזרת השופטים כדי לגבור על יריביהם במיגרשם הביתי?

הרוגז של אולסי

אולסי פרי (מימין) מנסה לחסום והת־פרצות של כדורסלן יווני לעבר סל מכבי, כשמאחוריו עומד סילבר ומשמאל (מיספר 7) נראה מוטי ארואסטי. פרי, שאינו רגיל למתרחש במישחקי הכדורסל באתונה, שם מעניקים השופטים המזרח־אירופאיים ניצחון בכל מחיר לקבוצה הביתית, התחמם מהשיפוט העויין וניסה בתום המישחק לדחוף את השופט הבולגרי ארביג׳ן.

משנשמעה השריקה האחרונה במישחק בין אולימפיאקוס פיראוס ומכבי תל־אביב ולוח התוצאות החשמלי באולם הפתים בפיראוס הורה על נצחון יווני 77:79, לא שלט המכבי אולסי פרי בעצביו, והחל מסתער לעברו של השופט הבולגרי, ארביג׳ן, בנסיון למחות על החלטתו של השופט להעניק בשניות הסיום קליעות עונשין לאמריקאי של הקבוצה היוונית, ג׳נקינס. קליעות אלה חרצו את תוצאת המישחק.

אולסי לא הצליח להגיע אל השופט. הוא נהדף על־ידי טבעת שוטרים ובאותה המולה אף ספג חבטה מאוהד יווני שקפץ לקראתו מהיציע. חלפו כמה דקות עד ששקטו הרוחות, אך שעה קלה לאחר מכן, בבית־המלון באתונה, דאגו ראשי מכבי תל־אביב להזהיר את אולסי מפני התנהגות דומה בעתיד.

בהתפרצותו כלפי השופט ביקש אולסי פרי לבטא את הרגשת הקיפוח שליוותה אותו למראה התוצאה הסופית של המישחק. אולסי, הזוכה במכבי תל־אביב למענקים שמנים עבור כל ניצחון בזירת מישחקי גביע־אירופה, חש עצמו, כמו שאר חבריו, כמי שנכנע לא רק לשחקני אולימפיאקוס, אלא גם לשיפוט המזרח־אירופי.

מאמן מכבי תל־אביב, רלף קליין, נשמע מתון יותר.

הגיהינום של אתונה

הוא תלה את קולר ההפסד ביכולת הדלה של קבוצתו ולא דווקא בשופטים. הרושם הוא, שאולי הפעם לא „דפקו" השופטים מבולגריה והונגריה את מכבי תל־אביב בצורה קיצונית, אך למרות הכל כמה מהחלטו־תיהם סייעו לאולימפיאקוס פיראוס לנצח. כך, למשל, במסיבת הקוקטייל המשותפת לשתי הקבוצות, לאחר המישחק, לא השתתפו שני השופטים. יו"ר מחלקת הכדורסל של מכבי תל־אביב, עורך־דין שימעון מזרחי, ניצל את המעמד כדי לומר בלעג: „אני רוצה לברך גם את השופטים, אבל הם פשוט אינם נראים כאן. „הדב־רים עוררו את צחוקם של כל הנוכחים באולם המסיבות של מלון חנדריס המפואר, שעל אם הדרך לנמל־התעופה של אתונה.

בכל מקום אחר בעולם מכנים בשפה של בני־אדם התנהגות מסוג זה של היוונים בשם „שוחד". אבל ב־אתונה קוראים לזה „דמי־כיס". ידועים מקרים ששופטים ממזרח־אירופה שבאו לשפוט באתונה מישחק בינלאומי אחד, קיבלו „דמי־כיס" בסך של אלף דולאר ל„כיסוי ההוצאות". עבור שופטים מהמדינות הקומוניסטיות זהו סכום עתק. הם יודעים מה מצפים מהם בתמורה.

השופטים אינם נותנים לכדורסלני אתונה ניצחונות גבוהים, בהפרשים ניכרים ובלתי סבירים. הם מסייעים להם פשוט לצבור בדיוק את מיספר הסלים שהם זקוקים להם כדי לנצח את יריביהם בסיכום שני מישחקים או במישחק בודד אחד.

אווירת טרור ושיפוט ביתי

מאז ומתמיד לא היה הכדורסל היווני מצטיין במיו־חד, אולם הדבר לא מנע מהקבוצות היווניות להגיע להישגים נכבדים במישחקי גביע־אירופה השונים, וכל זאת בזכות כמה גורמים שאינם שייכים ישירות להתמו־דדות הספורטיבית על המיגרש. הקבוצות היווניות נהנות משיפוט ביתי מובהק, הנובע מאירוח יוצא־דופן שמוענק לשופטים בעת שהותם כאורחי הקבוצות. ידוע שהשופ־טים מקבלים דמי־כיס גבוהים מהמקובל, בילויים יוצאי־דופן ומתנות יקרות־ערך. במיוחד עובדת השיטה הזו על השופטים המזרח־אירופיים. אלה ממש מאושרים בכל פעם שהם זוכים לקבל מינוי לנהל מישחק של קבוצה יוונית.

גם האווירה באולמות איננה שיגרתית. בדרך כלל המדובר באולמות מיושנים ובקהל קנאי, היושב בסמוך לשדה המישחק ויוצר אווירה של לחץ על הקבוצות היריבות. מבחינה זאת הדבר משמעותי הרבה יותר כאשר הקבוצות היווניות מתמודדות נגד יריבות שאינן כה מנוסות במישחקי־חוץ בגביע־אירופה.

וכך, עם שחקנים אפורים, שבתנאים רגילים לא היו זוכים לעולם להגיע להצלחות מרשימות, רשמו הקבוצות היווניות הישגים מזהירים. לקבוצת אולימפיאקוס פיראוס היוותה ההופעה הראשונה בבית־הגמר בגביע־אירופה לאלופות הישג גדול. היוונים הצליחו להעפיל לבית־הגמר ולהימנות על שש הקבוצות הטובות באירופה, לאחר שעברו בית מוקדם קשה ביותר. קבוצת אולימפיאקוס שיחקה בשלב המוקדם בבית אחד עם אלופות סוריה, צרפת ופולין. הסורים, כמובן, לא היוו יריב רציני לשאר הקבוצות, ועיקר המאבק ניטש בין שלוש הקבוצות מפולין, יוון וצרפת. כימעט מלכתחילה היה ברור שכל קבוצה תנצח את יריבתה בבית ותנוצח במישחק חוץ. מכאן שהתחזית הטבעית היתה, שיחס הסלים במישחקים שבין השלוש יקבע את העולה לבית־הגמר. או, אז כבר נשמעו הליחשושים שיד היוונים תהיה על העליונה.

ואמנם, במציאות לא היו הדברים שונים. כדורסלני אולימפיאקוס אירחו ראשונים את האלופה הצרפתית, לה־מאן, שהיא קבוצה מעולה. באווירת טרור, באותו האולם שבו התארחה מכבי תל־אביב בשבוע שעבר, ועם שיפוט ביתי מובהק הצליחו היוונים לנצח בהפרש של 16 נקודות. שבועיים לאחר מכן אירחו הצרפתים את היוונים והצליחו למחוק את הפיגור בנצחון בן 19 נקודות. אלא שהיוונים לא אמרו נואש. מכיוון שגם הם וגם הצרפתים נוצחו בפולין על־ידי האלופה הפולנית, הפך המישחק האחרון בבית, בו אירחו היוונים את הפולנים, למישחק הקובע. היוונים היו זקוקים לנצחון של 19 נקודות לפחות, והם השיגו אותו. הצרפתים נשארו מחוץ לתמונה, וספק אם זעקת העיתונות הצרפתית רבת ההשפעה תעזור להם הפעם.

גם הקבוצות הישראליות למודות נסיון מר במאב־קים עם קבוצות יווניות. במרכז השערוריות ניצב, בדרך כלל, המאמן היווני, קונסטנטין מורציס, שיודע בערמומיות לחמם את האווירה במישחקים וליצור לחץ על השופטים. מורציס, מהמר ידוע מחוץ למיגרשי הספורט, אינו זקוק להימור גדול במהלך המישחקים — הוא נהנה משיפוט עויין לקבוצה היריבה ומאווירה חמה במיגרש.

תשלום בסתר

קבוצת מכבי תל־אביב העפילה בשנת 1967 לגמר בגביע־אירופה למחזיקות גביע, אך לא לפני שעברה גיהינום אמיתי בסלוניקי. לאחר נצחון מוחץ ביד־אליהו על קבוצת ארים, בהפרש 30 נקודות, באו המכבים לגומלין קל בסלוניקי, אך עד מהרה הבינו טל ברודי, חיים שטרקמן, תנחום כהן־מינץ וחבריהם, כי היוונים אינם מוותרים. שיפוט עויין, מישחק גס של שחקני היריב והשלכת בקבוקים למיגרש ליוו את המכבים עד לסיום, שבו נשמו לרווחה למרות הפסד בשיעור 20 נקודות.

ב־1971 התמודדה קבוצת הפועל תל־אביב עם פאנא־תינאיקוס אתונה בגביע־אירופה למחזיקות גביע. את הקבוצה היוונית הדריך אותו קונסטנטין מורציס, שלאחר ההפסד של עשר נקודות בנעמן אמר שלקבוצתו לא תהיינה בעיות בגומלין. קבוצת הפועל תל־אביב התארחה באיצטדיון השיש הפתוח — אז עדיין מותר היה לשחק במיגרשים פתוחים — ולא פחות מ־40 אלף איש באו לחזות במישחק. הרכב הפועל תל־אביב כלל אז שחקנים בין־לאומיים ותיקים ומנוסים, כרמי גוט, צבי לובצקי, גרשון דקל ומרק טורנשיין. כל נסיונות היוונים למחוק את הפער עלו בתוהו. אבל היוונים הצליחו למשוך את שעון הזמן כך, שהמישחק התארך עד כדי שלוש שעות תמימות. מזלה של קבוצת הפועל תל־אביב היה, שהמישחק נערך במזג אוויר סוער, עם רוחות וגשמים, והתוצאה בסיום, 54:60, עמדה לזכותה.

שנה לאחר מכן התמודדה פאנאתינאיקוס אתונה עם מכבי תל־אביב בשלב הראשון של גביע האלופות, ושוב בהדרכתו של מורציס. מכבי תל־אביב, עם סטיב צובין, חזרה מרוצה לאחר הפסד של שבע נקודות. המאמן של מכבי, כאז כן היום, רלף קליין, לא הטיל ספק בנצחון גבוה יותר של מכבי בגומלין. היה זה מישחק הבכורה ביד־אליהו המשופץ והסגור, אבל התוצאה הסופית הותי־רה טעם מר — מכבי ניצחה רק בהפרש של נקודה אחת ועפה מהמשך המישחקים. האכזבה הגדולה ביותר באותו מישחק התמקדה בסטיב צו׳בין, שבאתונה כה הצטיין ואילו בגומלין כשל בכל אשר עשה. לימים נודע שהיוו־נים פשוט שילמו לסטיב צ׳ובין ממון רב, כדי שיכשיל את קבוצתו. רלף קליין מגלה זאת בספרו כדורסל, שיצא לאור לפני כשנה.

סוד כמוס של הטלוויזיה

בשנה שעברה שוב בלעה קבוצה ישראלית לוקש יווני. קבוצת הפועל תל־אביב הוגרלה להתמודד בשלב הראשון בגביע־אירופה למחזיקות גביע נגד אולימ־פיאקוס פיראוס, המתודרכת על־ידי קונסטנטין מורציס. התל־אביבים, שניצחו במישחק הראשון ביד־אליהו בהפרש 19 נקודות, יצאו שופעי ביטחון לגומלין. אולם התמונה באולם בפיראוס היתה שונה. אווירה לוהטת ושופטים עויינים מרומניה ושווייץ ממש התעללו בדקות הסיום בכדורסלני הפועל, שעם שריקת הסיום נוצחו ב־20 נקודות ונשארו מחוץ למישחקי גביע־אירופה. התעללות השופטים בקבוצת הפועל בשנה שעברה היתה כה בולטת, עד שהטלוויזיה היוונית, מטעמים השמורים עימה, סירבה לתת לטלוויזיה הישראלית את תצלום המישחק.

ייתכן שקבוצת מכבי תל־אביב, כדברי רלף קליין, לא קופחה בשבוע שעבר בצורה קיצונית על־ידי השופטים בפיראוס, שהרי השופט הבולגרי, ארביג׳ן, מוכר כיום כאחד השופטים הטובים בעולם. אבל אין ספק שגם בעתיד ימשיכו קבוצות ישראליות, כמו קבוצות אחרות מאירופה, לאכול מרורים בגיהינום היווני.

השאלה היא מתי תתן סוף־סוף ההתאחדות הבין־לאו־מית לכדורסל דעתה על כך.

המדינה היא בייבי פרטי

(המשך מעמוד 29)
נירה לעברה טיל אנטי־מטוסי ישראלי בשנת 1974.

לאוריאל חפץ לא היה מושג מה זאת באר נפט וכיצד היא פועלת. אולם כששמע על הדליקה, שפרצה בבאר הימית, ועל השתוללותה במשך כמה ימים מבלי שניתן היה לכבותה התיישב אחרי שעות העבודה בביתו, למד את הנושא והתחיל לשרטט ולתכנן תוכניות.

כעבור כמה שעות צילצל לצבי דינשטיין, מי שהיה אז הממונה על ענייני הנפט. דינשטיין לא היה במישרד. חפץ הודיע למזכירתו: „תגידי לדינשטיין שאוריאל חפץ צילצל. אני רוצה להיפגש איתו. יש לי רעיון לכיבוי הדליקה.”

הוא לא היה היחיד שצילצל והציע את עזרתו. דינשטיין החזיר לו צילצול וביקש לדעת מה הכשרתו. „מעולם לא ראיתי שדה־נפט,” אמר לו חפץ, „ומעולם לא הייתי מתחת לפני המים. לא ראיתי באר־נפט בחיי ואני מפחד לשחות. אין לי מושג איך מכבים באר־נפט. אבל יש לי עבר טכני עשיר. אם יראו לי החומר ויציגו בפני את הבעייה, אני חושב שאוכל לפתור אותה.”

חפץ בעת קבלת פרס ביטחון־ישראל
כעבור דקה: שבירת יד

המחאה לפני המוות

הפגישה את חפץ עם האחראי לשדה הנפט באבו־רודס. שוב היתה השאלה הראשונה: „מה הכישורים שלך?”

„פרס־ביטחון־ישראל,” השיב חפץ. ביקשו לדעת מי יכול להמליץ עליו וחפץ נקב בשמו של יעקב מרידור. כאשר פנו אל מרידור הוא אמר: „אם יש אדם במדינת־ישראל, המסוגל להתמודד עם הבעייה הזאת, זהו אוריאל חפץ.”

מייד הטיסו אותו במסוק לשדה־הנפט הבוער באבו־רודס. אחרי שסיירו מעל הבאר הבוערת שאלו אותו: „נו?” חפץ ביקש שיביאו לו את השירטוטים של הבאר כדי שיוכל ללמוד ולחשוב על פיתרון. הביאו לו את התוכניות. הוא הביט בהן ופסק: „יש כאן טעות. הבאר לא יכולה להיות בנויה כך.” האנשים הביטו בו כבמתעתע. בדקו את השירטוטים והסתבר להם כי חפץ צדק: השירטוטים היו מוטעים.

כעבור כמה שעות כבר היה הפיתרון בראשו. הוא הגה רעיון לפיו ניתן יהיה לא רק לבצע את פעולת סגירת הבאר וכיבוי־האש, אלא גם להמשיך מייד בשאיבה מאותה באר עצמה. זו היתה המצאה מקורית מיוחדת במינה. בעולם מקובלות שיטות שונות לכיבוי בארות־נפט, אבל אף אחת מהן אינה מאפשרת הפעלה מיידית מחדש של הבאר שכובתה.

אנשי הנפט הישראלים פיקפקו בהמצאה. הביאו מומחי נפט זרים, שיבדקו את רעיונו ואלה פסקו שכדאי לנסות את המצאתו של חפץ. חפץ שאל: „מה התקציב שעומד לרשותי?” השיבו לו: „אין בעייה כספית ביכלל. זה שווה כל סכום.”

הוא חזר צפונה ושכר חדר במלון רמת־אביב. ישב שם שלושה שבועות כשהוא שקוע בטראנס של יצירה. תוך כדי כך כבר החל להזמין מבתי־מלאכה שונים את הציוד הדרוש לו ליצירת הדגם של המיתקן לכיבוי באר־הנפט. מהחלקים שסופקו לו בנה במו ידיו את המיתקן שתוכנן והיה אחוז קדחת לקראת ניסויו.

בניסוי הראשון, שנערך בטכניון, לא פעל המיתקן כפי שרצה. הוא לא עמד בלחץ. חפץ התאכזב, אבל לא נואש. „חכו,” אמר, „אני אשכלל אותו מייד.” הכישלון שיגע אותו. הוא לא היה רגיל לכישלונות. תמיד היה מתפאר בכך שכל המצאותיו, שתוכננו על הנייר, פעלו תמיד ללא דופי בביצוע ראשון.

תוך יומיים הגיע חפץ לרעיון לשיכלול מתוחכם של המיתקן שהמציא. המיתקן המשוכלל הובא למחלקה לאירודינמיקה בטכניון בחיפה. הפעם הצליח המיבחן. המיתקן עמד בלחץ גדול פי כמה מהנדרש. חפץ, שעבד תחת לחץ זמן, כשהוא מבכה על כך ש„המדינה מפסידה כל יום כסף,” היה מאושר בהצלחתו. הוא לא יכול היה לבטא את אושרו, נכנס למכוניתו ודהר שעות רבות כמו משוגע במעלה במורד הכרמל.

בינתיים הזמינה חברת נתיבי־נפט מומחה אמריקאי לכיבוי בארות־נפט. האיש דרש סכומים אסטרונומיים לביצוע המשימה. הסכימו לכל תביעותיו. הוא כיבה את הבאר בשיטה הפרימיטיבית של פיצוץ. מהמצאתו של חפץ אימצו רק את הקטע, באמצעותו ניתן תוך כדי כיבוי להתחיל לשאוב מייד מהבאר הכבויה מחדש.

חפץ סיים את משימתו מבלי להגיש חשבונות לנתיבי־נפט. רק אחרי התייעצות עם עורך־דין, התברר לו שהוא זכאי, על פי החוק, לאותו סכום שקיבל המומחה האמריקאי שכיבה את הבאר. זאת כיוון שהחזיקו אותו כל הזמן בעתודה לכיבוי הבאר. אלא שהחברה הממלכתית סירבה להיענות לתביעתו של חפץ, שבינתיים רשם את הפאטנט הבלעדי שלו, לכיבוי בארות־נפט בוערות, בכל העולם.

מאחר שזאת היתה הפעם הראשונה, בה הקדיש תשומת־לב כה מרובה להמצאה שלא בתחום הביטחון ולא לצרכי צה״ל, תבע חפץ את חברת נתיבי־נפט למישפט. המישפט התמשך שנים. הוא הסכים לבסוף ללכת לפשרה, רק משום שלא נותרו בו עוד כוחות להילחם. הוא החל לסבול ממצב בריאותי ירוד כתוצאה מפציעתוו במעלות. הוא הכיר במיגבלותיו והסכים — בפעם הראשונה בחייו — להתפשר.

את ההמחאה עם הסכום עבור מאמציו והמצאתו לכיבוי הדליקה באבו־רודס קיבלה רעייתו כשהיה כבר בבית־החולים במצב של גסיסה. זה היה בבוקר היום בו איבד את הכרתו ולא התעורר יותר. עדנה חפץ ביקשה להראות לו את ההמחאה. „לא חשוב איך שזה נראה,” אמר אוריאל, „העיקר שזה ישנו.”

על פי בקשתו קברו אותו בחלקה הצבאית בהר הרצל, „בין הילדים,” כפי שנהג לומר. על קברו מותקנת מצבה כמו על קיברות כל חללי צה״ל.

מאז נפצע לא הביע אוריאל חפץ חרטה, אפילו במילה אחת, על שהתנדב למיבצע בו נפצע בפצעים שהביאו למותו. „אם כבר להיפצע ולמות,” אמר לפני מותו, „אז מוטב כבר שזה יהיה בפעולה קרבית.”

אוריאל חפץ מת באותה דרך בה חי.

אלי תבור

במדינה

(המשך מעמוד 34)
כיוון שהשעה היתה כבר מאוחרת, הציע לה לבוא אליו. הוא לקח מונית, שילם עבורה 50 לירות, והם עלו יחד לדירה שבה התגורר. בסלון ישבו בעלת־הבית, ושתי בנותיה. הבת הצעירה, פיטפטה עימה כמה מילים באנגלית, ואחר־כך התכבדו במעדנים, שהגישה בעלת־הבית, וחזו בתוכניות הטלוויזיה עד לסיום השידורים.

בעלת־הבית הביאה סדינים נקיים, והציעה עוד מיטה בחדרו של בנו, והם נכנסו יחדיו לחדר.

למבוגרים בלבד. אם עד כה אי־אפשר היה להפסיק את שטף־דיבורו של רוזנברג, הרי כעת החל מגמגם, נשתתק, נראה נבוך ואפילו הסמיק.

„שמנו ידיים אחד על השני, היא לטפה את חזי ואמרה שיש לי גוף של שחקן־כדורגל וידיים של פסנתרן.” הגיחוכים, שנשמעו מהקהל, הסבו את תשומת־לבם של השופטים לכך כי האולם מלא בני־נוער, והם ציוו על הנוער לצאת את האולם למשך העדות. ההצגה היתה מוגבלת למבוגרים בלבד.

בנו המשיך וסיפר כיצד הדליקו סיגריה, ישבו ודיברו על עתידו, והיא הציעה שבחור חכם כמוהו ילמד מיקצוע אחר, ולא יבזבז את חייו על מלצרות. אולם „אני אמרתי לה שביחסים בין גבר לאשה, לא צריך להיות דוקטור או פרופסור.”

הוא המשיך להסתובב סחור־סחור, וניכר היה עד כמה קשה לו לדבר על העניינים האינטימיים. השופטים, שקצרה רוחם, החלו לוחצים אותו ושואלים שאלות מדריכות. גם סניגורו, מיכאל גנס, ניסה לעזור לבית־המשפט ולקצר את ההליכים.

„היא הורידה בעצמה את חולצת־הגולף שלבשה, נכון ששמתי עליה יד, אך לא היתה לי כוונה רעה.”

היא אמרה כי היא מתאהבת בקלות, ויש לה אופי חלש. לכן ביקשה ממנו שלא יתעלס איתה, כי יהיה לה קשה לעזוב אותו ואת ישראל. „אז הנחתי לה ועברתי למיטה השנייה. אבל היא חזרה למיטתי ושאלה אותי אם אינני כועס עליה, ואמרה שהיא מבינה אותי בתור גבר.”

עכשיו שואל הסניגור חד וחלק: „באת איתה במגע אוראלי?”

„כן, אבל רק לזמן קצר, והיא זו שיזמה זאת.”

„האם עשית בה מעשה סדום?”

„חס וחלילה, איך אני אעשה דבר כזה? בכלל לא שכבתי איתה, רק גמרתי בין רגליה!”

המישטרה העירה את רוזנברג בבוקר. דושנקה נמלטה מהחדר בלילה והתלוננה במישטרה, וכך החל העניין מתגלגל.

אי־אפשר להיפטר. אין לו הסבר מדוע נמצא דם על הסדינים הנקיים. אין לו גם הסבר לאנחות־הכאב ששמעה בעלת־הבית באמצע הלילה. הכל היה פשוט ונעים. בילוי שנעשה בהסכמת שניהם. הוא לא שכב איתה, מכיוון שלא רצתה בכך, אך כל השאר נעשה בהסכמה הדדית.

בית־המישפט הכריז על הפסקה. זו היתה העדות האחרונה בתיק. עדותה של דושנקה נגבתה בפני שופט לפני יותר משנה, לפני שעזבה את הארץ, והוצגה לפני בית־המישפט. בעדות זו מתואר רוזנברג כחיית־אדם. אותו בחור צנוע ומתולתל, שהסמיק כאשר נתבקש לתאר על דוכן־העדים יחסים אינטימיים, תואר בעדותה כמיפלצת אימתנית, מטורף־מין אלים.

מאז פגשה אותו במיקרה בפתח־המלון אחרי־הצהריים, רדף אחריה, בניגוד לרצונה, וכאשר לחש על אוזנה: „את גברת ואני גבר, ואני יכול להוכיח לך את זה,” החלה פוחדת ממנו.

אולם לא היתה כל דרך להיפטר ממנו. הוא חיכה לה בפתח מישרדי אל על, וממש נדבק אליה. כל הדרך ניסה ללטף אותה ולנשק את לחיה, ואחר־כך הציע לה ללכת למקום שם ישמעו מוסיקה של אלוויס.

כאשר יצאו מהבר הזמין טכסי. היא חשבה לתת לו להיכנס ראשון למונית, ואז לטרוק את הדלת וללכת. אולם הוא משך אותה בזרועה, והיא מצאה עצמה יושבת לצידו במכונית. כבר שם התחיל למזמז אותה, אולם היה חושך, היא לא הכירה את הסביבה ולא ידעה מה לעשות.

כאשר עצר את המונית לרגע, כדי לקנות עוד בקבוק־יין וסיגריות, ניסתה לברר היכן היא, ורצתה כי הנהג יעזור לה, אולם הוא לא הבין את האנגלית שבפיה. לבסוף הגיעו לדירתו של רוזנברג, שם
(המשך בעמוד 46)

עם־ישראל כולו ראה אותה במשך 25 דקות תמימות על מסך הטלוויזיה. שחקנית אחת ומכשיר טלפון אחד מילאו את המסך. היא עשתה זאת בחן, בקלילות ובאמינות, ועם־ישראל שאל את עצמו: מי זו בכלל רחל הדר?

ובכן: היא שחקנית, מאד יוצאת־דופן, מאד מיוחדת. פניה עדינות, שתי צמות מעטרות את קודקודה, ושלושים שנותיה אינן ניכרות עליה.

רחל הדר היא אם לאלמה בת ה־4, לדיאה בת ה־3 והיא אשתו של העיתונאי בני הדר. לפני שנישאה לו, הכירו אותה בחוגי התיאטרון והקולנוע כרחל פאנט. גם בשכונת ילדותה, בשיכון הפועל־המיזרחי שביד אליהו, הכירו אותה כרחל פאנט. אך מכיריה מהשכונה אינם צופים בטלוויזיה מטעמי דת.

רחל פאנט, מילבד היותה שחקנית שהפכה בן־לילה מפורסמת, היא גם סיפור של בחורה שנולדה וגדלה בבית חרדי, שאותו עזבה והלכה לרעות בשדות זרים. השדות נראו לה והיא נרשמה ללימודי מישחק בבית אולפנו של ניסן נתיב. זהו סיפורה של בחורה שהפכה חילונית, אחרי שמרבית שנותיה עברו עליה בסביבה חרדית מאד.

היא לבושה בסיגנון שנות השלושים; שמלות רומנטיות וסוודרים קצרים, גרביים שחורות ונעליים שטוחות. תמיד היתה לבושה כך.

על מרזב לחדר

בסרט הקצר 11 שיחות טלפון (ראה שידור) שגילה אותה לעם ישראל היא נראתה על המסך כששיערה מפוזר, והיא לבושה ג׳ינס מקופלים וחולצות הודיות רקומות ומתחתן חזייה קטנטנה, שגילתה גוף חטוב להפליא. בחייה הפרטיים, רחל הדר אינה לובשת עד היום מיכנסיים וכשהיא הולכת לים, היא עוטה על גופה בגדים שחור שלם בסיגנון של בגד ריקוד.

בסירטו של אבי כהן היא היתה בחורה תל־אביבית טיפוסית. רחל, בחייה הפרטיים, היא בחורה מאד לא תל־אביבית ומאד לא טיפוסית. היא בחורה מיוחדת במינה החיה בעולם של זכוכית, שדרכו היא רואה את כל העולם וכל העולם רואה אותה. אך קשה לחדור דרך הזכוכית על־מנת להגיע אליה.

היא מאירת פנים, קולה צרוד, חושני. היא עוברת מנושא לנושא בקלות, מקשיבה למוסיקה ומחליפה תקליט אחר תקליט.

הסוד הנורא

היא אוהבת מאד את שתי בנותיה הפעו־טות שנולדו בארצות־הברית, לדבריה: „הלידות ניקו לי את הראש.” על העובדה שבעלה ירש ירושה המאפשרת למשפחה לחיות ברווחה מבלי להיות מוטרדת בעני־יינים כספיים, היא מספרת בפשטות, לא באי נוחות, לא בהתפארות, כפי שהיא מספרת על העובדה שילדותיה החלו מבק־רות השנה בגן. היא מספרת פרט זה, כדי להסביר מדוע היא כה בררנית בתפ־קידים המוצעים לה, מאז שהתחילה לבוא למבחנים.

אך סיפורה של רחל מתחיל הרחק מעולם הסרטים, ועל כך היא מספרת: „גדלתי בבית חרדי. אבי הוא רב, אך אינו מתפרנס מכך. לדבריו, מתורה לא עושים

כשחזרה משיעורי המישחק, התגנבה לחדרה דרך החלון

כסף, לכן הוא מעניק שעורי גמרא חינם ועובד למחייתו במישרד החקלאות. הוא חובש כובע ויש לו פיאות. לכבוד שבת הוא לובש חגורה מהודרת. מצד אחד הוא לא אומר הלל ביום העצמאות ומצד שני שירת בצבא, כי הוא מבין שאנחנו מדינה קטנה הזקוקה לכל חייל. למעשה, הוא נופל בין שני הכיסאות.

„אמא הולכת עם פיאה. היא אשה חר־דית, אך יותר פתוחה מאבי. יש לי עוד אח ואחות, שניהם דתיים. למדתי בבית־יעקב עד גיל 12, אחר־כך בבית־ספר תל־פיות ושנה אחת בקיבוץ חפץ־חיים של אגודת־ישראל. לא החזקתי מעמד זמן רב בבתי־הספר. כשהגיע זמן הצבא הצהרתי שאני דתית, זה היה מובן מאליו, כי הייתי דתית ובבית לא הרשו לי ללכת לצבא. לי עצמי זה לא היה איכפת. אחותי, לעומת זאת, ממש בכתה שירשו לה, אך אבי אסר.”

הכפירה הראשונה

מספרת רחל: „בערך בגיל 15 התוודעתי לעולם החיצון. הרגשתי שמה שאני מקבלת בבית, לא מספק אותי. הר־גשתי שאני רוצה דברים אחרים. צריך להבין, החינוך הדתי הוא כל־כך עמוק, הרי אסור אפילו לקטוף פרח בשבת. החו־קים בחינוך הזה הם מרגע לרגע אינם מותירים זמן לשאול מה ולמה. אלא שאני התחלתי לחשוב.

„הדת לא מילאה אותי כמו שהיתה צריכה, הבנתי שזה לא זה. הכפירה הרא־שונה שלי היתה בהליכה לתיאטרון. מאוד התרגשתי. אני זוכרת שזה היה מחזה איטלקי שהוצג בהבימה. זה עניין אותי, והלכתי לראות עוד ועוד הצגות. התיאט־רון תפס אותי. פיתאום התחלתי לחשוב: אולי גם אני יכולה לעמוד על הבמה ולשחק?

„יום אחד ראיתי ברחוב מודעה שניסן נתיב עורך מיבחנים לבית־הספר שלו למישחק. אפילו לא ידעתי איך קוראים מחזה ובכל זאת באתי, נבחנתי והתקבל־תי. כשעשיתי את כל הדברים האלה, שהיו בבחינת איסור חמור עבורי, לא הר־גשתי שאני עושה משהו אסור. אומנם עשיתי הכל בחשאיות, כדי שלא ידעו בבית, פשוט לא רציתי לפגוע בהורי. בעצם, אין לי, ולא היה לי יחס רע לדת. הרי הדת אינה אשמה בכך שלא הצליחה לספק אותי.

„הלימודים היו אחרי הצהריים ובבוקר למדתי לבחינות הבגרות. הייתי מגיעה הביתה בשעות סבירות, כך שלא עוררתי תשומת־לב.”

הבמאי אדם שפירא, שלמד עם רחל הדר אצל ניסן נתיב ונהג ללוותה לביתה, סיפר כי בכל פעם שרחל הגיעה הביתה אחרי השעה עשר, היא נהגה לטפס לחדרה שבקומה השנייה בעזרת המרזב ועץ סמוך, כדי שבני־הבית לא ירגישו כי שבה בשעה כה מאוחרת.

„בסטודיו, לעומת זאת, כן עוררתי תשו־מת־לב. אני כל החיים לובשת סמרטוטים. עכשיו זה באופנה, אבל אז, כשכולן לבשו מיני, זה היה יוצא־דופן. ככה התלבשו הנערות החרדיות. ואני לא ניסיתי כלל לשנות את סיגנון־הלבוש שלי, ולהיות כמו החברים החילוניים שלי, היה חשוב לי להישאר אני ולעשות הכל בדרכי שלי. לא הייתי מורדת, לא בעטתי. חי־פשתי משהו שאמצא בו את עצמי.”

אהבה בלי נסיון

האם כנערה חרדית לא היה הקשר עם בני המין השני מוזר בעיניה, מביך, קשה? „לא היה בכיתה גבר־חלומות שהסעיר אותי. לא קרה לי משהו בתוך משהו. לא התאהבתי פיתאום. הקשר לא הביך אותי. להיפך, אני תמיד אמרתי שמפני שאין לי ניסיון בנושא של בינו־לבינה, ולא עשיתי את זה אף פעם, הרי שבסצנות־אהבה, הדמיון שלי עושה את זה יותר טוב מאשר אילו היה לי ניסיון.

„באמצע השנה השלישית הרגשתי ש־אני בשלה לצאת לשוק החופשי. קיבלתי הצעה מהקאמרי ועזבתי את הסטודיו. שי־חקתי בחלום ליל קיץ בתפקיד של מש־רתת, וקיבלתי ביקורות טובות, זה היה נעים, כי זה לא היה תפקיד גדול, שבו רואים אותך. זה היה תפקיד שאם את לא עושה אותו טוב, פשוט לא רואים אותך.

„אחר־כך שיחקתי אצל גיורא גודיק, בהצגה בשם יום האבא, שנכשלה. מאוחר יותר החלפתי את מיכל בת־אדם בתפקיד אמיליה בבית ברנרדה אלבה.

„שם התיידדתי מאד עם הלן קופילו־ביץ', זיכרונה לברכה. הייתי מסתובבת איתה בלילות. רק מי שבא לצוות עם שבע שחקניות יודע כמה קשה להתיידד עם אחת מהן. עם הלן זה היה קל. היא היתה אישיות מיוחדת במינה.

„אחר־כך לקח אותי דויד לוין להצגה בקץ הימים של הזז בהבימה. הזז אמר לי: 'כך בדיוק ראיתי את בריינלה.' הצגתי האחרונה בארץ היתה התיקווה האחרונה של רחוב נחמני, בתיאטרון חיפה.”

מה אמרו הוריה החרדיים על בתם שיצאה, כביכול, לתרבות רעה? ”אבא לא ידע. אמא גילתה, כאשר הגיע הביתה מיכתב שהודיע לי על אחת המילגות שבהן זכיתי. היא היתה במתח עצום ופחדה שאבא שלי יגלה את הסוד הנורא. לא רציתי שהיא תסבול, לא רציתי לסבך אותה. קמתי, לקחתי את הדברים שלי ועזבתי. אחר־כך אבא שלי ידע. הוא הת־אכזב. לא הייתי הבת שהוא רצה שתהיה לו. תקופה מסויימת לא היו בינינו קש־רים. אחר־כך, לאט־לאט.”

ומתי חדלה רחל הדר מלהיות דתית? „בהצגה של גיורא גודיק. עד אז הייתי בקאמרי, ואז לא היו הצגות ביום שישי. פעם, כשהצגנו בירושלים, והייתי צריכה לנסוע בשבת, כדי להגיע להצגה בזמן, אז בשביל לא לחלל את השבת ביליתי בבית־מלון ירושלמי עד צאת ה־שבת. בהצגה של גודיק היו הצגות ביום השישי. מרוב שנבהלתי מהעובדה שאני נוסעת בשבת, הדלקתי סיגריה, וכך חטא גרר חטא.”

לפני כארבע שנים החליט המחזאי יוסף בר־יוסף לכתוב כתבה על רחל פאנט לעיתון במחנה, איתו היה בני הדר, אז צלם העיתון. הוא צילם, הקליק הוליד עוד קליקים, ורחל אינה שוכחת אותו גליון ראש־שנה חגיגי. לא רק מפני שאחר־כך התחתנה עם הצלם, אלא גם בגלל העובדה שבאותו גיליון הופיעה כתבה גדולה, שה־כותרת שלה היתה: „דדו: מעולם לא היה צה”ל חזק יותר!” כעבור כמה ימים פרצה מילחמת יום־הכיפורים.

אחרי המילחמה נסעה מישפחת הדר לארצות־הברית, שם נולדו אלמה ודיאה. הם התגוררו בניו־יורק, ורחל למדה ב־סטודיו למישחק של יוטה האגן. בדרך־כלל עורכת המורה הדגולה שני מיבחנים. במיקרה של רחל, הספיק מיבחן אחד.

אחרי תקופה ארוכה בניו־יורק, עברה המישפחה הצעירה להתגורר בבית כפרי ביער ליד וודסטוק. שם, בין הנחלים והע־צים, מצאה רחל את השלווה. „טיילנו ביער. בני גמר את כל הספריה, ואני

לאבא אסור היה לדעת שהבת משחקת

והילדות קטפנו תפוחים. בין בית לבית הפריד הר, ופיתאום שמעתי את השקט.”

לפני שנה חזרה המישפחה ארצה. כיוון שמצבה הכלכלי שפיר, החליטה רחל שלא לחפש עבודה בתיאטרון. היא נתנה לילדות ולעצמה זמן להתרגל למקום־המגורים הח־דש־ישן, ורק אחר־כך ניגשה למיבחנים.

את המיבחן הראשון עברה בהצלחה, וקיבלה תפקיד ראשי בסרט פרקש, שצי־לומיו נידחו בינתיים. גם את המיבחן השני עברה בהצלחה, וזכתה בתפקיד הנערה בסירטו של אבי כהן. היא ניגשה למיבחן השלישי וגם אותו עברה בהצלחה. הפעם היא משתתפת ב־סידרה בת 20 פרקים על תולדות הישוב, כשבכל סידרה היא מגלמת דמות אחרת.

עד היום מקפידה רחל על דיני־כשרות במיטבחה והיא אומרת: „יש דברים ש־פשוט אי־אפשר להשתחרר מהם.” לעומת זאת, במישחק היא מסוגלת להשתחרר עבור כל תפקיד. אחרי שהוצג סירטה הקצר בטלוויזיה, כימעט ודאי שרחל הדר תהפוך שחקנית עסוקה מאד — אם תחליט המישפחה להישאר בארץ, ולא ליטול את מטה־הנדודים ולנסוע שוב לשנים אחדות לארצות־הברית.

מאחרי ההצלחות המפתיעות של כמה

בחו"ל עומד אדם

שלמד גיאולוגיה ושחיתן אותה עם האמנות

החדשנית ב„נישואי־תערובת מאושרים”

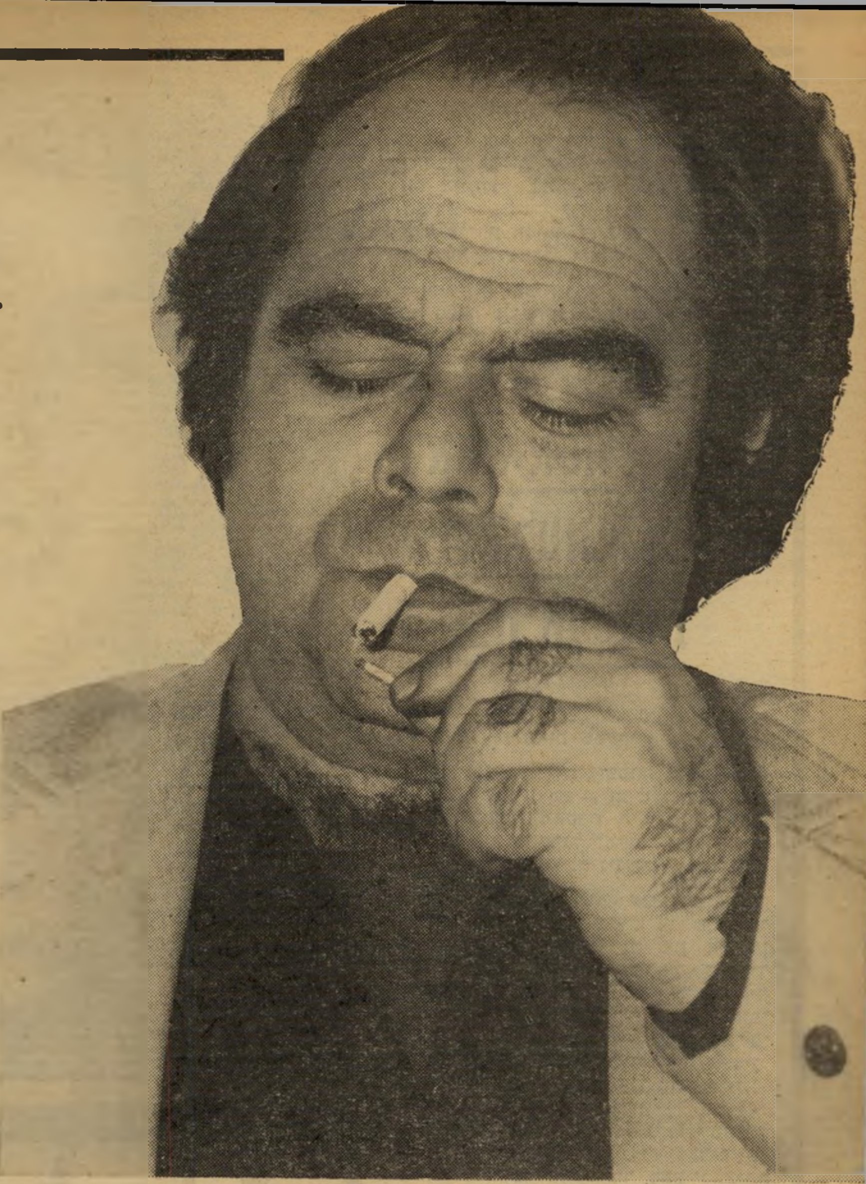

לפני מסך הברזל

ל אמנון ברזל קשר הדוק לתערוכות ההצלחה של שני אמני־פיסגה ישרא־ליים: מנשה קדישמן ודני קרוון.

ההיסטוריה של האמנות שופעת דוגמות של דמויות שעמדו מאחרי הצלחתם של אמנים והשפיעו על כיוון עבודתם, כמו כהנווילר וגרטרוד שטיין לגבי עבודותיהם של פיקאסו, ברק ומאטיס, בתחילת המאה, או פגי גוגנהיים לגבי מאכס ארנסט ה־סוריאליסט וג'קסון פולק, שהוא הבולט בין ציירי המופשט הניו־יורקים.

הפעם הראשונה שהשתתפות ישראלית בביאנלה של ונציה עוררה הדים בינלאו־מיים, שכמותם לא ידעה ישראל בעבר, היתה תערוכתו של דני קרוון בשנת 1976. שנתיים מאוחר יותר היה זה מנשה קדישמן שהרעיש את הביאנלה. אם הצלחת התערוכות היא גם תוצאה של אירגון, כתיבת תיאוריה מבוססת, עריכת קטלוג וקשר לאמצעי התיקשורת, הרי שלא מעט „אשם” בכך אמנון ברזל. רבים מאנשי ה־אמנות בארץ טוענים שקרוון זכה בהערכה בעולם מאז הביאנלה של 76, מפני ש־סיגנונו השתנה — נעשה הרבה יותר מודרני והקטלוגים שלו מציגים תיאוריה שקשה לדחותה.

בקטלוג יקר־המציאות של תערוכת ה־דוקומנטה 77 שנרכש בקאסל שבגרמניה, נכלל לראשונה מאמר של מבקר אמנות ישראלי, שהוזמן אישית לכתוב בו. ה־דוקומנטה היא תערוכת היוקרה הבינלאו־מית לאמנות בת זמנינו, המציגה את הזר־מים העכשוויים הייצוגיים ביותר באמנות. מאמרו של ברזל נשא את הכותרת „אמ־נות העשוייה מחומרים של טבע וזכרו־נות”. אותה דוקומנטה היתה גם המקום, שבו נוצר שיתוף פעולה מאד יוצא־דופן בין ברזל לבין אלילי־האמנות האוונגרדית, כמו ג'וסף בויס הגרמני, שהוא הכהן ה־גדול של האמנות המושגית והפוליטית. שיחותיו של ברזל עם בויס נכללות ב־סיפרו העומד לצאת לאור, בין עשרים וארבע שיחות עם כוכבי האמנות הסופר־מודרנית כמו ויטו אקונצ'י היוצר תמונות קול, נם ג'ון פייק — הקוריאני האמריקאי שהוא נביא אמנות־הווידאו, התופסת את מקומו של הציור על הבד בסירטי־טלווי־זיה.

✱ להריץ אמנות בטבע

כבר באותה תערוכה התחיל ברזל להריץ את קדישמן לבמה הבינלאומית וכלל בתוכנית הדוקומנטה סרט הסוקר את יצירתו של קדישמן בטבע. זאת בשל קש־ריו של ברזל עם עוצרי אותה תערוכה סלקטיבית, הקובעת אחת לארבע שנים את ההיירארכיה של האמנים העכשוויים. שנה לאחר מכן — בביאנלה 78, עלה קדישמן סופית על מפת האמנות הבינ־לאומית עם פרוייקט הכבשים שלו.

מה הפלא שלרבים מהאמנים הישראלים נראה שקשר עם ברזל פירושו כמעט הצל־חה בינלאומית.

אחרי הדוקומנטה, הוזמן ברזל על־ידי העיריה הקומוניסטית של פירנצה, לשמש יועץ לתערוכת־הענק של קרוון, שנפרשה על־פני שתי ערים באיטליה — פראטו ופירנצה. הקטלוג שנעשה בעריכתו ובי־עיצובו כולל 240 עמודים וניכתב במשך ארבעה חודשים. בתיאוריה המפורטת בו, עומד ברזל על השימוש באלמנטים של טבע, כמו מים זורמים, אור שמש ודשא, ביצירות אמנות, מול השימוש באלמנטים טכנולוגיים כמו קרני־לייזר. נוסף לכך, עומד הספר על הקשר בין יצירתו של האמן למקורות ההיסטוריים של המקום שבו גדל.

אמנון ברזל מוזכר כימעט בכל ראיון שנתן קרוון בשנתיים האחרונות: „כ־מבקר אמנות ידוע באיטליה הסכים אמנון לשתף איתי פעולה והיה מעורה בכל ההחלטות האמנותיות שלי. נוכחותו היתה מאד חשובה לי. היה מישהו שאפשר לשבת איתו בשעות הקטנות של הלילה, אחרי שעברנו את כל הגיהנום של הבעיות ה־טכניות. זהו מבקר אמנות שמשתתף ב־יצירה ולא שופט אותה מלמעלה”. בעיק־בות התערוכה הוזמן ברזל לייעץ בהקמת מוזיאון לאמנות מודרנית בפראטו (עיר הטכסטיל והתיאטרון־המודרני שבאיטליה), ובאירגון מהדש של הביאנלה לגרפיקה של פירנצה.

אחרי התערוכה בפראטו ופירנצה הוז־מן להשתתף בכנס של 48 מבקרי־אמנות חשובים באירופה, שהתקיים במולטה־קטיני שבטוסקנה (עיר־נופש בין פירנצה ופיזה). „היתה זו הזדמנות לדבר לפני מבקרי־אמנות חשובים באירופה על הרעיון של אמנות וטבע ולהגניב גם דברים על עבו־דות של אמנים ישראלים”, אמר ברזל.

בביאנלה 78 שימש ברזל מנהל אמנותי מטעם מדינת ישראל. הביאנלה היא תערו־כת־אמנות דו־שנתית הנערכת בוונציה ובה משתתפות 30 מדינות שונות, כשלכל מדינה ביתן משלה. בחירת האמן והעבודה שתייצג את ישראל היתה נתונה לשיקולו הבלעדי של ברזל. הוא בחר את קדישמן ועימו את פרוייקט הכבשים המפורסם, ש־הפך יצירת האמנות המדווחת ביותר ב־אמצעי־התיקשורת הבינלאומיים. ההעזה להציג כבשים כיצירת אמנות ולהפוך את הביתן הישראלי דיר הכולל ריחות וקולות של בעלי־חיים, הפכה את העבודה מדובי־רת ביותר בביאנלה. עוצר הדוקומטה אמר אז: „האמנות המודרנית העכשווית לעו־לם לא תשכח את הכבשים”. ואילו ה־אובזרבר הלונדוני כתב: „אילו היו מחל־קים פרסים, היו נותנים השנה פרס רא־שון לאמן הישראלי מנשה קדישמן.”

✱ חינוך לאמנות — חינוך לסובלנות

רעיון הכבשים של קדישמן הוא מימוש קיצוני של אותה תיאוריה ה־מעניינת את אמנון ברזל הפונה אל ה־טבע, אל שימוש בחומרי הטבע, כדי לע־שות מהם יצירת־אמנות. „בעוד שבעבר שימש הטבע כמודל לאמנות, כנושא ל־העתקה או להתרשמות, למשל — מתבונ־

שלושה ברזלים

שתי יצירות הטבע המקוריות של אמנון ברזל הם גילת היפה בת ה־18, העו־מדת לפני גיוס, וחנן בן ה־13. „זאת לא תיאוריה, אלא יצירות מקוריות.”

היועץ של קרון

בנמל ונציה, בעת הכנת תערוכתו של דני קרוון בביאנלה, בשנת 1976. מאז עומד אמנון ברזל מאחרי הפרוייקטים של האמן בכל תערוכות־היוקרה שלו באירופה.

המארגן של קדישמן

עם הפסל מנשה קדישמן, שהציג כבשים כיצירת־אמנות, וזריצקי, בן ה־85, שהציג בשנות העשרים בירושלים פרות ארץ־ישראליות בצבעי מים.

נים בעץ ומציירים אותו, כעת באה תפנית — האמנים יוצאים אל הטבע ויוצרים בו יצירות אמנות בחומרים של הטבע. לא מתבוננים בו מרחוק, כי אם נוגעים בו.״ לכנס שנערך על־ידי הנהלת הביאנלה לפני התערוכה, הוזמנו כל המורשים לאמנות של שלושים המדינות המיוצגות בה, כדי לקבוע את נושא הביאנלה. הנושא „מן האמנות אל הטבע״ לא הוצע אלא על־ידי אמנון ברזל, והתקבל פה אחד. היתה זו הסכמה די נדירה לגבי כנס שמשתתפים בו עשרות תיאורטיקנים שלכל אחד מהם רעיון השונה מזה של חברו.

„מעניין לראות עכשיו,״ מחייך ברזל, „שאותו נושא שכתוב אצלי בטיוטת הדיונים בעיפרון, מתנוסס על הגשרים והמיבנים של ונציה, כשאני מטייל ברחובותיה.״

מסביר אמנון ברזל:

אני חושב שאמנות משקפת את החברה, היא ראי למציאות. ומאחר שהמציאות משתנה תמיד, האמנות משתנה איתה. לא רק הסיגנון האמנותי, אלא גם הכלים האמנותיים, במקום אותו צבע שמן על בד, שהוא החומר המסורתי באמנות, אפשר להשתמש בכל חומר המצוי בהישג ידו של האמן — מצמיג, או מיספר של מכונית ועד כבשים. האמנות לא יכולה, לדעתי, לעבוד בשיגרה. האמן הוא אדם שעוצר רגע וחושב כל פעם מחדש על המוסכמות, על המושגים הקיימים בחברה ועל עצמו. לכן הוא גם חושב על האמנות בצורה שונה. אני מקבל לחלוטין את התפיסה של התיאורטיקן האמריקאי סטיינברג שאומר — „כל אמנות היא אודות אמנות״. במילים אחרות — יצירת אמנות מתייחסת לאמנות: להיסטוריה של האמנות ולשאלה מהי אמנות. האמנות האופיינית לזמן שלנו איננה דומה לאמנות שנעשתה בעבר, אלא היא משתמשת בכל האפשרויות שהחברה נותנת לנו היום. אם זה עבודות טכנולוגיות, או עבודות שדומות לשלטים, ואם אלה עבודות הנובעות מתוך המושגים של חברה דמוקרטית ומתירנית. בחברה מתירנית מותר לעשות יותר, לכן גם המחשבה מרחיקת לכת יותר ומעזים לעשות יותר. במאה הקודמת לא היו מציגים כבשים כיצירת אמנות, אבל אחרי אמנים כמו מרסל דושן שקבע, שכל מה שמוצהר עליו כעל אמנות הוא אמנות והציג אסלת בית־שימוש, מציגים כבשים. הבחירה של האמן, זוהי האמנות שלו ולבחירה הזאת צריכה להתלוות תיאוריה. מדוע תיאוריה? — מפני שליצירת אמנות אנחנו לא באים עם העין בלבד, אלא עם כל מה שאנחנו יודעים על האמנות, על האמן, על החברה. הידע קובע את השיפוט. כך נישפטת היצירה באופן הכי אובייקטיבי, הכי מדוייק. מפני שאין כאן קאפריזה של מוצא־חן בעיני או לא, אלא עובדות כמו היסטוריה של אמנות, מציאות חברתית ואינפורמציה על האמן. הערך של המלאכה — ידיעת הטכניקה של הציור, עשיית קו יפה או הטעם בבחירת צבעים — הולך ומאבד את חשיבותו. המוח מעניין יותר.

כל אדם הוא אמן, ברגע שהוא מצהיר על עצמו שהוא כזה ופועל כאמן.

התיאוריה אינה ממציאה יצירות אמנות. קודם ישנה היצירה, אחר־כך באה התיאוריה ומסבירה אותה. אף פעם אין הביקורת מקדימה את האמנות.

בזווית הראייה המיוחדת שלו, יוצר האמן עובדה שלא תמיד מסוגלת להיות מועברת לציבור באופן שלם, אלא אם כן בודקים מהם הקשרים שלה לאמנות, לאמן ולחיים. האמנות היא אכסלוסיבית באותה מידה שכל מי שרוצה לקרוא ספר שייך למועדון האכסלוסיבי של אנשים שיודעים לקרוא. וכאן ניכנס הנושא של חינוך לאמנות. מלמדים לקרוא, אבל לא מלמדים להסתכל. צריך ללמד לחשוב דרך הראייה. יצירת האמנות מדווחת על המציאות וכשאנחנו מבינים אותה, אנחנו מבינים יותר את חיינו, את החברה שבה אנו חיים ואת הזמן שלנו. יותר מזה — החינוך לאמנות לא חייב להיות חינוך ליצירתיות. לא צריך לחשוב שכולם יהיו אמנים. זהו חינוך לסובלנות ובעצם, חינוך להבנת הצדק של הזולת. מפני שניסיון להבין יצירת אמנות זה הניסיון להקשיב לזולת ובמרבית המיקרים להבין אותו, אפילו אם מתנגדים לו. מכאן שהחינוך לסובלנות פירושו חינוך לדמוקרטיה. ואני אומר היום שהעוול הגדול שנעשה כאן הוא באי־הקדשת מאמצים או מחשבה לחינוך לאמנות, של נוער. האמנות לא יכולה להתקיים על ריק, היא צריכה קהל ואם לא מחנכים את הקהל להקשיב לה, הרי שהוא מחמיץ את האפשרות להבין יותר את המציאות ואת עצמו. האמנות מלמדת לא לחשוב בשאבלונות ויש לזה השלכות פוליטיות לגבי קיומנו המיוחד בארץ יחד עם הפלסטינים. חינכו אותנו לחשוב בשאבלונות ואין פלא שמרבית האנשים הקרובים לאמנות המודרנית־חדשנית הם בעד חשיבה מחדש לגבי יחסינו לפלסטינים. זהו עניין של פתיחות — האפשרות לעצור לרגע ולבדוק את הדברים מחדש. וכך אני עושה קפיצה מאד רחוקה ואני חושב שהיא גם מאד קרובה.

ריח של ארץ־ישראל

הזנחה של החינוך לאמנות איננה מיקרית, מפני שהאנשים שהנהיגו כאן וקבעו את המדיניות היו דור הדינוזאורים שהגיע ממיזרח אירופה. דור שלא היה מקורב למושגים של תרבות, אלא אולי לתרבות שיבטית־יהודית. עניין החינוך נראה להם זר ולא פעם אנחנו שומעים מכל מיני אנשים, שכל עולמם מצטמצם בין הכיפה ובין הגמרא, בין בית־הכנסת לדגים הממולאים של האמא, טענות של זילזול לגבי „התרבות המיובאת הזאת״, כשהמדובר הוא על אמנות מודרנית שאיננה מכילה אלמנטים שובניסטים־לאומיים. וזוהי סתימות המוח הטוטאלית, מפני שאותם אנשים לא מבינים שאין עניין של מיובא. למעשה, כולנו חיים בחברה המערבית לפי אותם מושגים, וההסתגרות בתוך כתות זוהי חזרה אל הגיטו. אני לא חושב שאמנות ארץ־ישראל היא אמנות שמראה חמור, גמלים, דקלים וכיפות של בתים. לא היום. זה היה נכון לגבי שנות ה־20, כשהמטרה היתה להביט בארץ הזאת ולהיאחז בה. אותה תמימות עזבה אותנו מזמן. היום אנשים מוכנים לדבר על ציור מופשט של זריצקי כציור ארץ־ישראלי, בגלל האור המיוחד שבו, הרגישות המסויימת והשקיפות של הצבעים, אבל בסוף שנות ה־40 התנגדו לכך בחריפות בטענה שזהו ציור „מופשט מיובא״.

ובהקשר לכך: בשנת 1904, במאמר שהופיע בעיתון פאריסאי על תערוכתו של סזן, ניכתב: „אדון סזן מעז לקרוא לקישקוש הציבעוני שלו — נוף. הברבר הזה, שבוודאי לא ראה מעולם ציור, יהרוס את התרבות הצרפתית. ציור כזה יגדל לנו דרייפוסים חדשים.״

עד כאן הסברו של ברזל.

בד בבד עם העניין שהוא מגלה בעבודותיהם של אמנים חדשניים העוסקים בטבע ובחיפוש אחר השורשים שלהם בנוף שבו גדלו, קיימת אצלו זיקה חזקה מאד, לשורשיו שלו בארץ.

מישפחתו של ברזל הגיעה לארץ ממיזרח־אירופה באמצע המאה שעברה. היו אלה חסידים שנתפשו למושג הקבלה ויצאו להגשים חלום — להגיע לארץ־

(המשך בעמוד 46)

טיפוס מראהו המייוחד של אמנון ברזל מושך את תשומת־ליבם של הרבה ציירים שפוגשים בו. כך, למשל, נראה ברזל בעיניו של הקריקטוריסט מרטין הולט. אמנון ברזל הוא מוסד־של־איש־אחד באמנות בת־זמננו.

אמבטיה עם בת־אורן עושה לי את היום (וגם את הערב)

רגל אחת, רגל שניה ואת בפנים. איזה תענוג, הקצף עשיר, רך ונעים, והריח - ריח אורנים. את מרגישה רגועה ונינוחה, כל טרדות היום נעלמות. עצמי עיניך ותני לבת־אורן לפנק אותך. החליקי ידיך על פני גופך, חושי כיצד עורך נעשה רך ועננוג למגע. חמש דקות של טבילה באמבט עם בת־אורן מרגיעים את גופך, ממריצים את דמך ואת רעננה ורגועה. אמבטיה עם בת־אורן עושה לך יום נהדר. אמבטיה עם בת־אורן עושה לך לילה טוב.

באור-ורשבסקי

כלי-נגינה

גיטרות — אקורדיונים
פסנתרים — אורגנים
מיתרים — חלקים

★ השאלה
★ תיקונים
★ מכירה

א. גינצבורג, אלנבי 48 ת"א
פינת רח' גאולה, טלפון 03-57773

דרושה

פקידה / טלפוניסטית

להתקשר לחנה, טלפון 03-243386

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל

אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118

שידור

צל"ש

איפוק וטעם טוב

● לתסריטאי **אבי כהן**, על שני ה־מערכונים קומת־גג — קומת־קרקע (יום חמישי, 11.1.79), שהצטיינו ברעיונות מקוריים, בטעם טוב ובמידה של איפוק, שהם נדירים מאד ביצירה הטלוויזיונית המקורית בישראל.

טלוויזיה

טוטו יערי

הטוטו שריתק בשבוע שעבר את הטל־וויזיה: האם יגיע **אהוד יערי** לקאהיר או לא?

יערי יצא לפני שבועיים על חשבונו לאירופה, וביקש לשם כך חופשה. העי־לה: לאסוף חומר לספר שהוא עומד לכ־תוב על המשא־והמתן בין מצריים וישראל.

אולם ערב נסיעתו ביקש יערי מדובר רשות־השידור, **משה עמירב**, מדליונים של הרשות, שאותם נהג בשעתו להלק ב־

שדרן רביב*
לוושינגטון

מצריים, כששהה שם. עובדה זו עוררה את ההשערה שהוא מתכוון להמשיך מווינה, שאליה הגיע, לקאהיר, אם יאשרו המצ־רים את כניסתו.

למנהל מחלקת־החדשות, **חיים יבין**, הבטיח יערי כי אם אכן יגיע לקאהיר, יודיע לו על כך טלפונית.

אולם בבניין הטלוויזיה רווחה הדיעה כי הפעם נתקל יערי בקשיים, במשימה ש־קבע לעצמו. בעיני המצרים, הזמנת כתב של הטלוויזיה הממלכתית של ישראל היא אקט פוליטי מובהק, בעל משמעויות רבות במצריים ובעולם הערבי, ונראה כי במצב הנוכחי של המשא־והמתן אין הם מוכנים לכך.

מאבק על חו"ל

המאבק על שלושת המקומות, העומדים להתפנות בחוץ־לארץ, מגיע לשיאו.

כמה מעובדי הטלוויזיה והרדיו מתחרים על אחד התפקידים הבאים: כתב הרשות בוושינגטון, במקומו של **אהי ניסן**; כתב הרשות בבון, במקומו של **מיכאל קר־פין**; והכתב בלונדון, במקומו, במקומו של **מיכה לימור**.

בין אותם שהגישו את מועמדותם: ה־כתב לענייני מיפלגות, **דן רביב**; הכתב לעניינים ערביים, **אהוד יערי**; עורך מבט שני, **שימעון טסלר**; הכתב הפר־למנטרי, **נחמן שי**; ושלושת כתבי ה־רדיו **שלום קיטל, מיכאל דק ואיתן אלמוג**.

נראה כי רביב יזכה בוושינגטון, וקיטל באחת משתי הבירות האירופיות. בעל ה־סיכויים הרבים ביותר לבירה האחרת ב־אירופה הוא שימעון טסלר. נחמן שי ייצא מהמירוץ, אחרי שיקבל, כפי הנראה, מי־נוי כדובר המישלחת הישראלית באו"ם (ראה ידיעה נפרדת).

---

* עם מרכזת מערכת עלי כותרת, אורית שוחט.

המליאה סערה - אך המילחמה האמיתית היתה סמויה

הקרב שמאחרי הקרב

הצניעות היא בעוכרי הטלוויזיה הישראלית. היא מחפשת בקדחתנות חומר מרתק בחו"ל — בעוד שהחומר המרתק ביותר מונח תחת אפה ממש, ואפשר למלא בעזרתו שעות ארוכות של שידור, חינם אין־כסף.

לא דרוש אלא לצלם את ישיבות מליאת רשות־השידור, ולהעבירן לאומה בשידור חי.

המאפיה השמאלנית

השבוע סערה הטלוויזיה סביב ישיבת המליאה, והמדינה כולה חזתה במחזה מן היציע. מאחר שהטלוויזיה עצמה לא שידרה את המאורעות, נאלץ הקהל לעקוב אחריהם באמצעות העיתונות. אולם זו נתנה רק את המאורעות שעל פני השטח. היא לא הבחינה במאבקים הנסתרים במעמקים.

גיבור המאורע היה הפרופסור יוסף בן־שלמה, דתי בלי־כיפה, שנתמנה על־ידי שר־החינוך־והתרבות חובש־הכיפה כראש המועצה הפדגוגית, אחרי שהנחה תוכניות דתיות בטלוויזיה.

בן־שלמה הלך בדרך הקלה כדי לעורר רעש ולהשיג פירסום. הוא בחר בשעיר־לעזאזל: „המאפיה השמאלנית" בטלוויזיה.

במהלך הדיון הפליט הפרופסור (המומחה לרזי הקבלה) כלפי יהודית („ג'ודי") לוץ (מתחרז עם „אמוץ"), מנהלת המחלקה לתוכניות הסברה ומדע כי יש קונסנזוס על כך שמנחי עלי כותרת הם בעלי דיעות שמאלניות.

לוץ לא הספיקה להשיב. במקומה קפץ מוטי קירשנבוים גבה־הקומה ומהיר־הלשון. הוא קרא לעבר הפרופסור שיש קונסנזוס על כך שהוא היה מנחה גרוע של מורשה.

בחדר השתררה דממה של תדהמה. ההתקפה של מוטי הממוש־קף היתה אישית וחריפה. אמנם סברו הכל כי דברי בן־שלמה לא היו בסדר, והכל ידעו שהוא היה מנחה גרוע. אך במליאת הרשות הוא יושב כנציג־ציבור, כביכול, ולא כמנחה. ואילו קירשנבוים משתתף בישיבות רק כעובד הרשות, מבלי להיות חבר בה. איך מעז עובד לתקוף נציג־ציבור?

נראה כי בן־שלמה הגה בשאלות אלה במשך כמה דקות, כי תגובתו איחרה לבוא. כעבור כרבע שעה חזר ותקף את לוץ, בטענה כי מנחי עלי כותרת הם אכן שמאלנים. הוא התכוון, בעיקר, ליעקוב („יענקלה") אגמון.

ג'ודי לוץ היא אשה תרבותית ונחמדה, והיא התייצבה להגן על אנשיה. היא השיבה לפרופסור כי דיעותיהם הפר־טיות של המנחים אינן מעניינות אותה, כל עוד אינם מבטאים אותן בתוכנית. ואת זאת אינם עושים.

על כך השיב הפרופסור כי אין זה נכון. לוץ נעלבה ושאלה אם אינו מאמין לה. הפרופסור הנזעם השיב, כשהוא סמוק־פנים, כי אינו מאמין לה.

ברגע זה קם הפרופסור ראובן ירון, יו"ר הרשות, להתערב. הכל סברו כי הוא עומד להגן על לוץ, הן כג'נטלמן והן כיו"ר, האמור להגן על עובדיו המותקפים על לא עוול בכפם. נראה כי כך חשב גם יצחק לבני, מנכ"ל הרשות, שישב דומם והמתין להתערבות היו"ר.

עורך קירשנבוים
על מה יש קונסנזוס?

אולם היו"ר נתון במצב עדין. הוא איש ארץ־ישראל השלמה, אך אנשי הליכוד תוקפים אותו בטענה כי הוא נכנע מדי לשמאלנים. על כן, להפתעת הכל, לא הגן כלל על לוץ, אלא הפליט כמה מישפטים חסרי־משמעות על הצורך לבדוק את העניין. כאשר התערב מוטי קירשנבוים שוב, צעק ירון לעברו ותבע ממנו, כעובד הרשות, שלא להפריע.

בשלב זה נעורה בלה אלמוג, חברת המליאה. ככל חברי המליאה, היא יושבת על תקן כפול ומשולש. במיקרה זה: היא גם עיתונאית, גם אשה וגם נציגת המערך. מזועזעת כולה, בכל שלוש הפונקציות שלה, היא שאלה את אנשי הטלוויזיה איך הם ממשיכים לשבת בשקט, כאשר מטיחים בפני לוץ עלבונות.

זה היה האות. אנשי הטלוויזיה, ובראשם מוטי קירשנבוים, קמו ונטשו את הישיבה בזעם. בדרכו אל הדלת קרא מוטי לעבר יצחק ליבני, שהוא נשאר יושב כדי להגן על כסאו.

מנכ"ל ליבני
למה נשאר יושב?

מאותו רגע הפכה התנהגותו של ליבני מוקד הפרשה. מדוע נשאר יושב?

הרמז של קירשנבוים היה ברור: ליבני מתקרב לסוף תקופת־הכהונה שלו. אין זה סוד שהוא רוצה לכהן תקופה נוספת. אין זה גם סוד שרבים בקואליציה רוצים להחליפו בקומיסר פוליטי של הליכוד או הדתיים. מוטי רמז שליבני רוצה למצוא חן בעיני הליכוד, וכי משום־כך נמנע מלהגן על עובדיו. היתה זאת דקירה של פגיון חד.

הסיבה האמיתית להתנהגותו של ליבני, להבדיל מהתנהגותו של קירשנבוים, נובעת מן ההבדל באופיים של השניים. ליבני הוא אדם רגיש, מופנם, שקט מטיבעו ואיטי בתגובותיו. קיר־שנבוים הוא מהיר־מענה וחריף־לשון, המצטיין בספונטניות.

כאשר התחוללה השערוריה, המתין ליבני להתערבותו של ירון. כאשר ירון לא הגן על לוץ, היה ליבני מתערב, מן הסתם, לולא התקפתו של קירשנבוים עליו וקריאת־האתגר שלו. אחרי זה שוב לא יכול היה ליבני לקום ולצאת אף הוא. אילו עשה כן, הדבר היה נראה ככניעה לתכתיב של קירשנבוים אוייבו.

לפני שנתיים הצביע ליבני נגד קבלת קירשנבוים לתפקיד מנהל התוכניות בטלוויזיה. טענתו העיקרית: ארנון צוקרמן, מנהל הטלוויזיה, משועבד לקירשנבוים, ואם יקבל קירשנבוים את התפקיד, הוא יהיה למעשה מנהל הטלוויזיה.

באותה הצבעה נוצח ליבני. בעזרת קולו של צוקרמן, אויבו, זכה קירשנבוים במיכרז. מאז קיימת מילחמה לא רק בין ליבני וצוקרמן, אלא גם בין ליבני וקירשנבוים.

כיום רוצה צוקרמן, שהוא ידידו של שימחה ארליך, לסלק את ליבני ולבוא במקומו. אם לא יצליח בכך, ביגלל התנגדותו של מנחם בגין, חותר צוקרמן לפיתרון חילופי: לבטל ביכלל את תפקיד המנכ"ל, כך שמנהלי הטלוויזיה והרדיו יהיו כפופים במישרין לוועד־המנהל.

יתכן כי צוקרמן אינו ער לתוצאותיה של מהפכה כזאת, אם אכן תבוצע (לשם כך יש צורך בתיקון החוק). פירוש הדבר יהיה כי יו"ר הרשות, ראובן ירון, שהוא שליח פוליטי מובהק וקומיסר של חוגי הימין של הליכוד, יהפוך מנכ"ל הרשות בפועל.

הקומיסרים באים

קירשנבוים לא הסתפק במכה שהנחית על ליבני בעת טריקת הדלת. הוא המשיך בפעולה, הפעיל את ועד־העובדים נגד המנכ"ל, על שזה זנח את תפקידו והשתמט כביכול ממילוי חובתו להגן על עובדיו.

ליבני נעלב עד למעמקי נפשו. הוא מתגאה בכך שהתייצב להגנת עובדיו פעמים בלא־ספור. מייד אחרי גמר ישיבת־המליאה דאג לפרסם הודעה פומבית, שבה הגן על לוץ וגינה את ההתקפה עליה. למחרת היום פירסם הודעה שניה, ברוח דומה.

אך כאיש־תיקשורת ידע ליבני כי הידיעה הראשונה היא המשפיעה על הציבור. במילחמה בין קירשנבוים ובינו, נחל כישלון טאקטי.

המגוחך בפרשה כולה הוא שגם קירשנבוים, מי שהיה מפיק התוכנית ניקוי ראש, וגם ליבני חשודים במידה שווה על ממשלת־הליכוד, שרבים מראשיו היו שמחים להחליף את שניהם בקו־מיסרים נאמנים וציייתניים.

לפטר את יערי או את פאפו? ✱ מכונה שאין לה הופכין ✱ עוד יש התנדבות בטלוויזיה ✱ הגונדולה תשוט באיירוויזיון

● השיקול של מי?

בישיבת הוועד־המנהל של רשות־השידור, שנערכה בשבוע שעבר, דנו חברי הוועד בתביעת אירגון בני־ברית נגד הרשות על 10 לירות, כפיצוי על כתבתו המפורסמת של **אהוד יערי** על פיצוץ הבית בגדה.

יועצה המישפטי של הרשות, עורך־הדין **נתן כהן**, הציע כי הרשות תטען בבית־המישפט כי לבני־ברית אין מעמד מישפטי, ולכן יש לדחות את התביעה. חבר־הוועד **אהרון פאפו** התנגד לכך, ודרש כי הרשות תודה באשמה ותשלם את עשר הלירות, וגם „תפטר את אהוד יערי".

חבר הוועד־המנהל, העיתונאי **דניאל** („דני") **בלוך**, ניסה להרגיע את פאפו, וטען כי יערי הוא עיתונאי מוכשר, ולא עשה כל רע.

„אז אולי צריך לפטר אותי?" שאל פאפו באירוניה.

„זה לשיקולך," השיב לו בלוך.

● המצאה זרוקה

אחד האנשים הפוריים בטלוויזיה הוא המהנדס **אריה מולצ׳ינובסקי**, אשר יצר כמה המצאות טכניות והמציא כמה פטנטים, המקלים על עבודת הטלוויזיה והחוסכים כסף רב לרשות־השידור.

לאחרונה המציא מולצ׳ינובסקי מכונת־כותרות חדישה ומשוכללת, הצמודה למחשב, וזכה בהוקרה רבה עבור המצאתו זו. אולם התברר כי בבניין הטלוויזיה אין מקום למכונה זו, והיא מוטלת עתה כאבן שאין לה הופכין.

● פנטומימה לכל ארץ

נראה כי קיטעי־הביניים בין השירים השונים באירוויזיון יהיו קטעי פנטומימה.

בדרך כלל נהוג בכל תחרות של אירוויזיון להציג את זמרי הארץ, העומדים להופיע, בסרטונים קצרים המצולמים בארצותיהם. אולם ועדת

כתב יערי
— להודות באשמה

האירוויזיון הישראלית החליטה להיות מקורית יותר, ולהטיל על פנטומימאים ישראליים, בראשותו של **יורם בוקר**, להכין קטעי פנטומימה המתאימים לכל ארץ.

בתחילת השבוע צולמו לנסיון חמישה קטעים כאלה, ביניהם הקטע שיקדים את הופעת הנציגים מאיטליה, שבו מציג בוקר בפנטומימה שיט בגונדולה.

● אין שכר לבן־עמי

עקב בעיות של תקנים ומינהל לקוי ברשות־השידור עומדת מחלקת החדשות לאבד שני עובדים חיוניים: הקריין **עודד** („דדי") **בן־עמי** והכתב החדש, ד״ר **דויד ויצטום**.

בן־עמי הוא עובד־רדיו המכהן במשך יומיים בשבוע גם כקריין בטלוויזיה. ויצטום עובד על פי חוזה מייוחד ברדיו. לאחרונה הודיע **איתן אלמוג** לשניים, כי הוא אוסר עליהם להמשיך ולעבוד בטלוויזיה, וכי ידאג לכך כי לא יקבלו שכר עבור עבודתם בטלוויזיה, אם ימשיכו לעבוד שם.

ויצטום עדיין לא החליט מה לעשות, אולם בן־עמי עומד להופיע בשבוע הבא במבט, בהתנדבות.

● חוקרים בגלי־צה״ל

ראש אכ״א הקים לאחרונה ועדה בת שני קצינים, כדי לחקור את המצב בגלי צה״ל.

בין היתר חוקרים הקצינים עובדים בתחנה, ועיתונאים המסקרים את הרדיו.

● שערוריית הבניין הריק

לפני יותר משנה שכרה רשות־השידור בניין, הסמוך לבניין הטלוויזיה, והקרוי בית חפצדי. הכוונה היתה להעביר כמה מחלקות לבית חפצדי, כדי להקל על מצוקת הדיור שבבניין הטלוויזיה.

חבר־ועד פאפו
— ולשלם 10 ל״י

למרות שהרשות משלמת סכום של כמה מאות אלפי לירות לחודש כשכר דירה, עדיין עומד בית חפצדי ריק, ואיש אינו יודע להסביר מחדל אירגוני זה. עתה גם נודע כי בית חפצדי נבנה במימון ממשלתי עבור עולים חדשים. למרות זאת הצליח בעל הבניין להימנע מלהשכירו לעולים, ולקבל תנאים נוחים ביותר מרשות־השידור.

● עירעור על הדחייה

נראה כי פרשת מנהל הטלוויזיה בערבית **יוסף בר־אל** והמישטרה עדיין לא הסתיימה. אחרי שעובד הטלוויזיה, **יעקוב למדן**, שהתלונן על בר־אל, קיבל מיכתב מהמישטרה כי תלונתו נדחתה, הוא הגיש בתחילת השבוע לפרקליט המדינה, **גבריאל בך**, עירעור על החלטת המישטרה.

● רק מוהרדיו

קרע חמור התגלע בין אגודת העיתונאים בירושלים לבין מועצת עובדי הטלוויזיה, בעיקבות הבחירות החדשות לאגודת העיתונאים.

על פי התקנות מתחלק ועד אגודת העיתונאים בן תישעה החברים, לחמישה חברי העיתונות הכתובה וארבעה עובדי רשות השידור.

לוועד נבחרו ארבעה עובדי רדיו ואף לא אחד מעובדי הטלוויזיה, ומועצת עובדי הטלוויזיה מאיימת להחרים את האגודה אם המצב לא ישתנה.

17. 1

יום רביעי

● **שאלה של זמן (5.30).** את מאיר שלו מכירים כולם — הוא המצחיקן מהטלוויזיה, חסידה המושבע של ירושלים ושונא תל־אביב. את אביו, יצחק שלו, מכירים רק יקירי ירושלים. הבן ינחה את התוכנית והאב יהיה גיבורה, בעיקבות ספרו, ילד היה בירושלים.

האבא של מאיר שלו

התוכנית תתרכז בשכונות הירושלמיות הוותיקות, בהן יטייל יצחק שלו, יפגוש את הנשר שאותו העריץ בילדותו — פוחלץ כמובן — הנמצא ברשותו של הפרופסור אמוץ זהבי. הילדים המתחרים ישמעו את טעמי המקרא ויקבלו שיעור בעזרה־ראשונה. דפנה ערמוני תשיר את שירו של יוסי שריג אור וירושלים.

● **על אדונים ומשרתים (8.00).** הערב הופכת הסידרה למשעשעת. חבר הפרלמנט, אשתו, המשרת הראשי הדסון והטבחית גברת בריג׳ס יוצאים לחופשה. המשרתים משתוללים בבית, יחד עם משרתי השכנים. בעיצומה של ההילולה, כשהשמפניה נשפכת כמים והחוגגים עוטים בגדים של האדון והגברת, נכנס לפתע לחדר בן האדון, ג׳יימס, השחקן סיימון ויליאמס. ונראה שעולמם של המשרתים מתמוטט עליהם. אולם ג׳יימס מסתלק מהחדר וחוזר, כשהוא לובש את בגדי המשרת האדסון, והחגיגה מתחדשת. אחר־כך הוא מנסה, כמובן, לפתות את המשרתת שרה.

● **מוקד (9.30)** עורך ומנחה מוקד, טוביה סער, הוא אישיות טלוויזיונית מרשימה בהופעתה החיצונית. אולם נראה כי סער כה מתרכז בהופעתו בפני המצלמה, עד שאינו עוקב אחר מהלך הראיון ואינו צד את הסקופים שבדברי מרואייניו. דוגמה לכך היה הראיון עם מזכ״ל ההסתדרות ירוחם משל. כשאמר משל כי בעיית הבעיות היא השיכון, לא קלט זאת סער ולא נתן למשל לפתח את הנושא. בשאלה האחרונה לא לחץ סער על משל, כדי שיפרט את איומיו ביחס לשיתוק המדינה, דברים שהיו זוכים לבטח בכותרות למחרת היום.

שאלה: שלו
שעה 5.30

18. 1

יום חמישי

● **מישחק השבוע (8.00).** הערב חגיגה לאוהדי הספורט. שידור ישיר מיד־אליהו של מישחק הכדורסל בין מכבי תל־אביב לבין בוסנה סאראייבו מיוגוסלביה, במיסגרת אליפות אירופה בכדורסל. את המישחק יתאר אלכס גילעדי. אולם בשידור זה יהיה חידוש מסויים. לפני תחילת המישחק, המתחיל ב־8.30, יוקרן סרט קצר בן 10 דקות, שאותו הפיק עורך־מישנה של מבט ספורט, אורי לוי: פרופיל של לו סילבר, שחקן נבחרת הכדורסל של מכבי תל־אביב. זה יהיה רק סרט ראשון בסידרה על כוכבים ואנשים שמאחרי הקלעים של אלופת אירופה בכדורסל, אשר לא רק האסטרולוגים אלא גם אוהדיה בטוחים כי היא תיקח את האליפות בשנית.

● **רמפול והעולם התחתון (10.20).** הפרק האחרון. מלבד רמפול יש בסרט עוד שני כוכבים: צעיר הנאשם ברצח וכובעו של רמפול. לאחר הצרות של רמפול מהשבוע שעבר הוא שמח שהוא מוזמן להופיע שוב באולד ביילי. פקיד הלישכה הנרי מפנה את תשומת ליבו של רמפול לכובע המרופט שלו ומציע לו להחליפו לפני שהוא נכנס לדיון. רמפול נדהם בגלותו שהיוזמה להחלפת הכובע מקורה לא רק בהנרי אלא גם בשופט

כדורסל: גילעדי
שעה 8.00

בית־המישפט העליון. רמפול

סטארסקי והאץ׳ חוזרים

נפגש עם אחיו של הנאשם ועם עורך־הדין, ואלה מנסים לשכנעו להודות בשם מרשו ולבקש הקלה בעונש בטענה של חוסר אחריות למעשים. לאחר שרמפול נפגש על לקוחו הוא משוכנע שהלה אומנם קשה תפיסה ומגמגם, אך חף מפשע ואינו מפגר. בבית־המישפט מצליח רמפול לשכנע את חבר המושבעים בצידקת מרשו, אך שימחת הניצחון נמהלת בסופו־של־דבר בעגמת־נפש. לסידרה זו אין האפי אנד. הפתעה לכל מי שאינו מצטער על סיום סידרה זו: החל מהשבוע הבא, אם לא יהיו שידורים מיוחדים שישנו את לוח המישדרים, למסך יחזרו סטארסקי והאץ׳, וזאת בניגוד לטענת הטלוויזיה, שהסרטים של סטארסקי והאץ׳ אזלו.

19.1

יום שישי

● **הצריף של תמרי (3.00).** כאשר העבירו את התוכנית מסע בין כוכבים מהיום השישי ליום הראשון והכניסו ללוח השידורים את הצריף של תמרי, היה הנימוק לכך זה: בגלל החורף נכנסת השבת מוקדם יותר, ומסע בין כוכבים היא סידרה עם פרקים ארוכים, לכן היה צריך למצוא תוכנית קצרה יותר, כדי לא לגלוש לשבת, והמציאה היתה

מסע כוכבים גרש את השבת

הצריף של תמרי. היום מוקרנת התוכנית האחרונה של הצריף, ונידמה כי הקיץ חזר, משום שהחל מהשבוע הבא חוזר מסע בין כוכבים ליום השישי. היתה אומנם מחשבה להתחיל להפיק עוד פרקים של הצריף של תמרי, אולם חוסר הצלחתה של התוכנית גרם להורדת הרעיון מעל הפרק. הערב חוגגים ב־

גלגלים: רמיק
שעה 9.20

צריף של תמרי לא את הפרידה, אלא את מסיבת יום ההולדת של בילי החמור.

● **שלום לבוא שבת (3.25).** פרשת השבוע היא פרשת שמות, וזה מה שנתן ליצחק רקנטי את הרעיון לערוך מחקר־זוטא על שמות בישראל. בתוכנית ישוחחו על משמעות השם בישראל ועל ההיסטוריה של השמות.

● **גלגלים (9.20).** הפרק האחרון בסידרה, שכבלה את מרבית הצופים לביתם בלילות השבת האחרונים. אין ספק כי למרות רמתה הירודה של הסידרה, זכו רוק הדסון, לי רמיק והסופר ארתור היילי להצלחה רבה בקרב הצופים הישראלים. החל מהשבוע הבא תוקרן סידרה דרמאתית של הטלוויזיה הצרפתית על אמיל זולה, תחת השם אמיל זולה או המצפון האנושי. הסידרה כוללת שמונה פרקים, כל אחד בן שעה, ולכן ייתכן שהתחנה הישראלית תערוך חלוקה אחרת של הפרקים. כשתסתיים סידרה זו תוקרן כנראה סידרת ההמשך של שורשים, בת 12 פרקים. בטלוויזיה הישראלית עדיין לא החליטו סופית אם לרכוש את שורשים חלק ב׳, משום המחיר הגבוה של סידרה זו ומפני שהשיגעון של שורשים, שהיה מנת חלקם של הצופים האמריקאים, לא סחף את הישראלים.

20.1

שבת

● **חידושים והמצאות (6.30).** תוכנית המוקדשת לשנת אנרגיית השמש שנפתחה בארצות־הברית ובעולם כולו ב־3 במאי 1978. השימוש באנרגיית השמש היה מאז ומתמיד חלומה של האנושות. חלום זה מעסיק עדיין את דימיונם של מדענים וטכנולוגים, אך אט אט הוא הופך למציאות. התוכנית מספרת על ניצול אנרגיית השמש לחימום בכמה ארצות ברחבי תבל, על הישגיו של המכון לחקר האנרגיה שבקנדה ועל מיפעל בג׳ורג׳יה, ארצות־הברית, המספק אנרגיית־שמש לצרכי הבית. מה שאין בתוכנית הם ההישגים הישראלים בנושא זה, ביניהם דוד השמש. שהפך להיות אמצעי חימום נפוץ ביותר בישראל.

● **2 כפול 2 (6.45).** 9 בריבוע היתה אחת התוכניות הפופולאריות ביותר בטלוויזיה בעברית ו־2 כפול 2 היא אחת מהפופולאריות ביותר בטלוויזיה בערבית, למרות השוני הרב ביניהן. העקרון של 2 כפול 2, שהקדים את 9 בריבוע, הוא אחר. שני בתי־ספר מתחרים ביניהם. בדרך כלל אלה בתי־ספר של נערים ערביים, אם כי לעיתים מתמודדים נערים ערבים עם נערים יהודים. כל בית־ספר שולח את שני תלמידיו המצטיינים לייצגו בתחרות, ואלה עוברים מיבחנים בכתב ובעל־פה על־ידי מפיק התוכנית יעקב למדן והמגיש ג׳ורג׳ איברהים, שהיה כוכב סמי וסוסו. בסקר צפיה בין הצופים הערבים, זכתה התוכנית במקום השלישי אחרי הסרט הערבי של לילות שבת ותוכנית הבידור הדו־שבועית ערבי שירה.

חידון צועד אחרי הסרט

● **הרופאים (ירדן, ערוץ 6, שעה 8.30).** תעלולי קבוצת רופאים בבית־חולים לונדוני.

2 x 2: איברהים
שעה 6.45

זוהי אחת הסידרות המצחיקות ביותר.

● **עד ראיה בעיר (10.10).** את מקום הסרטים מהסידרה טרילר תופס הערב סרט מתח צרפתי שבו מגלם השחקן לינו ונטורה תפקיד של נהג מונית, היחיד היודע את זהותו של הרוצח, אם כי אינו יודע כלל שבוצע רצח. סרט ישן.

21.1

יום ראשון

● **מסע בין כוכבים (5.30).** הפרק האחרון בסידרה. את מקום התוכנית הזו

● **מצב מישפחתי (8.00).** פדאגוגים אינם מאושרים מתוכנית זו, למרות כל הנסיונות לעשותה מעניינת ולהחליק את המוסר־ההשכל אל בין שורות הטכסט והעלילה. אולם נראה, כפי שקורה פעמים רבות כאשר עוסקים בטלוויזיה ובטעם הקהל, כי הציבור אוהב אותה, ועל פי המיכתבים המגיעים ללישכת דובר רשות־השידור, היא זוכה בהצלחה מרובה.

● **עוד להיט (8.30).** שירים שונים מחוץ־לארץ, לאחר שהתוכנית הקודמת, מלפני שבועיים, היתה מוקדשת לשירים ישראלים. אולם החידוש המבורך בתוכנית הוא העדרו של דורי בן־זאב. מפיק התוכנית, דן בירון, עדיין לא החליט מי יגיש אותה במקום בן־זאב, אולם ברור כי כל מגיש יהיה טוב, מבעל הגסויות.

● **מבט שני (9.30).** שתי התוכניות האחרונות של מבט שני נערכו על־ידי יאיר אלוני ולא על־ידי שימעון טסלר, העורך הקבוע של התוכנית, וזאת משום שטסלר היה אבל על מות אמו. אך נראה כי קיימת אפשרות שאלוני יחליף את טסלר באופן קבוע. טסלר הוא אחד מהמועמדים

אלוני ידש את טסלר

מצב מישפחתי: פידל
יום א׳ שעה 8.00

לצאת השנה בשליחות רשות־השידור ככתב לבון או ללונדון.

● **סיפורי טריניטי (10.00).** סידרה חדשה התופסת את מקומה של שבע פנים לאשה. הסידרה, בת חמישה פרקים, מבוססת על נוסח חדש של סיפורי קאנטרברי של צ׳וסר. העלילה מתארת חבורה של טיפוסים שונים הנוסעת באוטובוס למישחק רוגבי. בדרך מספר כל אחד מהנוסעים על אירוע מעניין ומוזר שאירע לו בחייו. לאחר סידרה זו תוקרן סידרת סרטים על הצייר הפלמי רובנס, ולאחר מכן, אם יחליטו להוציא הוצאה כספית ניכרת, תריסר פרקי המשך של שורשים. בטלוויזיה עדיין מהססים אם לרכוש סידרה זו, שהיא מהיקרות שהוצעו אי־פעם למכירה, או להמתין עד שמחיר שורשים ב׳ יירד, כפי שקורה בדרך כלל.

22.1

יום שני

● **השביעיה באוטו קומותיים (5.30).** על הפופולאריות בקרב הילדים בישראל מתחרה השביעיה באוטו קומותיים עם מסע בין כוכבים. אחת הבעיות של רוי סימפסון, מפיק הסידרה, היתה להכין את במת הצילומים והאביזרים. סימפסון, שהפיק את רעם האלים, רעם המלאכים ומקדחת הגביע, סרט תעודי על הכדורגל באנגליה, וכן השתתף בהפקת הבליץ על בריטניה, הודה בראיון עיתונאי כי השביעיה באוטו קומותיים היתה ההפקה הקשה ביותר שלו. הוא בילה שבועות רבים בשוק פורטובלו המפורסם בלונדון, מצא גרוטאות, מנועים שבורים, מיסגרות של אופניים, שואבי־אבק ישנים, צמיגים, פסלונים, פוסטרים, אמבטיות, צינורות, חביות, מושבי מכוניות ושלדי מיטות כדי לאכלס את סביבות האוטובוס. גם מציאת האוטובוס לא היתה מלאכה קלה. האוטובוס שנמצא לבסוף עבר שינוי כללי, שהפך אותו לבן־דמותם של האוטובוסים מהמודלים הישנים.

● **מורשה (8.00).** במיסגרת המדור מעניין לעניין, עורך ראש מחלקת תוכניות הדת של הטלוויזיה, הרב בנימין צביאלי, שלושה ראיונות עם שלושה אישים. המרואיין הראשון הוא הרב ד״ר לואי רבינוביץ, שבא לארץ מדרום־אפריקה. צביאלי, שבילה בדרום־אפריקה כמה שנים בשליחות, שואל את רבינוביץ שאלות קשות כמו „איך מרגישים היהודים נוכח האפרטהייד?״ ו„כיצד מסתדר סיגנון החיים של היהודים העשירים בדרום־אפריקה, החיים במיסגרת האפרטהייד, עם מצוות היהדות השוללת זאת?״ המרואיין השני הוא דב פרומן, יושב־ראש האיגוד למען ההתנדבות, וצביאלי חוקר אותו על התנדבות בנות דתיות. על פרומן לענות על שאלות מביכות כמו: „מדוע לא כל הבנות הדתיות מתנדבות?״ „מדוע בחוגים ובעדות מסויימות קיימת התנגדות להתנדבות בנות דתיות?״ המרואיין השלישי הוא ד״ר מאיר קוטיק, שאינו דתי. הוא כתב ספר חדש על מישפט בייליס, מנקודת מבט מישפטית, ומתבקש להשיב על שאלות בנושאי עלילות הדם.

הדת היהודית והאפטרהייד

23.1

יום שלישי

● **מהר יותר גבוה יותר חזק יותר (6.00).** מישדר הספורט לילדים עם הקריינית החדשה רחל („רחלי״) חיים. כאשר ביקר בארץ דן שילון, מי שהיה מנהל מחלקת החדשות, הוא ציין את הופעתה של חיים כשינוי היחידי לטובה בטלוויזיה הישראלית.

● **פריסות שלום (6.32).** אחת הבעיות הקשות של יקר צמח, מפיק תוכנית פריסות השלום של הערבים בישראל לקרוביהם היושבים מעבר לגבול, היא חוסר האפשרות לקבל פריסות שלום משם לכאן. אל תוכניתו של צמח מגיעות מדי שבוע מאות פניות של ערבים ישראלים המבקש להתראיין ולהעביר פריסות שלום

ספורט: חיים
שעה 6.00

לבני מישפחותיהם מעבר לגבול. וכל בקשותיו של צמח להגדיל את זמן השידור, פחות מחצי שעה לשבוע, נדחו בינתיים. אולם כמה מהמופיעים בתוכנית דואגים לעדכן את המפיק בהדים שאותם הם מקבלים מקרוביהם בארצות־ערב.

● **סיפורו של אפצ׳אט (ירדן, ערוץ 6, 8.30).** סידרה קומית על צעיר פוחז ומעלליו עם נערות.

● **לו גראנט (10.15).** אחת הדמויות המוצלחות ביותר בסידרה לו גראנט היא זו המגולמת על־ידי השחקן מייסון אדאמס, הבוס של לו צ׳ארלי היום. אדאמס נולד בניו־יורק ולמד באוניברסיטת ויסקונסין, שם קיבל תואר באמנות התיאטרון. לאחר סיום הלימודים חזר לניו־יורק והרצה בבית המישחק השכונתי. במשך שנים רבות היה אדאמס שחקן רדיו ואחר כך פנה לברודווי. בחייו הפרטיים עוסק אדאמס בשני תחביבים: טניס וגינון בווילה שלו, בווסטפורט קונטיקט, שאותה הוא מחלק עם אשתו מרגוט ושני ילדיו, בטסי בת ה־23 וביל בן ה־22.

● **דאלאס (ירדן, שני הערוצים, שעה 10.15).** מי שמתגעגע לאחים יכול לראותם מדי ליל שבת (שעה 9.10) בירדן או להתמכר לסידרה דומה המוקרנת עתה בטלוויזיה הירדנית. דאלאס הוא סיפור מישפחה עשירה, שלושה אחים, שלה נכסים רבים, ביניהם בארות נפט. מזכיר את מישפחת האמונד.

דאלאס יורשת את האחים

קולנוע

סרטים

חשיבותה של רצינות

דיאן קיטון, מאריכת הרט וכריסטין גריפין
שלוש אחיות לאלן

וודי אלן השיג את מבוקשו. הוא עשה סרט שאינו מצחיק. במשך שנים נהג להראות את עצמו ואת ידידיו עומדים בתור לסרט של ברגמן ושל מרסל אופולס, הוא סגד לבוגארט וציטט את איזנשטיין, ובמשך כל הזמן חש כאילו הוא נחות מהם, מוקיון המשתמש בדיברי חכמים כדי לשעשע את ההמון.

עכשיו אין לו עוד סיבה לדאוג, וייתכן שהחל בשנה הבאה, יבואו צעירים ממנו ויתחילו לצטט אותו. סרט חדש משלו, שייקרא בארץ רגשות, יצא אל המסכים בארצות־הברית והתגובות נעות בין התלהבות להתפעמות. אם יש קול צורמני אחד או שניים במקהלה, הם בדרך־כלל נבלעים בהמולה החיובית הכללית.

אפשר להבין התפעלות זו. רגשות הוא אולי הסרט הפחות־אמריקאי שאפשר לעשות על נושא אמריקאי, התגשמות של הניסיון להראות כיצד היה ברגמן רואה את מעמד־המשכילים הבינוני באמריקה.

וודי אלן בחר בעצם, באותו סוג של אנשים שהיו גיבוריו גם בסרטים קודמים, אנשי־רוח בעלי אמצעים, אבל לא עשירים במיוחד, המודעים מאד לבעיות של עצמם, לוקחים כל תפנית בחייהם ברצינות המוחלטת ביותר, ועוסקים השכם והערב בחיטוט בעצמם ובקרובים אליהם. אך בעוד שקודם לכן הציב אותם אלן מתחת למיקרוסקופ, כדי לחשוף את כל הגיחוך שבהתנשאות העצמית שלהם, בסרט זה הוא קובע לעצמו עמדה של מתבונן מן הצד, הרושם את מה שקורה מבלי להתערב כביכול, ומבלי להזמין נקודת השקפה מוגדרת, שממנה על הצופה להשקיף על הנעשה.

המיסגרת שבה בחר אלן היא כימעט קלאסית והיא חוזרת השנה לפחות בפעם הרביעית בקולנוע העולמי: מיסגרת שלוש האחיות. מאז צ׳כוב מצאו כנראה רבים, שנוח לראות בהשתקפות משולשת זו של גורל מישפחתי את מאוויו של מעמד שלם. כך קרה שבמקומות כמו גרמניה, הונגריה ושווייץ, הקדימו השנה את אלן. אך לא צריך לראות בכך פגם, אפילו אם מוסיפים לכך את העובדה שגם זעקות ולחישות עסק בשלוש אחיות, והערצתו של אלן לסרט זה ידועה זה מכבר.

שלוש האחיות של אלן, רנטה, ג׳ואי ופלין, הן בנותיהן של עורך־דין מצליח ומעצבת־פנים בעלת יומרות אמנותיות. המישפחה ממוקמת באותו איזור של ניו־יורק וסביבותיה, המהווה בדרך־כלל מרכז לסירטי אלן, הבת הבכורה היא משוררת מצליחה, נשואה לסופר מצליח פחות, הבת האמצעית מלאת רגישויות ומתוסבכת, מפני שהיא חסרה את הכישרון היצירתי שייתן ביטוי לאותן רגישויות. היא חיה עם במאי בעל השקפות פוליטיות שמאלניות. הבת הצעירה היא שחקנית העושה צעדים מבטיחים ראשונים בתעשיית סירטי הקולנוע והטלוויזיה.

מאופקים ככל האפשר. המשבר במישפחה, מתרחש כאשר האב, שמרגיש כי התמסר בנאמנות לבני ביתו, וסבל בשתיקה את הרודנות המוסרית של רעייתו, הנוהגת לשלוט בקלילות בחיי הזולת, מודיע בוקר בהיר אחד, שהוא עומד לעזוב את הבית ולנסות לחיות בניפרד, „לתקופת ניסיון". האם מתמוטטת, זקוקה לטיפול רפואי במוסד לחולי־עצבים, וכשהיא יוצאת, היא מנסה לגייס את בנותיה למען החזרת הבעל לחיקה. אך זה מוצא לו אשה אחרת, שהיא הניגוד המוחלט של זו שעימה חילק את כל חייו, ומכריז שבכוונתו לשאתה לאשה.

מי שרוצה למצוא את אלן בסרט, שהפעם איננו מופיע בו כלל כשחקן, לא יתקשה לדלות את השורות ששם בפי אחרים, אבל בוקעות ישר מנישמתו. למשל רנטה, המשוררת: „מה הטעם לכתוב וליצור? כל הסיפורים כאילו אפשר להגיע כך לחיי נצח, כשמישהו אחר יקרא אותך אחרי מותך, כל זה איוולת." בכלל, המוות, שהטריד כל הזמן את אלן, אשר התייחס אליו בסרטיו בצחוק מעורב בחלחלה, תופס כאן מקום גדול ונכבד, כאשר הוא מאיים להעמיד את כל מערכת היחסים בין הדמויות על ראשה. קיומו באופק הוא שמדרבן את האב לחפש חיים חדשים, וגורם למשבר שבמרכז הסרט.

תיזכורות נוספות לחוויות הפרטיות של אלן. אפשר לזהות בקלות בסיפור על הסופר הכושל שהפך המבקר הארסי, ובסיפור על הכוכבת המבטיחה שמרגישה כיצד חולפות לידה ההזדמנויות. אפילו היהדות, שנדמה כאילו נשכחה כאן, מאחר שאף אחת מן הדמויות אינה מבני בריתו של אברהם אבינו, זוכה בתיזכורת הפרטית, כאשר האם מקשיבה קשב רב לרעיון על משמעותה ותפקידה של היהדות בהיסטוריה.

אבל, למרבה הפלא, לא הדברים הנאמרים הם המרשימים ביותר בסרט זה, אלא

כריסטין גריפין
זוהר השחקנית

דווקא צורתו החזותית. עבור אלן, שהמצאה המילולית היתה פרנסתו, תהילתו והצלחתו מאז היותו בן 14, זה בוודאי שינוי מרחיק לכת. כל מי שעקב אחר מאמציו לאחד סידרה של בדיחות לסרטים מגובשים, מאמצים שהחלו נושאים פרי רק ברומן שלי עם אנני, יעמוד ודאי בפה פעור מול המיבנה העלילתי הקפדן, העיצוב המושלם של התמונות ושל תנועות המצלמה, והתיכנון המדוקדק של גווני הצבעים בסרט זה. כניראה החליט אלן, שהגיע הזמן לנסות את כל הכלים שמעמיד הקולנוע לרשותו ולא להסתפק רק בראוותנים והרעשניים יותר, כבעבר. מכאן הקצב האיטי, המדוד, של הסרט. „בסרטי הקודמים תמיד האצתי בשחקנים שיזדרזו, כאן ביקשתי מהם בכוונה להיות מאופקים ככל האפשר," הוא מספר. השימוש בתנועות המצלמה מוצנע עד כדי כך, שסצנות שלמות מוצגות מנקודת מבט אחת, וכאשר יוצאות הדמויות מתחום הראיה של המצלמה, נשאר המסך ריק ורק קולות נשמעים ברקע. מכאן גם החשיבות הגדולה של העריכה, הצריכה לספק לא רק הפתעות, אלא גם שינויים דקים יותר, ודקים פחות, בהלכי־רוח פסיכולוגיים.

אשה מול אשה. יתכן שדווקא בשימוש בכלים אלה, בא לידי ביטוי הסרקאזם של אלן, שנעדר מן הטקסט הנשמע לאוזן. הסרט נקרא במקור „אינט־

הסבתא החושנית

רבע מיליון דולר שילמו לסבתא החושנית ביותר בעולם, מרלן דיטריך, כדי שתשוב אל הבד, אחרי היעדרות של 17 שנה, ותופיע בסצנה קצרה, בסרט חדש בשם זה רק ג׳יגולו. כל מה שנדרש ממנה היו יומיים של צילומים, וכל מה שהיה עליה לעשות, לגלם ברונית המנהלת סלון לגברים בהשכרה, בברלין, בשנות העשרים. וכמובן, התבקשה לשיר גם את נושא הסרט, שיר שהיה פופולארי מאד באותה תקופה. המפיק, יהושע סינקלייר, סבר שהיא שווה כל פרוטה.

ואין ספק שגם היא סברה כך. היא הוציאה אותו מכליו עד שהשיבה תשובה כלשהי לפניותיו, העמידה פנים שאינה בבית, דחתה אותו שוב ושוב, עד שהתפקיד כימעט נמסר לטרוור הוארד. כמובן, לאחר שהפכו את הברונית לברון.

לבסוף היא נעתרה, במייוחד משום שהסתבר לה כי אפילו מרלון בראנדו אינו מקבל שכר כזה, יחסית לכמות העבודה. וכאשר הופיעה על בימת הצילומים, היא הקסימה את כולם, עדיין חטובה ובעלת רגליים מושלמות כבימי זוהרה.

הסרט נועד להיות ההפקה היומרנית ביותר של גרמניה בשנת 1978. כסף רב הושקע בגיוס כוכבים, כמו דויד בואי, שמגלם את הג׳יגולו הראשי, מריה של, קורט יורגנס, קים נובאק, סידנה רום ודויד המינגס, שהיה גם הבמאי.

הצגת הבכורה של זה רק ג׳יגולו היתה צריכה להוות מעין סיכום מוצלח לשנת הקולנוע בגרמניה, אלא שהחיוכים הרחבים על פני הצופים בהצגה, בברלין, קפאו עד מהרה. עם סיום ההצגה, שעה שהמוזמנים המנומסים ניסו להסביר שהקלטת הקול לא היתה המוצלחת, ושפגמים טכניים מסויימים הפריעו, החליטו המפיקידם להוציא את הסרט מן המחזור, לערוך אותו מחדש, ואולי אפילו לצלם עוד כמה סצנות.

מרלן דיטריך (במרכז) עם צוות ההסרטה
הסבתא דואגת לנכדים

היחידה שאינה מוטרדת מן הפרשה היא מרלן דיטריך עצמה. את שכרה קיבלה, וזה העיקר. כאשר נשאלה מדוע, בגיל 76, היא כה להוטה אחר כסף, הסבירה: „כשהייתי צעירה, היה לי הרבה פחות כסף מכפי שחושבים האנשים. כל מה שאני אוגרת עתה, זה למען נכדי, שהם היצורים היקרים לי בעולם. אני רוצה למנוע מהם כל מחסור."

אכן, אלילת־זוהר, אך גם סבתא לכל דבר.

ריורס", בעברית משובשת אפשר היה או־לי לקרוא לו „פנימיויות". הכוונה היא לא רק לפנים הנפש האנושית, אלא גם לפנים הדירות שבתוכן מתרחשת מרבית העלי־לה, ושעיצובן הוא השתקפות האנשים ה־חיים בתוכן. האם, הדמות הדומיננטית במישפחה, היא מעצבת פנים, וכשנותנים לה יד חופשית, היא נוטה לצבעים חיוו־רים, למישטחים גיאומטריים, ולצורות סג־פניות, שהן ביטוי לאיסטניסיות קיצונית. זוהי השתקפות של אותה התנשאות טובת טעם, של מי שחושב עצמו יצור נעלה ונשגב, שאין שום דופי בטעמו, פרט לאחד: הוא חסר־חיים. זהו יופי מושלם ומת, המיועד למי שמסוגל להשתפך במשך שעות על צורתו של אגרטל או לשאת הרצאה על צורתו של אהיל, מבלי להביא בחשבון שלחפצים אלה צריך להיות יחס

ג'רודין פייג' ואיג'י מרשל
פרידה לפני המוות

גם אל האנשים שחיים לידם, ולא רק אל המרחב שהם תופסים בחלל.

מכאן ההלם שבהופעת האשה השנייה בחיי אבי המישפחה. אשה הלבושה בצב־עים עזים, שיפי־הנפש המיקצועיים מכ־נים „המוניים", המסרבת לראות את ה־תיסבוך שבמחזה לפני שהיא רואה את הסיפור שבו, והמסוגלת לרקוד במלוא המרץ, בין בני מישפחה שמתבוננים בה בתימהון מהול בבוז. בעיניהם המתנשאות, לרקוד זה משהו שמיועד לפשוטי העם או לרודפי האכזוטיקה.

כל הגוונים הפאסטליים שבהם משתמש הצלם של אלן, גורדון ויליס, שעבד עימו גם ברומן שלי עם אנני, מקבלים את מש־מעותם האמיתית עם הופעתה של האשה התוססת הזאת בשימלתה האדומה הרו־עשת. דבר דומה אפשר לומר אפילו על הדמויות עצמן החיוורות ומאופקות כמו הצבעים, בתוך מלכודות של עצמן, וה־מזדעזעות לנוכח רוח תזזית זו שנכנסה ביניהן.

כדרכו מאז ומתמיד, גם סרט זה נעשה הרחק מן האולפנים. עד שלא יצא לאור כימעט שלא נודעו עליו פרטים. כולו ספוג ברוח הניו־יורקית היקרה כל־כך לאלן. לצד דיאן קיטון, שבחרה בעצמה את תפ־קיד רנטה, שהיא לדברי אלן, הדמות המייצגת אותו יותר מכל, נמצאים בכפי־פה אחת אלמונים ומפורסמים גם יחד. שחקנים ותיקים ומנוסים ביותר כמו ג'רל־דין פייג' ומורין סטייפלטון, מן המבצעות הידועות של טנסי ויליאמס ואי. ג'י מאר־של, שהופיע בסרטים כמו 12 המושבעים ומסיבת הרווקים. לעומתם אלמוניות המו־פיעות לראשונה על המסך, כמו מאריבת הורט וכריסטין גריפין, כשתי אחיותיה של דיאן קיטון. ומשלים את התמונה אחד שהוא כבר אליל טלוויזיה, ריצ'רד ג'ורדן, מבית ארמה, וסם ואטרסטון, התגלית של גאטסבי הגדול שחזר בזמן האחרון אל בימת התיאטרון.

מעניין יהיה לראות כיצד יגיב הקהל לאלן בתחפושת החדשה שלו, המנסה לצ־לם כמו אוזו היפני, דולה ראיונות אל תוך המצלמה כמו גודאר, והעוסק בדרא־מות קאמריות מישפחתיות כמו ברגמן. בכל אופן, למי שירצה למחות, יש כבר נחמה. הסרט הבא של וודי אלן יהיה קומדיה.

הגוף והנשמה

דונה פלור נשואה לשניים (גת, תל־אביב, ברזיל) — פיטיגרי־לי אמר פעם שהאידיאל של כל גבר היא אשה המתנהגת כאם במיטבח וכזונה במיטה. מה שפיטיגרילי שכח לומר הוא, שהאידיאל של כל אשה הוא קדוש במיטבח ומופקר במיטה. מי שאמר זאת במקומו הוא הסופר הברזילאי ז'ורז' אמאדו, ברומן ששימש הש־ראה לסרט זה.

גיבורת הסיפור — והסרט — היא אשה נאה, חטובה, מושכת, מסורה, ואפילו מרוויחה כדי מחייתה, הנשואה לפוחז, ריקא, שיכור, שתיין, זנאי, מהמר, וכליל השלמות במיטה. האשה סובלת בימים, וגם בהרבה לילות, אבל בת־מורה היא זוכה, מעת לעת, למסע מופלא בגן־עדן, כשהבעל מקדיש לה כמה שעות מרוכזות של מישחקי אהבה.

יום אחד מחסלת ההוללות את הבעל המופקר, ולאחר שנת אבל תופס את מקומו הבעל המושלם. מסודר, מאור־גן, מפרנס, מבין, מתחשב ומשעמם עד מוות במיטה. האשה פורחת בחברה וקמלה בין הסדינים, עד שהיא מזמנת אליה, בתת־ההכרה, את רוח הבעל המת. זה מופיע מיד בבגדי העבודה שלו, עם חיוך רחב וזיקפה ניצחית, ומאותו הרגע האושר והעושר, הרוח והבשר, הקודש והחול מגיעים לעמק השווה.

המצאה משעשעת זו מהווה מוקד המשיכה העיקרי של הסרט, גם אם הבמאי הצעיר, ברונו בארטו, מתקשה לפתח

סוניה ברגה — טובים השניים

את הנושא למצב דרמאתי של ממש, גם אם צבעיה המקו־ריים של באהייה (האיזור בברזיל שבו מתרחשת העלילה) ובמייוחד האופי של אנשיה זוכים לטיפול שיגרתי למדי.

אבל הישראלי ימצא שאפילו טיפול שיגרתי בבאהייה הוא צבעוני להפליא, ומאחר שהסרט משופע בפלפלים (לא רק במזון שמכינה הגיבורה לבעלה, אלא גם בסצנות ההתעלסות שלהם), יש להניח שרק מעטים יצטערו על טיול במחיצתה של דונה פלור.

בושל על יבשת

החשד שבלב (פאר, תל־אביב, אוסטרליה) — סרט יפה להפליא לעין, עם נופים מרהיבים, עם קפ־דנות רבה לאיכות הצילום, ועם כוונות סימליות מרחיקות לכת, עד כדי כך שהן פשוט מתעלמות מן הצורך המיידי לעורר עניין בדמויות המופיעות על הבד, בטרם יתעורר הוויכוח על הערכים שהן מייצגות.

מורה מגיע לכפר מרוחק כדי למלא חלל שנוצר, כאשר קודמו נעלם מן המקום מבלי להותיר עיקבות. הוא נקלע לתוך האווירה המוזרה, המנותקת, והמאיימת במיקצת של מקום זר לו לחלוטין. משונה במייוחד היא המישפחה המסתגרת באי השכן לכפר. היא מורכבת מגבר שתקן, אחותו, ובתה, כולם צאצאים למישפחה ותיקה במקום. מי אביה של הבת, אין איש יודע.

על סמך נתונים בסיסיים אלה מתפתח סיפור מסתעף ומתקדם בעיקר לפי רצונם של התסריטאי והבמאי, השו־אפים להגיע בתוך המרחב הגיאוגרפי המוגבל שבו הם מטפלים, למשל שהנמשל לו הוא אוסטרליה כולה. הם מרבים לדבר על תחושת הניתוק מן העולם החיצוני, על הכמיהה אל האורות שבאופק, על הניוון שהוא תוצאת

מישל ז'רמן — אובדן תום הילדות

לוואי בלתי־נמנעת של חיים בחברה סגורה, על חשיבותו המכרעת של הנוף וזרויותיו, בעיצוב האנשים החיים בו, ועל אובדן תום הילדות.

קארי והקונדור

הזעם (לימור, תל־אביב, ארצות־הברית) — הסיפור של סרט זה, נראה כמו שילוב של קארי, על כל התעלולים הטלקינטיים של הנעת גופים מוצקים בכוח המחשבה בלבד, ושלושת ימי הקונדור עם הפאראנויה הדוהרת של האדם הנרדף על־ידי המימסד.

מעשה באיש ביון אמריקאי שבנו ניחן בכוחות טלקינ־טיים. המימסד מביים תקרית עם מחבלים במיזרח התי־כון, סצינות אלה צולמו בישראל, ומכניס את הבן למוסד החוקר, מטפח ומפתח בו כישרונות טלקינטיים. האב, שאינו מאמין כי הבן אכן נהרג מכדורי המחבלים, יוצא לחפש אותו. הוא מגיע לשיקאגו, שם הוא מתחקה על עיקבותיה של נערה בעלת תכונות על טיבעיות דומות, נכנס למיטתה של אחת המטפלות במוסד החוקר תו־פעות בלתי מוסברות, ומתכנן, באמצעות קירבה נפשית בין הנשמות המזיזות עצמים באוויר, להגיע שוב לבנו.

מה רוצה המימסד מהצעירים בעלי הכישרונות המו־זרים הללו, איך מגיע האב אל מיטתה ואל לבה של המטפלת במוסד, מדוע כאשר המחבלים נוחתים על החוף, מחליט האב לצאת בסירת גומי אל לב הים, ועוד שאלות למכביר, נותרות סתומות באוויר. לעיתים נדמה כאילו הבמאי בריאן דה פאלמה היה חסר את האמצעים להש־למת הצילומים, והותיר את החורים בעלילה, מתוך תיקווה שקהל הצופים ידבק בכוחות על־טיבעיים של הדמויות על הבד, ויבין גם את אשר לא הספיק לומר לו. מה שמובן עוד פחות, זו התפנית שעושה הסרט לקראת סופו. אחרי

קירק דאגלס — אב מחפש את בנו

שניסה במשך כל הזמן לדבר על תופעות טבעיות לא מוס־ברות, הנה לפתע, לפני שהעלילה גוססת, נדחף פנימה זנבו של הבליעל, אשר הגיע הישר ממגרש השדים למען יידעו וייראו הכל כי טלקינזיס, אליבא דה־פאלמה, הוא מעשה שטן.

גם אם אפשר לקבל את העובדה שמבחינה חזותית דה־פאלמה הוא במאי היודע ליצור רגעים מרתקים, ולהביא את הצופה לעיתים לידי סחרחורת, המניעים שמפעילים הפעם כישרון זה מפוקפקים בהחלט.

מסך הברזל

(המשך מעמוד 39)

ישראל — מקום רחוק במיזרח הים־התי־כון, המוכר רק מתוך האגדות. „בעיני הם היו היפים. היה זה מרד נגד המימסד הרבני המקובל." הוא מספר, „הם הגיעו לצפת — כפר ערבי קטן על ראש ההרים בגליל. הסבתא שלי, שנולדה בירושלים, דיברה אידיש מתובלת בערבית וכשהיא היתה אומרת לכפריים שהביאו ירקות, ,עלי יחראב בתק — קום הער שנעל׳ — היה בזה ריח של ארץ־ישראל. השאלה מה נותר מהחלום, לא רק שלהם, אלא של כל העליה הסוציאליסטית הציונית. לדעתי, הוא החל להתמסמס כבר בשנות ה־30. למעשה, שנות ה־20 היו שנות ה־תיקווה הגדולה ואם נבדוק את זה דרך עדשת־האמנות בארץ, נראה שאז נוצרה האמנות הארץ־ישראלית.

„הרצון של הציירים הצעירים אז היה לתעד את המציאות, להכות שורשים. הם היו רחוקים ממוטיבציות דתיות משיחיות. הם רצו לגעת בעצים, בנוף, ולמעשה ל־התחיל מחדש. כשמביטים בציורים של ראובן, גוטמן ופלדי מזהים פיתאום מתוך עבודותיהם מושג שאולי לא דנו בו אז — ישות פלסטינית. זה היה האוונגרד של שנות ה־20. הדייגים הערביים של פלדי, מובילי הגמלים עמוסי הזיפזיף של ראובן, והציבעוניות של ערבים בפרדסי יפו של גוטמן, מסבירים יותר מאלף נאומים פולי־טיים את ההערצה שלהם לתושבי הארץ,

מארגן־אמנות ברזל
קשר ההצלחה

[illegible] לכמיהה לחיות יחד. גוטמן כותב על כך: „נפתח בפנינו גן־עדן של צבעים, ריחות ויופי. ניכנסנו לקסם של המיזרח".

מוזיאון לכשלונות

אמנון ברזל נולד ב־1935 בתל־אביב. מה שציין את שנות ילדותו המוקד־מות היה ההתנגשות בין הרבה מאד חו־פש, הרבה חולות וים, לבין הלימודים הנוקשים בבית־הספר. „העיקרון היה לא להסכים", והמוצא היה בהליכה ברחובות ת"א, תוך גילוי מפתיע של השלטים ש־צויירו אז בידי ציירי־שלטים שעמדו על סולמות. אולי שם נבטו הניצנים הראשו־נים של הקשר לאמנות. בגיל 14 הלך לקיבוץ חולתא במיסגרת הכשרת־נוער של מחנות העולים. ובין רכיבה על סוסים לבין ציד־חזירים היתה גם ההתוודעות לסיפרי המהפכנים הרוסיים ופגישה עם השירים של אלכסנדר פן, יונתן רטוש ונתן אלתרמן. אחרי תקופת הקיבוץ, חזר ללמוד בגימנסיה „שלווה" בת"א, שם למדו באותה תקופה דויד אבידן, גבריאל מוקד „אפילו אורי זוהר, שהקריב את לימודיו על מיזבח הבדיחות".

„חדשנות היא מקצוע"

אחרי השירות הצבאי למד גיאולוגיה. „נישמרתי מלהיות אמן וחיפשתי את הדבר הרחוק ביותר, משהו שקשה פיסית. הציירים שהכרתי אז דיברו רק על מכי־רות, ותככים עם המוזיאון. מעולם לא דיברו על אמנות. העדפתי את הרשימות התיאורטיות במגאזינים." בשנת 1963 למד אמנות באוניברסיטת סורבון בפאריס בצד לימודי הגיאולוגיה.

„העיסוק בגיאולוגיה ולימוד האמנות הולכים יחד כשני קצוות החיים בנישואי־תערובת מאושרים," הוא מציין. כשחזר ארצה המשיך לחפש נפט במדבר יהודה. שנים אחדות מאוחר יותר גילה אותו בנימין תמוז, עורך הדף הסיפרותי של „הארץ", „וכך ניכנסתי למה שקרוי ביקו־רת אמנות פעילה בעיתון ,הארץ׳."

נוסף לביקורת על אמנות, הירצה על אמנות חדשנית באוניברסיטת חיפה, ב־מכון אבני ובמוסדות אחרים. באוניברסיטה של חיפה זוכרים את הרצאותיו כ„חגיגה של אמנות בת־זמנינו" מרביתם שומרים על קשר הדוק איתו. טיפוח אמנים הוא נושא בעל חשיבות מכרעת לגביו. „צריך לסייע לאנשים שעושים עבודות מאד רציניות ולא יכולים למכור את עבודותי־הם. צריך לדבר איתם, לתת להם הרגשה שיש כאן מישהו שמבין אותם, לקשר אותם עם גלריות ולעשות להם היכרות עם מבקרי אמנות שבאים לארץ, או לכתוב עליהם טקסט בקטלוג." לאמנים אוונגר־דיים צעירים הוא משמש כתובת כבר כמה שנים „חדשנות זה כימעט המיקצוע שלי", הוא מספר.

לחשוב מחדש

אפשר לומר שברזל הוא מימסד של איש אחד. קשה לעקוב אחר כל הפעי־לויות שלו. ברשימה שלהן אפשר למצוא סרטים שהוא נטל בהם חלק כמו הסרט על ברוך אגדתי, שבו הוא מצא אפשרות לקשרו לאוונגרד הרוסי של תחילת המאה או הסרט על אגם. את הסרט על אגדתי הוא הכתיר במוטו של מייאקובסקי: „נהפוך את הרחובות למכחולים ואת כיכ־רות העיר ללוחות צבעים". וזה בדיוק מה שהוא ניסה לעשות אחרי שהתמנה כיועץ אמנות של ראש עיריית תל־אביב בשנת 1975. „אבל ניראה שתל־אביב היא עיר יותר מסובכת מאשר ניו־יורק ונעים לה להזדקן. צריך להיות מסוגלים לחשוב מחדש. לכן צריך לחנך מחדש ואחרת.

„ישנה התארגנות כעת, שאני בין ה־יוזמים שלה, להקים מרכז לאמנות עם אמנים ותיקים בצד אמנים חדשניים. יש רצון מצד אמנים שמעולם לא עסקו ב־הוראה לתת משהו לצעירים מהם. בתי־הספר הקיימים לא יכולים לענות על ה־דרישות העכשוויות. אם האמנות השתנתה והחברה השתנתה ואורח החיים השתנה איך ייתכן להמשיך ללמוד באותם מוסדות, עם אותן שיטות לימוד?" הוא שואל, „צריך לפתוח מקום חדש שלא יהיה אקד־מיה מכובדת, אלא מקום שאנשים יוכלו לעבוד שם עם מיטב המורים מכל התחו־מים. חשוב לי שיהיו שם מיקצועות כמו הפרפומנס שפירושו מיצג — אותו תחום שבו האמן מפעיל את גופו ולא יוצר דב־רים שמחוצה לו. זה לא מחול, לא משחק, לא פיסול וזה כולם יחד. כאן האמן חוצה את הגבולות בין האמנויות השונות. אמני הפרפורמנס יכולים להשתמש בווידאו, ב־סרט, בצליל ובכל חומר שרוצים. האמן הוא גם הבמאי, גם התסריטאי וגם ה־שחקן.

„רוצה מוזיאון לכשלונות"

צריך לתת לאנשים להתבטא לא בתוך גבולות שניקבעו אי־פעם בהיסטוריה של האמנות. אנחנו חיים בחברה של פוסט־הירושימה שהיא שונה. זוהי חברה טכנו־לוגית צרכנית הנתונה בתוך אמצעי ה־תיקשורת, ולא יתכן לחיות היום ולדבר בקול של אדם שחי לפני 500 שנה. צמוד למרכז הלימודים הזה יוקם מקום שישמש תחליף למוזיאון הכבד והמכובד ולגלריות המיסחריות. שבו יוכלו אמנים צעירים להציג את הניסיונות שלהם. הכובד וההדר אינו מתאים לאמנות ענייה ורעיונית ה־נוצרת היום. המוזיאונים הם מקום להצל־חות, אני הייתי רוצה גם מוזיאון לכשלו־נות, פשוט לנסיונות."

אריאלה וייט ■

במדינה

(המשך מעמוד 37)

ישבו בסלון בחברת אשה מבוגרת ושתי בנותיה, וחזו בטלוויזיה. הישראלים ניהלו שיחה ארוכה ונרגשת, שנסבה על ענייני כספים, שאותה לא הבינה כלל. כאשר נסתיימה התוכנית החלו הזוועות האמי־תיות.

נחמד להיות אשה. הוא הכניס אותה לחדרו, שהיה נפרד משאר הדירה. שם הציעו מיזרון על הארץ. כאשר נסגרה

סניגור רוזנבאום
בין תקופות של גאוניות

הדלת, התנפל עליה רוזנברג כחיית־טרף. הוא תפס בגרונה ואמר לה לא לצעוק, נתן לה מכת־אגרוף במצח וציווה עליה לשתוק: „אחרת יעשה לה תיאטרון של דם!"

הוא היה עירום, וניגש ומשך את ראשה אל אבר־מינו. היא התבוננה בעיניו וחש־בה כי הוא משוגע או הומו־סכסואל. היא התחננה לפניו כי לא יתעלס עימה, מכיוון שהיא בתולה, אך הוא המשיך ללחוץ על צווארה וקרע את חצאיתה מעליה.

„הוא משך את ראשי אליו בפראות, עד כי לא יכולתי לנשום, נאבקתי באבר־המין שלו, עיני בלטו מחוריהן והבנתי כי אני עומדת למות. הוא סובב את גופי וניסה לעשות זאת מאחור, אך הרגשתי שלא היתה לו זיקפה. חשתי שזו חיית־אדם."

כאשר התייאש מלהוכיח שהוא גבר, הת־עייף והלך לישון. היא ביקשה כוס־מים להשיב את נפשה, והוא קם מהמיטה, לבש את תחתוניה, עיכס על פני החדר ואמר: „כמה נחמד להיות אשה."

כאשר נרדם חיכתה, התלבשה בשקט ו־ברחה. היה כבר שחר, והיא עצרה אוטו־בוס שהיה בדרכו לתחנה המרכזית. הנהג נדהם לדמותה החיוורת והנרגשת, והביא אותה לשוטר הראשון.

סדין מוכתם בדם. היא סיפרה ל־מישטרה את בלהות הלילה, אולם לא ידעה לזהות את האיזור של העיר, שבו קרו הדברים. על דעת השוטר עלה רעיון, והם בירר אצל מנהל מלון טל את כתובתו של רוזנברג, וכך מצאו אותו ישן.

השוטרים עצרו את רוזנברג והחרימו את הסדין המוכתם בדם, שהיה על המיטה.

העדויות במישפט נסתיימו, עורכי־הדין סיכמו את דיבריהם, בהראותם איש־איש את הסתירות שבעדויות הצד שכנגד.

רוזנברג יצא עם מישפחתה של בעלת־הבית שלו, והלך הביתה לחכות לפסק־הדין.

דרכי אדם

עיפור עצוב

מאז נאשם ברצח הזונה, איבד הדוקטורנט את הקשר למציאות

עד לפני כחצי שנה היה שלום ־זיסמן שייך לעילית של מדינת ישראל. הוא היה בחור צעיר בן 32, שסיים את התואר השני שלו במתימטיקה ובפיסיקה באוניבר־סיטת תל־אביב, והתחיל לעבוד על עבו־דת הדוקטוראט שלו.

הוא הספיק לעשות כמה עבודות־מחקר, שנגעו בחקר הכוכבים. הן הוערכו על־ידי מוריו כעבודות של מוח מבריק.

לצעיר הרווק ציפה עתיד מזהיר בשטח האקדמאי. שום ענן קל לא העיב על עתי־דו.

צל האדם אשר ניצב השבוע בבית־המישפט המחוזי של תל־אביב עורר רח־מים עמוקים בלב כל הצופים באולם.

גאון מאושפז. מאז נאשם באוגוסט 1978 ברצח הזונה עליס (עליזה) שרביט, בשעה שקיים עימה מגע מיני בחצר בית

נאשם זיסמן
לתקופות של טירוף

ברחוב הירקון, השתנה עולמו של זיסמן מן הקצה לקצה.

בבית־המעצר נתגלה כבר, כי הנאשם מתמוטט, ואינו שומר על קשר עם ה־מציאות. שופט־השלום דויד בר־אופיר, אשר ציוה על מעצרו, מינה לו על כן כ־סניגור את עורך־הדין שלמה רוזנבאום, ומאז נתון זיסמן לבדיקות פסיכיאטריות במוסדות שונים.

נראה כי החרדה שעורר בו המישפט הצפוי הרסה את השרידים האחרונים של שפיות, שהיו בגאון המתמטי. במשך חוד־שי מעצרו הפסיק לאכול, וניזון בהזנה מלאכותית. הוא כימעט חדל לדבר. היה ברור לשופטים — בנימין כהן, אליהו וינוגרד ומשה טלגם — כי אינו מסוגל לעמוד לדין.

נתגלה כי למרות הצלחתו האקדמאית, היה זיסמן מאושפז במוסדות שונים החל בגיל 16 והיה נכנס ויוצא בהם. בתקופו־תיו הטובות תיפקד כראוי והפתיע את חבריו באוניברסיטה בגאוניותו. כאשר נתקף במחלתו שקע בה ואושפז.

אישור למראה. מאז נעצר, התדרדר עד כדי כך, שאין אפשרות לקיים עימו כימעט כל קומוניקציה. התעודות הרפו־איות, שהוגשו לבית־המישפט, רק אישרו את המראה המזעזע שנגלה לעיני השופ־טים, והם ציוו לאשפזו, מאחר שאינו מסו־גל לעמוד לדין.

יתכן כי הבחור בעל המוח המבריק יבלה את שארית חייו במוסד לחולי־נפש.

במדינה

פרשות

המזל של נורי

סתירה בחוק צופנת תקווה לישראלי שהבריח סמים בארה"ב, נתפס, ברח לישראל, נתפס ויושב בכלא

האם ימשיך נוריאל נוריאלי להיות בר־מזל? החלטה שתינתן ב־29 בחודש זה בבית־המישפט־הגבוה־לצדק, היא שתכריע.

נוריאלי נעצר לפני שנים אחדות באשמת סחר בסמים מסוכנים, בארצות־הברית. במישפטו נתגלו כמה עובדות מרתקות על הסחר בסמים והברחתם לארה"ב. התברר כי חלק מהסמים הועבר בדפנות כפולות של מכונית שעברה את הגבול מקנאדה לארצות־הברית. חלק נוסף של הסמים הוברח על גופה של צעירה שחצתה את הגבול באוטובוס ציבורי. היתה גם תוכנית להצניח כמות גדולה של סם באיזור שומם של פלורידה, מתוך מטוס קל.

על חלקו בפרשיות אלה נשפט נוריאלי ונידון לחמש שנות מאסר בפועל, ולחמש שנות מאסר־על־תנאי. במארס 1975 החל מרצה את עונשו בבית־הכלא אלנווד במדינת פנסילווניה. לא עברו חמישה חודשים, והוא נמלט ממאסרו בעת שהובל עם אסירים אחרים לחזות במישחק בייסבול.

בר־הסגרה. במשך שנתיים נעלמו עיקבותיו כליל. אולם, הוא התגלה בנמל־התעופה בן־גוריון ב־10 במאי 1977, ונעצר על־ידי מישטרת ישראל. נוריאלי היה עדיין חייב לממשלת ארצות הברית כארבע וחצי שנות מאסר, ובגלל בריחתו עתיד היה כנראה גם לרצות את חמש השנים על־תנאי באופן ממשי מאז.

ממשלת ארצות־הברית הגישה בקשה להסגרתו, ובית־מישפט ישראלי בירושלים הכריז עליו כבר־הסגרה במארס 1978.

אך נורי לא התייאש. הוא סמך על מזלו הטוב, ועל חוק חדש שעמד לפני אישורו בכנסת. לפי החוק המוצע, לא יוכל יותר אזרח ישראלי להיות מוסגר למדינה זרה, אלא ימשיך לרצות את עונשו בישראל.

נורי היה אזרח ישראלי, וסמך על כך שיצליח למשוך את הליכי העירעור על הכרזתו כבר־הסגרה עד שייכנס החוק החדש לתוקף. ואומנם, קודם שנדון עירעורו בפני בית־המישפט־העליון על הכרזתו כבר־הסגרה, נכנס לתוקפו החוק שלו ציפה, ב־12 ביולי 1978 ומאז אין נשקפת לו עוד סכנת הסגרה.

יוזמת הפרקליט. מזלו של נורי משחק לו גם בבחירת עורך־הדין שלו. הוא שכר את שירותיו של עורך־הדין הצעיר שמואל צנג, וזה חיטט היטב בחוק החדש, וגילה כי קיימת אפשרות שלקוחו ייהנה משני העולמות. מצד אחד, אין אפשרות להסגירו לארה"ב. לעומת זאת גילה עורך־הדין, כי עונש המאסר שהוטל על נורי בארה"ב אינו מאסר רגיל, אלא כזה הכולל את הזכות להתראיין בפני ועדה מיוחדת מדי שלושה חודשים. וועדה זו יכולה להחליט להפחית את עונשו בכל חלק של התקופה, כאשר שיקוליה הם בעיקר הסכנה הצפויה, לדעתה שהאסיר יבצע עבירות נוספות; שיקולים בדבר ההשפעה הציבורית שהשיחרור עלול לגרום.

אומנם קיימת בישראל ועדת שיחרורים, אולם היא מוסמכת לדון בעונש רק אחרי ריצוי שני־שלישים ממנו. לפני מועד זה היא יכולה להתכנס ולדון רק אם היו שיקולים מיוחדים, למשל מחלתו הקשה של האסיר. כך שוחרר יהושע בן־ציון.

אולם לנורי אין כל נימוקים מיוחדים, לפי הפירוש הנהוג בישראל. לכן נשללת ממנו זכות שהיתה מוקנית לו לפי החוק האמריקאי, שענש אותו מלכתילה. ואם עונש המאסר האמריקאי שונה מזה הישראלי, לא יוכל נורי לרצות את עונשו בבית־סוהר ישראלי ויש לשחררו לאלתר.

אי־לכך הגיש צנג בג"ץ נגד שר־המישפטים, שר־הפנים ועוד, שינמקו מדוע לא יעמידו את נורי בפני ועדת שיחרורים מדי שלושה חודשים, ואם אין אפשרות כזו, מדוע לא ישחררוהו כליל.

נורי ממתין עתה להחלטה בנשימה עצורה, ויש לשער כי גם מישרד־המישפטים מחכה בסקרנות לראות מה יעלה בגורלו של החוק החדש.

בראון - דיזנגוף 214

חנות הספרים הגדולה בישראל

(פתוח רצוף משעה 09.00 עד 21.00 ובמוצ"ש משעה 19.00 עד 23.00)

מבחר עצום של ספרים מוזלים בהנחות עד 70%

אמנות • צילום • ארכיטקטורה • טבע
גינון • ריהוט • עיצוב פנים ועוד

מבחר ספרים עבריים בכל התחומים

תן טרמפ לחייל

תולדות

טרף קל לגורל

אחיה החורג עשה לה ילד, אביה החורג גירש אותה מהבית, והגורל ממשיך להתנכל לה

פעמון־הדלת צילצל בדירתה של אילנה* בליל הסילווסטר. אילנה בת ה־20, בעלת שיער־דבש ועיניים תמימות, לא חשדה בדבר, ומיהרה לפתוח. לפניה עמד בחור שחרחר, בריא־גוף, כבן 22. „יש לי משהו להגיד לך,” אמר, ודחק עצמו אל תוך הדירה. כשהיה בפנים אמר לה: „שמעתי שאת גרושה. רק לא ידעתי שאת כל־כך יפה וצעירה,” ומייד ניסה לחבק ולנשק אותה.

„לא!” אמר, כשניסתה להדוף אותו החוצה. „כמה את שוקלת? זה הכל? אני כבד ממך פי 40, והכל פה אצלי ביד!” הוא פסע לעברה באיום, אילנה נמלטה החוצה באימה, והזעיקה את המישטרה.

מאז עברה אילנה להתגורר לבדה, קשו עליה חייה. אחרי שהרתה לאחיה החורג וזכתה נגדו במישפט אבהות מסובך (העולם הזה 2156), סירב אביה החורג להוסיף להחזיקה בביתו.

אמה, שפחדה פחד־מוות מבעלה, לא יכלה לעמוד נגדו כשהירשה לבנו, אבי־נכדתו, להתגורר עימם. אך לאילנה לא היה עוד מקום בבית, והיא נאלצה לעבור מדירה שכורה אחת לשנייה כשבכל מקום היא מספרת שהיא גרושה, או אחותו של הילד.

„לגמרי לבד.” חברים ומכרים לא היו לה, שכן את כל זמנה הקדישה לבנה בן השלוש. גם עבודה קבועה לא היתה לה, והיא חיה מקיצבת־סעד זעומה — 1900 ל״י לחודש.

„אני לגמרי לבד,” מספרת אילנה, ש־בגיל 17, הגיל שבו ילדות לומדות בבית־הספר או. מבלות במסיבות, היתה כבר אם לילד ומטופלת בבעיות פרנסה.

„לפעמים אני יושבת לבד בבית, ובוכה. לפעמים אני קוראת ספרים או הולכת לבקר את אחותי, אבל בדרך־כלל אני לבד. כבר נמאס לי. אפילו כשאני רוצה לצאת לפעמים, אין לי כסף לשלם לבייבי־סיטר.”

השוטר המוזר. באותו היום שבו הופיע האלמוני בדירתה של אילנה, חשה הנערה את עצמה בטוחה לגמרי, כשפתחה את הדלת. שבועיים קודם־לכן היתה בוודאי נועלת את הדלת ולא עונה לצילצולים, בגלל בעל־הבית שלו היתה חייבת כסף, אבל אחרי ששילמה לו, לא חשה עוד כל פחד.

כשהגיעה המישטרה למקום נכנס שוטר לדירה. האלמוני היה שרוע במיטתה של אילנה, מתחת לשמיכה. השוטר ביקש ממנו לקום, ומאילנה ביקש לצאת את החדר.

מספרת אילנה: „כשחזרתי, השוטר שאל אותי: ׳את סולחת לו, נכון?׳ אמרתי שכן. הייתי כל כך מבוהלת ומפוחדת, שחשבתי שהשוטר יודע מה שהוא עושה. כשהבחור יצא אמר לי השוטר: ׳תדעי לך, זה טוב גם בשבילו וגם בשבילך. הבחור עושה עכשיו קורס קצינים בחיל־הים, וחבל על הקאריירה הצבאית שלו.׳ אמרתי בסדר, רק שלא יחזור. השוטר אמר לי שהוא יחזור עוד כמה זמן לראות אם הכל בסדר, והלך. לפני שהלך הוא שאל אותי: ׳את גרושה, את לא מפחדת לחיות לבדך בדירה כזאת גדולה?׳ עניתי שלא. אבל כבר אז חשדתי. הוא ביקש ממני לחכות לו בבית. אמרתי שאחכה אצל השכנים, אבל הוא אמר ׳לא, יותר טוב שהשכנים לא יראו.׳

„ביקשתי מכמה שכנות שיישבו אתי עד שהשוטר יחזור, כי פחדתי. כשהוא חזר, הוא ישר נכנס ונעל את דלת הכניסה. הוא פנה אלי, ואז ראה את השכנות יושבות בפינה. הוא נרתע לאחור כאילו נבהל. שאל אם הכל בסדר ויצא.”

„לסגור עניין.” אילנה סיפרה את סיפור המיקרה לעורך־הדין שלה, מאיר זיו, והלה הגיש קובלנה למישטרת כפר־סבא בגין אי־טיפול־נכון בתלונה. בין השאר פירט עורך־הדין זיו במיכתבו, כי כאשר שהה האלמוני בדירתה של אילנה היא אמרה לו שהיא צריכה ללכת לשכנים. זה לא הרתיע אותו, והוא אמר לה: „לא ידעתי שאת כזאת יפה וצעירה. אלוהים לא יוציא אותי מהדירה הזאת!”

כשפנתה אילנה לצאת אל שכניה, לא הניח לה האלמוני ללכת, ובהתעלמו מזעקותיה אחז בבנה בן השלוש והחל מלטף אותו במקומות עדינים בגופו. כאשר הגיע השוטר למקום העמיד האלמוני פנים כאילו הוא מכיר אותה היטב, וקרא לעברה: „אילנה, מה פיתאום הזעקת את המישטרה?”

אחרי שהגיע השוטר לדירתה של אילנה בשנית אמר לה, לטענתה, דברים סתמיים, ושאל שאלות שלא ניראו לה. כן אמר לה השוטר כי לא כדאי לה להגיש תלונה על המיקרה, ועדיף שתסגור עניין.

במיכתבו למישטרת כפר־סבא שאל עורך־הדין זיו: „נשאלת השאלה, מה יעשה אותה בחורה אומללה ובודדה, שהגורל כה התאכזר אליה, ואשר בצר לה פונה אל המוסד היחידי במדינה המיועד להגן על שלומה וביטחונה ועל שלום ילדה הקטן, ונתקלת בתופעה מבישה ומכוערת מעין זו?”

אם אילנה וכנה
„חבל על הקאריירה”

מה קורה במישטרה? דובר מישטרת מרחב השרון, אלי זילבר, מסר כי המישטרה מתכוונת לערוך בדיקה יסודית כדי לאתר את השוטר האחראי. עם זאת טען דובר המישטרה, כי אין הוא נוטה להאמין לגירסתה של אילנה, כיוון שהיא זומנה למיסדר־זיהוי ולא הגיעה. לדעתו, אילנה מנסה להשתמט מלבוא למיסדר הזיהוי.

* שם בדוי.

נשים

שלושה מול אחת

הפמיניסטיות מפגינות נגד מזימה קואליציונית לפגוע בחוק ההפלות

„לרחם שלי שלושה אדונים / שלושה אדונים לרחם שלי. / לולא היו לו שלושה אדונים / לא היה זה הרחם שלי.”

הפיזמון, שמילותיו אולתרו על־ידי חברות התנועה הפמיניסטית בישראל, הושר על פי לחן ידוע בעת הפגנה למען חופש ההפלה, שנערכה לפני שבוע ליד בית סוקולוב בתל־אביב. בפיה של אחת המפגינות, תיכוניסטית בשם נטע, היה הסבר למילות השיר. „שלושת האדונים,” הסבירה נטע, „עושים יד אחת כדי לשלול מאיתנו, הנשים, את השליטה על גופנו ואת הזכות להחליט מה ייעשה ברחמנו — הלא הם הגבר, הממשלה ואגודת־ישראל.”

מפגינה אחרת, מבוגרת יותר, שהביאה עימה את שני ילדיה אל פתחו של בית־העיתונאים, הסבירה לעוברים והשבים, כי הדיון הצפוי בכנסת על תיקון חוק־ההפלות הוא שדחף את הפמיניסטיות להפגין עתה. „הדתיים אונסים את בגין לבטל את סעיף חמש, שאושר על־ידי הכנסת הקודמת,” פסקה המפגינה, „ואילו בגין עושה רושם שהוא נאנס ברצון.”

מחיר ההפלה. סעיף 5 בחוק הקיים

”YOU”
הבושם המדליק...
עכשיו גם בדיאודורנט וסבון יופי.
הסוכן בישראל בלמון בע״מ המפיצים חברת נורית בע״מ

בלוטו
עכשיו תוכל להגיע למיליון,
עם קצת מזל לשניים
רק שישה x נכונים והכסף שלך.
בלוטו המזל בא לקראתך!
בכל יום ג׳ ההגרלה.
מפעל הפיס

קול השלום -
הקול שלך!

מאפשר הפסקת הריון, אם מוכח כי המשך ההריון עלול לגרום נזק חמור לאשה או לילדיה, מחמת תנאים מישפחתיים או חברתיים. אך גם לאחר שאושר החוק בכנסת הקודמת, בימי ממשלת המערך, קשתה עדיין הדרך בפני אשה שבחרה להפיל את ולדה באורה חוקי, בבית־חולים.

עליה לפנות לעובד סוציאלי, או לפסיכולוג, או לרופא, כדי שזה יפנה אותה לוועדה רפואית, ואם היא נשואה עליה להצטייד באישור מבעלה. אם מצבה הגופני של אשה זו תקין, ומצבה הכלכלי מניח את הדעת, עליה להוכיח כי מצבה הנפשי מעורער, כדי שתזכה באישור להפלה חוקית. ואם היא זוכה סוף־סוף להפיל באורח חוקי, הרי היא חייבת בדמי אישפוז, המסתכמים ב־1,600 לירות ליום, גם אם היא חברת בקופת־חולים.

בידי פעילות התנועה הפמיניסטית, שקראו להפגנה, מצויים נתונים רשמיים לרוב והערכות שקולות שאיש לא חולק עליהן. במחצית הראשונה של השנה שעברה, למשל, הוגשו 2,571 בקשות להפלה. רק 1,795 מהן אושרו. באותה שנה שנערכו בישראל כ־50 אלף הפלות הקרויות „לא־חוקיות", כשמחיר כל הפלה נע בין 7,000 ל־10,000 לירות.

מיטרד — לא ברכה. על המידרכה שממול ביתי סוקולוב נקבצו כ־50 מפגינות ומפגינים. „לא יסתמו לנו את הפה בשם אידיאולוגיה דתית!" קראו כמה מפגינות. „אין אנו מוכנות להפוך למכונות לייצור חיילים!" פסקו אחרות.

לדעתה של ג'ואן ירון, מפעילות התנועה הפמיניסטית, השימוש בביטוי „מישפחות ברוכות ילדים" אינו אלא לעג לרש. „המדובר במישפחות שבהן כל ילד נוסף מכביד את העול ומחריף את המצוקה. המדינה, שמנעה את ההפלה, מסירה כל אחריות לגידול הילד. הממשלה מקצצת בתמיכה במעונות־יום וביום לימודים ארוך. מצוקת הדיור מחריפה והמצב הכלכלי מחמיר. כל ילד נוסף הופך למיטרד, ולא לברכה. עתה רוצה ראש־הממשלה, מנחם בגין, לבטל את חוק ההפלות הקיים ולהחזירנו מן המאה העשרים אל המאות הקודמות."

נציגת התנועה הלסבית
„מכונות לייצור חיילים"

בין המפגינות צעירה בשם יוכי, שתחבושת לבנה על עינה ושלט בידה. „אני מתנועת הפמיניסטיות הלסביות," הסבירה. „בעייתנו כפולה — הן כנשים והן כלסביות, והאירגון הכללי אינו מסוגל לטפל בבעיותינו המייוחדות. לכן הקמנו אירגון משלנו. אך אנו, כמובן, תומכות במטרות ההפגנה בלב ובנפש."

לידה ניצבים שלושה תיכוניסטים — רוני, רמי ואילן. „עברנו במיקרה," אמר רמי. „קראנו את הכרזות, שמענו הסברים והצטרפנו.

ג'ואן ירון, כשאר חברותיה למאבק, גאה בתומכים הצעירים. אך לא די לה בכך. „היכן הנשים שעלו והצליחו," היא שואלת. „למה אורה נמיר, שולמית אלוני וחנה זמר אינן מעזות לבוא ולהצטרף למאבקנו? למה דווקא הן, שהיו צריכות להתייצב בראש המאבק שלנו, מסתתרות מאחרי המימסד הגברי במקום לעמוד עימנו כאן, עכשיו?"

בהמשך למבצע שלנו מקיץ 1978 הרינו מכריזים על

מבצע
ASHAI PENTAX

15.2.1979 - 15.1.1979

K 1000 F2	ל"י	6,669.—
MX F 2.8	ל"י	8,873.—
MX F 1.7	ל"י	9,215.—
MX F 1.4	ל"י	10,602.—
ME F 2.8	ל"י	8,721.—
ME F 1.7	ל"י	9,063.—
ME F 1.4	ל"י	10,431.—

לדוגמא: מחירי הדגם: ME F1.7

המחיר לצרכן ב-1.7.78 — 14,270.— ל"י
המחיר בחנות ללא מסים בלוד — 8,911.— ל"י ($ 469.—)
המחיר במבצע שלנו — 9,063.— ל"י ($ 477.—)

המחירים במבצע כוללים: נרתיק, מסי יבוא בגובה 70% ואחריות בינלאומית. הם כפופים לשער ה-$ של 19.— ל"י ואינם כוללים מ.ע.מ.

רשימת החנויות המשתתפות במבצע:

ירושלים: פוטו שטרן, המלך ג'ורג' 7
פוטו שוורץ, בן הלל 11

תל־אביב: פוטו פילם, אלנבי 84
פוטו פספורט, בן יהודה 8
פוטו רפלקס, אלנבי 68

חיפה: פוטו ברנר, החלוץ 31
פוטו המדייק, החלוץ 14
פוטו צנטרל, הרצל 1
פוטו רייכשטיין, העצמאות 49
פוטו מרדכי, הרצל 43

באר־שבע: פוטו מבט, תחנה מרכזית

חולון: פוטו נילי, סוקולוב 51

אשקלון: פוטו גד, מרכז נפתלי

רחובות: פוטו נילי, רח' הרצל 196

קרט בע"מ

קרט בע"מ

רוחב מונטיפיורי 10 תל-אביב, טלפון 03-55244

אנו פתוחים כל מוצ"ש משעה 7.00 עד 9.30

שגעון התקליטים בפיקדילי

תקליטים מוזלים החל ב: 34.90

הגיע משלוח קלאסיים ★ פופ ★ ג'אז תוצרת חוץ.

מבחר ענק של קסטות מוקלטות וריקות, אוזניות ותווים.

פיקדלי, שץ 4 ירושלים
ע"י משרד התיירות.

אנו מספקים
שרותי מוסיקה
לכל סוגי
שמחות וארועים

indonesian specialties...
DISCOVER A NEW STYLE OF DINING
Indonesia
DINING ROOM
home of the „rijst-tafel" in israel
IN THE HOLLAND FRIENDSHIP CLUB
4 KEREN HAYESOD — HERZLYA PITUACH
EVENINGS 8.00 — EXCEPT MONDAYS
93 81 97
BACKGROUND MUSIC — HEATED / AIR CONDITIONED
CANDLE LIGHT ✱ RESERVATIONS SUGGESTED

זהו רק אחד מצרופי הטעם המפתיעים,
הטמונים במרק האספרגוס ובמרק העוף
של תלמה.
נוסף אליהם מגוון סוגי המרקים של
תלמה באריזות היצוג – פטריות, בצל,
מינסטרונה ועוד ועוד.
בתיאבון.
בלו-בנד תלמה
טעמה של איכות
מרק אספרגוס
+ מרק עוף עם אטריות
(ל-4 מנות)
תלמה
מרק עוף
עם אטריות
מרק אספרגוס

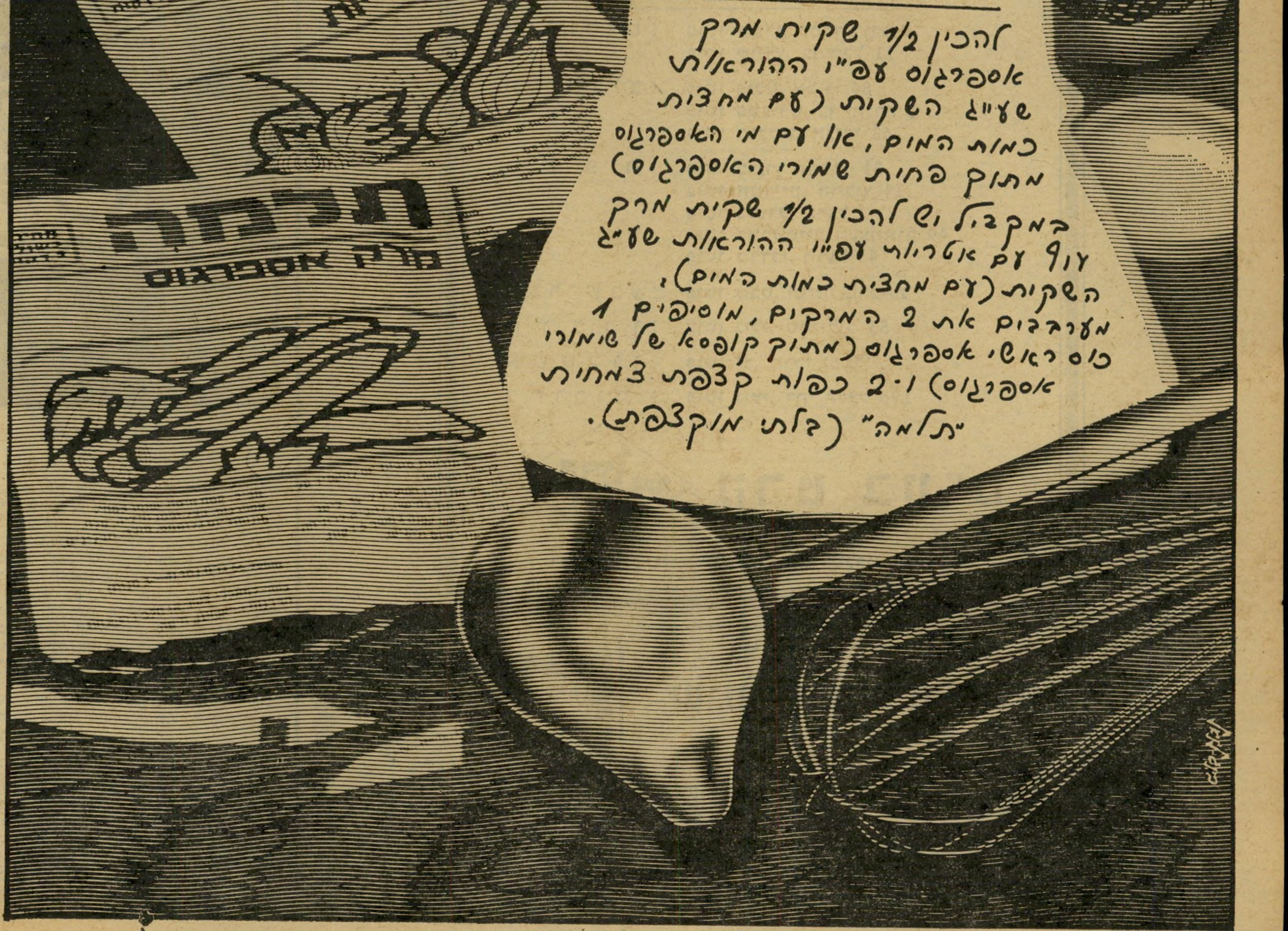

להכין 1/2 שקית מרק
אספרגוס עפ"י ההוראות
שע"ג השקית (עם מחצית
כמות המים, או עם מי האספרגוס
מתוך פחית שמורי האספרגוס)
במקביל יש להכין 1/2 שקית מרק
עוף עם אטריות עפ"י ההוראות שע"ג
השקית (עם מחצית כמות המים).
מערבבים את 2 המרקים, מוסיפים 1
כוס ראשי אספרגוס (מתוך קופסא של שומרי
אספרגוס) ו-2 כפות קצפת צמחית
"תלמה" (בלתי מוקצפת).
תלמה
מרק אספרגוס

נשים מוכות (5)

מיליון ישראלים ראו השבוע את הנשים המוכות בטלוויזיה - הם לא שיערו בנפשם כי גם השכן בדירה אשר ממול היכה באותה שעה את אשתו

„מקולל היום הזה שפגשתי את בעלי בים," בכתה לאה כהן, בת ה־25, האשה בעלת הפנים הנפולות וההבעה האדישה, שזה עתה חזרה מטבריה — מפגישה עם בעלה, קיוותה להשיג את הגט המיוחל, אך הוא דחה אותה בערמומיות. „הכל היה מוכן," סיפרה לאה ביובש, „הייתי מוכנה לוותר לו על הכל — על הבית, על דמי מזונות, רק שיתן לי את הגט. פיתאום, ברגע האחרון התחרט."

לאה, דמות חיוורת, שפתיה דקות משתרבבות מטה, שערה הצבוע פסים, חסר ברק, התחתנה כשהיתה בחודש הרביעי להריונה. „בכלל לא ידעתי שאני בהריון," סיפרה, „אהבתי את בעלי, חיים, והסכמתי לכל מה שביקש ממני בהתחלה — הפסקתי לעבוד וישבתי בבית. גרנו בבית־שאן."

המריבה הראשונה

לדבריה, עבד בעלה בתקופה הראשונה של נישואיהם, במיפעל. מרבית שעות היום היה בעבודה, ומאשתו ביקש, שתדאג לנקות את הבית ולהכין אוכל. „לא הכרתי אף אחד במקום." סיפרה לאה, „התחלתי לשבת בבית והייתי בוכה, כי

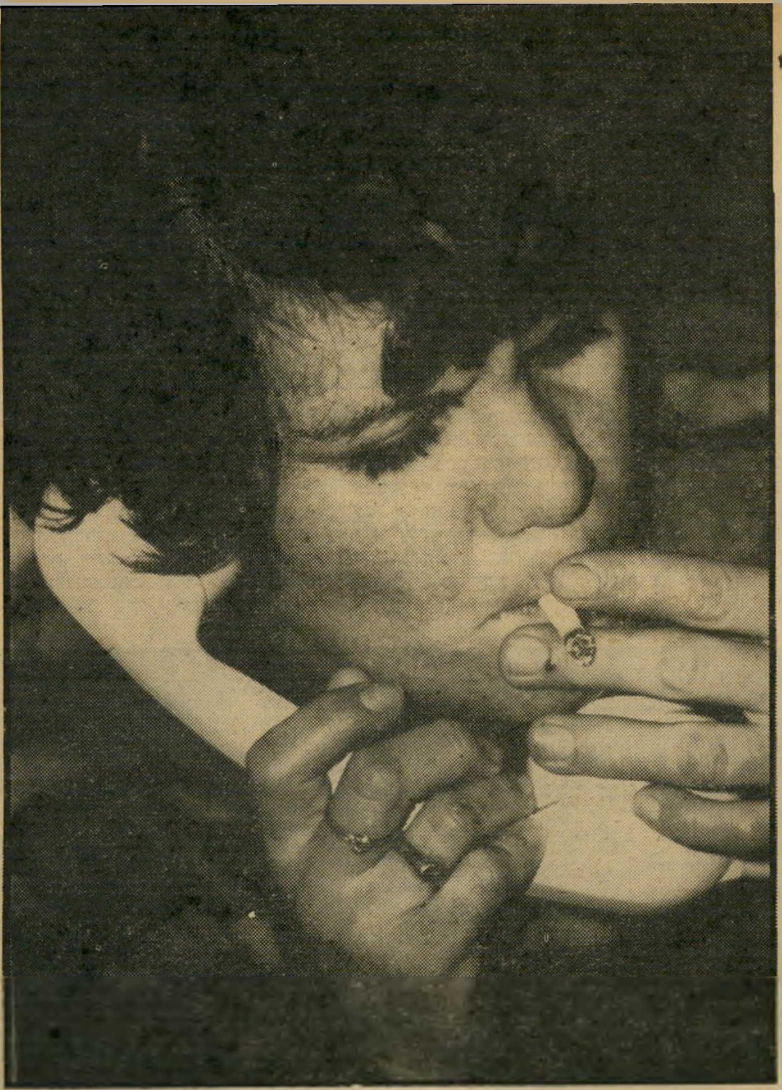

„בעלי כלא אותי!" סיפרה לאה כהן עגומת הפנים. אלפי נשים בארץ נמצאות במצבה של לאה, אך רבות מהן חוששות עדיין לפנות לעזרה, בגלל פחד מהבעל או חשש: „מה יגידו השכנים".

מדוע הן חוזרות הביתה?

הייתי משתעממת שם לבד. הייתי רגילה לחיים בעיר גדולה, בירושלים, לפעמים הייתי יוצאת עם בעלי למרכז. היינו הולכים לבית־קפה או לסרט, אבל במשך הזמן הוא התחיל לצאת לבד, ולא הרשה לי לדבר אפילו עם השכנות."

לפני לידתו של הילד הראשון, ביקשה לאה מבעלה ללדת את הילד בראשון־לציון, מקום מגורי הוריה. הבעל התנגד בחריפות, כי חשש, לדברי לאה, כי האם מנסה לסכסך ביניהם. אך בכל זאת נסעה האשה לראשון, ללדת שם. בבית הוריה התפתחה המריבה הראשונה ביניהם. „הוא קרא לאמא שלי זונה וכשהייתי בבית־החולים בא לבקר אותי ובמקום לחייך אלי, צעק עלי למה נסעתי לראשון. מאז לא פסקו בינינו המריבות."

גם בתחילת ההריון השלישי, לא ידעה לאה, כי היא הרה. אז הירשה לה בעלה לעבוד תקופה קצרה. יום אחד החמיצה את האוטובוס לעבודה ונסעה בטרמפ. כשסיפרה על־כך לחיים היכה אותה מכות רצח.

בהזדמנות אחרת הזמינה את השכן לשתות קפה בדירתה. כשהגיע הבעל לבית, החל משתולל וטען, כי ידוע לו שאשתו מקיימת יחסים עם השכן.

סיפרה לאה:

הוא הרביץ לי עם אגרופים בפנים, בראש, בכל חלקי הגוף, בעיקר בגלל קינאה. פעם לבשתי שורטס וירדתי לבקר את השכנה. כשראה אותי עולה, תלש את המנורה ממקומה, שבר רהיטים, קילל אותי והיכה אותי. הוא לא נירגע. שבר שולחן מזכוכית, והמשיך להכות אותי באכזריות.

הייתי אז בחודש התשיעי להריון. זה היה ביום שישי. הוא זרק את כל האוכל של שבת למירפסת של המיטבח. לא יכולתי לברוח עם שלושת הילדים שלי, לאן? ההורים שלי היו בראשון, המישפחה בירו־

„האשה היא קניין!" זוהי דעתה של ברברה סבירסקי, בעלת תואר מוסמך בסוציולוגיה ואחת ממארגנות המיקלט בקיפה. לדעתה של סבירסקי (מימין), רואה הגבר בהכאת אשתו תגובה מקובלת — כשהוא נשוי יש לו על מי לפרוק את מתחיו — על אשתו. „תופעה זו אפשר למצוא בכל שכבות החברה", גילתה ברברה.

(המשך מעמוד 51)
שלים, חברות לא היו לי, כי הוא לא הירשה לי לבקר אף אחת. כל הלילה הוא לא נתן לי לישון. דיבר ודיבר וביום שבת לא נתן לי לצאת אפילו למירפסת. השכ־נים נכנסו לבית, אספו את כל הזכוכיות, ניקו את האוכל ושיכנעו אותו ללכת לי־שון, אבל עד שהלך לישון עשה טובה לאלוהים.

לבד בהרמון של נשים

בערב ניסיתי להתפייס איתו בגלל הילדים, רציתי לישון איתם, אבל הוא לא נתן לי והתחיל להתעצבן ולצ־רוח. הכריח אותי לישון על ידו. באמצע הלילה התעוררתי והרגשתי כאבים נור־אים בגב ובבטן. היה לי דימום. הוא ראה את המצב שלי וביקש סליחה, הביא אמ־

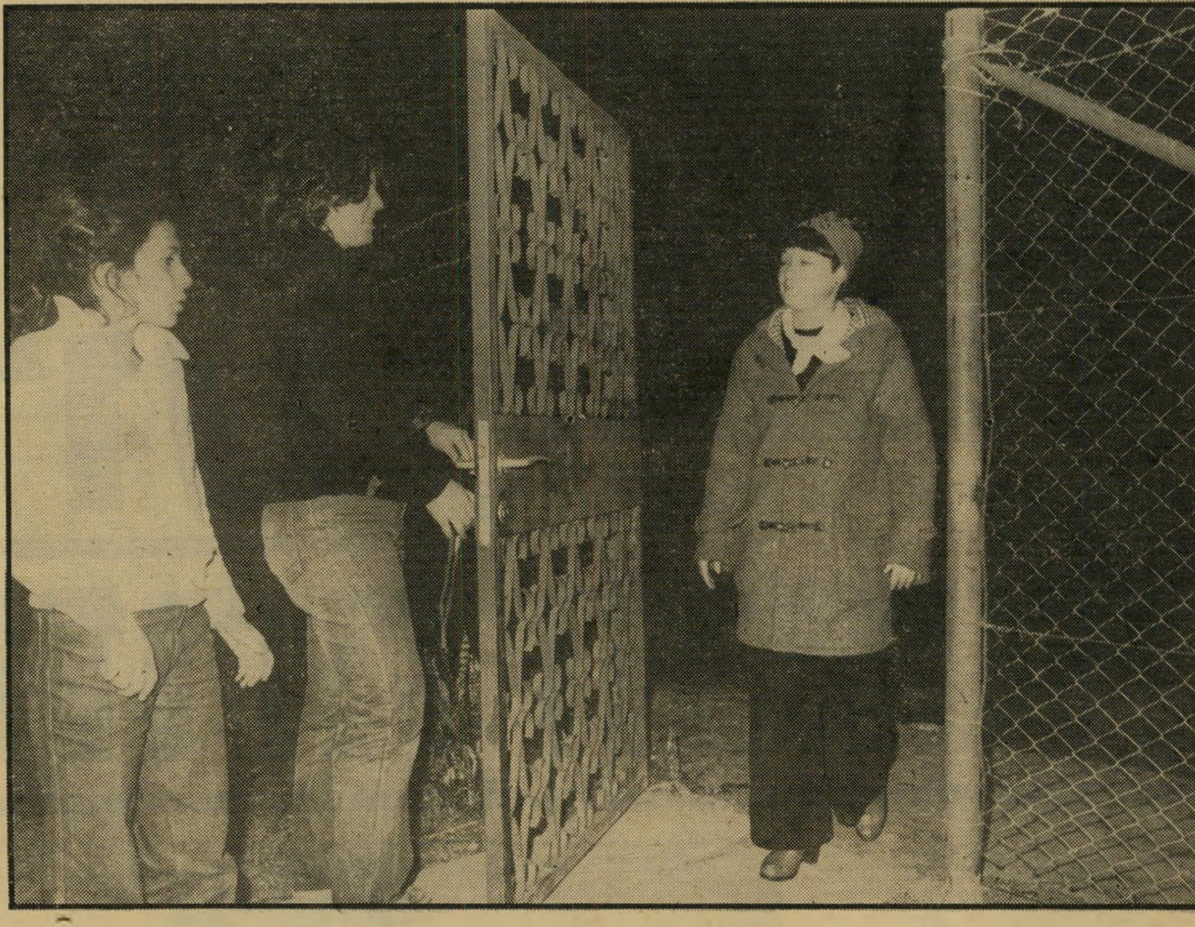

על מנעול ובריח סוגרות עצמן נשות המיק־לטים בחיפה ובהרצליה. בתמונה נראות שתיים משוכנות המיקלט בהרצליה, מאפשרות כניסת מבקרת למקום. לדברי מארגנות המיקלטים חוזרות מר־בית הנשים לבתיהן, בגלל לחצים מהבעל, מהקרובים, או מתוך תיקווה שהמצב ישתפר, כי לא לכולן יש אמצעי קיום משלהן.

בולנס ולקחו אותי לבית־החולים. כל ה־גוף שלי היה מלא סימנים כחולים. הוא זרק עלי מאפרה מברזל ויצאה לי העצם. הרופא החזיר את העצם למקום. 15 יום הייתי בבית־חולים ולא היתה לי לידה. הוא בא לבקר אותי וביקש שלא אדבר יותר עם אף שכנה. הוא רצה לנתק אותי מהחברה, כאילו אני לבד איתו בהרמון של נשים.

בזמן האחרון הפסיק לעבוד, והיה מטייל בארץ. היה משאיר אותי לבד עם הילדים. היה יוצא לשבועיים שלושה, ואני — כמו כלב בבית. ריבונו של עולם, הוא לא היה בעל ולא שום דבר. כל הזמן פחדתי להתגרש ממנו, כי לא רציתי להישאר לבד, אבל אחרי שלא היה בבית, חשבתי שבע־צם אין הבדל, אם הוא נשוי לי או לא, כי במילא הוא לא היה נמצא ואני נשארתי לבד. כשהיה חוזר, היה מוצא כל מיני סיבות, כדי לריב איתי — היה אומר שאני לא מנקה, או שהאוכל לא בסדר. פעם אחת רץ אחרי עם גפרורים, שפך עלי נפט ורצה להצית אותי, אני לא יודעת עד היום איך הצלחתי להתחמק ממנו אז.

פעם חזר הביתה ושאל איפה הילדים. פתחתי את החלון ורציתי לקרוא להם, הוא רץ למירפסת ופתח את כל התריסים והת־חיל להשתולל, נתן לי אגרוף ברקה ועשה לי שטף דם, בבוקר היכה אותי, כשהילדה היתה בידיים שלי, אמרתי לו שאני רוצה גט, אבל הוא תפש מיזוודה, לקח את ה־בגדים שלו ויצא מהבית.

בריחה דרך החלון

הייתי מנסה לחיות, כסף לא היה לי, הייתי משיגה הכל בהקפה, לירה פה לירה שם. פיתאום חזר הביתה, הת־קיף אותי בגלל שראה אותי אצל השכנה. הרביץ גם לשכנה וזרק עליה את הטל־וויזיה. אז כבר הלכתי למישטרה. זו היתה הפעם הראשונה שהלכתי להתלונן. רצתי למישטרה והוא היה מאחורי. בדרך היכה אותי והפיל אותי. השתחררתי ורצתי בין החצרות, מתחת לבניינים, עד שהגע־תי למישטרה. השוטר רק הזהיר אותו. ה־הורים שלי הגיעו לביקור באותו יום, ניסו להשפיע עלי להירגע, וניסו להרגיע גם אותו. אמרתי להם שאני לא מסוגלת יותר להישאר איתו ביחד. התכוונתי לב־רוח מהבית.

כשההורים שלי עזבו זרקתי דרך החלון את הבגדים, ומיזוודה קטנה שהכנתי קודם, וברחתי לאחותי בקיבוץ. שם בירררתי איפה המיקלט לנשים מוכות ונסעתי לשם. ומאז אני כאן.

עכשיו, כשכימעט הגענו לגט, אמר לרב־נים, שהוא רוצה לשים את הילדים בישי־בה דתית, הרבנים התרככו, בגלל מה שאמר להם והסכימו שוב לדחות את הדיון. אני מוכנה לכל, רק לקבל ממנו גט, אבל עכשיו, אחרי שהחליטו לדחות, אני יודעת שזה יימשך לעולם.

עד כאן סיפורה של לאה.

מכות — תגובה מקובלת

לדבריה של ברברה סבירסקי בת ה־37, ממארגנות המיקלט בחיפה, ביקרו במקום כ־200 נשים, מאז היום שבו ניפתח. ברברה בעלת תואר מוסמך בסוציולוגיה, טוענת כי ההסבר לתופעת הכאת נשים על ידי בעליהן, הוא היחסים בין המינים. אשה בדרך־כלל לא תפרוק את עצבנותה על הבעל, בגלל חינוכה, אך היא ,מקטרת' או מרכלת. אבל הגבר רואה במכות תגו־בה מקובלת. כשהוא נשוי, יש לו על מי ,להוציא את העצבים' — על אשתו ועל הילדים. „מנסיוני למדתי, כי יש הרבה מיקרים שבהם הבעל אינו מכה את ה־ילדים, אפילו לא לצורך משמעת," אמרה ברברה, „אבל את אשתו הוא מכה."

במיקרים רבים קשורה ההלקאה להרגלי שתיה או לקיחת סמים, של הבעל. לדעתה של ברברה, השתיה מספקת לבעל תירוץ — „אני שיכור, אז אני לא אחראי למע־שי." בעולם התחתון או במישפחות החיות בתנאי־מצוקה, תופעת ההלקאה מוכרת יותר, כי שם נהוג שהבעל „אינו גבר" אם אינו מכה את אשתו. במיקרים רבים נובעת התופעה מתיסכולו של הבעל, כ־אשר האשה אינטליגנטית יותר ממנו, או שהיא נושאת במישרה מכובדת, בעוד ש־הוא אינו אלא פועל פשוט או פקיד, הגבר, המרגיש נחות, מנסה להגביל את אשתו. הוא אינו רוצה שהיא תעבוד, לעיתים מפני שהוא עצמו אינו מסוגל להחזיק מעמד בעבודה קבועה, מפגין את עליונותו באמצעים משלו. לפעמים הגבר מקנא ל־אשה, כמו במקרה של לאה, וקנאה זו, למרות שאינה הגיונית בדרך־כלל, מתחז־קת והולכת במשך השנים וגורמת לו להרחיק את אשתו מחברה כלשהיא — גם חברת נשים.

חוסר הכנה לחיי־נישואין

לדעתה של רות רזניק, מארגנת ה־מעון בהרצליה, נובעות חלק מה־בעיות מאי־הכשרה נכונה של בני־הזוג לחיי־הנישואין. „בחברה שלנו מקובל, כי הנישואין זה הדבר הראשון במעלה, בעי־קר אצל האשה. כל האגדות מסתיימות בנישואין. אחר־כך מתחיל עולם שכולו ,אושר'. למעשה אין לנו שום הכנה לני־שואין. מצד אחד, האשה נמצאת במצב שבו היא חייבת פיתאום לטפל בילדים ו/או לעבוד בחוץ, ומצד שני, תובעים ממנה להיות מושלמת במיכלול תפקידים, שאף פעם לא הוכשרה אליהם — אחות, מטפלת, מחנכת, מורה, טבחית, כובסת, ומארחת מושלמת, בעוד שהבעל היוצא לעבודתו מצפה, בעצם, שאשתו תמלא גם את כל הפונקציות, שאותן מילאה אמו ועם• זאת תישאר אותה מאהבת תוססת שהיתה לפני הנישואין. אחרי החתונה היא כבר נחשבת רכושו. הוא מפסיק להשקיע מאמץ בחיזור אחריה. בעיות אלה הן מנת־חלקן של כל הנשים, כולל אותן שמפת־חות לעצמן קאריירה עצמאית."

לדעתה של רות, הגברים מכים את נשותיהן, כי האשה נחשבת קיניינו של הגבר. כנגד הטענה, שיש נשים המעוררות פרובוקציה, שאין הגבר יכול לעמוד בפ־גיה, אומרת רות, כי מתוך 500 נשים ש־טיפלה בהן מתחילת עבודתה, רק אחדות היו נשים בעלות נטיה להרגיז את הגבר.

מסתבר שמישפחות שבהן מכה הגבר את האשה — גדלו הבנות להיות נשים מוכות. מטיבען נמשכו לגברים בעלי פו־טנציאל להכותן. הבנים שגדלו במישפחות כאלה הפכו גברים מכים. אחד המיקרים, הוא של מישפחה בת חמישה ילדים, ש־כאשר גדלו הפכו כולם גברים מכים.

כפתרונות, מציעה רזניק חינוך מגיל צעיר, לחיי־מישפחה וחינוך מיני מבית־ספר עממי. הואיל שרבים הילדים השוא־בים את נטיותיהם מהבית, רואה רות רז־ניק בהדרכה מעין זו, חלק אינטגרלי מ־מערכת החינוך בארץ, מתוך מטרה למנוע, מה שעלול לקרות מאוחר יותר.

מדוע הן חוזרות הביתה

„כימעט כל אשה שמגיעה למעון אומרת, שחבל שלא היה מקום כזה לפני־כן." סיפרה רות. לדבריה, היום, כשנוצרה פתיחות רבה יותר לנושא, באות יותר נשים להתלונן במישטרה ולפנות למעון. „בפעם הראשונה שהיא מוכה, היא מחפשת את האשמה בעצמה. אחרי־כן היא מנסה לברוח להוריה או לידידות. בשלב הבא האשה מתלוננת במישטרה, אולם לא תמיד יכולה המישטרה לעזור לה ואז מתחיל גל חדש של אלימות מצד הבעל. הגורמים לאי־פנייתה למישטרה רבים :

- האשה פוחדת שאם יעצרו את בעלה לתקופה ממושכת, לא יהיה מי שיפרנס אותה.
- הפחד מאלימות שתבוא כתגובה על תלונתה.

לכן, לדעתה של רזניק, המוצא האחרון הוא המעון. מתחילת השנה שעברה, ביקרו במעון בהרצליה 78 נשים ו־98 ילדים, ש־רובם חזרו לבתיהם. הנשים חוזרות הביתה מכמה סיבות :

- ההכרה בכך שהמארגנות במיקלט אינן יכולות, למעשה לתת להן את הגט, ואת הפיתרון הסיפי — זאת יכול רק הבעל לעשות.
- ההתמודדות עם המציאות — נשים רבות חוששות מקשיי פרנסה ומציאת דיור מתאים במיקרה שתחלטנה לעזוב את ה־בית לצמיתות.
- אם הן משאירות את הילדים בבית, הבעל משתמש במיקרים רבים בילדים כאמצעי לחץ על האשה.
- לחצים של קרובים — תנסי עוד פעם, תני לו צ'אנס.
- בארץ קיימים בינתיים שני מיקל־טים, שהצפיפות בהם גבוהה, דבר זה יוצר תנאי־לחץ קשים מאד על האשה. במיקלט בחיפה נמצאים כיום כ־20 נשים עם ילדיהן. בהרצליה כ־12 נשים בשלו־שה חדרים. פורצות מריבות רבות בין הנשים, בגלל התנאים שאינן רגילות להם. לכן דורשות מארגנות המיקלטים לפתוח בהקדם מיקלטים נוספים ולשנות את ה־חקיקה, כך שהמישטרה תספק לנשים ה־מוכות הגנה של ממש.

לטענתה של רות רזניק, יכולים בני־הזוג בעולם האירופאי לקבל גט, בקלות רבה יותר מאשר בארץ. גבר יהודי יכול בהחלט לבגוד באשתו ולקיים חיי מישפחה כפולים עם אחרת ולהוליד ילדים יהודיים כשרים, כל עוד הוא חי עם אשה פנויה יהודיה (רווקה, גרושה או אלמנה.) בעוד שלגבי האשה המצב הפוך. לפי הדת היהו־דית, אם בוגדת אשה בבעלה, היא הופכת מורדת ובוגדת, על פי ההלכה. הוא חייב לגרש אותה. ובנוסף, אם ימנע הבעל מ־אשתו את הגירושין, אין היא יכולה ללדת ילדים לאחר, כי ילדיה ייחשבו ממזרים.

בהלכה היהודית נקבע בפירוש, כי גבר שהיכה את אשתו, יגרש אותה. אולם משום מה, אין הרבנות בארץ נוטה לקיים את הכתוב : „אם האשה דורשת גט יש להכ־ריחו לכך".

לפי מחקר שנערך בארץ בשנת 1976 על־ידי מישטרת המטה הארצי בירו־שלים, בהסתמך על מחקרים בארצות־הברית ובאנגליה, מסתבר, כי הטענות ה־

גדוד מגיני־הנשים: תומכי המעון לנשים מוכות בהרצליה מתייעצים על שיטות מאבק

שאינו מיקרה של תלונה ראשונה, משתדלת המישטרה להאריך את המעצר ולהביא את הבעל לדין. במיקרים אלה, אין המישטרה אחראית על הנעשה במישפט. הרבה פעמים קורה, שהאשה עקב לחצים ואיומים מבעלה, או חרטה כתוצאה מהחששות השונים, חוזרת בה מתלונתה, ואז, גם כשמסבירים לה, שהיא צפויה למעצר בעוון מסירת עדות שקר, היא מסרבת לחוזר ולהתלונן נגד הבעל.

לגבי מתלוננות כרוניות, בודקת המישטרה, אם אין תלונת האשה רק לצורך הדיון בבית־הדין הרבני, ואם נמצא שאכן היא חוזרת ומתלוננת, ולפעמים מבטלת את התלונה, יש למישטרה עניין ציבורי להביא את הבעל לדין.

לדעתה של פקד אהרוני, פתיחת המעונות לנשים מוכות, הגבירה באותם אזורים את המודעות מצד המישטרה ואת הרצון לטפל במיקרים. „כשקיימת התייחסות ציבורית, יודעת המישטרה, כי יש לה גיבוי, ויש לה לאן להפנות את הנשים המתלוננות.” ואכן, בעוד שבמישטרת תל־אביב אין מודעות גדולה לנושא הנשים המוכות, הרי בהרצליה, ברגע שבו מתקבלת תלונת אשה, מפנים אותה מייד למעון. אם יש קריאה דחופה מהמעון, המישטרה שולחת לשם ניידת בדחיפות. במישטרת חיפה נפתחו בשנה האחרונה 76 תיקים פליליים על פי תלונות של נשים. 350 מיקרים נוספים שבהם התלוננו נשים על הכאה, בוטלו על־ידי אותן נשים בטענה, שהן רוצות רק שיזהירו את בעליהן, אך לא שיעצרו אותם.

סיפר מפקד מישטרת חיפה תת־ניצב אברהם תורגמן: „מאז שנכנסתי לתפקידי בינואר 78, השתדלתי להחזיק נושא זה במודעות גבוהה אצל אנשי המישטרה.” לדבריו, ביקרו במיקלט בחיפה כל סמלי הניידות, סמלי התלונות וקציני המטה, ושמעו שם הסבר מפי הממונות. בחיפה, אשה המתלוננת על הכאה, מקבלת את כתובת המיקלט. במיקרה שנדרש מביאים את הבעל לדין, במהירות האפשרית. כל קריאה המגיעה מהמיקלט זוכה בטיפול בעדיפות ראשונית, ועד כה לא היו תלונות נגד מישטרת חיפה, כי אינה מטפלת היטב בנושא.

צלקות בכל חלקי גופה חושפת אחת הנשים. „בהתחלה הן מנסות להאשים את עצמן במכות שהן מקבלות,” טוענה רות רזניק (משמאל). „אחר־כך הן בורחות לקרובים או לידידים ופונות לעזרת המישטרה ולמיקלטים.”

יחס המישטרה

פקד זאבה אהרוני, שטיפלה לפני שנתיים בנושא זה טוענת, כי על סמך מימצאי המחקר על נשים מוכות שנערך בארץ, נמצא כי המישטרה מתייחסת לכל תלונה, המגיעה מאשה מוכה. המחקר קבע, כי יש כמה סוגי מתלוננות — כאלה הבאות, כדי לאסוף חומר לצורך זירוז הדיון ברבנות, שכן צירוף התלונה במישטרה לתיק הרבנות, מזרז את ההליכים. סוג אחר הוא נשים שבאות בתום־לב בגלל שהוכו. על חלקן אפשר גם לראות את סימני־המכות. יש נשים הבאות להתלונן באופן קבוע. המישטרה מטפלת בכל תלונה. פעם היה נהוג שלא לפתוח תיק, אם זה מיקרה ראשון, או אם הבעל לא גרם לאשתו חבלה גופנית רצינית. אך היום נוטה המישטרה לפתוח תיק בכל מיקרה.

לגבי הטענה שהמישטרה אינה מכניסה את הבעל למעצר מייד אחרי שהוגשה תלונת האשה, אומרת פקד אהרוני, כי מעצר הוא לצורך הרגעה או חקירה, אך לעולם איננו לצורך ענישה או נקמה, כמו שחושב הציבור. כאשר הבעל נמצא במצב שבו אי אפשר להרגיעו, והשוטר רואה, כי יש צורך לספק לאשה הגנה באותו רגע, הוא עוצר את הבעל, ומשחררו אחרי כמה שעות. אם המיקרה חמור יותר, או מועלות נגד המישטרה שם, זהות לטענות המועלות נגד המישטרה בארץ. הטענות הן: כי ברוב המיקרים מתייחסת המישטרה לאשה הבאה להתלונן באופן משפיל ומעליב; כי המישטרה לא נוהגת לפתוח בהליכים פליליים נגד הבעל, אלא כשנגרם נזק של ממש; כי לפעמים התערבותם של אנשי המישטרה בבית, גורמת רק התדרדרות במצב, שכן, אין הם מוכשרים מספיק לטיפול בבעיות שלום־בית, כי במיקרים של תלונות חוזרות ונישנות על־ידי האשה, המישטרה מפגינה נגדה יחס של עוינות; כי המישטרה משתדלת בדרך־כלל לא להתערב בסיכסוכי מישפחה; וכי המישטרה אינה רושמת את רוב התלונות המגיעות אליה.

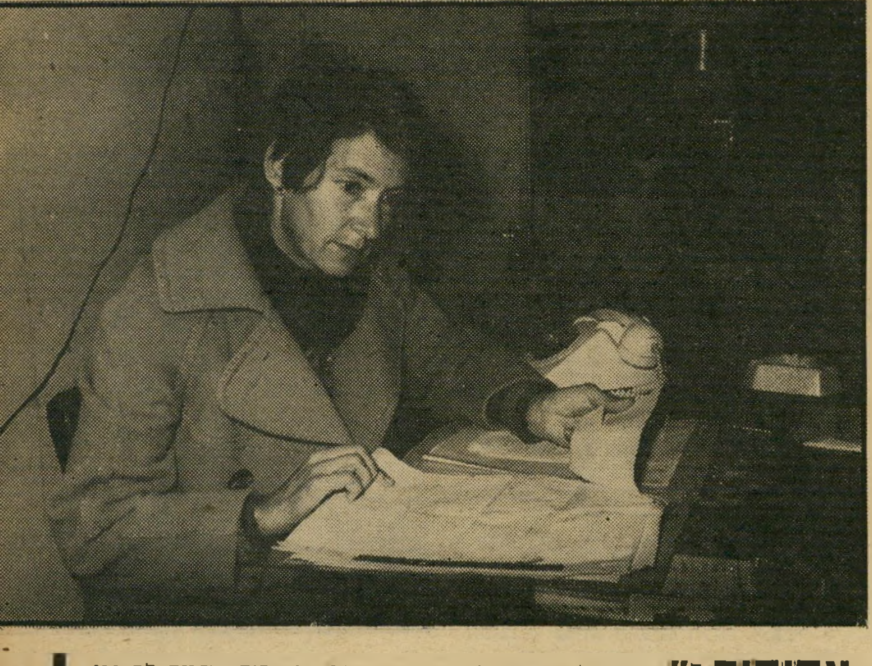

„צפיפות!” במיקלטים, זוהי אחת הסיבות, שנשים רבות חוזרות לבתיהן, טענה פיה, מארגנת מחיפה. „אנו דורשות לפתוח מיקלטים נוספים וללחוץ לשינוי החוק, כדי שאשה תוכל בקלות להשיג גט, כפי שקובעת ההלכה.”

דבר הטיליגנט

הטיליגנט — אם מישהו במיקרה עוד לא מכיר, זה אני, מה גודל בבטן, וחושב הרבה על החיים. הפעם יש לי משהו קצר ושורף.

שני תאומים שיחקו פוקר בבטן של האמא שלהם. שיחקו־שיחקו־שיחקו — פיתאום, קם אחד התאומים רותח מזעם, ובחימה שפוכה הטיח את הקלפים מידיו.

— „מה קרה לך! מה קרה לך!" התפלא הראשון.

— „אני לא מת׳חק ככה יותר!!!" התפוצץ השני. — „יס כאן איזה סט׳מוק אחד — כל הזמן מט׳יץ לי בקלפים!!!"

בישולים

בף־סטרוגנוף - המירשם

הפגזי ביותר בעולם

חברתי שרה, מהימנה עלי בכל הנוגע לעינייני „הכי טוב בעולם". ישבנו פעם במיסעדת חאן הדקל, והזמנו את הבף סטרוגונוף המשגע של המקום. חברתי רק נעצה מזלג בפיה מהמטריף המטריף הזה — ומיד ויתרה על השליטה בעצמה.

— „אוי זה טוב!!!" נאנקה, „אוי זה משגע!" שמנו מיד דלי תחתיה, לקלוט אותה בהינמסה מעונג, וחייכנו. ידענו שזה יקרה. כל אחד עובר אותה קריזה עם העסק הזה. כל אחד.

— „תשמעו," הודיעה לנו אחרי שמצאה עשתון קטן אחד מכל אלה שאיבדה. „זה היה המאכל ששיגע לי את השכל שלוש שנים. בכל מקום בעולם שהייתי מגיעה אליו, הייתי מזמינה בף סטרוגונוף. אכלתי כל מיני משגעים, אבל זה — הכי טוב בעולם! אני פשוט לא מאמינה!" כיוון שהיפה הזו הייתה כבר בכל העולם, ושיחקה אותה במקומות הכי מפוארים ומטרללים, וכיוון שהיא באמת היתה חולה בבף סטרוגונוף תקופה ארוכה — אני, דיאגנוזה שלה, קונה בליינד.

אז זהו. אבי הצדיק הסכים להיפרד מהמירשם בתנאי שאגיד מאיפה זה בא. ובכן, זה בא מאבי הצדיק. להכריז על זאת, זה באמת מחיר קטן קטן לעומת הסטרוגונוף הגדול שלו. חוץ מזה, מה איכפת לו להיות צדיק. למיסעדתו החשוכה עם האורות האדומים גם בצהרי היום — באים חתנים וכלות סודיים, ואלה, לא כל־כך בעניין של גניבת רצפטים. אז ניגש ישר לעניין.

למאכל הזה מכינים מראש: סטייק פילה אחד, רק פילה! במישקל 200—150 גרם, התוך בשקדנות לפיסות זעירות בגודל חרצני זיתים. מקפידים מאד להרחיק כל טיפת שומן, גידים, ועורקים הנראים לעין. זה מתכון מפונק נורא, וכדאי לתת לו כמה שיותר צ׳אנס.

● אחר־כך לוקחים שלוש עגבניות בינוניות, מקלפים אותן בשכל, כמוסבר במדור „רגע חושבים". קוצצים אותן לקוביות של בערך ס"מ על ס"מ, ומניחים בצד.

● לוקחים קופסת שימורים של בערך 425 גרם שמפיניון קצוצים. פותחים סביב כל הקוטר, עוצרים את תוכן הקופסה עם המיכסה, וממש „סוחטים" ככל האפשר. כמה שיוצא יוצא. לא צריך להישתגע. חצי תכולת הקופסה שמים בצלחת. החצי השני ישמש לאורז, המלווה מאכל זה כתאום סיאמי בילתי פריד.

עוד נחוץ לנו, כדי להיות מסודרים קומפלט — 50 גרם — שהם רבע חבילה מרגרינה בלי מלח, שקית אחת שמנת מתוקה, כפית אחת כורכום, ומלח, לטעם. עד עכשיו זה נשמע הרבה, אבל בשטח זה באמת צ׳יק צ׳ק. כל הבלגן עד פה, היה בשביל הסדר.

אז ככה:

לוקחים אילפס — מה מוכר בין בני התרבות כסיר שטוח, ומכניסים בפנים את הרבע חבילה מרגרינה. בשומן זה מטגנים את פיסות הסטייק כחמש דקות. מכאן ואילך, כל חמש דקות מכניסים בקצב הרומבה את הפיטריות ואת העגבניות, לפי סדר זה. אחרי הכנסת העגבניות, מנמיכים את האש, שהתחלנו לטגן בה על טונים גבוהים, ללהבה נמוכה. מטגנים־מבשלים תוך עירבוב ובחישה כעשר דקות. העגבניות מפרישות מיץ, וכל מיני השפעות ברוכות על הבשר והפיטריות. אחרי כעשר דקות שופכים פנימה את שקית השמנת המתוקה (או זו שמכינים בבית, לפי הפטנט העולמי — מתקבלת אותה כמות).

אחרי הוספת השמנת, שוב מגביהים את הלהבה, ונותנים לעסק לרתוח כשלוש דקות נטו. רק כעת, בסוף, מוסיפים — ואין לוותר על זה — כפית שטוחה כורכום, וכפית שטוחה מלח, שעושים את כל הטעם. מכבים את האש, נושמים עמוק את הניחות, וכורסים בעילפון נעים על הריצפה. מזדרזים להתאושש כיוון שבינתיים מתקבצים מכל פזורי הבית כל הארבה, ואלה לא כל־כך נוהגים להותיר למתעלפים למיניהם, מנות ספאר. חוץ מזה נותר עוד להכין את האורז, אשר על מצע שתי כפות מבושלות ממנו, שמים ארבע כפות מהתבשיל, ומגישים.

את האורז מכינים בדקה. בסיר קטן שמים שליש כוס שמן ולא להוריד מהכמות, כוס אורז ישר מהקופסה, כוס וחצי מים, חצי קופסת הפיטריות, כפית יפה מלח וכפית פילפל. שמים עם מיכסה פתוח על אש גדולה, עד שהמים רותחים. איך שרותחים המים, אומרים יפה שלום ללהבה הגדולה, עוברים לצ׳ופצ׳יק הכי זעיר שעל הכיריים, זה הקטן מהאמצע, ושם, עליו, ממשיכים את הבישול במיכסה סגור על להבה קטנה, עשרים דקות, או עד שהמים ניספגים. אחרי הבדיקה, סוגרים דחוף את המיכסה, מכבים את האש, ולא פותחים אפילו אם מתים מסקרנות, במשך עשרים דקות. כל האדים שבחלל הסיר נכנסים בפרק זמן זה לאורז, מאריכים אותו יפה, ועושים אותו אחד אחד פנינים. אחרי עשרים דקות מותר לבחוש בפראות, ושום דבר לא יקרה לגרגרים. זהו. כמו שאמרנו, שתי כפות אורז במרכז הצלחת כמו אי, ומסביב ארבע כפות של התבשיל, וחינגה עצומה מזו, אין להעלות על הדעת. זה משהו! משהו!

פטנטים

נפס

נטול נפסין

אהא! מתים לדעת איך! למה לא. ההיים נעשים קשים יותר מיום ליום, והבן־אדם בהחלט צריך לעשות משהו נגד זה.

חומר טוב — רק הצדיקים משיגים. את מחירו — רק הרשעים מסוגלים לשלם. להיות גנן במדינה הזאת נהיה ממש מסוכן. והנפש, מה מעניין אותה מכל זה — נישרפת לצינגלה.

אנין הטעם האריסטוקרט בסח יתחוב פטנט זה ישר למה שמו — אז בבקשה לעשות זאת עם נשמה יתרה. אין אף פעם לדעת מתי בכל זאת יגיעו מים עד נפש, ומוטב אז שהמירשם יהיה קריא. ובכן, כשהיסטריה קלילה ממשמשת ובאה, סנטה קלאוס לא כל־כך מגיע, ואף אחד, אף אחד לא בא עם קצת דברים טובים, יורדים בספיד למכולת. בולעים היטב את הריר — אין שום טעם להבהיל את החנווני — ומבקשים יפה, בקול טיבעי, מיכל קטן של ניצני ציפורן. יעני, ציפורן לא טחונה, אלא ככה, כמו ישר מאלוהים. יוצאים מהמכולת בצעדים רגילים. אני יודעת, פשוט יודעת שאחרי שני מטר מוכרחים, מוכרחים לפתוח בשעטר איום לדירה, וזאת לא תהיה דרישה מופרזת להימנע, בכל לשון של בקשה, מלהפוך בדרך זקנות ועגלות־ילדים.

זהו. בדירה סוגרים את התריסים, להשגת אווירה אותנטית ככל האפשר, ובידיים בטוחות חופנים את ניצני הציפורן בכף היד. מפסיקים לאלתר את המבטים הספקניים והלא־מכבדים עליהם — אלה הקטנים, גדולים יהיו.

מגלגלים סיגריה מטבק רגיל, ומקפידים מאוד לסדר את גרגירי הציפורן כמו עמוד שידרה. ראש לזנב, זנב לראש, לכל אורך הסיגריה, מבפנים כמובן. סוגרים את יצירת הפאר, ומציתים. ניחוח חמור העולה מן העסק מטריף את הבן־אדם על המקום. זה שמעשן, ירגיש את ההבדל בטעם, אבל בכל הסביבה שלו יפתחו נחיריים כמו משוגעים, לא להפסיד את ריח אדוניי.

עאייך?

נפס נטול נפסין

לא להפסיד את ריח אדוניי

תודה מיוחדת

למעריצתי הוותיקה, נעמי גל מידיעות אחרונות, אשר פאטנט השמנת לקצפת תוצרת־בית שלי מצא חן בעיניה עד כדי כך שהעתיקה אותו על תוכו וכרעיו, ושמה אותו בתור סקופ מיוחד תחת שמה.

גילויי חסידות כאלה תמיד מחממים לי את הלב מחדש.

יש עוד, גומילה ממי. יש מאלאן.

רגע חושבים

קילוף

עגבניות בשכל

בכל פעם שיש לקלף עגבניות, מתחיל הבן־אדם מסכת ייסורים. בכל סיפרי הבישול ממליצים לקחת סיר, למלא מיים, להרתיח אותם, וכשהם רותחים — לשים בפנים את העגבניות. צריך להוציא בזמן, „ואז," כותבים המחברים בעלי חוש ההומור המפותח, „העגבניה מתקלפת כהרף עין." על בטוח. אחרי חצי שעה הכנות, יש „כהרף עין". אין גם שום טעם לשפוך מים רותחים מהקומקום על העגבניות. מידת המאמץ המושקע יהיה שווה לתלישת עור קרוקודיל. מה לאמר, זה לא עסק. אם העגבניה טריה, מתפקע העור, ואפשר לדעת מתי להוציא. אם העגבניה בשלה או קימחית, שלום עליכם עליה. היא, מטיפול המים יוצאת מבושלת כדבעי — שלא להזכיר את הידיים הניכוות תוך כדי קילוף העסק השטותי הזה.

ובכן, אפשר גם אחרת. בשתי שניות מקבלים עגבניה מקולפת תענוג. מה עושים? פטנט פנן. סוגרים את סיפרי הבישול האלה הרמטי, לוקחים ליד קולפן ירקות פשוט, ומקלפים כמו שמקלפים תפוח־עץ, בתנועה סיבובית סביב הפרי. מה שכן, מקפידים להזיז את הקולפן גם מעלה מטה בתנועות ניסור קטנות, תוך כדי הקילוף. עור העגבניה מצריך זאת. זהו. כך גומרים עם טירחת הסירים, טירחת הרתחת המים, שריפת האצבעות, והזמן האבוד. אחרי שנוכחים כמה פשוט הסיפור, אין צורך יותר ליחל לחגיגה מרוקאית, כדי לזכות להתפנק בסלט עגבניות מגולחות.

קילוף עגבניות בשכל

הפטנט הסופי

אודטה דנין

"שרתון" לגברים כמוך!

"כן, אני יודע מה אני רוצה.
באופנוע אני מחפש עוצמה ושליטה.
בסיגריה אני מחפש טעם מיוחד והנאה מלאה.
הטעם שלי הוא "שרתון".
תענוג אמיתי בעישון
עם תערובת מיוחדת של טבק וירג'יניה מעולה."

מוקד

נמר של נייר

סופר עברי מראשית המאה ה־20, שהקדים את יצחק בשוויס־זינגר ותיאר בסיפוריו עולם של שדים, גילוי עריות, בגידות וניאופים בעיירה ✶ הספחת הכתיבתית של הנספחת לענייני תרבות

מונולוג

עם דן אלמגור

דן אלמגור (43), נולד ברמת־גן, גדל ברחובות. מפרסם מאז שנת 1950. במיסגרת שירותו הצבאי, שימש עורך־מישנה של „במחנה גדנ"ע". ערך והשתתף בתוכניות רדיו וטלוויזיה רבות (החל מ„שלושה בסירה אחת" וכלה ב„שרתי לך ארצי"). אלמגור סיים לימודי בי־איי ואם־איי באוניברסיטה העיברית בירושלים, בנושא הסיפרות העיברית, ועבודת הדוקטוראט שלו „התפתחות אמנות הסיפור של ברדיצ'בסקי", הושלמה בלוס־אנג'לס (1968). מאז שימש דן אלמגור כמרצה באוניברסיטאות תל־אביב, טכסאס וקליפורניה. חיבר ותירגם מחזות רבים. השנה עומדים לראות אור שניים מספריו: „נחלת מי"ב" (ביבליוגרפיה בת 3000 ערכים, שהיא רישום כל שנכתב על־ידי ברדיצ'בסקי ועליו). סיפרו השני, „אחדות בתוך ריבוי", עוסק בניתוח ופירוט יצירתו הסיפורית של מיכה יוסף ברדיצ'בסקי.

על דרכו אל יצירת ברדיצ'בסקי, ועל קיסמה המיוחד של יצירה זו לגבי ילידי הארץ, עולמם ובעיותיהם, סיפר דן אלמגור לדן עומר:

דן אלמגור
מרומה על־ידי בית־הספר התיכון

להמאיס עלינו את הגלות

● גדלתי ולמדתי ברחובות בבית־ספר ישראלי אופייני. במהלך ארבע שנות הלימוד לא שמעתי את השם ברדיצ'בסקי, ולא הכרתי את סיפרות המקאמות היהודית של ימי־הביניים. יליד־הארץ אוהב הסיפרות, אינו יודע כלל שאלה קיימים. את השם ברדיצ'בסקי הכרתי רק ממישחק־הקלפים ספרא *. היה לנו מורה ותיק לסיפרות, שלימד סיפרות עיברית כבר בליטא, והוא לא חרג במשך עשרות בשנים ממערך השעורים שלו. ידענו שבתל־אביב יש תיכון־חדש ושם מלמדים את ש"י עגנון ואת נתן אלתרמן. אבל ברחובות, חיים נחמן ביאליק היה ,ספרותנו החדשה'. יחד עם חבר, שבתאי זיו, הקמנו „מועצת תלמידים", שבין חבריה היו שלמה אבינרי ואחרים, וערכנו כינוס. הגיעו 80 נציגים מכל הארץ. במשך יומיים דיברנו ברחובות על שינויים בתוכנית־הלימודים.

* מישחק־ילדים נפוץ בשנות השלושים והארבעים, שעל קלפיו הופיעו דיוקניהם של סופרים עברים.

● מצבנו היה תולדה של רצונם של הורינו־מחנכינו „להמאיס עלינו את הגלות" ואת יהודיה. אבי, למשל, שהיה חניך השומר־הצעיר, התנגד לכך שאחוג בר־מיצווה בבית־הכנסת, או שאשמע אידיש, וזאת גם אחרי השואה, שבה ניספו הוריו־שלו. ב־12 שנות בית־ספר האכילו אותי בשורה של יצירות, שהערך הסיפרותי־אמנותי־אסתטי של רובן היה מתחת לבינוני, חומר שנלמד אך־ורק ביגלל ששימש למורים אמצעי ללמד אותנו ציונות ואנטי־גלותיות. זה בא יחד עם רומנטיזציה מתקתקה נוסח י"ל פרץ ומרק שאגאל. לימדו קצת מנדלי מוכר־ספרים (כל היהודים בגולה מכוערים, מלוכלכים, בטלנים, בעלי־חטוטרת), או י"ל פרץ (חסידים, טמירים) ושאר סיפורים מתקתקים על נרות־שבת. התוצאה — דור שלם גדל ובגר עם תמונה מסולפת של מיליוני יהודים, וקיבל ללא עירעור את תמונת ה„נעבעכים" * ההולכים כצאן לטבח וכו'.

„שינאת עולם לעם־עולם"

● כאשר הגעתי לאוניברסיטה בירושלים, והתחלתי ללמוד סיפרות עיברית, פרופסור שמעון הלקין דיבר על מיכה יוסף ברדיצ'בסקי (להל"ן: מי"ב), וזה היה בשבילי שם חדש. קראתי כמה סיפורים שלו, וחשתי שרומיתי על־ידי בית־הספר התיכון. כן חשתי גם לגבי סיפרות ימי־הביניים, שאותה למדתי אצל פרופסור חיים שירמן. אם היו מלמדים אותנו בבית־הספר את מי"ב ואת סיפרי המקאמות, היו מפתחים בנו אהבה, ולא מיאוס כלפי הסיפרות העיברית **. מבחינת הזיקה שלי, חשתי אז קירבה לסיפרות השעשועים העיברית של ימי־הביניים, ובעיקר לעמנואל הרומי. את לימודי הבי־איי והאם־איי שלי עשיתי בנושאים אלה, והייתי אמור לעשות בהם גם את עבודת הדוקטוראט שלי.

● מסיבות אישיות (עבודת הדוקטוראט של אשתי, שנעשתה בחו"ל), נאלצתי להעביר את הדגש אל הסיפרות העיברית המודרנית. המדריך שלי הציע מי"ב, ואז תפסתי טריפ. חמש שנים עבדתי על הדוקטוראט שלי בבניין הניצב בלב שדרות סאנסט בהוליווד. בקומה התשיעית היה לי חדר־עבודה, שבו ישבתי יום־יום עם מי"ב, ונדהמתי מהמיפגש הזה. במי"ב גיליתי ענק של סיפרות, שחי בסוף תקופת ההשכלה, בתקופה שבה היו עדיין מרבית הפרוזה והשירה העיבריים מגומגמים. לגלות שבעוד הסיפור המודרני עושה צעדים ראשונים בעיברית, קיים אדם בעל ממדים ומעמקים שאינם פחותים מאלה של איבסן וסטרינדברג. זה היה מהמם. הרומן מרים של מי"ב מקדים את מאה שנות בדידות של מארקז, ובוודאי את לגעת במים, לגעת ברוח של עמוס עוז, ואת בנימין תמוז ברקוויאם לנעמן.

● ראשית, קראתי פעם אחת את כל פירסומי מי"ב. כאמור, המגע היה משכר, בעיקר מהמיתולוגיה הפרטית שלו, מההתמודדות — למרות שלעיתים הוא נכשל בה. ראיתי ביצירותיו אותם המוטיבים, אותם הגיבורים, אותו קו־עלילה, ולפעמים אותם המישפטים החוזרים בסיפוריו בעיקביות אכזרית במשך 35 שנות יצירה. אחר־כך התחלתי להתחקות אחר הצד הביוגרפי של מי"ב, והבחנתי שהוא כינס רק את הדברים שפירסם וכתב אחרי שנת 1897, כאשר סיים את הדוקטוראט שלו. הוא התעלם מ־120 סיפורים, רשימות ומאמרים שפירסם בעשר השנים הראשונות של כתיבתו. השנה שבה קיבל את הדוקטוראט, היתה בעיניו השנה שממנה ראה את עצמו כסופר הראוי לכינוס. הנושאים והזמנים של סיפוריו, מאותו תאריך ועד למותו, התמקדו בתקופות שקדמו לשנת 1897, תוך שהוא התעלם מדברים שהתרחשו לעם, ולו אישית. הוא לא כתב על הציונות, על מילחמת־העולם הראשונה, על המהפכה הרוסית.

* מיסכנים, באידיש.

** מ"י ברדיצ'בסקי אינו מופיע עד היום בתוכנית־הלימודים של המערכת .ה־דתית־ממלכתית. הוא מופיע במיסגרת סיפורי־בחירה בתוכנית־הלימודים הממלכתית.

● הוא כתב על „העיירה" שאנו חונכנו לשנוא אותה. אבל הוא כתב על עיירה אחרת — ארצית יותר, מורכבת, חיה, מתוך רצון למרוד בתמונה הניאו־רומנטית של י"ל פרץ, והוא הדגיש שבכוונתו „לאזן את התמונה". הוא תיאר, לכן, את היצרים ואת האלימות, והקדים בכך בהרבה את זלמן שניאור מזה, או את בשוויס־זינגר מזה. הוא רצה להיות פה ליהודים — ובעיקר לנשים! — שהיו שונים תכלית השינוי מאמי זיכרונה לברכה של ביאליק, או מהצדיק של אם לא למעלה מזה.

● בולט בסיפורי מי"ב, שהם יצריים ורוויי־אירוטיקה מצד אחד, המורד הגדול, יש בו המרידה וה„כנעניות". הוא קדם לשאול טשרניחובסקי וליונתן רטוש, וזה היה שורש המחלוקת שבינו לבין אחד־העם וביאליק. מי"ב היה בנו של רב בעיירה קטנה, דור 13 בשושלת רבנות. בגיל 12 מתה עליו אמו, ואביו נשא אשה אחרת, יפהפייה, אם לשתי בנות חולות־רוח, שבאו להתגורר בביתו. בהיותו בן 16 חיתנו אותו עם צעירה בת־עשירים, וכעבור כמה חודשים תפס אותו חותנו, שחשב שיש לו רב צעיר במישפחה, כשהוא קורא סיפרי השכלה, את שינאת עולם לעם־עולם של נחום סוקולוב. החותן גירשו מהבית, ואשתו נישאה אחר־כך לאחד מחבריו. מי"ב יצא ללמוד בישיבת וולוז'ין (בתקופה שבה למדו שם גם ביאליק והרב קוק). הוא שהה שם שנתיים, התמשכל לגמרי, וניסה לשוב לעיירת אביו. באמצעות שידוך הכירו לו אשה בעלת חנות מכולת. היא רצתה שהוא יעבוד בחנות, ותפסה אותו קורא ספר השכלת. הם התגרשו. בגיל 20, היה מי"ב גרוש כבר פעמיים.

„תמונת־עולם קוסמית מרתקת, מיתולוגית"

● בתקופת נישואיו השנייה, החל מי"ב מפרסם סיפורים ומאמרים ראשונים. הוא היה מעין „ד'ר ג'קיל ומר הייד" מצד אחד, „המשכיל" שמורד בעיירה ו„בתחום המושב", ומצד שני אתה מוצא בו „קרע ירושה" כמו אצל י"ח ברנר. רגשות האשם של מי"ב לא היו ביגלל בגידתו במורשת, אלא בשל תחושת־אשם על האופן שבו אימלל את אשתו הראשונה, הצעירה והאהובה, ועל כך שזנח את תורת־האבות. הוא היה משכיל־צעיר, שבעת ובעונה אחת פירסם מאמרים נגד הרבנים ושילטון החושך שלהם, ופירסם בעיתונים חרדיים בירושלים מאמרים שעסקו בפילפולים שבהלכה.

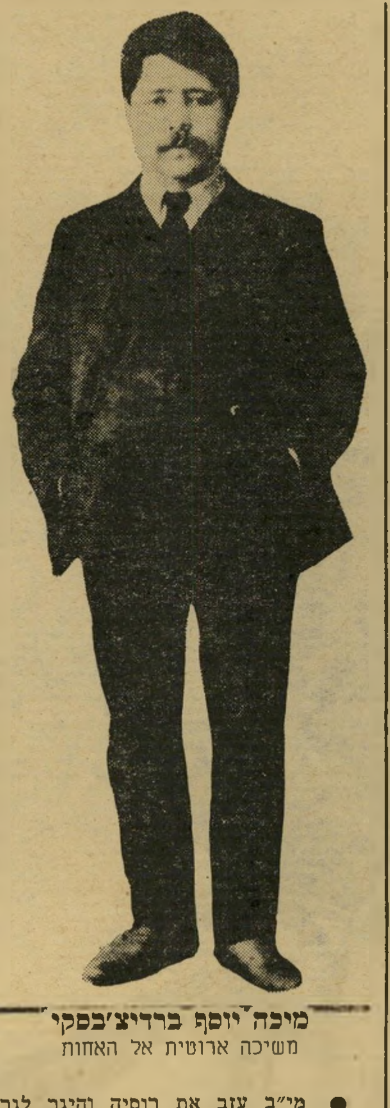

מיכה יוסף ברדיצ'בסקי
משיכה ארוטית אל האחות

● מי"ב עזב את רוסיה והיגר לגרמניה, תוך שהוא מגלם את דמות ה„תלוש" (על־פי סיפורו של ברקוביץ — מושג שהפך, בזכות הפרופ' הלקין, ערך בהתפתחותה של הסיפרות העיברית). ביצירותיו, מתגלם אותו „תלוש" שהפך ברבות השנים אחד המאפיינים העיקריים של גיבורי הסיפרות העיברית. ב־1900 הוא התחתן פעם שלישית, והתגורר עד למותו בברלין. אשתו היתה רופאת־שיניים, עיסוק שאיפשר למי"ב להיות ספון בחדרו. הוא כמעט שלא ראה אנשים, והיה מנותק מקליקות סיפרותיות שונות. כל מגעו עם העולם הסובב אותו נעשה דרך מיכתבים.

● אחד הדברים הקוסמים ביצירת מי"ב, הוא העקביות הקיימת בחיבוריו, עיקביות מופלאה של אחדות בתוך ריבוי. כמו מתוך איזו אובססיה, הוא מספר שוב ושוב אותם הסיפורים, תוך שימוש בדמויות, מוטיבים ואפילו מישפטים זהים. נראה שסיפורים אלה קשורים ישירות בחוויות אוטובוגראפיות משנות נעוריו: מות האם בהיותו בן 12; נישואין המהירים של האב לאשה שנייה, אם לבנות חולות; נישואיו וגירושיו הכפויים מאשתו ביגלל קריאת ספרי ההשכלה. כל חייו סיפר מי"ב אותם הסיפורים עצמם. החל מ„סיפורי המחאה" הראשונים, שבהם נתן ביטוי מגומגם לחוויות האלה, וכלה ברומן מרים, שאותו סיים יומיים לפני מותו. משלב לשלב, השתכללו כליו האמנותיים וראיית עולמו העמיקה. כך, במשך 35 שנות כתיבה, הפ־

כה בהדרגה חווייה אישית־אוטוביוגרפית מחווייה רחבה יותר ויותר — תחילה חווייה המשותפת לו ולבני גילו ודורו האחרים, החורגת אחר־כך מעבר לתחומים גאוגראפיים ולאומיים, והופכת חווייה כלל־אנושית. בשנותיו האחרונות, קיבלה יצירת מי"ב ממדים מיתיים, קוסמיים, שהם מאבק קוסמי בין שני כוחות מרכזיים בקוסמוס — מזה הטוב, היפה, האסתטי, ומזה — הגס, האלים, המכוער. מאבק שבו ידו של הגס והוולגארי על העליונה. „יפי־הנפש", האסתטים, הרגישים, התמהונים והנשים היפות, מנוצחים בברוטאליות על־ידי עולם החושך. ומתוך שמי"ב חזר והתמודד עם תחומים אלה פעם אחר פעם, הוא העמיק וגילה בהם מעמקים המגיעים, בסופו של דבר, עד לאותה תמונת־עולם קוסמית מרתקת, מיתולוגית.

מרד, מין ופסיכולוגיה

● מי"ב היה מורד. מרבית חייו מרד במימסד ובמסורת, בקליקות ובמוסכמות. תחילה מרד בשושלת הרבנים של מישפחתו. ואז, אחרי שהתמשכל ו„התדקטר" והוזמן ב־1897 לברלין, לערוך את החלק הסיפרותי של העיתון היוקרתי באותם ימים השילוח, התמרד שוב נגד ה„רבי" החדש, אחד־העם, והעדיף לחיות עד יומו האחרון כשהוא מבודד, עני, מוחרם כמעט, ו„לא לשחק את המישחק".

יחד עם זאת, במשך 25 השנים שבהן היה ספון בחדרו, עשה מי"ב עבודת־ענק, המצריכה כיום צוותים של חוקרים לאיסוף האגדות וחקר ראשית הנצרות, השומרונים ועוד. במשך שנים כמעט שלא פגש סופרים עיבריים (י"ח ברנר ובריינין מתארים פגישה חד־פעמית איתו, כחווייה מהממת), ויומיים־שלושה לפני מותו, בהיותו על ערש־דווי, הכתיב לבנו עימנואל את העמודים האחרונים של מרים, ובהם תיאור תחושת המוות המתקרב.

המרד של מי"ב במסורת נבע מידיעה עמוקה, ולא מבורות סתם. כשם שבסיפוריו נמשך אל דמויות החלשים, התמהונים והמנודים — כך גם במאמריו ובמחקריו דן בכתות נרדפות, מוחרמות, שהוא ראה חובה לעצמו להיות להן לפה. השומרונים, הקראים, כתות נרדפות של חסידים, ראשוני הנצרות, כל העולם שהרבנות המימסדית ניסתה כל השנים למחוק ולטשטש, בעזרת אמונות טפלות ועולם דמוני שלם של מזיקים, שדים, שטן וכו', עולם שקסם למי"ב כסופר.

● חסידי זיגמונד פרויד, יונג ואוטו ויינינגר, יכולים למצוא בכתביו גן־עדן סיפרותי, המאמת רבות מהתיאוריות שלהם. מי"ב הקדים את התיאוריות הפסיכולוגיות של ראשית המאה, למרות שהן היו כבר באוויר באקלים התרבותי של ברלין. הוא הגיע אליהן מתוך אינטואיציה רגישה ובריאה, עוד קודם שהפכו אופנה מוכרת בעולם.

● בסיפורי מי"ב אפשר למצוא שפע של ארוס: הגיבור הצעיר נמשך לאשה מבוגרת, אלמנה או מעין־אלמנה, שגם היא נמשכת אליו; החווייה הארוטית המסעירה קשורה כמעט תמיד בערב־שבת; הבן שהתייתם מאמו נמשך אל האשה־האם ששכלה את בנה; משיכה ארוטית אל האחות, משיכה חסרת־סיכוי המסתיימת לא פעם במחלת־רוח; הנערה שניטשה, מתאמללת, חולה, משתגעת ומתה; הגבר „המשכיל" המלא עכבות, אינו מסוגל ליזום ולקיים קירבה מינית עם אשה, ומביא לכך שיזכה בה גבר ייצרי ואלים.

● ביגלל הפירסום ומתן פרס־נובל ליצחק בשוויס־זינגר, כדאי לציין ששני האלמנטים שמדגיש הוא בכל הזדמנות כחידושו הגדול — עולם השדים הדמוני מזה, והארוס הסוער מזה — נכתבו 50 שנה קודם־לכן אצל מי"ב, וביתר עוצמה ותיחכום. בזכותו של פרופסור הלקין התחילו ב־20 השנה האחרונות ללמד את מי"ב באוניברסיטאות, והוא החל באחרונה משפיע על כמה יוצרים עיבריים. החלה מסתמנת ראשיתו של רנסנס חדש, שבמהלכו מתגלה אחד היוצרים הגדולים שקמו לסיפרות העיברית החדשה. אך האמת הטרגית היא, שלמרות זאת, עדיין אין מכירים את יצירת מיכה יוסף ברדיצ'בסקי קרוב ל־90 אחוז מקוראי הסיפרות העיברית, למרות שהוא סופר בעל שיעור־קומה שבכל תרבות אחרת היה הופך נכס־צאן־ברזל. מה גם שלקורא בן־זמננו, יכולה יצירת מי"ב לומר הרבה יותר מסופרים עכשוויים רבים.

בחטף

שערוריית „ערב אלכסנדר פן" בטלוויזיה ★ הסבתא של עופרה והישועה של יותם ראובני ★ חנוך ברטוב כרמטכ"ל

● אחרי השערוריה הטלוויזיונית, שבמהלכה הוצג המשורר **אברהם שלונסקי** בכלי־תיקשורת זה כשוטה־הכפר של תל־אביב־הקטנה, לא שפר גם גורלו של משורר נוסף, **אלכסנדר פן**. באירוע לזיכרו של המשורר הקומוניסטי המנוח, שצולם באולם צוותא בתל־אביב (וטרם שודר), בעריכת **דליה גוטמן** (ששימשה במשך שנים רבות כעורכת תוכניות פיזמונים ברדיו), חל קרע בעל אופי של „צנזורה", המזכיר את החרם שהוטל על שיריו של אלכסנדר פן בעודו בחיים. חודש קודם צילום התוכנית, הוזמן השחקן **אשר צרפתי** לקרוא בתוכנית משירי אלכסנדר פן. צרפתי היתנה תנאי, והוא: קריאת השיר מנגד בשלמותו. הגב' גוטמן הסכימה. אך כאשר התברר לצרפתי, בערב התוכנית, שהגב' גוטמן החליטה לקצץ קטעים משירו של המשורר, עזב בחמת־זעם את אולם צוותא ולא השתתף בתוכנית, תוך שהוא אומר: „מכניסים חזירים לטרקליני חרסינה, ומאפשרים לעורכות פיזמונים להפוך לצנזוריות של שירה..." ●

באחת מהוצאות־הספרים עומד לראות אור ספר מאמרים מאת הסופרת **עמליה כהנא־כרמון**. בסיפרה תציג המחברת את השקפותיה ועמדותיה, אודות מלאכת חיבור הסיפרות בכלל וספריה בפרט ●

בביקורת שפירסמה במוסף־הסיפרות של מעריב אחת מחניכות הרצנזיה, ששמה עופרה ישועה, על ספר־ביכוריו של **יותם ראובני** בעד ההזייה הבהירה המבקרת המתחילה, לאורך רשימה שלמה, כי לעולם לא תגיע לשלב של מבקרת־מתקדמת (למרות שתודות לה, הוסיפו לראשונה במעריב המילים „לאונן", ו„זין"). ואת ניסיונה הביקורתי סיימה במילים: „בין הנבוכים היתה סבתי, שהיא חובבת סיפרות ותיקה ונלהבת. תגובתה, כך אמרה לי, מסתכמת בפיתגם רוסי ישן, ובתירגום חופשי: ,רק כחוט השערה מפריד בין הנשגב למגוחך.' למרות עצות הסבתא שלה, לא השכילה הישועה, להבהיר לקוראיה את מעלותיו או חסרונותיו של ספר זה ●

משורר ירושלמי נודע, שקרא בספר דדו מאת העיתונאי **חנוך ברטוב**, העיר לאחד מחבריו: „הבנתי מתוך הספר, שאם ברטוב היה הרמטכ"ל במילחמת יום־הכיפורים, סביר היה שצבאותינו היו מגיעים לפחות עד לצוק הגיבראלטר..." ●

מומלצים

סיפרי ברדיצ'בסקי

ספרים מאת מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, ועליו, שאותם ניתן להשיג בחנויות הספרים כיום, הם:

1. מרים — **הוצאת „יחדיו" בשיתוף עם אגודת הסופרים, 298 עמודים (כריכה רכה).**
2. רומנים קצרים — **הוצאת „מוסד ביאליק" — סיפריית „דורות", 215 עמודים (כריכה רכה).**
3. מיבחר סיפורים — **סיפריית „דביר לעם", 160 עמודים (כריכה רכה).**
4. מי"ב — מיבחר מאמרים על יצירתו — **הוצאת „עם עובד", 286 עמודים (כריכה קשה).**

תולעי תרבות

הקונסולית

בכל תרבות מצויות תופעות, שגם מדורים העוסקים בענף זה של החברה מתקשים לעסוק בהם, מחשש שמא יזדהמו בזיהום שאי־אפשר להיפטר ממנו. תופעה מהסוג הנ"ל מהווים ספריה של הגברת **תמר אבידר־אטינגר**.

הגב' **אבידר־אטינגר**, שפתחה באחרונה בקאריירה דיפלומטית מזהירה כנספחת לענייני־נשים בשגרירות ישראל בוואשינגטון, והפכה עד מהרה „קונסולית ראשית" לענייני התרבות של ישראל בפלג הצפוני של יבשת־אמריקה, פירסמה בימים אלה ספר חדש פרי־עטה, תחת הכותרת קשה להיות אשת חברה *.

תמר אבידר־אטינגר
התועבה השמינית

לבד מהיות הספר הנ"ל כתוב בלשון עיברית שטוחה ופגומה, הרי תוכנו מהווה מעשה־הונאה לקורא שחונך להאמין כי ספר, שבו נקבצו סימני־דפוס, נייר וכריכה, נועד לשמש צורה תרבותית להעברת מסרים, הגיגים, חוויות ואירועים כלשהם. בסיפרה של „הקונסולית" לענייני תרבות אין כל מסרים, הגיגים, חוויות או אירועים שיש בכוחם להידמות דמיון כלשהו לאותה צורה תרבותית.

מה שיש בספר הוא תישפוכת של מילים עיבריות, עם רווחים שביניהם מותזות מילים לועזיות, שנועדו לשעמם את הקורא ולהציג בפניו את המחברת כ„אשת העולם" ושאר תיסכולים שלה, שבאו על סיפוקם על־חשבון משלם המיסים הישראלי, המשלם לה משכורת חודשית בדולרים על־מנת שתשמש קונסול התרבות הישראלית בארצות־הברית.

נשים הנוהגות לקרוא עיתוני־נשים, ושימעה של הגברת אבידר־אטינגר הנ"ל צץ שם לעיניהן, ולכן הן עלולות לרכוש את הספר מתוך הנחה שהוא עוסק בעולמה של האשה הישראלית, סביר להניח שתנחנה את כספן על קרן־הצבי. מפאת כריכתו הקשה של הספר, ייבצר מנשים שכבר רכשו אותו לעגל אותו יחד עם כריכתו, ולמצוא לו שימוש ויבראטי כלשהו.

---

* תמר אבידר־אטינגר, „קשה להיות אשת חברה", הוצאת „מסדה", 244 עמודים (כריכה קשה).

הומור

הלבריטר

קין לא הרג את הבל בשוורצאבק ולא בצבתנק *, כך מסתבר מספר הקריקטורות של הצייר קורט הלברייטר, שהתוודע כבר לקורא הישראלי בסיפרו מכפראש ועד רגלאצבע. מתוך הספר ניתן ללמוד, כי ההיסטוריה מלמדת שאפשר לתאר את עולמנו ללא נשק. סיפרו של הלברייטר מהווה, כלשון תת־הכותרת שלו: **„קורס שימושי מזורז בדיברי ימי המילחמה, למן המכצרים המצריים הקדומים ועד למכונות הטיים של המאה ה־19, בלוויית שפע של איורים והמחשות ממיכחול המחבר"**. סיפרו של הלברייטר מסוגל לשעשע כל מחרחר־מילחמה מגיל 0 עד 100.

עטיפת הספר משורצאבק עד צבתנק
בכוחו לשעשע כל מחרחר מילחמה מגיל 0 עד 100

---

* „משוורצאבק עד צבתנק", מאגר כלי־הזין של הלברייטר, עיברית: אהרון בר, יועץ תירגום: חיים איזק, הוצאת „תמוז", 143 עמודים (כריכה קשה).

מאת דן עומר

במחירי הפתעה

אספקה מיידית

מה זה אנטי מחיקון של Metz צבע

?!

היחידה עם BURST REVIVER "אנטי-מחיקון"

מקלטי־טלוויזיה צבעוניים יוכלו לקלוט סרטים שצבעם „נמחק"

הודות למכשיר שהומצא על־ידי חב' מץ המבטל מחיקת־הצבע

מאת מיכאל גרטי, סופר „הארץ"

הארץ 31.8.78

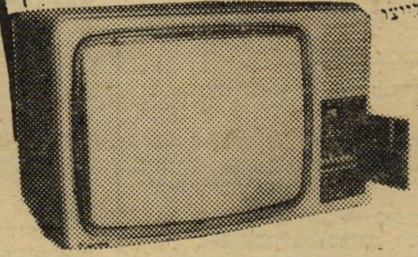

16"

15.000 ל"י במזומן
היתרה בתשלומים נוחים

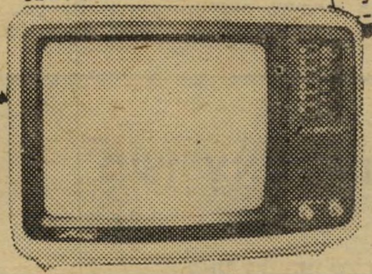

14"

10.000 ל"י במזומן
היתרה בתשלומים נוחים

26"

25.000 ל"י במזומן
היתרה בתשלומים נוחים

...כדור רגל אנגלי
משרתים ואדונים, רמפול
תיאטרון הכורסא
ותוכניות אחרות בטלוויזיה הישראלית בצבע!

מֶץ-צֶבַע. מימד חדש בטלוויזיה צבעונית.

להשיג: רשימה חלקית

תל־אביב סלון סופר רח' אלנבי 122	חולון סלון סבוי רח' סוקולוב 77	חיפה סלון הבנקים רח' הבנקים 1	ירושלים טטרון רח' דוד ילון 33	בת-ים מוסקוביץ רח' רוטשילד 27	גבעתיים נתנאלי רח' בצנלסון 12	אילת סלון שרות מהיר מרכז חנויות יעלים
פתח־תקוה פתח תקוה לעולה רח' ההסתדרות 13	דימונה סלון פיליפ 343 שוק ישן	תל־אביב סלון מרכזי רח' בן־יהודה 32	קרית־אתא סלון חצרוני מרכז מסחרי	קרית שמונה בזק (כהנים יעקב) מרכז מסחרי	ראשון לציון רמזור (כדריה) רח' רוטשילד 36	אשקלון כחלון אלקטרוניקה רח' הרצל 9

רשת סלון באלי
חיפה – רח' הרצל 1 ★ חדרה – רח' הנשיא 51 ★ עפולה – רח' הנשיא 17 ★ רמת־גן – רח' ביאליק 75 ★ ירושלים – סלון השלום, רח' יפו 68 ★

רחובות
נחום את מזרחי
רח' הרצל 187

ובבית מץ, רחוב מודיעין 19 רמת־גן – בני־ברק.

הספקה מיידית!

רחל מרחלת על כל העולם

מלצרים מזמרים

אני, בדרך־כלל, איני קונה את כל הסיפורים על הישראלים המתגוררים באמריקה והמצליחים בצורה מסחררת. יתכן שיש אחדים כאלה, אך הם מעטים. מרביתם עובדים קשה מאד לקיומם.

השחקנית הג׳ינג׳ית **עליזה יצחקי** ששיחקה פה בתיאטרון הקאמרי בהצלחה לא־מבוטלת, ועזבה אותנו לטובת אמריקה לפני כמה שנים. אף תיאטרון אחד שם, לא חטף אותה, ולפרנסתה עבדה כמלצרית־זמרת במועדון רומני קטן שנקרא סמיס רומניין סטייל. עכשיו מצאה סוף־סוף את האושר. היא התחתנה עם בחור יהודי אמריקאי, הצעיר ממנה בכמה שנים, שאותו הכירה במיסגרת עבודתה. גם הוא מלצר־מזמר.

רק כדי לעדכן אתכם, אני רוצה להזכיר לכם, שעליזה היתה נשואה כאן בארץ לשחקן **אריה יצחקי**, שאחרי הגרושין ממנה נעשה חוזר בתשובה, וכיום הוא לומד באדיקות רבה בישיבה. את הנישואין איתו סיימה עליזה, מפני שהיה לה רומן משגע עם שחקן אחר, **יוסי גרבר**, ואריה לא כל־כך אהב את זה. לאריה היו עוד כמה מעללים בשטח הנישואין, שאותם אני שומרת בשבילכם לפעם אחרת.

חתונה בבוהמה

קול ששון וקול שימחה, קול חתן וקול כלה. כן, גבירותי ורבותי, יש, ועוד איך יש! והפעם לא גירושין, לא עלינו, כי אם, לשם שיגוי, חתונה.

ומי המתחתנים, אם לא השחקנית הצעירה **ענת ברנשטיין־כהן**, נכדתה של השחקנית **מרים ברנשטיין־כהן**, והתפאורן **אבי אביבי**.

ענת הצטיינה כבר כאשר פישפשה בתוך מיכנסיהם של באי בית־הקולנוע שחף בסרט ישראלים מצחיקים, כשהיא מחופשת כחיילת חיב״ה. היא גם הספיקה להשתתף כניצבת בסרט אחר, ואפילו כתבה יחד עם **דידי לוקוב** מחזה, שמשום־מה לא הועלה עד עצם היום הזה.

אבל העובדה שהיא הצליחה לצוד את אבי אביבי הג׳ינג׳י, בן ה־33, זה כבר באמת משהו. כי יפות רבות וגם מבוגרות ממנה ניסו, ניסו, ולא הצליחו. ואני לא אזכיר פה שמות, כדי שלא להעלות נשכחות שהיפות ההן מעדיפות לשכוח.

אבי, למי שזוכר, החל את הקאריירה שלו ככוכב המחזמר הכושל קפוץ. הוא

ענת ברנשטיין־כהן
בשקט מופתי

קיפץ, שר על גיטארה, ונשאר כוכב של מחזמר אחד. אבל כיוון שיש לו ראש על הכתפיים, הוא עשה ׳רגע, חושבים!׳, והחליט שמה — שבטוח זה מאחרי הקלעים, וכך החל עובד כתפאורן בסרטים, מיקצוע שבו הוא מצליח יפה.

את ענת הכיר כשעבדו שניהם בסרט, ומאז הם לא נפרדו. לפני כחודשיים נישאו השניים במזל טוב ובשקט מופתי. אז שיהיה להם הכל טוב, ילדים.

כך חולפת תהילה בעולם

מזה מיספר שבועות מסתובבת בתל־אביב חתיכה כושית יפהפיה, המושכת תשומת־לב כללית בכל מקום בו היא מופיעה. לא רק יופיה ולבושה יוצא־הדופן הם שמקפיצים לבבות וגורמים לגברים להפנות אחריה את ראשיהם.

מה שמיוחד בתופעה החטובה הזו, הוא מגן־הדוויד המוזהב, שהיא עונדת על צווארה, וגם העובדה שהיא מתעקשת להציג את עצמה בשם העברי **תהילה**. היא אפילו מדברת עברית. לא כל כך קולחת ורהוטה, אבל בכל זאת אי אפשר כבר למכור אותה בשפה הזאת.

עכשיו, לא תאמינו: השחורה היפה הזאת היא יהודיה בדתה וגרמניה באזרחותה. השם המקורי שלה, אותו עיברתה,

בילדותה למדה תהילה בבית־ספר יהודי בגרמניה והשתתפה בפעילות הנוער הציוני. היא בוגרת האוניברסיטה האמריקאית במינכן, שם למדה אמנות, יחסים בינלאומיים וספרות גרמנית. מלבד עברית היא דוברת עוד שש שפות, בתוכן גם אידיש. היא מרבה לתבל את מישפטיה בביטויים אידיים עסיסיים.

וכמו שאתם רואים אותה, היא ציונית נלהבת, ה״מתה״ על המדינה. ״אני אוהבת את ישראל ולכן למדתי בעצמי עברית מתוך ספר,״ היא מספרת. תקופה מסויימת היא עבדה כדוגמנית. ״אני יודעת שהייתי יכולה להיות דוגמנית־צמרת, אלא שאחרי שישה חודשים במקצוע הייכרתי את סם.״

מסורתי ולמד עברית בגימנסיה תרבות, התישב במינכן אחרי מילחמת־העולם השניה ועשה חיל בממלכת הסרטים הגרמנית. הוא רווק נצחי, האוהב להגדיר את עצמו בחיוך מסויים כפלייבוי. זאת אולי הסיבה שהוא מתחמק מלענות ישירות על השאלה מדוע אינו נושא את תהילה לאשה. ״כבר חמש פעמים הצעתי לו נשואין,״ טוענת תהילה, ״אבל הוא לא עונה לי. אני רוצה להינשא ולהיתמסד ואז אולי יהיה לי זמן גם לקאריירה משלי.״

״שטויות! זה לא בא בחשבון,״ אומר סם. ״אבל אפשר להגיד שאנחנו מאורשים? נכון?!״ שואלת תהילה. ״זה כן,״ מאשר סם וגלוריה חושפת באושר את טורי שיניה הצחורות.

סם ויינברג וגלוריה־תהילה
כושית, יהודיה ואזרחית גרמנית

הוא גלוריה. וגלוריה־תהילה בת ה־22, היא בת לאב יהודי אמריקאי, האחראי לתחזוקת בתי־המגורים של צבא ארצות־הברית בגרמניה. אמה, שהיא מורה להיסטוריה אנגלית, היא כושית שהתגיירה ומילבד גלוריה יש לה עוד ארבע בנות, ״נהדרות״, כפי שמגדירה אותן האחות תהילה.

סם, למי שלא יודע, הוא מפיק הסרטים היהודי גרמני **סם ויינברג**, שתהילה היא נערתו הקבועה, עמה הוא גם בא לישראל. ״אני מעדיפה את החיים איתו על פני הקאריירה המקצועית שלי כדוגמנית,״ אומרת תהילה, ״אבל לא היה איכפת לי לדגמן בארץ.״

סם יליד פולין, שגדל בבית יהודי

בן טיפוחיו הראשון של סם ויינברג כמפיק סרטים, היה הבמאי הפולני הנודע **רומן פולנסקי**. ״אני עשיתי איתו את הסרט הראשון שלו במערב מבוי סתום,״ אומר סם. ״אני מחבב אותו מאוד. זה אדם נפלא שאף פעם לא פיספס פגישה ולא איחר. עכשיו אנחנו חברים טובים מאוד, נפגשים הרבה ומבלים ביחד.״ ולשמוע את זה מפי סם זה באמת משהו יוצא־דופן. בדרך כלל אינו מחבב שחקני קולנוע. ״הם לא אנשים רגילים. הם משוגעים לגמרי. חיים על מצבי־רוח מישתנים. אבל אף פעם לא משעמם איתם. אפשר לאהוב אותם אבל רק אחרי שעות העבודה.״

סם, המגיע תכופות לביקורים ארוכים בישראל, תמיד עם תהילה, שאינה מניחה לו לבקר בארץ לבד, מכין הפתעה לכל חובבי הקולנוע בארץ: ״בחג הפסח הקרוב אני עומד להביא איתי הנה את רומן פולנסקי.״ ולתהילה יש כבר הצעה: ״אני חושבת, שצריך להתחיל לחפש בשביל פולנסקי כלה יהודיה לחתונה.״

ומכיוון שכולנו כבר שמענו על טעמו של פולנסקי, הרי שרק נערות מגיל 13 ומטה יכולות לטפח תיקוות בעניין.

2 ילדים לנפש

המזל תמיד מאיר פניו לכל אחד, בזה אני מאמינה. קחו, למשל, בחורה יפה כמו **עידית בק**, שהיתה נשואה במשך תשע שנים לאיש־צבא, וילדה לו שני ילדים והתגרשה. אחר־כך התאהבה ביצחק ג׳יבלי, המכונה **ג׳יבלי הקטן**, התחתנה איתו ברוב פאר והדר, עם כל המי־ומי, ונסעה איתו לדרום־אמריקה, לשם יצא בשליחות. עם תום המשימה השליחותית, אחרי שנה אחת, חזרו השניים ארצה והתגרשו. בקיץ האחרון הכירה עידית את **יוסי קיפנים**, שחקן ישראלי שהיה אהובה הצעיר של הרקדנית הידועה **אנה סוקולוב**, שהיתה גדולה עליו בכמה שנים טובות. יוסי חי כיום בניו־יורק, שם קנה שתי מוניות, ומתפרנס מזה בכבוד.

בימים אלה הגיע יוסי לארץ לחגוג את יום־ההולדת של בנו, מנישואיו הקודמים. הרומן בין השניים פורח ממש. נכון שכל אחד מביא לעניין שני ילדים מנישואין קודמים, אך זה לא מפריע להם לעשות תוכניות לעתיד. עידית, העובדת כמזכירה והמגדלת את שני ילדיה, שכיום הם כבר גדולים (17 ו־14), החליטה לנסוע עם יוסי לאמריקה לחודש ימים, לראות איך ארצות־הברית תתייחס אליה. אם הכל ילך לפי התוכנית, יחזרו השניים ארצה כדי להתחתן, ויסעו שוב לאמריקה להתגורר שם.

גרושתו של יוסי ואם שני בניו, הציירת **מרים**, גם היא אינה טומנת ידה בצלחת. יש לה כבר מזה זמן רב רומן משגע עם נגן התיזמורת הפילהרמונית **גד אשכר**, והשניים מתגוררים בצוותא. העובדה שגד נשוי לשחקנית **רות גלר** אינה מפריעה אף לאחד מהם להיות מאושר.

אהבות קאמריות

לא נכון שכל שחקני הקאמרי מתגרשים. יש שם גם אהבות יפות. אף ש**יוסי** (קורמן) **כרמון** עזב את הבית, ו**אתי** אשתו כבר ״יוצאת״ לה עם חתיך, כמו שראיתי בליל הסילווסטר, מסתובב לו בימים אלה **אבנר** (״חיזקי״) **חיזקיהו** עם אהבה חדשה, אחרי שנפרד מאשתו **רותי**, אחרי שנים רבות של נישואין.

האהבה החדשה של חיזקי היא **יעל**, מי שהיתה פעם אשתו של הרקדן **יעקוב שריר**. הרקדן נמצא בשנתיים האחרונות ביוסטון, בירת מדינת טכסאס שבאמריקה, שם הוא מנהל להקת מחול של חרשים־אילמים, כמו עמיתו **משה אפרתי**, העושה את אותו הדבר בארץ.

כ"ח טבת תשל"ם, 17.1.79 • שנה 43 • המחיר: 17.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2159

העולם הזה

פארה פוסט־מייג'רס כימעט וטבעה - וצעיר ישראלי משה אותה מהמים

הישראלי שהציל את חיי הכוכבת

·דני פרלמן